

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ALİ MERT • KUMDAN KİTAP

Ali Mert

Kumdan Kitap

*bitişik şehir ve
medya hikâyeleri*

Ali Mert

1969 Ankara doğumlu Ali Mert (Ali Haluk İmeryüz), Boğaziçi Üniversitesi'nde iktisat eğitimi aldıktan sonra, gazete ve televizyon kanallarında muhabir ve editör olarak çalıştı. Ardından yayınevlerinde editörlük ve iletişim ajanslarında metin yazarlığı yaptığı dönemler ile kenara çekilip kitap yazdığı, çeviri yaptığı ve "parti işleri"ne yoğunlaştığı dönemler birbirine karıştı. Kumdan Kitap, bu karışıklığın beşinci mahsulü. Daha öncekiler şöyle:

Buluşma, öykü, 1999, Nâzım Kitaplığı

Omurgayı Çakmak, eleştiri, 2001, Nâzım Kitaplığı

Kavram Karmaşası, 2004, kuram/deneme, Nâzım Kitaplığı

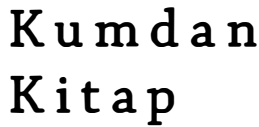
Çöpten Kitap, 2006, anlatı/deneme, Yordam Kitap

Katkıda bulunduğu ortak kitaplar ise şunlar:

Emperyalizm ve Savaş, 2003 (Tevfik Çavdar, İzzettin Önder, Haluk Yurtsever, Mehmet Kuzulugil, Ayfer Eğilmez, Erkin Özalp ve İlhami Alkan'la birlikte), Nâzım Kitaplığı

Marksist Metin Analizleri, 2005 (Metin Çulhaoğlu, Mehmet Kuzulugil, Aydemir Güler, Kemal Okuyan, Erkin Özalp, Sinan Kadir Çelik, Gökhan Atılğan, Nâzım Güveloğlu ve Özgür Şen'le birlikte), Nâzım Kitaplığı

5. Sanattan 5. Kola: Orhan Pamuk, 2007 (Kaan Arslanoğlu, Ergin Yıldızoğlu ve Nihat Ateş'le birlikte), İthaki Yayınları

Ali Mert

Bitişik Şehir ve Medya Hikâyeleri

Yordam Kitap: 57 • **Kumdan Kitap, Bitişik Şehir ve Medya Hikâyeleri** • Ali Mert
ISBN 978 9944-122-54-2 • *Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç* • *Sayfa Düzeni: Şendoğan Yazıcı*
Birinci Basım: Ekim 2008 • *Yayın Yönetmeni: Hayri Erdoğan* • © Yordam Kitap, 2008

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti.

Nuruosmaniye Caddesi Eser İşhanı No: 23 Kat:1/105 Cağaloğlu 34110 İstanbul

T: 0212 528 19 10 **F:** 0212 528 19 09 **W:** www.yordamkitap.com

E: info@yordamkitap.com

Baskı: Graphis Matbaa

Yüzyl Mahallesi Matbaacılar Sitesi

2. Cadde No: 202/A Bağcılar-İstanbul

Tel: 0212 629 06 07

mizah - deneme

K u m d a n K i t a p

*Bitişik Şehir ve
Medya Hikâyeleri*

İçindekiler şiiri

Kumların arasında, çöllerin sofrasında.....	11
Kumdan kaleler yapmışız hep emlak avında	18
İlerleyip durmuşuz bütün yollar boyunca	145
Halbuki rüyadayız ve de toplantıda	197
Kum fırtınasında dağılıp giden	
yedi cüceyiz eninde sonunda	218

"Ali Mert en son berbatsatarıyla yine kitap marketlerde. Bundan önceki denemeleriyle berbatsatarlar listesinden haftalarca inmeyen Mert, bakalım kum pistte yeni bir rekora imza atabilecek mi?" - *Prof. Jr. Establishment*

"Bunu ben de yazarım." - *Malum Paşa*

"İstanbul'un ve aklımızın işgalini anlatmaya çalıştım. Buraya kadar ve böyle yazabildim işte. Bu kadarmış demek, bendeki kapasite..." - *Malum Yazar*

"İlk kez deneniyor: Gayrimenkul ve medya ağırlıklı bir anlatı. Bakalım işe yarayacak mı?" - *Dr. Oetker.*

"Ne kadar oyuncu da olsa, oylumlu ve olumlu eleştirileri hak etmiyor bu ölümlü yazar. Kekremsi." - *City Magazine*

"Yazarın Çöpten Kitap ve Kumdan Kitap'ın ardından üçlemeye son noktayı koyacağı, bir lağım faresi ile köşe yazarının paralel yaşamlarını anlatacağı Boktan Kitap da merakla bekleniyor." - *Fütüristik İrgalanım, Noel Özel Sayısı*

**"Çocukların ruhlarına kum taneleri
değil, gerçek tohumlar ekiniz."**

Alain

Kumların arasında, çöllerin sofrasında

Önce bir merhaba...

Öksüzüzdür, çıkmışsınız yine yüksüz ve öyküsüz bir yolculuğa. Gelip geçici bir yürüyüşün adımlarıyla, ciğerimizi delip geçen kokuların ortasında, laf atarak sağa, sola, vermişsinizdir en sonunda yine bir mola. Hep aynı yönde, hep aynı yolları teptiğimiz bir yürüyüş olmasa da, dönüp dolaşıp geri gelmişsinizdir, devr-i islâmın en "bol" zamanında, kahve ve kahpe kokulu şehrimiz İstanbul'a. Toprağına kazmalar vurula vurula, büyük bir rant tozu kalkmaktadır şehrimizin bulutsu sonsuzluğunda.

Toprağında sondajlar yapıla yapıla kumlar çıkarılmakta: Kumlar suyla, kumlar çakılla, kumlar hayatla karıla karıla, rant ve beton, işgal ve insan, dolar ve euro, yapı ve sapı ortalığa saçılmakta.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

El-mahkûm El Maktum vurunca kazmayı lüpürdettiği toprağın

ortasına ya da kazma yerine dinamiti patlattığında İETT garajının kavrulmuş toprağında, bilirsiniz, kumlar havalanır hep yukarılara, yukarılara, yukarılara. Çöl fırtınasına tutulmuş bir inşaat furyasının gelecek hülyalarıyla, kum banyosu yaptırılmaktadır; orta sınıf mensubu, kredi bolluğuna tutulmuş, “gerisinden bana ne”ci ve tutucu ve ananeci bir kalabalığa.

Biliyorsunuz, kredi borcuyla, rüşvet ve sadakayla satın alınmış bir topluluk var, kısaca “halk” diyoruz biz bunun adına. “Kum gibi” oldukları da söyleniyor, yaz sıcağında bazı plajlara ya da dört mevsim tüm dünya nüfusuna bakıldığında. Popülizm tuzağına düşmemek adına bakmayalım şimdilik biz buralara. Halk düşmanlığı da yapmayalım ama, “halkımız” için kullanılan küçümseyici ifadeleri de bırakalım bir kenara.

Konforlu bir konuta yerleşme umutları kamyonların sırtında kum torbalarıyla taşındığında; işbu kumlar, şehrin varoşlarında var oluş sorunu çeken uydü kentlerin uyduruk havuzları için suyla karıldığında; en nihayetinde de, koca koca beton bloklara dönüşüp bir güzel geçiverdiğinde yeryüzünün ırzına; içindeki çölleşmeyi daha iyi hissedebilirsin ey insan, öyle çık istersen sen de yolculuğuna.

Bir boksör gibi suratında kum torbası patladığında; havayı dövüp duran ellerin mağlubiyetin boyunduruğunda iki yana kavuştuğunda; havanda hava döverek elde ettiğin hiçlik duygusu tüm benliğini kavurduğunda; içindeki çölün büyüdüğünü daha iyi hissedebilirsin ey insan, çık bir de sen bak, son yolculuğunun ardında bıraktığı toza, dumana.

Siz de hepimiz gibi halktan birisiniz, söyleyin bize, fil bacaklı yeni tipte rezidanslardan mı arzu edersiniz, bacaksız taşralıların eski tipte kondularının yerine kondurulacak süper lüks villalardan mı? Üstyapı inşaatlarının alt yüklenici firmalarında proje idarecisi misiniz, nesiniz?

Bir şekilde **punduna getirip marka değerini inşa etmiş lüks bir sitenin, hızla değerlenen hemen yanındaki arazide pıtrak gibi**

bitiveren gecekondü siteler için riskli bir yatırıma giriştiğinizde, neyi, nasıl idare edeceksiniz? Birindeki havuzun ve tenis kortunun eksikliğini, diğerinde nasıl ve neyle gidereceksiniz? Dert etmeyiniz.

Hadi, hadi üzölmeyiniz; yağmur duaları ekseriyetle tutmasa da, aman devalüasyon olmasın, faizler fırlamasın, kriz hortlamasın diye dua ediniz. Dört, beş yıl dışınızı sıkabilerseniz -olmadı, morğıla ömür boyu seçeneğine de yönelebilirsiniz- siz de bütün sınıf kardeşleriniz gibi bir tür emlak zenginisiniz.

İşte bu da bizim derdimiz: Bir kum tanesinin içinden ve gözünden anlatabilmek, dünyamızda, şehrimizde ve özelleştirilip duran arazilerimizde olup bitenleri...

İşte bu meşgüliyet önemli: Dünyamızın işgal edilmiş halleri...

Şu dünyada olup biten her şey, yeryüzü dediğimiz ve gerçekten de yerin yüzüne işlemiş bütün o çizgilerin, o çizgilerde birikenlerin, kırışıklıkların, kıvrımların, sınırların... altında ve üstünde barındırdıklarıyla tüm bu toprakların paylaşımı ve bir anlamda işgali değil mi?

Malzemeleri yığmaya başlıyoruz şimdi: Bakalım, içine yerleşebileceğiniz bir bina yükselebilecek mi?..

**Ne kadar tozutmadan ilerleseniz de,
bir toz tanesi kaçır gözünüze...**

Gözlerimi açtım bir baktım, yuvarlanmaktayım. Yuvalarından fırlamış milyonlarca gözbebeğinin arasında, rüzgârın kanatlarına sığınmış oradan oraya savrulmaktayım. Hani neredeyse "bana bir gökyüzü çek, imkânsız olsun" diyen altmış sekiz çocukları gibiyim. Ve yine tıpkı onlar gibi, "özgürlük üzeri az eşitlik" yüzünden ütopyamı kaybetmişim. Olsun; gencim, güzelim, dincim, uçmaktayım abicim.

Tabii uçmak dediğiniz özgür irade gerektirdiğinden ve nihayetinde rüzgâra bağılı olarak hareket edebildiğimden, savrulmak

da diyebilirsiniz benimkisine. Uçuşmak deseydiniz, en azından uçmaya yaklaştığınız için beni sevindirirdiniz. İsterseniz daha da ileri gidip, sürüklenmek deyin de sürüklenip duran adamın o acıklı hikâyesini anlatayım ben de size. (Ama kitabın akışı ve rüzgârı gereği, daha çok var öyle boşlukta salınan tiplerin betimlenmesine).

Sahi rüzgâr nereden ya da nereye eserse oraya sürüklenen iradesiz tiplerden nefret etmez misiniz siz de? Fırdöndü ya da rüzgâr gülü gibi, kendisini kâh lodosun, kâh poyrazın egemenliğine bırakıverenlere? Hiçbir zaman “öteki rüzgâr” olup kendilerince esmeyi denemeyenlere? Peki, rüzgâra direnecek ya da rüzgâr olacak güçleri yoksa, uçuşmaktan başka çarelerinin kalmadığını bilmez misiniz?

Doğrusu, rüzgârın hızına göre hareket etmemek, kendi yönümüzü belirleyebilmek için “beton gibi” bir irade gerek hepimize. Ancak henüz yeterince su katıp karmadılar bizi betonların içinde. Sadece birer kum tanesiyiz ve uçmaktayız, uçuşmaktayız, savrulmaktayız ya da sürüklenmekteyiz işte. Artık nasıl kolayınıza denk gelirse.

Milyonlar arasından yumurtayı dölleyen şanslı sperm gibi, milyonlarcamız arasından gözünüze kaçiverecek bir tanemiz. Artık hangimize ve hanginize denk gelirse.

Kimin gözüne kaçsam meseleyi böyle uzatıp sulandırmamla tannmışım ya bir kez, hemen böyle cinsellik ve tarih anıştırmalı sululuklara girişirim. Halbuki, uç uçabildiğin kadar, nereye konduğunun, nasıl konduğunun, neden konduğunun ne önemi var; gökyüzü senin, değil mi abicim?

Neyse efendim, ben de gözlerimi kapattım, sonra açıp bir de baktım, arasına kaçmışım. Öyle ya, irili ufaklı, açılır kapanır, kokar bulaşır, uzar kısalır, yanar döner ne varsa, her şeyin arasına kaçabilirim. Göz dediğiniz, bunlar arasında en sevdiğim. Göz kapayırdı, gözlüktü, kirpikti, göz kapaklarınızı sıklıkla açıp kapatıp kırıştırmanızdı derken, onca korunma girişiminize rağmen, o

akı yok mu gözlerinizin, nasıl caziptir bir bilseniz, kaçır saklanı-veririm. Hani ağzınıza, burnunuza, kulağınıza da kaçırım ama, en çok gözlerinizin akına kaçınca rahatlarım. Sonra gözünüzün yaşına bakıp göz kapaklarınızın altına doğru yavaş yavaş sıvışır, hemen göz duvarınızın arkasında topaklanmış o en duyarlı sinirlerinizi sızlatırım. Siz de az kışkırtıcı değilsiniz hani, bir tek gözünüze kaçtığım da beni gerçekten fark edersiniz, değil mi?

Toplasanız bizi, tonlarca ağırlığımız olur; o yüzden belki de, tek tek dolaştığımızda tonlarca ağırlık yüklemek isteriz gözlerinize. Toplu halde sürtmemiz ve sürtünmemiz ise hoş karşılanmaz hiçbir şekilde. Çöllerin ve Afrika'nın kum fırtınaları bir kenara, kal-kışamayız zaten böylesi çılgınlıklara. Yine de şiddetli bir rüzgâr estiğinde şehrin bağrında, hep birlikte havalanır coşarız, uçup uçup beton yığınaklarınızın aralarına konarız.

Gözünüzü açın artık, şarkımızı başlatmaktayız.

**Kum, kum, kum, kum, kum, kum babo,
kum gibi dert var, derman yok!..***

Okyanusun derinliklerindeki planktonlar gibiyiz bir bakıma. Kendi uzamında oradan oraya savrulan ama varlığıyla içinde bulunduğu deryayı çok da sarsmayan. Ciddiye alınmıyor gibi gözüksek de, suyun gerçek musikisi ise onlar, toprağın ve havanın ruhuyuz belki biz de. Nasıl dalgalarla savruluyor, balinalarca yutuluyorsa onlar, uçağından otomobiline bütün metal balinaları-

* Cem Karaca'nın "İhtarname" adlı 70'li yıllarda popüler olmuş şarkısının sözlerinden: "İhtarname: Çeken Türk halkı / Çekilen siz, siz, siz! / Konu, bal gibi bilirsiniz//Çöl, çöl, çöl, çöl, çöl, çöl babo / Su yok, yol yok, derman yok / Kum, kum, kum, kum, kum, kum babo / Kum gibi dert var derman yok // Vazgeçtik cennet yolundan / Ölsek yunmaya suyumuz yok... De lan // Biz, biz, biz, biz, biz, biz babo / Daha çokken sizlerden / Dur, dur, dur, dur, dur, dur babo / Gayri yeter etme lan // Kagnılar kaza yapmazlar / Trafikten ölemem ki // Gel efendim gel gel gel / Sultanım ol gel gel gel / Gel efendim gel gel gel / Sultanım ol gel... De lan //

nıza yapışabiliriz biz de, rüzgârlarla savrulup gittikçe.

Denizin ya da havanın derinliklerinde, ilk başta fark edilmeyen ama gerektiğinde her şeyi besleyebilen gizli bir kudret: Biraz daha abartırsak tanrılaştırılacağız neredeyse.

Bu şekilde yücelmek, bölmek, bölünmek de yakışmaz aslında bize; antik felsefenin ateşle, suyla, havayla, toprakla oynadığı onca oyunun birinci derecede muhatabıyız yine de. Gökyüzünün engin maviliğine böylesine yayıldıktan, taşlar ezilip gittikçe bu kadar parçalanıp bölündükten ve icabında yeniden sıkıştırılabilirdikten sonra, dünya dediğiniz kumdan başka nedir ki.

“Çöl, çöl, çöl, çöl, çöl, çöl babo, su yok, yol yok, derman yok.”

Evet, işte böyle; uçarım, kaçarım, şarkılara ve şiirlere dalarım. Kısacık boylu, tombulca, mini minnacık, etine dolgun, savruk, uçarı ve kaçık bir varlığım. Bunlar, benim bazı sıfatlarım; onları da peşime takar, öyle uçarım.

“Amma tozuttun be abicim” derler ya hani, ayaklarımı sürte sürte, yengeç gibi yampiri hareketlerle ilerleyebilirim gerektiğinde. Bir nevi, bu benim işim. Üflerseniz, gidiveririm.

“Toz ol be adam” derler bir de, üzüm üzüm üzülür öyle giderim. İstenmediğim yerde niye durayım?

Ayrıca, “toz ol” demekle, öyle kimsenin gözüne pek görünmeden, rüzgârlarla hızla savrularak ortadan bir an önce kaybolmam gerektiği kastediliyorsa, zaten başka türlü var olamam. Sizin anlayacağınız bana edilen hakaretlerin, bana okunan lanetlerin, beni kovalama ve korkutma girişimlerinin, en az yarısı boşa gitmektedir sanki.

Ne kadar büyük tehditlerle karşılaşsam karşılaşayım, ben işime bakarım. Zaten, iş dediğiniz, biliyorsunuz, başımızdan aşkın. Yine de, oradan oraya savrularak geçen bir hayatın, bütün ara konaklarına ve duraklarına rağmen ne kadar yorucu olacağını tahmin bile edemezsiniz. Hani neredeyse, bir gözde durup iki dakika dinlenemiyorduk, bile diyemezsiniz; hemen gözlerin kırptırılıp durmasıydı, gözyaşıydı, suydı, mendildi, parmaktı, arkadaşın

üflemediydi falan filan mümkün olduğunca kısa sürede o gözden defedilirsiniz.

Sürekli geçiş halinde bir yaşam, sürekli koşturmaca, sürekli havalanmaca ve sürekli konmaca arasında toz olmak ne demek, sahiden bilemezsiniz.

O yüzden beni habire suyla bir araya getirmeye çalışıp temizlemeyi denersiniz. Birbirimize yapışıp kalmamızı, şöyle ya da böyle kıvamını tutturup bir çamura ya da betona karışmamızı tercih edersiniz. Tozdu, kumdu şu dünyada hiç olmasaydı, sokaklar bütünüyle “öldürülüp” boşaltılsaydı, kim bilir ne kadar çok rahat ederdiniz. (Bu, “sokağı öldürme” meselesini de ileriki bölümlerde yeniden göreceksiniz).

Islanmadığımız hallerde ise, süpürülüp gitsek bütünüyle, üstüne bir de dua ederdiniz. Vakumlu ya da püskürtmeli bir sistemle evinizden, odanızdan, yakınınızdan bir uzaklaştırılabilsek, başka da bir şey istemezsiniz.

Halbuki sizin yaşamınızla bizimkinin ne kadar iç içe geçtiğini, birbirinin tepesine bindiğini, inanın tahmin, inanmayın hayal bile edemezsiniz.

İnanmadınız değil mi; o halde bir kum tanesinin tepesine binip ya da bir toz tanesi gibi uçuşup, bütün melekler gibi, ister iyicil ister kötücül, belki de ölümcül, ama illa ki siz de şehri gezmelisiniz...

Kumdan kaleler yapmışız hep emlak avında

Hadi bakalım, başlayalım satışa; arazi savaşları verilir dört bir yanda...

Toprağın içinden bir ses geliyor. Tek bir çakıl taşını bile vermem diyen bir kum tanesi olabilir mi? Yıllaaaaar öncesinden, yollaaa-aarın ötelerinden, bir çakıl taşından kopmuş gelmiş sanki. O da bir kayadan belki. O da bir dağdan, o da dünyadan, o da sudan, ateşten ve de topraktan.

Yok, yok, hemen öyle kaygılanmayın; yıldızlar ya da metinler arasında dolanıp duran bir yaradılış efsanesi falan değil bu, yeni tipte bir direniş hikâyesi.

Sorabiliriz şimdi:

Kumlar mı direniyor acaba, taş üstünde taş bırakmayan bir işgalin ardından? Yer yarılmalarının yüreklere korku salan uğultusu mu çınlatıyor ortalığı? Korkudan ve korkunun harekete geçirdiği koşturmadan kaynaklanan bir zangırtı mı?

Rap rap rap yerleri sarsarak, yolları ve köprüleri yıkarak uygun adım yürüyen kalabalık bir işgal ordusunun ayak sesleri ya da tankların paletleriyle hop oturup hop kalkan ülkelerin sağlam olduğu varsayılan zeminleri de değildir herhalde: O halde, ne?

Belki de bir zelzele!

Taşların mülkiyeti mi değişiyor yoksa? Hani basit bir çakıl taşı ticareti gibi değil de, bütün bütün coğrafyayı, coğrafyanın çizgilerini değiştirecek şekilde? Büyük paylaşımların cetvelle çizilmiş haritalarının peşinde, peşin peşin, hükmünü veriyor medya: "Taşın mülkiyeti mi dediniz, hiç olabilir mi öyle bir şey bu devirde?"

Medya ne kadar edepsiz ise, edebiyat da o kadar kararsız; Neruda bir şiir yazıyor, "Atıyorsun taşı, gidiyor, yine taşa çarpıyor." Keşke yazmak taş atmak kadar kolay olsa. Yine de edebiyat çok uğraşırsa, uzun uzun anlatırsa, maddenin özünden başlayıp tasvir etmeye kalkıştırsa, uydurmalarla, benzetmelerle dolup taşarsa; taşı atıyor, yetmezse, suyunu da sıkıyor.

İşte böyle, içine kaçtığım ya da bulaştığım göz yuvarlağı ya da yer yuvarlağı o kadar büyük ki, değişip el değiştirirken sürekli, fark edemiyorsunuz belki de beni. Gözünüze su sıkarak çıkarmaya çalışıyorsunuz içinizdeki işgali.

İçine sıçtığım çeşitli animasyon ya da canlandırma girişimlerinden hareket edip denebilirse, ben de yuvarlağım halbuki: Deryada bir katre, yerde bir toz tanesi, memlekette bir çakıl taşı, sınırda bir hayat; seçin seçin alın. Aman sakın ha, milliyetçilik yapmayın!

Kendi parasıyla da değil-nereden biriktirecektiki- Ortadoğu'daki, Kafkasya'daki ya da taaa Amerikan kıtasındaki ortaklarının petrol parasıyla monopoli oynayan bürokrat çocuklarının menecerliğinde tek sıra yapın; topraklarınızı satın.

Dağlara, taşlara "memleketim" yazın, ama basıp geçtiğiniz bu topraktaki yolcuları, sakın ha durdurmayın. Lakin tutar da bu yolcu beğenirse bilmeden basıp geçtiği bu toprakları ve bir şekilde durup konaklamak kararındaysa emeklilik yaşlarında, pasaportlarına bakın, gerekli yasal düzenlemeleri, tapu ve kadastro ayarlamalarını yapın; yapın yapın öyle satın.

Dağlara, taşlara, köprülere, kulelere, cankurtaran fenerlerine, cansız sitelere, şehirlerin dört bir köşesine devasa bayraklar asmayı ihmal etmeyin, ama eğer mehter marşıyla karşıladığınız

kruvaziyer yolcuları arasında bayrak manzaralı sahillerinizi beğenip tepe tepe koru kapatmak isteyen olursa, hele kapattığı koruları yakıp da çok özel siteler kondurmak isteyen olursa, sakin ha engel olmayın, siz alacağınız emlakçı komisyonuna bakın; bakın bakın öyle satın.

Bir zamanlar her yer orman değil miydi, ne demek bir arazinin orman niteliğini kaybetmesi? “Ölüm varken hayat yoksa, şehir varken orman yok olmaz mı hiç; ölüm büyürken hayat küçülürse, şehir büyürken orman mini minnacık kalmaz mı hiç” diye noterlerin bile aklını karıştırabilecek demagoji harikalarıyla avukatlık yapmaya çalıştığınızda, hem de bu savunuyu orman varlıklarını kendi varlığına katmaya çalışan varlıklı yabancılar için yaptığınızda, hafif ya da ağır var oluş sorunları yaşamadan yeni yeni iki b arazileri açın; açın açın öyle satın.

“Peki ya toprağın teri” diyen Karagözlere, paragözlük yapmadan “Al sana elinin körü” Hacıvatlarıyla yanıt verin. Gerektiğinde otantik olmayı bilin. Bunlar da bizim değerlerimiz, korumayı bilmeliyiz, yoksa cazibemizi kaybederiz diye argümanlar geliştirin. Hep emlak geliştirecek değilsiniz ya, arada bir argüman da geliştirin; geliştirin geliştirin öyle satın.

Topraktan çıkanların işlenmesine ve işletmesine dokundurmaya çalışanlara, “Ne la o öyle, mektepli velet ağzıyla, doğal kaynaklarımız falan, kalmadı artık öyle şeyler küreselleşme çağında” diye giydirin. Dağları, ovaları, koyları, bükleri, çokuluslu altın şirketlerine vermek için, Dubaililere, Abu Dabililere kiralamak için uluslararası zirveler toplayın; toplayın toplayın öyle satın.

Şairce laflar yumurtlayın: “Rüzgârını, dalgasını, sarsıntısını, kırmıldamasını, kırılmasını, kopmasını, oradan oraya savrulmasını; yaşamadık mı şu yeryüzünün her anını farklı farklı?” Şimdi hepsini bir güzel çevirin; şöyle tüm gövdenizi saran bir hulahop gibi çevirin; çevirin, çevirin öyle satın.

Her yere büyük büyük bayraklar astınız ya, ulusal bayramlarda eşi benzeri görülmedik -olsa olsa Sydney’deki yılbaşı kutlamala-

rında görülebilecek- ışık ve havai fişek gösterileri yaptınız ya, şa-
şaalı ve şampanyalı açılışlar için özel bütçeler yarattınız ya; göz-
leri ne kadar çok boyarsanız, vitrini ne kadar çok parlatırsanız
arkadan arkaya o kadar kolay çalışırsınız. Hadi bakiyim, şimdi
tembellik yapmayın; çalışın, çalışın öyle satın.

Bitsin artık değil mi? Sahi, bu memleket kimin ki? Bitirin mem-
leketi en iyisi; bu ruhsat, bu tapu, bu senet, bu temlik sizin değil
mi? Evet kardeşim, elimizin altındaki memleket işte budur; bitiri-
rin, bitirin öyle satın.

Neyse, dönelim içinde kıvranıp durduğumuz şu kıymetli biriki-
me. Katrilyonlarca bir araya gelip yapıştık mı birbirimize, topra-
ğınız oluyoruz sizin. Basın, basın, hissediverin.

Evet burası işte, yer yarılmış da içine girmiş bir ülke. Dışı bü-
tünüyle satışta, o yüzden ve utancından gizlenmiş belki de.
Devekuşlarıyla köstebekler hep bir arada. Solucanlar da kıvranıp
duruyor tabii ki aralarında. Ne kadar derine gömebilirsek benli-
ğimizi, o kadar iyi. Gömün gömün, öyle hissedin.

Gerçekten de devekuşu gibi gömebilmek kafanızı ve gözlerinizi,
işte onun keyfi başka: "Hadi canım, memleket satılıyor diye heze-
yana gelip milliyetçiliğe başlamayın sonunda!" "Hadi canım, sanki
o topraklarda kendin adam gibi bir yatırım yapıp istihdam yarat-
tın da!" "Hadi canım, işgal dediğin ordularla olur yalnızca!" "Hadi
canım, yabancı yatırım diye dışlayacağına, ülkenin uluslararası ya-
tırmaları diye asılsana!" "Hadi canım, yabancı düşmanlığını yayıp
ülkenin önünü tıkamayın daha fazla!" Hadi canım; canımı daha
fazla sıkma!

Peki kimim ki ben, böyle devekuşlarına bile direnen?

Kum saatinde bir saniye.

O da, hayatın akışı denk gelirse.

O da, dışarıdan bir irade, tutar da her şeyi tersine çevirirse.

Köstebek ya da solucan belki de.

Arazideyim ben. Yerim altında, üstümde, içinde, her yerinde.
Gördüklerim karşısında ürpermekteyim bir de. Taşmış dünya,

sığamamış içine. Kıvranıp duruyor kendi kendine. Hayat gibi, kıvam meselesi olarak alınabilir toprağın şekillenmesi de.

En dipte sürekli hareket olunca, yeryüzü tüm katılığına rağmen dışa vuruyor bu hareketi eninde sonunda. Parsellenmiş bir vatanın evlatları ise, toprağın derinliklerinde, magmanın da berisinde unutuveriyor bütün duyarlılıklarını: “Amaaaaaan, ne fark eder ki? Derinlere doğru gittiğimizde hep aynı dünya, kıta sahanlıkları ve tüm diğer coğrafya farkları kalkmıyor mu arzın merkezine doğru seyahat yapınca. Neyi, kime veriyorsun sonuçta?”

Ya da “orman niteliğini kaybetmiş araziler”in yapılaşmasına itiraz edenlere karşı çıkılacaksa, harika ve aynı duyarlılıkta benzer bir argüman sürebiliyorlar ortaya: “Ne demek ‘orman niteliğini kaybetmiş’. Bir zamanlar her yer, bu oturduğun dairenin zemini de orman değil miydi, elbette zamanla kaybedecek o niteliğini. Gelişmenin karşısında durmak söz konusu olabilir mi?”

Yok yok, kimse karşı çıkamaz bu şekilde yarı demagojik yarı ilmi ya da çoğu demagojik azı ilmi olguları kullanarak, işgal ordularının varlığına. “Hepimiz dünyalıyız” diye açıklanamaz, onca toplumsal ayrımlar belirdiyse ülkeler arasında. Haklı çıkarılamaz hiçbir şekilde, arzın arz edilmesi “yabancılar”a. Haklı gösterilemez hiçbir şekilde, arzın ırzına geçilmesi “yabancılar”ca...

Hoyda bre, haydaaa!..

Kum saatinde bir saniye...

Şimdi, bir saniyeliğine de olsa, her şeyin, hayatın, yazının, bu kum yığınının kenarından geçmemize izin var mıdır? Yoksa Sulukuleliler gibi, herkes yerinden edilip ortalığa mı bırakılmalıdır? Asıl sıkıntı da tam burada değil mi; Konfüçyüs’ün dediği gibi, şehir fazlalıklarından arındırılmalıdır!

“İstanbul’da lüks konutta sıkıntı var. Mehmet Çelik Şirketler

* İstanbul’un Üçgeniçer ve Fikri Karaman’ın <https://www.kentey.org>’ta altıldı 2008 yılında, “kentsel dönüşüm projeleri kapsamında.

Grubu'nun Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Çelik'e (42) göre, İstanbul'da TOKİ tarafından yapımı devam eden 100 bin konutun satışı ancak 10 yılda tamamlanabilecek. Bu durum ise İstanbul'un geleceğine ambargo koymak anlamına geliyor."

Siz geleceğinize sahip çıkmaya çalışırken, bu şehir denen sofistike yerleşke de altınızı oymakla uğraşmaktadır. Bugün oyula oyula yaşadıklarınız, aslında hep bir gelecek kavgasıdır. Sizin küçük küçük verdikleriniz, en büyükler ve tepedekiler için birikim kanunlarıdır. Tagore'un dediği gibi, büyük kârlar için asıl konseptiniz Uzakdoğu olmalıdır.

"Fuga, sosyeteye 'uzakdoğukonseptlikupon otel' yapacak. Hedef, İstanbul'da düğün yapan dünya jet sosyetesini çekmek."

Siz büyük büyük hedeflerle yola koyulmuşken, küçük küçük taşlar çıkaracaklar hep yolunuza. Sonra o taşlarla yeniden inşa edecekler yolunuzu. Sizin kıpkızıl düşlerinizi önce pembeleştirecek, sonra iyice pelteleştirip beyaza kesecekler. Mao'nun dediği gibi; başka türlü sü düşünülebilir mi?

"Kızıl milyarderin kızı Bahreynliler ile rezidans yapacak. Türkiye'de 'kızıl milyarder' olarak tanınan Pet Holding'in patronu Güntekin Köksal'ın kızı Ayşe Köksal, Bodrum'daki iki projeden sonra şimdi de Bahreynliler ile gözünü Ankara'ya dikti."

Başkentte gerekli kamu binalarına (halk adına) el koyduğunuzda, darbe kokulu devriminizi tamamlayacağınızı düşüneceksiniz yıllarca. Oysa siz kumda oynarken -harçlarına kum konula konula- yeni yeni kamu binaları dikilecek yıllarca. Şairin dediği gibi; bütün yollar boyunca.

"Kentsel dönüşümün yasallaşmasıyla birlikte TOKİ başta olmak üzere kamu ve özelin birlikte çalışacağı yeni bir periyoda girmekteyiz. Genç nüfusun barındırdığı potansiyel ortada. Bu nedenle de C grubuna dönük ucuz konut üretimine ağırlık vereceğiz."

* İtaliyeliyle belirtilen bölümler, Kasım 2006-Aralık 2007 döneminden, Milliyet, Hürriyet, Radikal ve Vatan gazetelerinden haber spot ve alıntılarıdır.

Pahalı konutta durgunluk var. İstanbul'daki 1.8 milyonluk konut stokunun yüzde 60'ı değişmeli. (...) Hazine arazisi üzerine konut yapılmış. Bu konuya kimseyi suçlamadan bir sünger çekip bundan sonra ne yapılabileceğine bakmak gerekiyor. Eğer yabancı yatırımcı, özel sektörün yanında kamuyu da görürse Türkiye'ye güvenerek gelecek. Sadece gayrimenkulde yıllık 10 milyar dolarlık yabancı sermayeyi rahatlıkla çekebiliriz. Fonlar zaten gidecek yer arıyorlar. (...) Parası pulu olmayan insanların İstanbul'da yoğunlaşmasını engellemek için bir takım tedbirler almalıyız."

Tedbirsiz çıkmayacaksınız yola. Plan yapacaksınız uzun uzadıya. Aralarından bir üçüncü yol geçirmeden kamusal olanla özel olanı blenderden geçiriyormuşsunuz gibi yapacaksınız. Yemeğin yabancı konuklara ikramı sırasında da dansöz tutacaksınız. Yoksa, milyonlarca insanı böyle fütursuzca sokağa salınca, onlara nasıl olacak da bir iş bulacaksınız?

"Pramerica'dan Türkiye'ye 1 milyar euro. Dünyada 40 milyar doları gayrimenkul olmak üzere, toplam 630 milyar dolarlık bir fonu yöneten Amerika-Avrupa şirketi Pramerica Real Estate Investors, Türkiye gayrimenkul pazarına girdi. Real Estate Investors Türk ortağı Eria İnşaat ile birlikte Antalya'nın Lara bölgesinde 135 milyon euroluk bir alışveriş merkezi ve rezidans projesine başlıyor. Şirket Türkiye'ye 18 aylık zaman diliminde 1 milyar euroluk yatırım yapmayı hedefliyor. New York'ta Chrysler'in gökdelenini inşa eden, Meksika'da 4 yılda 480 bin ucuz konut üreten şirket, Türkiye'de en küçüğü 70 milyon euroluk konut ve alışveriş merkezi projeleri gerçekleştirecek."

Ne kadar zamanda ne kadar yükseğe çıkabildiğiniz sorusuyla yetişmeniz, daha doğrusu kendinizi en iyi şekilde yetiştirmeniz gerektiğini siz de biliyorsunuz. Seçimlerinizi buna göre yapacaksınız. Kariyer hedeflerinizin tüm basamaklarını planlamak mümkün olmasa da, içinize kaç kat dikeceğiniz, işinize kaç para harcayacağınız somut ve belirgin kimi rakamlarla ifade edilebilmeli. Belli bir yaşa geldiğinizde, her şeyden uzaklaşacak; tüm bu nitel ve nicel gelişimin kendi iç dağılımına, kompozisyonuna bakacaksınız.

“11 milyar dolarla, son iki buçuk yıldaki Doğrudan Yabancı Yatırımlar’ın üçte biri petrodolardan geldi.”

Tamam, kafaya takarsanız, belki Büyük Petro kadar büyük biri olacaksınız. Ancak doğal kaynaklar böyle fışkırarak, çağıldaya-
rak aktıkça, sizden de büyük birileri olabileceğini unutmayacak-
sınız. Gerekirse, üzerinde güneşin hiçbir zaman batmasına izin
vermeyeceği iddiasıyla ortalıkta dolaşan gökyüzü parçalarını
tanrılaştıracaksınız.

“Türkiye’de temsilcilik açan OPP Pazarlama Müdürü Stuart Dacre, 10 yıl içinde Türkiye’den 150 bin gayrimenkulün İngilizlere satılacağını tahmin edildiğini belirterek, ‘Eylül 2007’den itibaren Türkiye’den satın alınacak konutlar da artık İngiliz finans kurumları tarafından peşinatsız olarak kredilendirilmeye başlandı’ dedi.”

Peşin peşin bu işin peşini bırakmayacaksınız. Taş taş üstünde bırakmayan bir karşı saldırı için hazırlanacaksınız. Bıçak kemiğe, iş makinesi hafriyata ne zaman dayanır: Kendi varlığınız için savaşacaksınız. Hep sekiz sıfır yenilecek değilsiniz ya, İngiliz saldırmaya devam ederken, siz gün gelecek Çanakkale geçilmez savunmasını bırakacak, hücumla kalkacaksınız.

“Türkiye’de İngiliz’e 5 yılda 1 milyar euro’luk ev satarız. İngiltere’nin en büyük emlak kuruluşlarından Parador Properties Genel Müdürü Jack Hamilton, Türkiye’deki İngiliz vatandaşlarına 5 yıl içinde toplam 1 milyar euro’luk ev satabileceklerini söyledi. Hamilton, halen 1 milyon İngiliz’in İngiltere dışında yaşadığını hatırlattı.”

Tüm araziler paylaşıldığında, yayılacaksa birileri, doğanın kanunu gereği, sıkışacaktır diğerleri; nihayetinde yeryüzünün sınırları belli. En basit fizik ya da mukavemet kurallarıyla değerlendirip meseleleri, yerinizi kaybetmemeye dikkat edeceksiniz o halde. Daha fazla ilgi ve alâka göstereceksiniz bastığınız zemine.

“Yerli-yabancı ilgisi arttı. Hazine arazileri açık artırımla satılacak. İstanbul’daki Karayolları arazisi ile İETT arsasının iha-

lelerinde başta Zorlu, Torunlar, Sama Dubai, Emaar olmak üzere, ilginin ve yarışın yoğun olması, Maliye Bakanlığı'nı Hazine arazilerinin de aynı yöntemle satışı konusunda harekete geçirdi. Maliye, rantı yüksek olan Hazine arazilerini açık artırmayla satmak üzere yönetmelik hazırladı."

Fabrikaların, tarlaların, siyasi iktidarın, her şeyin açıktan artırılabilirdiği bir dönemde tüm kapıların yüzünüze kapanmasını normal karşılamıyorsunuz herhalde. Büyük çoğunluğun, bugüne kadar hazine arazisine kondu kondurarak geldiği de ortada. Ucuza kapattıklarını pahalıya satarak bir fırsat yaratamaz mı insanlar kendi hesaplarına: İşleyiş yasası böyle değil miydi bu düzende eninde sonunda? Hadi, hep beraber yükseltelim şimdi çıtayı yukarıya, daha da yukarıya...

"Avrupa'da ev sahibi olma oram en yüksek ülke Türkiye. ERA'nın araştırması, Türkiye'nin Bulgaristan ve Çek Cumhuriyeti'nin ardından Avrupa'nın en ucuz konut fiyatına sahip üçüncü ülkesi olduğunu da ortaya koyuyor."

Kaç a alırlar acaba bizim kondularımızı, ucuza gitmesek bari diye düşüneceksiniz. Sulukule'de emlak komisyoncuları gibi aranızda dolaşıp evleri kapatan A.K. Partilileriyle, kurbanlık k.o.ç. pazarlığı yapar gibi helalleşeceksiniz. Lakin, Ankaralı İ. Melih Gökçek gibi noktalamaları yanlış anlamayacaksınız: Türev piyasalardaki enstrümanlar gibi beşinci türevi alınmış esprilere sığınacaksınız.

"Türev piyasalar geliyor. Mortgage ile 3 milyar dolarlık yabancı fon girişi bekleniyor."

Tutsatçılar, yapsatçılar ve alsatçılar arasında ruhsat ve tapu için koşturacaksınız. Üçüne birden borçlanacak, üçüne birden boşalacaksınız. Cebinizdekileri tümüyle boşalttığınızda, fak-fuk-fon'a sığınacaksınız. ABD'deki emeklilik fonlarında birikenler kadar olmasa da, bu fak-fuk- fonundakilerin faizleriyle bile yeni konut projelerine dadanacaksınız. Olmadı, Orta Asya'ya açılacaksınız.

"Rus oligarklar yatırım için Türkiye'yi tercih ediyor. Rus oligarkların son yıllarda yatırım konusunda Türkiye başta olmak üzere"

re Mısır ve Bulgaristan'ı tercih ettiği bildirildi. Rus Moskovski Komsomololets gazetesindeki haberde, Rus zenginleri için Türkiye veya Bulgaristan'da otel satın alıp bunu restore ederek işletmenin çok daha cazip hale geldiği kaydedildi."

İlişkilerinizi de restore edeceksiniz. Ruslar eskiden şöyleydi, şimdi böyle oldu; bir zamanlar Moskova'ya gidenler, sonra Antalya'da komisyoncu oldu; Bulgarlar soğuktu, ılışıverdi; kızılar yıkanınca ağarıverdi diye dert etmeyecek, yeniden ve yeniden yaşayacaksınız. Antalya'ya gitmişken kendinize bir golf topu bulacak, içindeki sıkıştırılmış kağıt ya da tüyleri restore etmek gibi nafile çabalara girişmeden, yeni yatırımlara girişeceksiniz.

"Türkiye golf turizminden yılda 500 milyon euro bekliyor. Gelirlerini artırmak için alternatif kanallara yönelen turizmciler golfe merak sardı. Golf turizminden 2010'da yıllık 500 milyon euro'luk gelir hedefleniyor."

İki bin on olsun, yirmi olsun, otuz olsun, yuvarlak yıllar için belirlediğiniz hedeflerde hep açık uçlu olacak, uçacaksınız. Mütevazı davranacağım diye bir yerlerinizi yırtmanıza, yırtınmanıza da gerek yok hani; nasılsa her şey lafta, dilediğiniz kadar büyük hedefler koyacak, koskocaman rakamlarla uçup duracaksınız. Yeter ki, etrafınızda bu hedeflere kilitlenip gece gündüz çalıştığınız imajı yaratabilesiniz.

"Geceliği 1.500 euro'ya golf oynatacak. Antalya'da dev bir golf tesisi kuran Silkar Turizm'in sahibi Silahtaroglu, zengin turistleri çekmek istiyor. Geceliği bin 500 euro'ya turistleri ağırlayacak olan Silahtaroglu 'Kaliteyle katma değer yaratmalıyız. Hedefim ilk 200 VİP vergi mükellefi arasına girmek' dedi."

Büyüme rakamlarında dilediğiniz gibi uçsanız da, hedef koya-mazsınız aslında vergilerinize: Devlet gelir, kesiverir istediğini ensenizde. Hayatınız stopajla geçer bir bakıma, hele hele geliri-niz aşağılarda ve ortalarında, kaynağında kesiverirler sıklıkla. Çok Önemli Personeller arasında çöplenirseniz, stopajlar azal-maya burnunuza gelen lüks kokuları artmaya başlar zamanla.

İşte o zaman vergi hedeflerinden söz edebilirsiniz belki. Belli mi olur, iyice zorlarsanız, yaşam kalitenize yeni yeni değerler bile katabilirsiniz, lüksün katma değeri de yüksek olur. Daha da ötesi, yanında fiş ve fatura istemezseniz, rezidanslara bile yerleşebilirsiniz.

“En pahalı rezidansı yaptı, şimdi de Saks Fifth Avenue’yü getiriyor. Dünyanın en lüks ve gösterişli markalarını satmasıyla ünlü Saks Fifth Avenue, geçen yıl Eren Holding ile görüştüktan sonra şimdi de Permak Grubu ile flörtte. Permak Grubu’nun gayrimenkul şirketi Remag’ın Astaş ile birlikte yürüttüğü Bellevue Residences, Türkiye’nin en pahalı gayrimenkul projesi durumunda.”

Paha biçilemez dediğiniz nedir ki? Mesela bizim zamanımızda bir James Last Orchestra vardı, TRT’nin program boşluklarında, maçların devre aralarında ya da yayın kesintilerinde çıksa da, müzik adına ne varsa ondadır sanılırdı. Sonradan yaş ilerledikçe, hiçbir değeri olmadığı anlaşıldı. Sıpa gibi kaldık ortalıkta.

“Madonna’nın Spa’sı burada. 110’u aşkın mağazanın yer alacağı Astoria Alışveriş Merkezi’nde; kafe, bistro, sushi, gurme dükkanlar, ünlü markaların ve temalı restoranların yanı sıra, dünyanın en iyi Spa’larından biri olan Anantara Spa da yer alacak. 3 bin metrekare alana yayılan Spa ve fitness center; Conde Nast Traveller tarafından ‘dünyanın en iyi 25 Spa’sı’ arasında ikinci seçilen Anantara Spa tarafından işletilecek. Anantara; etkili masajları, çok özel bakım ve güzellik ürünleriyle dünya yıldızlarının da favorisi. Ünlü şarkıcı Madonna’nın da aralarında olduğu ünlülerin tercihi olan yüksek teknoloji ürünü fitness ekipmanları ve özel eğitmenlerin yer aldığı geniş spor merkezinde; mat pilates, fit-box, spinning, swissball pilates ve circuit training gibi dersler de bulunacak.”

Ne oyunlar çıkarırdık zamanında, çividen ve misketten; top-tan ve sopadan; oktan ve sapandan; kediden ve kurbağadan ve dahi onlarca başkasından ve tabii ki bütün yollar boyunca koş-

turmaktan, ne oyunlar çıkarırdık zamanında. Eğil, kalk, otur, zıpla, koş, yuvarlan, bin bir hareketle, bin bir heyecanla, oradan buraya. Oynayıp dururduk ama “fit” kaldığımızı bilmezdik hiç bu oyunlarla. Curling yaptığımızı söylemezdi kimse, topları belli bir noktada hareketsiz tutmaya çalıştığımızda. Beş taşı bırakıp nadiren satranç oynadığımızda, şah mat ve genelde de taşları şaşırdığımız için ah mat olsak bile, mat pilates’e denk gelmemiştik hiç sağda solda. Bisikletlerimizle spin atardık belki ama antrenmanlarımızda circuit training falan nedir bilmezdik. Çok terleyip eğlenen minik sıpalardık yalnızca.

“Spa’da 40 milyar dolar var, marka yaratıp pay alalım. Güral Sapanca Wellness Park projesini Nafi Güral’ın kızı Hediye Güral yürütüyor: Bu işin geleceği olan bir sektör olduğuna inanıyoruz. Biz, Türkiye bu pazardan ne kadar pay alıyor ve ne kadar pay alırsız ölçmeye çalışıyoruz. Dünyada SPA (Salus Per Aquam Sudan Gelen Sağlık) pazarının büyüklüğü 40 milyar dolar ama Türkiye bunun neresinde, hiçbir bilgiye ulaşamadık. Belki küçük bir payı vardır. Çok yeni bir alan, neyi SPA sayacağız, neyi saymayacağız. Biraz karışık.”

Evet tüm bunları bilmezdik, ortaya karışık yapıp eğlenirdik tüm çocukluğumuz boyunca. Yine de Hollywood filmlerine göz atardık akşamları eve topladığımızda.

“Emaar Tom Cruise’a Türkiye’den ev verecek. Dünyaca ünlü oyuncu Tom Cruise’a Emaar Properties’in Türkiye’de inşa edeceği rezidanstan bir daire verilecek.”

Ucundan tapu gösterilen piyangolar, özel çekilişler, yarışmalar, elemeli televizyon programları, şunlar bunlar arasında bir gün biri ev verir mi acaba bize diye beklemeyeceksiniz şimdi, hayatınız boyunca para biriktirecek, ne yapacak edecek, borca girecek, harca girecek, kendinize bir konut edineceksiniz. Piyangodan para çıksa bile, bir ev ve araba düşleyeceksiniz. Dünya seyahati, gönlünce eğlence, adalara kaçma dönemi bile geçti gitti, varsa yoksa ev ve araba, bunu bileceksiniz.

"Türkiye'de ada almanın bedeli en az 5 milyon dolar. Tavşan adası ile gündeme gelen satılık adaların sayısı Türkiye'de 5'e ulaştı. Fiyatı 5 milyon dolardan başlayan adalar, Bodrum, İzmir, Balıkesir ve Çanakkale'de."

Kendi adanıza kaçacaksınız en sonunda, iç dünyanıza. Gidilebilecek adalar bile satışa çıkarıldığına göre, başka da bir seçenek kalmadı aslında kimseye. Belki onları da satarız günü geldiğinde, insanlığın ruhu böyle eriyip bittikçe, satarız onları da üç kuruşa: Sahibinden satılık iç dünya...

"Hüsnü Bey, Swiss'i satıyor. Finansbank'ı 2.7 milyar dolara satan Fiba Grubu'nun patronu Hüsnü Özyeğin, şimdi de Swissotel'i satıyor. Özyeğin'in 100 milyon dolara aldığı Swissotel'i 325 milyon dolara satacağı konuşuluyor."

Parayı pulu bir kenara bırakıp, üzerine bastığınız toprağın değerini düşünmeden, onun nemini hissederek yere basmayı denediniz mi hiç sahiden? Öyle mistik ya da büyülü bir konformizmin peşinde değil de, yeryüzünün teriyle insanın alın teri arasındaki benzerliği sorgulamak için sadece.

"Kurtköy'e milyon dolarlık loft daireler geliyor. Canan Yapı'nın ilk projesi Canan Rezidans Kurtköy'de 12 bin 600 metrekarelik alanda inşa ediliyor. Toplam 259 dairelik projede yer alacak loft dairelerin fiyatları 1 milyon 200 bin dolardan başlıyor."

Ecnebilerin "loft" dedikleri çatı katlarında, güvercin beslerdik bir zamanlar. Hayranlıkla bakardık taklalarına. Çatı katları olmasa da, çadırları yapardık bir de boş arsalarda, azatlık sakalar avlardık onların yanında da. Orada burada bulduğumuz tahta parçalarından, naylonlardan, şundan, bundan kondurduğumuz çadırlara, loft falan demezdik asla. İngilizce dersinden tanıdığımız Mister and Miss Brown da loft daire falan kiralamaz, öyle kendi hallerinde ve gayet cool bir şekilde takılırlardı ortamlarda.

"Cool İstanbul'a 70 yeni otel daha yapılacak. Yerli yabancı turizm yatırımcısının gözü İstanbul'da. Uluslararası zincirler İstanbul'da otel açmak için sırada bekliyor. W Otels, Four

Point by Sheraton, Novotel, Ibis, şanslı olanlar ve yer bulanlar arasında."

Serinkanlı ve delikanlı bir site yaptıracaksınız siz de kendinize. Kooperatif kurup milletin emeklilik paralarını cukkalayamaya-çağınıza göre, sahicisine sermayeniz yetmez, sanalını deneyeceksiniz. İbiş ibiş reklamlarınız yayınlanacak internette. Ibis'e kiralayacak, yabancıya vereceksiniz bir şekilde.

"Yabancıya 1 milyon konut satıp, 250 milyar euro kazanabiliriz. Yabancıya konut satışının üzerine gidilmesi gerektiğini belirten Akdeniz İnşaat Genel Müdürü Hasan Rahvalı, bu yolla turizm gelirinin de 80 milyar dolara çıkabileceğini söyledi."

Dedikya, dudak uçuklatan rakamlar telaffuz edeceksiniz. Hatta bu konuda otorite kesileceksiniz. Rakamların imkansızlığından, böylesine büyük satışların olanaksızlığından dem vuran, memleket elden gidiyor diye yakınan eden olursa, lafa, "siz kumda oynarken" diye girişeceksiniz. Sonra da "amaaan, hepimiz kumda yetişmedik mi" diye avunacak, 3-5 yılda memleketi bitireceksiniz.

"Lüks konutun 5 yılı var. Lüks konut inşaatları son hızla devam ediyor. Projelerin önemli bir kısmı 2008 yılında tamamlanacak. Firmaların ortak görüşü, lüks konuta talebin 5 yıl daha devam edeceği yönünde..."

Rüzgârla savrulup dururken böyle, yönünüzü şaşıracaksınız iyi-ce. Bir kum tanesisiniz hepimiz gibi, toprağın ve saniyelerin en derin ifadesi. Curcunanın ortasında arabesk sorular sorabilen bir ayna:

Meşruiyetin bu mu dünya?

|

Gayet meşru ve de meşhur bir açılışa denk gelirsiniz bu arada...

Rüzgârlarla savrulup Ümraniye sırtlarında bomboş olduğunu düşündüğünüz bir araziye konduğunuzda, nereden bilecektiniz, koskoca bir milletin yüzüp durmakta olduğunu teknoloji havuzunda. Yanından yöresinden yol geçirmek yetmez ki değerlendirilebilmek için bir araziyi. Küçük küçük nişlere ayırıp tetikleyebilmeli iyice alışverişi.

Önce müjdesi gelir. Şehire yepyeni bir alışveriş merkezi ya da kültürü, o da yetmezse yaşam merkezi ya da kültürü gelecektir. Öncekilerle kıyaslandığında, illa ki fark yaratan bir şeyler olması gerekmektedir. Kırkların, ovaların, vadilerin, tarlaların, dağların, yamaçların, boşlukların sükunetine dikilecek, kahraman bakkalın gözlerini yuvalarından edecek, perakende günlerinde bin metrekarelik standlar tutabilecek, ürün kataloglarından yapılan kalınca dergileri uydu sitelerin posta kutularından taşırayabilecek devasa şeyler işte. Tüketici dilinde, kısaca ifade etmek gerekirse: Müjde...

Müjde: Media Markt Türkiye'de

"23.3.2007 – Türkiye'de Real ve Metro Cash and Carry hipermarket zincirleriyle faaliyet gösteren Metro Group Yönetim Kurulu Başkanı Joachim Körber, teknolojik ürünler satan Media Markt'ı da bu pazara sokacaklarını belirterek 'Türkiye'de bundan sonraki lokomotifimiz Media Markt olacak' dedi."

Yatırım programı: Şimdiye kadar ülkenize 500 milyon Avro'luk yatırım yaptık. Açtığımız Real ve Metro Cash and Carry hipermarketlerinde yatırımlarımıza devam edeceğiz. Önümüzdeki aylarda da Media Markt mağazası ile Türkiye'ye gireceğiz. Kaufhof mağazaları ile Türkiye'ye gelmeyi düşünümüyoruz. Önümüzdeki üç yıl içinde Metro Group olarak Türkiye'de 300 milyon Avro'nun üzerinde yatırım yapacağız.

Emlak ve kira fiyatları Türkiye'de mağaza kuracak yerler çok pahalandı. Özellikle büyük kentlerdeki güzel yerlere talep çok

fazla. Üstelik uygun arazilerin çoğu devletin elinde. Bunlar ne zaman özelleştirilecek bilmem? Bu nedenle bundan sonraki yatırımları kiralık alanlara yapacağız.”

Alâ. Harika. Mükemmel. Şahane. Olağanüstü bir oluşum var karşımızda. Müjdesi verildikten sadece 4 ay sonra, hayat buldu Ümraniye çöplüğünün hemen arkasında.

“İftarı elsivi (LCV) ekran televizyonla açacağız inşallah” diyen muhteşem bir açılış ve izdiham ve yağma geldi bütün bu süslü lafların karşılığında!.. Ankara’dan gelip, geceden kuyruğa girip dizildi on binlerce insan, birbirinin peşi sıra. İstanbul İstanbul olalı böyle kuyruk görmedi. İnsan insan olalı böyle boşalma.

İlk gün için sınırlı sayıda piyasaya sürülen süper indirimli ürünler satılıp gittikçe, açılış gerçek bir fenomene dönüşüverdi. İlk gün için sınırsız sayıda biriken kalabalık birbirine sürtündükçe, insanın gen haritası değişiverdi.

Ürünleri teşhir etmenin değil de, teşhir ürünlerini söküp almanın yağma sayıldığı bir ortamda, yarım saatte 5 bin 300 TV satıp adını duyurmaksa amaç, kendisine spot piyasa diyen uyanık esnafa ucuz mal sağlamaksa, hasıl oldu bu amaç, bitti, gitti.

Kum gibi birikince insanlar bitirmek için bütün malları, insanların ellerine, gözlerine, bellerine yapışıp ünlü perakende zincirinin depolarına girdik biz de. 5 bin 300 TV’den birinin içinde canlı yayındayız şimdi de:

Evet, ortalık ana baba günü değerli izleyiciler. Dede torun, elsivi teve empeuç pleyır, notbuk dividi pileyır, gelen giden, terleyen işeyen, birbirinin tepesine binen birbirinin tepesinden inen, yumruk atan yumruk yiyen, falan filan günü.

Nefes darlığına ya da eksik tüketim krizine yakalanan bünyelere, burundan damlayla, damardan şırıngayla, kıçtan fitille, gözden imgeyle, akıldan fikirle, görüntü, ses ve bilişim teknolojileri verilecek habire: İzdihamın sözlükteki tanımına teknoloji dokusu eklemek için her şey hazır şimdi: Haydi başlasın arbede...

Evet sayın izleyiciler, bulunduğumuz noktadan görebildiğimiz kadarıyla, sabah sekizde verilen startın ardından, sağdan ve soldan akıncı birlikler halinde yüklenen Türk ve Kürt tüketici kitleleri, birbirlerinin üzerinden atlayarak, birdirbir kurallarını önce göz ardı, sonra da altüst eden bir sıra tanımazlıkla, tepeleme yığılmaya başladılar kapının hemen ardındaki beyaz kaplama Sony notebook'un ucundan tutma yarışına.

Lakin içerideki muhasebe ya da güvenlik görevlilerinin geceden ve belki de bir gün önceden, arkadaşlarına sipariş ettikleri bu bembeyaz gelinliğin bekaretinin bozulmakla kalmayıp, evlilik ya da satış bağıtıyla bir başkasına bağlandığını da öğrenen kitlenin öfkesini dindirebilecek hiçbir şey kalmamıştı bu dünyada; onlar da başladılar birbirlerine yumruk atmaya.

Uzuuun cümleler için kusura bakmıyorsunuz ya, sabahtan beri çooooook uzun kuyruklar oluştu burada.

Neyse, prensip hep aynı değerli izleyiciler: Vur, dur, koştur, tut, yakala, kulağından çekiştir, ucundan sürükle, düğmesine bas, anteninden kavra, hoppala, al kucağına, koşturmaya başla, öndekine geçir, kasaya gel, parayı ver ve fırla... haydi, hep birlikte, durmaksızın, koştura koştura, soluk soluğa...

Seksen gigabyte'lık bir hafızanın, otuz çarpı kırk boyutlarda ve de mükemmel çözünürlükte bir ekranın, kızaklı klavye özelliğinin, arandığında otomatik yanıt veren size özel sistemlerin içinden geçerek, blackberry'nize ilave edebileceğiniz yeni yeni kapasiteler için bir anlık durakladıktan sonra, sağa dönüp dvd player'ımızı da kucakladığımızda, kasaya varabilmek için pek de bir engel kalmamıştır önünüzde aslında.

Tek yapmanız gereken diğerlerinin üzerinden sırkla, oluklu mukavva kutuyla, notebook çantasıyla, ürün albenisini artıran tüm o ambalaj zımbırtılarıyla ve tabii ki bütün benliğiniz ve ruhu-nuzla atlayabilmenizdir.

Evet sayın seyirciler, "alışveriş çılgınlığı" diye kısa yoldan açıklanabilecek bir olgu değildir bu. Malların kapış kapış gitmesi, içeri-

sinin ve dışarısının hıncahınç doluvermesi, herkesin ve her şeyin birbirinin üzerine yığılvermesi, tepe tepe kullanılacak yepyeni teknolojiler vesaireler diye uzata uzata betimleseniz de işe yaramaz pek. Ne şekilde anlatırsanız anlatın, herkesin önüne geçerek, küçük çocukları çiğneyerek, büyük indirimle sunulan kısıtlı sayıda teknoloji harikasına ulaşmak nasıl bir duygu karmaşasına yol açar, bunu kimse çözemez.

Akl tutulması, durması ya da duraklaması diyebilir miyiz? Aklın en ileri ürünleri için, akıl çıkması ya da. Harfler yer değiştirsin: Akıl alıklığı... Karşıtlıktan gidelim: Aydınlık için karanlık. Vurgulu olsun: Karanlık içinde karanlık. Süreye yayılsın: Bir dakika aydınlık, bir ömür karanlık. Giderek daha fazla atomize yahut izole olmamızı deşifre etsin: Her gün daha da büyüyen, daha da fütursuzlaşan, daha da karıncalanan, daha da acıtan, daha da bıktıran, daha da sıkıştıran bir yalnızlık. Son noktayı koysun: Zavallılık.

Evet, buradaydık ve her şeye tanık olduk değerli izleyenler. On dakika içinde oldu bitti her şey. Öyle ki, saat on der demez bitince kampanya malları, saat onu beş gece depoyu istila eden kuvvetler tatmin olabilmiş değildiler ve işte ikinci fırtına da o anda koptu.

Yuvalarından fırladı gözler, bodrumdagizli kalmış raflarda tozlanmasın diye mallar, kapışıp durmaya başladı depoların kapılarını kıran insanlar. Saat onu on gece bitiverdi depodaki diğer "şeyler". Depoda bulunmasa da, teknolojik üründen sayılmasa da, yoğun bir bibergazı bulutu ve kokusu yayıldı ortama birdenbire.

Canlı yayındayız şimdi: Saat onu on iki gece, eşyaya gömüleceğine, elleri boş iki yanına düşenlere sıkılıyor gaz. Evet, elleri boş iki yanına düşenler yere düşüyor şimdi. Evet, düşenler kalkıyor şimdi. İşte orada, kalkanlar kaçışıyor. Arkadaki bariyerleri görüyorsunuz değil mi; polis kalkan oluşturuyor. Ooo, inanılmaz; kalkana çarpanlar bir daha düşüyor. Hakikaten inanılmaz; düşenler bir daha kalkıyor. Feci bir durum bu; kalkanlar bir daha kaçıyor. İşte yağma; kaçanlar verlere düşen malları kapışıyor. İşte yağ mağ yok, vandalizm var; dijital mini kameralar kapan-

ların elinde kalıyor. Görüyorsunuz dileyen herkes çekim yapıyor. Ellerinde mallar olduktan sonra, biber gazı, acı ve birkaç damla gözyaşı, onlar için hiç fark etmiyor. Herkes, hep birlikte, her nefesle, her nasıl olduğunu fark etmeden, her kime çarptığını bilmeden, her nerede olduğunu düşünmeden, her yöne koşuyor, her yöne kaçıyor, her şeyi kapıyor...

Kısacası değerli izleyiciler, kısacası a dostlar, a bilinçli tüketiciler, a Beckett okurları: Bir dünya devi daha ülkemize yerleşirken, perakendecilik pazarı milyonları sevindirmeye devam ediyor.

Emlak ve perakende dünyası efendim bu, hayatımızın yeni merkezi, her nerede yaşıyor ya da yaşıyorlarsak, iyi geceler şimdi...

Her şey emlak, her yer emlak, her, her herıldak yani...

Patronlar kulübünün yazılı, basılı ve abartılı cicilerinden Talih ya da Servet mecmuasının ("Fortune magazine" dendiğine bakmayın) İstanbul'daki yeni emlak yatırımlarıyla ilgili köşesi, amele aleminin değerli yazarlarından Mike Davis'in "Gecekondu Gezegeni" kitabıyla birlikte okununca, gerçekten de bir başka etki bırakıyor insanın aklında. Biraz ondan, biraz bundan okuyayım derken şaşkınlık bakmaya başlıyorsunuz siz de hayata.

Yüksek duvarların altında ezilenler, sekiz milyonluk teneke kentler, bidondan ya da bezden evler, neredeyse dışkı içerisinde yüzenler... nasıl tutunacak yukarılardaki bu hayata?

Öte tarafta, haberin ayrıntılarını okudukça, binlerce şaşkınlık ünlemiyle birlikte başka türlü soru işaretleri de yükseliyor hayatın içinden sonra: Kimler alacak ki İsraili yüklenicinin, Park Otel'in yerine dikmeye çalıştığı "Ofer Rezidans"ın 5 milyon dolarlık dairelerini mesela?

Peki, Bahçeşehir'in oraya kondurulacak 50 bin konutluk "Yeni İstanbul"a ne demeli? 5 milyar dolarlık büyüklüğüyle, en tepedeki proje o değil mi?

Dubai kökenli Emaar'ın Büyükçekmece gölü kıyısına kondurduğu "Toskana Vadisi"ndeki 555 villadan birine yerleşmek de var bu hayatta. 5. ayın 5. gününde saat 5'te Kızılay'da buluşanlar arasından 45 yılda parsayı toplayanlar, 1 milyar dolarlık yatırım bedelinden kendilerine yeni paylar kapmaktalar: Ha gayret, bitti bitecek memleket, aslan sosyal demokratlar.*

Yoksa buralardan kaçıp Alaçatı'da 250 bin dolara o eski taş evlerden birini mi restore etmeli? Otantik olma arzumuzu niye dizginleyelim ki?

Ağaoğlu'nun 2 milyar dolarlık "My Bodrum"u mu daha sürdürülebilir bir yatırım planlıyor, yoksa Kazak kökenli Capital Partners'ın 1.5 milyar dolarlık "Kaplankaya"sı mı, hı? Aradaki yarım milyar dolarlık farkla, ne üstün çevresel düzenlemeler, ne gelişmiş yerel yardım stratejileri, ne şahane sürdürülebilirlik planları yapılır ya da geliştirilebilir, öyle değil mi?

Hadi artık dergimizdeki ilk on sıralamasını takip edip ticari projelere geçelim, ofisimize şöyle güzel bir yer belirleyelim: Karayolları 17. Bölge Müdürlüğü arsası üzerinde, konut, kültür ve iş merkezi oluşturabilmek için, "Zorlu Center"i seçin, bir numara.

Levent İETT arazisi zaten malumalınız: 94 ve 102 katlı iki iş ve yaşam kulesi için "Dubai Towers İstanbul" efendim, iki numara.

İslami yahut yeşil sermayemizin milli gözdesi Taşyapı İnşaat'tan "Mashattan" gelip yerleşiyor üçüncü sıraya, 33 katlı 10 gökdelen, 3 bin konut efendim, satış bedelinin 1 milyar dolar olmasına aldırmayın, geçin.

Eren Talu – ALKE İnşaat'ın Ali Sami Yen Projesi ya da Çiftçiler Holding'in Zincirlikuyu'da Kanyon benzeri açık hava ile temas

* "555 K", 27 Mayıs'ı tetikleyen süreçte, 5 Mayıs'ta saat 5'te Kızılay Meydanı'nda buluşarak Menderes hükümetini ve uygulamalarını protesto etmeye karar veren muhalif kesimin bir simgesi haline geliyor. CHP lideri Deniz Baykal'ın 555K'ya katıldığını açıkladığı bir dönemde, 555 villalık bir emlak yatırım haberi görünce ve doğrudan bu yatırımın olmasa da çok benzer bir tarafının CHP genel sekreterinin oğlu tarafından yapıldığını öğrenince, ister istemez çağrışıverdi bir şekilde.

eden alışveriş merkezi, konut ve ofisleri de hiç fena değil hani, dört ve beş numara.

Kiler Grubu'nun "İstanbul Sapphire" adıyla Levent'te Tatlıcılar'a ait arsada 54 katlı, 157 konut inşası da yanında, altı numara.

Ve yine Taşyapı, yine Mecidiyeköy ve ama bu kez 300 milyon dolar maliyetli daha ufak "bişiy": 35'er katlı iki konut bloğu ve 244 bin 428 metrekaare alanlı alışveriş merkezi, yedi mi oldu acaba?

Hattat ailesi de meşgul bugünlerde, Maslak'ta 50 katlı kule, otel, alışveriş ve rezidans merkezi oluşturacak şekilde "Diamond of İstanbul" projesinin geliştirilmesinin yoğunluğu tam da bu meşguliyetin sebebi, iyi mi, sekiz mi?

Torunlar Gıda deyip geçmeyin efendim, kendileri dokuzuncu sıradalar ve Esentepe'de "Garden Tower" adıyla 44 katlı ofis ve rezidans merkezi yapmakla uğraşmaktalar.

Fil bacakları anca onuncu sırada: "Kempinski Residences Astoria", Zincirlikuyu'da, 28'er katlı iki rezidans, alışveriş ve ofis kulesi.

Yeter ulan hiç mi golf oynayamayacağız hafta sonları, ata binemeyecek miyiz? Nerede şu atlı spor kulübü, nerede bu Klassis? Oldu size on bir.

Hazır klas demişken, şöyle sınıf atlatan haplarımızdan kana kana, doya doya, gani gani, lüpür lüpür içemeyecek miyiz? On iki.

Ah toprak, ah kaynak, ah hayat; nasıl da ellerimizin arasından kayıp gidiyor, zenginlikler biriktiriyor değil mi? Bitirmeyecek miyiz? On üç.

O kadar uzaklara gitmeye de gerek yok, Levent - Maslak hattında bir dilenci olmak yeterlidir aslında. Para boldur diye düşünürsünüz genel müdürlükler civarında. Yardım duygusu olmasa da hesap cüzdanı, vicdani kıpraşma olmasa da kulak arkası imanı vardır buralarda. Kesilse de sık sık cümleler cep telefonu konuşmalarıyla, "görmeze bir yardım edin" derler, her sabah sokakların başında. On dört.

Yardım edelim görmeze, belki bazı şeyleri görebilmeye başlarız biz de. On beş.

İlla bir ürün gerekiyorsa vereceğiniz bozuk paraların karşılığında, Selpak da var. Peki kaç; “gönlünüzden ne koparsa” ya da on altıya.

Bizden ve gönlümüzden kopanlar çoktur aslında: Kazakistan Komünist Partisi Genel Sekreteri Nursultan Nazarbayev ve 1990’dan sonra ülkesinin imarı için yaptıkları mesela! On yedi ama iyice dağıldı ha!...

Toparlayalım o vakit: Nazarbayev Paşa, petrol parasıyla monopoli oynayan “yeni türedi” dolar milyarderlerini, başka bir ifadeyle, sülalesinden türeyen “ikinci kuşak” zenginleri, bu ifadeyi de beğenmediyseniz, sade suya tirit “girişimcileri”, başka nasıl yaratabilirdi? Komünizmden mafya tipi oligarşiye geçişte mesafenin bu kadar kısa, aktörlerin bu kadar benzer olması ürkütücü değil mi? On sekizde toparlayacaktın hani, bir sosyalizm eleştirisi eksikti.

Uyuyun siz daha. Söküyorlar toprakları, söküp alıyorlar, sizin ruhunuz boğazdaki son deniz manzaralarıyla oyalanırken, onlar bambaşka yatırım arazilerine doğru yola koyuluyorlar. Belki Hong Kong kadar kapsamlısını, belki Dubai kadar yapayını ya da tasarlanmışını çıkaramazlar ama Maslak Mecidiyeköy arasını kuleye boğuverirler diledikleri gibi: Arapların birleşik emirleri ile Amerikalıların birleşik devletlerinden gelen üst düzey konuklar için seçkin konaklama seçenekleri.

Ne demiştik: Maslak Levent hattında bir dilenci bile olmak yeterli. Hong Kong’tan bozma İst Kong’un yeni tipte King Kong’ları, öldürülmeden hemen önce buradaki iş kulelerine tırmanıp helikopterlerden gelen oklarla mücadele etmeli.

Çok mu saçma?.. O halde, şehrin ortasına koskoca ünlem işaretleri gibi, rezidanslar ve körler yerleşmeli: “Görmeze bir yardım edin”...

Etmeli...

Halka dokunayım diye gecekondulardan geçersiniz bir de, taksiciyi dinlersiniz...

Uçar uçar bir taksinin plakasına konarsınız, taksicinin zihnine belki de.

Yıksınlar abi bu Barbaros mahallesini, lüks sitelerin hemen dibinde ne işi var bu evlerin böyle.

Yıksınlar abi, bir yanda havuz, öbür yanda boklu dere, bu ne gerçekten böyle.

Biz fena kaçırdık buraları ha. Sizin bu sitenin buralar bomboş araziydi valla. İnan, hiçbir şey yetişmez, ot bile bitmez, kimsenin yüzüne bakmadığı çorak bir toprak.

Kaççırdınnuk, kaçırdık ki ne kaçırdık. Şimdi böyle koca koca duvarlarla dizildiniz buralara ha...

Duvarlar demişken, otomobil kundaklayan terörist midir neronist midir nedir, çeteler sızamaz sizin buralara diyorlar ama şimdi dikkat edin bu heriflere abi, her yer çete. Aha şu dere boyuna dizilmiş çingeneler aşiverecekler güvenlik duvarlarını bir gün, soyuverecekler evinizi bir güzel, konuverecekler elsidi ekranlarınıza fırsat bu fırsat, ona göre.

Neronisti bir türlü, bölücü teröristi başka türlü, bunların mahalleleri de hemen burnunuzun dibinde be abi. Her gün çevirme var dört yolun ağzında neredeyse, size neyse?

Duvarları silmeyazı bunların abi, biz taksiyle geçerken görüyoruz, içinde t'ler, k'ler, h'ler, d'ler geçen bir sürü nane. Zannedersiniz şu komünist ülkeye girmişsiniz, adı neydi, hani sakallı biri komünizmle yönetiyor ya ülkeyi, hah onun memleketi gibi duvarları sanki. Komple bitireceksin bu işi.

Arka tarafta bizim mahalle iyidir ama, bak sokaklarında tek bir komünist, duvarlarında tek bir k yoktur ha. Yine de yıkacaklar bizim orayı da. Tüm Sahra'yı yıkacaklar aslında. Bu tarafa çare olacaksa, yıksınlar tabii.

Tüm Örnek'i yıksınlar hatta, örnek olsun bu ülkeyi kendi mahalle-si sananlara. Pek bilmem ya afili laf edeyim istersen bir de, bak gazetede yazıyor: "C sınıfı için satışa sunacak ucuza arsa lazım", öyle diyor, "Uydu site yüklenicisi yerli ve yabancı ortaklıklara."

Toki mi ne o da gelecekmiş diyorlar. Reklamı vardı hani, tokai daha iyi be abi.

O değil mi bu toki, neyse ben anlamam. Boş boş konuşurum böyle.

Bak şu sokağa, boş boş dolaşan beygirler vardır abi bizim buralarda, bomboş arsalarda. Ne dedin abi, "İssız bir çöle çarpık binalar kondurulmuş hissiyle bakarsın minibüsün camlarından, her an biraz daha uzaklaşıp giden dünyaya ve atlara", ne demek şimdi bu?

"Beygirler, çöp konteynırlarına uzanırken boyunlarını kırarak, çocukların -hani şu nedense masum oldukları iddia edilen fırlamaların- insafsız taş atışlarına denk gelirler acı ve açlık dolu hayatlarında." Ha, çocuklar atlara taş atıyor, onu diyorsun. Çocuk be abi, atacak tabii.

Bak bu beygirlerin, nakliyeden emekli olmuştur büyük bir kesimi. En son ya da sondan bir önceki işlerini beklemektedir diğer bir kesimi. Ölümün arifesinde hemen hepsi: Ecelden olmasa bile, salam, sucuk kesimi. Kaburgalarının sayılması, eğri büğrü durmaları, sineklerle yaşamaları, Allahın emri.

"Yaralanmaları ya da yaşlanmaları neticesinde 'iş göremez' damgası yediklerinde, mermi harcamaının da lüks sayılması sebebiyle, ölüme terk edilirler işte böyle; boş arazilerin köşelerinde, diplerinde." He, he, öyle bir şey.

Bak abi, gözünü atlardan evlere kaydır da bak gör, tüm mahalle boyunca, "satılık arsa" yazar buradaki gri duvarlarda. Kontrollü tarafından bir cep telefonu numarası da yanında.

Nasıl desem, sen söyle en iyisi, "habire gelişme, büyüme, yayılma, değer kazanma, kazandığı değeriyle daha da gelişme, büyüme ve yayılma eğilimi vardır bizim buralarda". Tabii canım, her köşe bir inşaat köşesi, yeni ve satılık bir arsa. Yuttur bakalım, yutturabildiğin kadarıyla.

“Bir düzgün ev, bir de ayağı yerden kesecek otomobil; öyle soluk, donuk, moruk, biçimsiz, gri ve küçümen gözükseler de, her gece kondunun ortak isteğidir bir şekilde. Kendi eğreti kutularını apartmana çevirdikten kelli, yeni gelecekleri kiraya kesebilmek de en büyük dilekleri.” Sende de epey afili laf varmış be abi, kim istemez ki şöyle önceden gelip, sonra kirayla geçinmeyi.

Lakin bu yıkım hikâyesiyle, tersine gitti işler şimdi. Toki moki kim gelecekse, yeni yapılacak sitelerde tek göz bir daire bile yeterli. Ama verirler mi c sınıfı, m sınıfı derken bize, bilmem ki!..

Yine de modernleşecek buralar be abi, daha çok değer kazanacak bu topraklar. Buradan da sürülürsek, hayat ve şehir bitecek değil ya, son evin bittiği yerdeki arazi neredeyse oradan devamı var. Bizim de bir nevi prensibimiz bu işte: Gün gelecek orası da değerlenecek, yayıl yayılabildiğin kadar.

Bak şöyle düşün, giderek şehirler birbirine eklenecek, birleşiverecek be abicim. İzmit’i yuttu sayılır zaten koca şehir. Zamanla Sakarya’ydı, Bolu’ydu derken, öbür taraftan Ankara da bir parça gayret ederse neden tek bir koskoca şehire -megalapol mü diyorsunuz ya, işte onadönüşmeyelim ki? Neyimiz eksik, Delhi’den, Bombay’dan, şundan, bundan. Türk gibi güçlü ve de yayılmacıyız onların yanında.

Geldik mi abi, tüh sen o önündeki kitaptan bana şiir okuyacak gibiydin daha.

“Sen daha iyi bilirsin ya; bir şair şöyle demiş -adı da Bodler miymiş, neymiş- bir kentin biçimi / ne yazık ki daha çabuk değişir / bir ölümün yüreğinden”.

Yok abi anlamam ben öyle entel işlerinden. Benim anladığım, değişiyor işte buralar, bu kadar basit.

Grayderler ve hafriyat makinaları gelir, Barbaros mahallesi de, Sahra da, bütün buralar da gidiverir. Dur hele, sen in de, ben de gidip şuradaki hafriyata bakayım biraz abicim, hafriyata bakmak iyidir...

Kumlar ve saniyeler dağılmaya başlar mitoloji dünyasına, kahramanlarını ararlar...

Batmakta, çürümekte olan bir şehir bu; yanıyor, eriyor, yavşıyor, dökülüyor, bozuluyor, bozuşuyor, kokuşuyor, yığılıyor, bitiyor...

Kentsel dönüşüm, bölüşüm, paylaşım, yağma ortasında kalmış koskoca bir arazi sanki. Kara. Kapkara. Kapkara parayla el değiştiriyor kara. Masmavi göğün altında, yemyeşil denizin hemen kıyısına kuleler dikiliyor. İkiz, üçüz, beşiz, çoğuz. Yok yok, öyle Babil kulesi gibi tanrıya ulaşma çabasıyla değil, toprağın ve göğün ırzına birlikte geçebilmek için sadece.

Kuleler dikilirken böyle, mitoloji aleminin kahramanlarından biri tecavüz tanrısı gibi ya da bir diğeri gökyüzü tanrısı gibi ya da hepsi Olympos tepesinden iner gibi, o çağrışım yüklü özellikleriyle karışırlarsa sokaklara, hiç de fena olmaz, değil mi?.. Hem kim dönüp bakacak ki bu devirde artık onların kahramanlıklarına. Gerçek anlamda araziye tecavüz edip bir plaza doğurtan mitolojik bir kahraman olmadıktan sonra, kim itibar edecek onların yaptıkları şu tarihi numaralara?

Hiç böyle şey olur mu Allah aşkına: Terra (yeryüzü) kendi oğlu Coelus (gökyüzü) ile evlenir ve Satürn doğar. Satürn babası Coelus'u alt edip annesiyle evlenir. Jüpiter bu yüzden Satürn'ü tahtından indirerek cezalandırır. Terra Jüpiter'den öç alması için Satürn'den bir çocuk doğurur; bu çocuk Titan Enkalados'tur. Jüpiter'e karşı açılan savaşta Titanlar gökyüzüne ulaşmak amacıyla Pelion ve Ossa dağlarını üst üste koyarlar. Tanrılar tepeden bu dağları Titan'ların üstlerine geri atarlar. Tanrılar ceza olarak Enkalados'u Etna Dağı'nın altına gömerler, Etna'nın zaman zaman püskürttüğü lavlar, Enkalados'un bitmeyen öfkesinin işaretidir.

Hiç böyle şey olur mu hakikaten, kimin eli kimin cebinde, dedikodu çevirmek için ya da Terra'yı (yeryüzünü) ele geçirmek için, toprağı işgal edip ülkenin ırzına geçmek gibi daha pratik yöntemler bulunmadı mı? Sonuç da aynı hem: Dağ dağ üstünde bırakmayıp dağıtıyorlar ve hiç olmazsa meseleyi bu kadar karmaşıklaştırıp uzatmıyorlar!

İkarus'un düşüşüyle Brueghel resimlerinde olduğu gibi dalga geçmeye başlayacağız yakında. Yok babası Deadalus kovalamış da, Girit'ten kaçarken güneşe çok yakın geçmiş de, balmumu kanatlarını eritmiş de, düşmüşmüş, çakılmışmış sonra yeryüzünün ortasına. Daha neler, dalga mı geçiyorsunuz? Sanat artık bunun çok uzağında ve İkarus dediğiniz, onca boğuşma arasında suya düşer, gülünç duruma düşer Brueghel tablolarında. Hayat bunun çok uzağında ve İkarus dediğiniz, ya belediye otobüsleri olur İstanbul'da duvarlara çakılır, ya onca hırgür arasında kanatlarını takınır gökdelenlere çakılır, 11 Eylül olur, dünyaya çakılır gerçek tablolarla.

Tabii bu grekoromen düşüş ve çakılmalar bu kadarla da sınırlı değildir, çok daha başka Grek ve Latin kahramanlar olduğu gibi, bunların Sümer'i de vardır, Mısır'ı da, Hint'i, Pers'i, Akkad'ı da... var oğlu vardır. Kibele'den Pandora'ya, Ninlil'den Anu'ya kadın imgesinin peşinden koşmak vardır örneğin. Terk edip giden kadının topuğuna bile bakmazken, Aşil'in topuğuna takmak vardır. Bir gözü güneş, öbür gözü ay olan şahin başlı tanrı Horus'un peşine takılmak vardır.

Alayını birden alaya alıp "sizin başınıza da gelmedik şey kalmamış" demek vardır, bir de. Ayıptır.

Sisyphos gibi sırtına bir kaya yükleyip, dağlara çıkmak, kaya geri yuvarlanınca aşağıya inmek, bir daha yüklenip çıkmayı denemek, bir daha düşürmek ve sonsuz bir kısır döngüye girmek ise günümüzün sıradan bir alışkanlığıdır.

Kassandra gibi geleceği görme yeteneğine rağmen felaket ve yıkımları değiştiremeyen ve bu nedenle acı çekenler ise günümüzün sıradan kahramanlarıdır. Kumdan kalelere karşı meydan okuyanlar, sokaklara doluşan aykırı kahramanlar... işte, onlar için hayat bir anlamlar katmanıdır. Sıradan bakılmalıdır:

Karaköy'de vapurdan inip alt geçide ilerlerken, ilk merdivenlerin köşesinde, hani şu eskiden ikinci el plakların satıldığı yerde görürsünüz onu. İpincecik yüzü ve onunla mükemmel uyumlu

sakalıyla, kedilerle birlikte. Cebinde, kucağında, sakallarının arasında... Kedi tanrısıdır, ilahi bir mıknatısla onları yeryüzünde tutmaktadır.

Şehrin insan kalabalığına boğulmuş, trafikten yorulmuş işlek caddelerinde, boydan boya hiç durmaksızın gidip gelen, hafiften gülümseyen, açık kumral saçlı, gençten bir çocuktur. İstiklali caddede, özgürlüğü meydanda ararken, bağımlılığı adımlarda bulmuştur. "Durmak, yürümenin bilincine varmak" olalı beri ayak tanrısıdır. Adımlarımızın kaybolmamasını sağlamaktadır.

Seçtiği özel kulaklara haykıran bir çığlıkçıdır. Onun istiklal arayışı, diğerlerinden farklı olarak hançeresine sıkışmıştır. Patlatır, bırakır. Mermerci ya da bohcu türünden lakapları kimseyi aldatmamalıdır, desibeli yüksek bir martı tanrısıdır. Hiçbir çığlığın kaybolmamasına uğraşmaktadır.

Deryalar fatihi Barbaros efendinin bulvarında, trafiği fethetmek için bir direksiyon uydurmuştur kendisine. Vites kolu boşlukta sallanırken, ayağını asfalta basar, sollar bütün kayıp ruhları. Şaftı ne kadar güzel, şanzımanı ne kadar dağınık olursa olsun, hafif zıplayarak yol aldığından olsa gerek, süspansiyon tanrısıdır. Dünyanın yayını yerinde tutmaktadır.

Barbarosun gemilerine, kahverengi atı, sivri mahmuzları ve kovboy şapkasıyla karşı koyan bir diğeri, aynı bulvardan ilerlerken rahvan rahvan, tüm güzel aktrisleri peşinden sürükleyeceğinden emin, kendine güvenen bir jön rolündedir belki. Elleriyle atının yelelerini okşayan, bıyıkları kaytan, zavallı kalabalığa yukarıdan bakan bir vurdumduymazlık tanrısıdır. Kıtalar onun sayesinde bir arada durmaktadır.

Kötü bir bez parçasından uydurulmuş ıpslak jölemsi perukasıyla beceriksizce kelliğini örtmeye çalışan, caddede gördüğü güzel kızlara duygularını aktaracak şiirler satmaya çabalayan, elindeki mavi klasörden seçtiği noter tasdikli şiirimsi metinler yüzünden her defasında çuvallayan bir esin tanrısıdır. Geceleri Kabataş sahillerinde sandalların dibinde uyuklarken nefesi Dionysos, be-

deni Diyojen'le yarışmaktadır. Sanatla hayatın ayrılmamasına çalışmaktadır.

Şehrin her zaman esen bir tepesinde, belediye otobüsleri için son derece sapa bir durağın bankının tepesinde, dört mevsim battan-
niyesine sarılmış bir vaziyette, gelenden geçenden sigara ya da
bir lira isteyen çömelme tanrısıdır. Koltukları, oturakları, san-
dalyeleri, yatakları, divanları, bankları sabitlemektedir.

İstiklali dansta arayan, cadde boyunca dizilmiş kitap ve müzik
evlerinin önünde elinde bira şişeleri, üstünde varoş çocuğu kı-
yafetleriyle, dünyanın en sert dans hareketlerini yapabilen bir
isyandır belki. Yaptığı batılı danslarla doğulu "aura"sı arasında
sıkışıp kalmış bir kendini bilmezlik tanrısıdır. Hareketin sonsuz-
luğunu güvence altına almaktadır.

Her daim sıkışık belediye otobüsü duraklarının Ortaköy'e uza-
nanında, kuyruğuna basılmış kedi çığlıklarıyla inen-binen yol-
cuları ürküten, patilerini yalayıp burgulu bıyıklarını düzelten
harbici bir felis caturdur kendisi. Kedilerin tanrısı unvanını
Karaköy'deki ağabeyinden kapmak için uğraşmaktadır. Henüz
Olympos'a çıkmamıştır.

Mahallenin ana caddeye açılan bütün sokaklarında, apartman
kapılarının önündeki üç basamaklı merdivenlerde eğleşip otu-
ran, oturdukça derin düşüncelere dalan, daldıkça burnundan so-
luyan, soludukça öfkelenen, öfkelenedikçe tırnaklarını kemiren,
kemirdikçe biten ve bitiren bir düşünen adam tanrısıdır. Sanki,
Rodin'in heykelinde sakallar uzamaktadır.

Hiç lafı dolandırmadan, mevzuyu açıktan ve bağırarak ortaya
koyan, "şarap içeceğim, para lazım" diyebilen bir dürüstlük tan-
rısıdır.

Dereboyunda dededen miras ahşap bir köşkü çöp eve çevirdikten
sonra, bankamatik diplerinde uyuyup sokaklardan çöp toplama-
ya başlayan, ekmeğini de çöp torbasına tıktırdığı selpak men-
dillerini satarak kazanabileceğini sanan bir uyurgezerlik tanrısı-
dır. Asfaltlardaki iri çukurları korumaktadır.

Şehir bu kadar trafiğe boğulduğunda gönüllü olarak düzenlemeye soyunan, hızlı akış sağlansın diye tüm vakitlerini bu işe ayıran, Salı Pazarı'nın köşesine, Balmumcu yokuşunun en tehlikeli dönemecine, Cankurtaran'da alt geçidin girişine yerleşen birer özveri tanrısıdır onlar. Tüm tanrılar gibi insanlığa örnek olmaya çalışırlar, başaramazlar.

Siyasi görüşü soldan sağa meyletse de; bir dönem on iki eylüle karşı attığı nutukları ve ettiği küfürleri gelen vahiy uyarınca devriincilere çevirse de; sürekli ince bir kaşıkla karıştırdığı çay bardağından, hiç durmaksızın iri tanelerini yuvarladığı molla tepihine geçse de; söylev tanrısıdır genelde, istiklalin göbeğinde. Sözcüklerin yan yana gelişindeki karmaşayı yansıtmaktadır.

Onlar olmadan, tanrılar bizi korumadan yaşanır mı bu şehirde? Yaşanmaz.

Devam edelim o halde...

Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza...

Zınnn, otomatik vitesli otonuza atlayıp koyulmalısınız yola. Hiç pitstop almadan, sitenizle plazanız, alışveriş merkezinizle siteniz arasında.

Çıkmazsınız ki hiç sokağa, çarpımazsınız, değmezsiniz ki hiç onlara, o aykırı insanlara, o mitoloji kahramanlarına, o uçurum kıyısında uzananlara, o günde yirmi beş saat çalışanlara, o anti-kahramanlara. Ama sıra "öteki"ni anlamaya geldiğinde, başlarsınız söylem geliştirmeye, hoşgörü ve empati duygularını ilerletmeye, başlarsınız hatta nutuk atmaya.

Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Site...

Başka bir şeye yer var mı şu hayatta: Çalışmak, motorize seyahat, alışveriş, uyku, konaklamak, çalışmak... 8-5 mantığıyla hareket eden ve aslında pantolon düzeninde her daim 8-8 oluveren akılların, genişliyormuş gibi görünüp iyice daralması ya da...

Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Site-Oto...

Lanetli pazartesiye de saydırmak olmasa, insan olduğumuzu bile hatırlayamayacağız şu dünyada! Ah ulan ah, “öyle bir yoğun başladı ki bu hafta”... İnsanların kendilerini çok büyük işler yapıyor gibi gösterdiği mesai saatleri, dünya tarihinin zamana karşı işlediği en büyük suç değil mi hatta?

Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza...

Öyle ama, şu sistem dediğiniz şey de bir şekilde ayakta durabil-meli. İşleyebilmek için, “tıkır tıkır” sesler çıkarabilmek için, ma-kinenin dişlilerini hep yağlı, tam yağlı tutabilmek için, gençlerin iş kıyafetleriyle yapılan toplantılara özenebilmesi için, falan filan için, için için, en iyisi, insanları mesai düzenine gömebilmeli.

Mall-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto...

Modern mimarının kurucularından üstat Le Corbusier Paşa, “so-kağı öldürün” derken böyle bir yaşama çekmek istemedi mi he-pimizi? Kapatılmış, tıkılmış, tıktırılmış olmanın mimari zevki adına: İnsanı da öldürmeli...

Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Mall...

O da yetmez, insanları öldürüp uydu tabutlara ya da daha afili ol-sun diye, “toplumsal manzaralarından koparılmış, ama küreselleş-menin dijital havası içinde süzülen siber California ile bütünleşmiş takviyeli, fantezi temalı site ve kenar kentlere” yerleştirmeli.

Site-Oto-Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto...

Eylül karanlığının diplerinde, 1988’de, onca kıyamet ve gürül-tüyle açılıverdiğinde Galleria, 2007’de mall’ların sayılarının 136’ya çıkacağını kim söyleyebilirdi? Perakendeciliğin bu kadar organize olup benliğimizi becereceğini, hafta sonları ailecek meta seyredip eğleneceğimizi, iş yönetim dergilerinin trend say-falarından mı takip etmeliydi? Bilemedik ki...

Oto-Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site...

Altyapı üstyapıyı belirler ama üstyapı da altyapıyı s.ker atar di-yerek oyalanmaktan, yapılaşmaya vakit bulamadık ya da ayıra-madık ki... Üstüne üstlük, o “trendy” dergileri de üç kuruşa ha-zırlatarak bizlere, bilemeyeceklerimizi anlatma lüksü de verdiler elimize, o da ayrı bir şekilde değerlendirilmeli...

Plaza-Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto...

Bir yapı markette -Koçtaş’ın önümüzdeki 5 yıl içerisinde açmayı planladığı 51 şubeden birinde değil de, örneğin İKEA’nın kalaslar bölümünde- Herakles yüklenir sırtına dünyayı o halde. Öyle bir kaldıraç falan değil de, bir çekiç verseniz, dünyayı yerine oturtac-ak belli ki. Fresklerde yüz yıllar önce nasıl dondurdularsa kolun-daki kuvveti, şimdi çözerek freskin kimyasını, öyle çakacak sanki dünyanın çivisini.

Çıkarmak mı? Çivi mi? Dün gece rüyayı fazla kaçırdınız belli ki.

Oto-Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto- Plaza...

Kültür merkezlerinin alışveriş merkezlerine dönüşümü, çok önemli bir dönüşüm projesi olabilir sahiden de. AKM’lerden AVM’ler yaratmak için yanıp tutuşuyor dünya. Eğer o kültür merkezin ise ey Atam, bu da alışveriş merkezin. Hem bunda cep salonlarının yanında, mağaza da var, kitapçı da, otopark da...

Peki, tarihi salonları yıkıp kongre vadisi için bölge düz(en)leme giri-şimleri ile eski PTT binalarından Gloria Jeans ve Starbucks arası bir yer çıkarma denemeleri arasında ne kadarlık bir mesafe var acaba?

Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto- Plaza-Oto...

Kapanmış bir banka, iflas etmiş bir borsa, yerinden sökülmüş bir ATM paneli, umut verir bana. Galata Mevlevihanesinden ciga-rasını üfürerek çıkan bir bitik vermez ama... Akar gider, karışır sadece akşama. Çıkma sakın sokağa.

Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto- Plaza-Oto-Site...

Zınnn, hiç pitstop almadan devam etmelisiniz, arkanızdan kum bulutları kaldırıp durduğunuz bu en sonuncu yolculuğunuza...

Avama ne gerek: AVM.. Gider önüne Atatürk heykeli diker...

“Çoğu şeyin estetize edilmesine bir sözüm yok da, sıra metaya ve binaya geldiğinde dayanamıyorum be hocam. Hele ikisinin bulunduğu alışveriş merkezlerini birbiriyle karşılaştırıp duruyorlar, artılarını eksilerini sıralıyorlar, mağazaların kalitesinden girip trafiğin yoğunluğundan çıkıyorlar ya, işte o zaman ben de çileden çıkıyorum.”

“Dur, sakın ol biraz. Boku insanlara değil de, sisteme atıp rahatlama yöntemini kullan, süblimasyon mudur nedir, işte onunla avut kendini.

“İster Freud olsunlar ister mahallenizin psikologu, ister Mall desinler isterse Alış Veriş Merkezi, sonuçta meta izleme merkezlerini derecelendirecek, üzerinde saatlerce konuşturup notlatacak kadar ahmaklaştırdı bu düzen herkesi.”

“Keratalar, sanki evimizin, ailemizin, ciğerimizin bir köşesi, hatta baş köşesi gibi. Hem hafta sonu eğlencesi, çoluk çocuk park gezisi, hem ailemizin ihtiyaçları, bakkal çakkal muamelesi. O kadar hiddetlenme sen de, karış gitsin aralarına bir şekilde.”

“Olur mu yahu, şu söylenenlere bak hele:

“Astoria’nın tavanı çok yüksek, ferah bir mekân ama gezecek çok da bir yeri yok hani, daha çok rezidans bölümünü geniş tutmuşlar ve orada yaşayanlar rahat etsin diye düşünmüşler sanki.”

“Aslına bakarsanız, tasarım ve ziyaretçi profili, yani daha seçkin kesim dendiğinde, Kanyon gibi olamıyor hiçbiri. Elbette şunu kabul ediyorum, Akmerkez artık bir klasik ve her zaman iyi, ancak o yabancı insanların, hadi adını koyalım, magandaların girişini nasıl engellemeli, buna bir türlü çözüm üretemediler, değil mi?”

“Hassas bir konu tabii, ama bak Kanyon’da kendiliğinden çözülüyor bu tür meseleler bir şekilde. Yani öyle bir tasarlayacaksınız ki, her önüne gelen o binaya giremeyeceğini daha baştan anlayacak bence.”

"Diğerleri mi? İstinye Park'ın açık pazar konsepti çok iyi olabilirdi belki ama öncelikle trafiğini halletmeleri gerekmez miydi? Yine de iyi geri dönüşler alıyormuş, geleneksel perakendecinin kazanılmasıyla birlikte oluşan bu deneysel alışveriş konsepti. OtoMotion'daki gibi otomobili tüm bir yaşam biçimiyle özdeşleştiren, müze, sergi ve sanatla hız tutkusunu bir araya getiren konsept ağırlığı belki bir gün tutacak, ama şimdi zamanı mı emin değilim."

"Daha merkeze gelip baktığımızda, Profilo, ilk bakışta küçük ve basık bir yer gibi duruyor, ancak çevrede çalışanların çok bir alternatifi olmadığı düşünüldüğünde, ziyaretçi trafiği gerçekten de çok iyi."

"Cevahir'i nasıl konumlandırmalı bilmem ki, şehrin göbeğinde adeta bir gecekondu merkezi sanki. O kadar büyük bir binanın içinde ve çevre düzenlemesinde nasıl böyle bir zevksizlik olur, şaka gibi. O binanın kasveti ve renksizliği insanın üzerine üzerine geliyor inan ki. Zaten kuru kalabalık piyasa yapmak için uğrarken, gerçek müşteriler, Nişantaşı City'se doğru kaçmaya başladı bile. Orada da markalar iyi ama Nişantaşı havası yaratacağız diye gereksiz zorlamışlar bence."

"Nautilus en başta, Armada, Cevahir, Ankamall gibi büyük alışveriş merkezleri, uygun yerlere konuşlanmanın havasıyla bu kadar kirayı hak ediyor mu ki?"

"Gerçi merkezi bir mekânın havası ne olursa olsun farklı, baksana Olivium ne kadar iyi düşünülmüş olursa olsun, Zeytinburnu'na gidine avâmlaşma da kaçınılmaz sanki. Sapa olduğu yetmiyormuş gibi her taraf civar semtlerden mahallelilerle dolmuş taşmış. Ayrıca artık şunu herkes biliyor, Beylikdüzü neredeyse hiç iş yapmıyor."

"Neredeyse her mahalleye bir Carrefour derken mall'ların sayısını bu kadar artırırsan, bunların içine malların doluşmasını da engelleyemezsin tabii ki. Carousel 1994 krizi sonrasındaki perakende patlamasıyla birlikte, işte bu mallardaki patlamanın da bir ürünü. Belki de en iyisi, tüm bu kalabalığı boş verip, bir tek Galeria'mızın olduğu o güzel günlerimize geri dönmektir, değil mi?"

“İşte böyle. Şimdi sen söyle, bu şekilde düşünenlere, aklını peynir ekmekle bile değil alış verişle yiyenlere, Walter Benjamin’in “Pasaajlar”ını okutsak ya da şehirlerin bulvarlarının inşasıyla sokak direnişleri arasındaki bağlantıları anlatsak, anlarlar mı ki?”

“O değil de hocam, olaya biraz daha bilimsel bakıp, AVM’ler arasında, mağazalar kalite endeksi yapıldığında, Carrefour’ların Koçtaş’lardan daha fazla değer kattığı ortada! Fast food barlarının hepsi ve Starbucks’ların türevi hep birbirine benziyor da, şu yeşil alanlara kurulan kafemsi yerlerdeki salatalarla makarnalar arasında sıkışıp kaldığınızda, mutfak olayında bir üst düzeye sıçrayabileceğiniz yegane yerin Kanyon olduğunu unutmayasınız sakın ha.”

“Vay canına. Belki Kitchenette’e o kadar geniş bir yer ayırdığı için Astoria da yanında.”

“Oranın çorbası iyi ama, bana kalırsa çok patates koyuyorlar köfte ızgaraya. Mağaza kalite endeksinde, her şey birbirini etkiler bir bakıma.”

“Aynı şekilde, Go Mongo’yu Suadiye Park’tan İstinye Park’a getirince, bir kalite farkı olmasa da, bir açıklık, bir ferahlık hissi verilebilmeliydi bence. Oysa yalnızca İkea’nın Meydan Park’ında oluşturabildiler böylesi bir ambiyansı.”

“O kadar incisini düşünemem ben. Akmerkez için ‘Etiler civarındaki iş kadınlarının bakkalı’ türünden genellemeler yapabilirim ama çok istersen.”

“Aslen alışveriş değil, görgü meselesi bu ziyaretler kanımca. İş kadınlarının öğlen tatillerinde attıkları turlara da, giyimin, kuşamın esas olduğuna ve hatta esaslı bir tedavi olduğuna da takılıp kalmamalı o bakımdan, çok fazla.”

“Anlamıyorum belli bir noktadan sonra. Yeni bir bakkal açacağım sonunda.”

“Evet, eğer öyle bir vizyonunuz varsa, baldo pirinçte indirim beklentinize varıncaya dek bütün gereksinimlerinizi karşılaya-

bilecek entegre bir pazarlama mantığı da olmalı iyi bir alışveriş merkezinde.”

“Pes be hocam. Ne demişler: Para kimde, perakendede. Kondur kondurabildiğin kadar, bütün kollarının gücüyle.”

“Evet, işte böyle, Nereye kadar büyüyebilirsen büyümeyi dene. Aşırı üretim mi diyorlar, eksik tüketim mi; dibine gelinceye kadar eşele, eşele, eşele...”

“Perakende sektörünün dinamizmiyle son beş yılın parlayan yıldızı olan alışveriş merkezleri (AVM), krizin eşiğine gelmiş bulunuyor. Perakende Günleri’nin gündeminde Pele değil, kriz tartışmaları yer aldı.”

“Hadi canım sen del! İşi gücü var milletin. Peki, işiniz gücünüz yok mu sizin, aklınız fikriniz hep krizde, yok o sektörün bitişinde, yok bu sektörün çöküşünde... İşittiniz mi, bir haftada, altı yüz on iki bin ziyaretçiyle açıldı Astoria, Gayrettepe’de. Normalde bir haftada oradan geçen kelle sayısının iki, üç katı belki de. Hadi şimdi balon diye diye, çökün ve çömelin biraz da bunun üzerine.”

“Öte yandan, 2001 krizinin ardından yükselişe geçen emlak ve inşaat piyasası, AVM’lerde de yatırım patlamasının öncüsü oldu. Şüphesiz bu patlamada, perakende mağazalarının yüksek kiralari karşılayabilecek denli bir kârlılıkla çalışmaları ve patlayan ithalatla birlikte ülkeye akın eden yabancı perakende mağazalarının çitayı yükseltmesi etkili oldu. Son iki yıldır emlak ve inşaat sektörlerinin durgunluk sinyalleri vermeye başlamaları ise, özellikle lüks konuta yönelen yatırımların AVM’lere kaymasına neden oldu. 2005 yılında sayıları 100’ün altında olan AVM’ler, Kasım 2007 itibariyle 180’e, sektörün büyüklüğü de 3.5 milyon metrekareye ulaşmış durumda. Esas çarpıcı nokta ise, henüz inşaat aşamasında 90, proje aşamasında ise 80 adet AVM’nin bulunuyor olması. Tahminlere göre, 2010 yılında Türkiye’de 350 adet AVM faaliyet halinde olacak.”

* Diyalogların arasına, sol sitelerden haberler karışmaya başladı yine, dayanamıyorum bir şekilde.

Hah şöyle, her şey gün kadar açık değil mi, rakamların diliyle. Ekleyelim derseniz; İstanbul'daki sayıları da şimdilik 60 tane... Siz şişkinlik hesaplarınızla, "bunların hepsi üfürükten" eleştirilerinizle, "balondandır" görüşlerinizle ne yaparsanız yapın, işte biz buna patlama diyoruz arkadaşım. Sadece Büyükdere Caddesi'nde on sekiz tane birden kondurduk; hayıflanmayı bırakın da, arabanıza atlayın, biraz da Mashattan'a açılın.

"Perakende sektörünün son beş yılda kaydettiği yüksek büyüme oranları ve emlak sektöründeki yükselişten beslenen AVM yatırımları, geline nokta 'yatırım çılgınlığı' sınırını çoktan geride bırakmış bulunuyor."

"Tamam işte, biz de tam bunu diyoruz. Yalnız biz yatırımların gelmesiyle seviniyor, çılgınca eğleniyoruz; siz ise plansızlık bu, tam bir çılgınlık, üretim fazlası olacak, hepsi topu atacak, diye tepiniyorsunuz. Açın Türkiye'nin önünü, açılın; gerektiğinde batan batır, siz kalan sağırlarla kalkının..."

"Bazı bölgelerde yatırımların doygunluk noktasına ulaştığı belirtilirken, sektör temsilcileri yatırımların bu hızla gitmesi durumunda merkezlerin bir kısmının otel, hastane ya da okul olabileceğine dikkat çekiyor."

"Siz değil miydiniz, eğitim, sağlık diye hoplayıp zıplayan. Alın size potansiyel okul ve hastaneler işte, daha ne?"

"Perakende patronları panikte. Geçen hafta gerçekleştirilen ve efsanevi futbolcu Pele'nin katılımıyla gündeme gelen Perakende Günleri'ne de, AVM yatırımlarının ulaştığı boyut damgasını vurdu. AVM'lerin kiracısı konumundaki perakende markaları, yüksek kira maliyetleri nedeniyle AVM sahipleri ve aracılara yüklenirken, yabancı markaları hedef tahtasına yerleştirdiler. Yabancı markaların belirlediği kira düzeylerini karşılayamadıklarını, bunlarla rekabet için her AVM'de bulunma yarışına girdiklerini söyleyen patronlar, düşen ciro ve kârlılıktan yakındılar. Konuşmalarda, AVM yatırımlarının sürmesi halinde sektörün bütün olarak krize sürükleneceği kaygısı öne çıktı. Yalnızca

İstanbul Büyükdere Caddesi'nde 18 adet AVM'ye ulaşılmış olması, ABD'dekine benzer bir şekilde 'AVM çöküntü merkezleri' oluşacağı beklentisini doğuruyor. Özellikle Mecidiyeköy-Sarıyer hattı ve Beylikdüzü bölgesinde yan yana açılan AVM'lerin, büyük mezarlıklar haline geleceğini söyleyen yetkililer, bugünden bu aşamaya gelindiğinin altını çiziyor."

"On sekizi biz sizden önce söyledik. Çöküntü ise sizin kendi yumurtlamanız. Bize kalırsa, bu kadar abartmayın, dilerseniz biraz daha yamacımıza gelip içeriden bakın.

Dilerseniz de, oturduğunuz yerden, bilgisayarınızdaki "excel" dosyasından ya da bir benzerinden, şöyle yakışıklı bir matris yapın: Diklemesine, "haftalık ve günlük trafik beklentisi", "tasarımı ve ferahlığıyla iç/dış mekân kalitesi", "eğlence seçenekleri", "mağaza kalite derecesi" ve "ulaşım kolaylığı" değerlerini; enlemesine de "1", "2", "3", "4", "5" yazın; sonra her bir AVM için ayrı ayrı yerleştirmeler yapın. Elde edeceğiniz sonuçları karşılaştırıp ufak ufak alışmaya başlayın.

"Geriye doğru bağlantılarıyla birlikte geniş bir hizmet kadrosunu istihdam eden AVM'ler, ortalama olarak bin - bin 500 kişi arasında istihdam barındırıyorlar. Yalnızca Cevahir Alışveriş Merkezi'nde 3 bin 500 kişi çalışıyor. İnşaatlarıyla birlikte bulundukları semt ve genel olarak kentin çehresinde yapısal dönüşüm ve sorunlara yol açan AVM'ler, iflas etmeleri halinde de daha başka köklü sorunlara kapı aralıyorlar."

"Demek hâlâ alışamadınız. Üstelik, kurulunca bir eleştiriyorsunuz, kapanınca iki. Kuzum, siz bizden gerçekten ne istiyorsunuz? Bu birikmiş ve sıkıştırılmış kum tanelerini devrim sonrasında birer kütüphaneye dönüştürene kadar neden sabretmiyorsunuz?.."

Ayrı gayrımız olmasa da, ayrı gayrimenkullere konarız sonunda...

Öyle gayrimenkul uzmanlıkları türedi ki şimdi, eski olsun, yeni olsun, şehirdeki üretim tesislerinin arazilerini ya da tümüyle boş

arsaları kiralayıp, depo, ardiye, antrepo ve park alanı olarak geliştirip işletmek için geliveriyorlar ülkemize hepsi.

Ta Avustralya'lardan, Sydney'lerden yola koyuluyorlar, "lojistik amaçlı gayrimenkul kiralama yapıyoruz" diyorlar, buldukları boş arazilere yerleşiyorlar.

Metrekarelerce alanlara uzanıyor, uzun uzun cümleler kuruyorlar: Patronsunuz ya hani, sizin sadece ana faaliyet alanınıza odaklanmanızı ve böylelikle emlak yönetimine dair kayıt kuttan kurtulmanızı sağlayarak, örneğin belediyenin yangın yönetmeliğindeki değişiklik nedeniyle tasfiye etmeniz gereken prosedürleri kendi uzman ellerinde önceden takip edip düzenleyerek, stok yönetiminizi mükemmelleştirip size en üstün lojistik olanakları sağlayarak rakipleriniz karşısında avantajlı konuma geçmenize aracılık yapacaklar.

Peki siz nasıl ödeyeceksiniz verdikleri bunca hizmetin bedelini? Formül basit: Mülk sahibi olmadan da, kiracı gibi işinizi tıkr tıkr halledivereceksiniz.

İşte bu tür formüller ortaya atmak, onların en fiyakalı halleri. Tabii altını birazcık kazırsanız, ortaya ne çıktığını hemen anlarsınız: Laz müteahhitlerin ve arazi mafyasının, kırk yıllık atıl arazileri kapatma girişimlerinin, en globalleşmiş halleri...

Ama yeni isimleri gerçekten de çok afili: "Lojistik yönetiminde dünya lideri!"

Yukarıdan bakmayı da bilmeli: "Gece nakliyeciyi yatıp, gündüz 'lojistikçi' kalkan şu bildiğiniz saplamalardan ya da çakmalardan değil biz yani."

Peki ya yevmiyesi 5 liraya kadar çalışan inşaat ve taşıma işçileri! Onlara da yukarıdan bakabilecek misiniz ki?

Altan bakın isterseniz: Kan, ter, gözyaşı. Yukarıdan: Gözyaşı, kan, ter. Yandan: Ter, gözyaşı, kan. Bir alttan, bir üstten, bir oradan, bir buradan, sağdan, soldan: İnsan... doğuştan amele olan...

Kalkıp geldiniz buralara, ta Sydney'lerden, Avustralya'lardan. Tövbe

bırakmayız bir acı kahvemizi içmeden, toprağımızı satmadan.

Geldi ya bir kere, Goodman Gayrimenkul işletecek artık, Bekçi Murtaza'nın alın terinin oluşturduğu lekelerin hâlâ orasında burasında görülebileceği depo ve ardiyeleri.

Depo yönetimi deyip geçmeyiniz lütfen, bu tür hizmetler, tüketici ihtiyaçlarının anında karşılanabilmesi için öylesine gerekli, öylesine önemli ki!

İkna oldunuz artık yaşanan değişime: Şehrin çeperlerindeki değersiz gibi görünen arazileriniz, yepyeni katma değerler sağlayarak size, muhteşem lojistik merkezlerine dönüşecek bundan böyle.

"Bunu anladık, yuttuk diyelim. Çeperler, periferiler böyle de, merkezlerdeki durum ne cihette? Avustralya'dan İspanya'ya kısa yol yapıyorsunuz sıra sahillere geldiğinde..."

"Ha, siz şunu diyorsunuz. Şimdi adını 'İspanya modeli' koyup memleketin cennet kıyılarını işgalcilere, hem de dar gelirliyle konut yapsın diye kurulan TOKİ marifetiyle satacaklar, bu mudur?"

"Odur o olmasına da, nereye varacak bütün bunlar sonunda?.. Neyse, o satılacak dediğin yerler de öyle boş boş duruyorlar nasılsa. Böyle satıldıkça, üç beş kuruş para ediyorlar, hiç olmazsa!"

"Ne taraftasın sen hacı?"

"Kafası karıştırılıp satışa aracı edilenler tarafındayım galiba."

"Kafanın açılması ya da uyanman için, satışın tamamlanması, her şeyin bitmesi mi gerekiyor acaba?"

"Evet, münferit yerleşimler sistemleşince işgal denecek bunun adına."

"O halde kurulsun İspanyol modeli, şenlensin viraneler."

"Hah işte şöyle. Yerleşimin düşük yoğunluklu tutulduğu konutlar, villalar, golf sahaları ve beş yıldızlı otellerle yabancılara mülk satışı gerçekleştirilerek, tamamlansın işgaller."

"Modellerden model beğen. Sahilleri yağmalamak kolay da, kent-

sel dönüşüm diye şehrin altını üstüne getirmekte zorlanıyoruz üstat."

"Onun için de bir Rus modeli uydurabilirsiniz mesela. Hiç düşündünüz mü; Leningrad, Moskova, Almati hattındaki büyük yağmada, kaç ihtiyar ev sahibi erken ölüme gönderildi acaba?"

"Çok önemli ve üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir meseleye parmak bastınız: Eskiden kalanları, devletleri ve kamusal olan her bir şeyi küçültürken, özel olarak büyüyebilmek (bir süreliğine), işte mesele burada. Yeni zenginler yaratabilmek bir gecede; çevresinde baş pervaneler, çevresinde aç böcekler, çevresinde motive şebekler, çevresinde organize şebekelerle birlikte."

"Sözcük kökeni bir kasaba adından geliyor olsa da, mafya, nerenin kasabası diye küçümsenemez aslında. Mafyadan oligarşiye ya da saygın işadamlığına giden yol, imajla, imaj satın almalarla döşenmektedir yalnızca."

"Dünya başka bir yere gitti üstadım; savaşlar ve işgaller, gayrimenkul ticaretine dönüşüverdi, işte biz bunu tam kavrayamadık galiba."

"Olur mu hiç; zararın neresinden, kararın da ar'ından dönersek kârdır."

"Hakikaten de biz icabında Kardak'ı bırakmayan, üzerindeki üç beş keçidir demeden bayraklarla donatan, tek bir çakıl taşı edebiyatının kitaplarıyla dolup taşan, sıkıştıkça daha da çok bayrak asan bir ırkın ahfadıyız üstadım."

"Hadi öyleyse, şeref, yuvarlayalım!.."

Organize Rus müteahhitler ne der peki bu işe: Karşı devrim yoktur az votka vardır belki de...

Hadi hep İstanbul'a tıkalı kalmayalım, kum olup uçalım, Moskova'ya uzanalım isterseniz. Şehrin yaşamına, ahalinin haline, insanlığın yetmiş beş yıllık bir deneyim üzerine on beş yılda

dikebildiği tüylere bakalım arzu ederseniz. Uzanalım Moskova'ya, utanalım...

Sovyetler'den kalanların tepesine oturma yöntemiyle olsun, Azeri neftiyle ziftlenmek şeklinde olsun, Kazak petrolünü doğrudan cebine boşaltma yöntemi de olabilir... biliyorsunuz, monopoli oyunu için cüzdanında yeterince mangır biriktirenlerden oluşan küçük bir kalabalık var dünyamızın doğusunda, kendilerine kısaca oligarşi denir. Kaynak böyle gür, el koyması böyle kanlı olunca, zamanla doğuyla da yetinmez, batıya yönelir, futbol kulübü kapatır, ada toparlar, arsa alır, arazi yutar, gayrimenkul geliştirir bu züppeler ortalıkta.

Dünya altüst olurken öyle fırtınalar kopar ki; estirir, üfürür, sık sık sürükler bizi bu abilerin membainâ.

Devrim öncesi görmemişliğe ve gösterişçiliğe dönüşün en arsız biçimlerini ve limuzinleri bir kenara ayırdık diyelim; ilk başta mafya, hemen ardından oligark diye damgalananlar, sonradan yeni zengin, dolar milyarderi ve hatta genç girişimci olarak çıkı-verirler karşımıza.

Bunların bir görevi de yeni tipte daçalar dikmektir oraya buraya: Süper lüks yerleşim birimleri, rezidanslar, çok yıldızlı oteller ve iş kuleleri yanında.

Gün gelir The Ritz Carlton Hotel açılır Moskova'da. Intourist bölgesinde dikilen otelin açılışına, Kazakistan başbakanı Karim Masimov'un yanı sıra, Chukotka valisinin eks karısı İrina Abramovich de katılır. Kazak işadamlarının Moskova ziyaretlerinde kullanacakları 5 yıldızlı delüks otel adresinin adı ve adresi de belirlenmiş olur böylece. Spotu verildikten sonra habere geçilir güzelce:

"Konuklar lobiye otel çalışanları arasında yer alan Asyalı güzellere ulaştı, koridordan geçerek ulaştılar, ardından ke-

* Bu haber bölümünün çeviri kokmasından rahatsız olup kitabınızın ayarlarıyla oynamayasınız. Gerçekten de çevirdim, ne olmuş, çevirdik kazi, yanmayasınız.

manlar ve oteli Moskova'nın göbeğine konduran yatırımcılar ve de genç model Elen Yarmak'tan hoş karşılamalar: 'Bu gece epey soğuk değil mi, bakalım yeni koleksiyonlardan seçilmiş kürkler burayı ısıtmaya yetecek mi?'

Gecenin en çok beklenen konuğu Karim Masimov kadar sıcak karşılanan bir başka isim de, eski başbakan, şimdilerde Kazakhoil başkanı Nurlan Balgimbaev oldu tabii ki. 'Birkaç gün önce Kazakistan devlet başkanı Nursultan Nazarbayev 40 kadar iş adamını çevresine toplamıştı, bunların büyük bölümü bu açılışa katılmak üzere Moskova'ya geleceğini söylüyordu. Şimdi görüyoruz ki, gelenlerin sayısı tahminlerin de ötesinde' dedi Patokh Shodiev, Eurasian Industrial Association'ın direktörler kurulu başkanı. Kimi mi dedi, hemen yanı başındaki Mark Garber'a, Fleming&Family Partners'ın yönetici ortağına. Moskova'yı, içinde bar ve seyir bahçesi de olan otelin çatısından şöyle bir süzdükten sonra söyledi bu sözleri; tam da Rusya Federasyonu'nda Kazakistan'ın olağanüstü elçiliği ve tam yetkili temsilciliğini üstlenen Nurtay Abykaev'le birlikte terk etmeden önce oteli.

Recepsiyon akşam sekiz gibi başlayıverdi, ilk bir buçuk saat boyunca ortalığın pek de hareketlendiği söylenemez; konuklar ancak kendilerini eğlendirmekle yetindi. Kimileri şöyle kısa bir otel turu düzenleyip çevreyi kolaçan ederken, kimileri de -artık beğenilerine ve mide asitlerine göre- siyah ya da kırmızı havyar için kuyrukta bekledi. Nihayet dokuz buçuk gibi törenin efendilerinin kısa konuşmalarından sonra, Montserrat Caballe fırladı sahnenin ortasına. Alibi'nin yönetmeni Vitaliy Korzun, Montserrat'ın performansından pek de hoşnut kalmadı ama, hatta dilinin altından 'korkarım şarkı söylemeyi yeniden öğretmeliyiz bu hatuna' diye bir laf bile kaçırırverdi.

Eğlence programının devamı ise yeterince zengindi: Kızıl Meydan'a yukarıdan bakıp sesiyle selam çakanlar arasında, piyanist Denis Matsuev, şarkıcı Christiana Orbakayte ve Dima Bilan ve en sonunda da partinin asıl yıldızı Christiana Aguilera vardı. Aynı akşam Muz-TV ödülleriindeki performansının hemen

ardından sahneye çıkan Bayan Aguilera'nın, aslında Dyagilev kulübüne gitmesi bekleniyordu, ancak Ritz-Carlton patronlarının 1 milyon dolarlık önerisinin daha cazip geldiği söylentileri de salonda oradan oraya dolaştı. Dört sanatçı olması iyi de, bu eğlence programının aksayan tarafı, her bir sanatçının performansı arasında geçen birer saatlik sürelerin yol açtığı zaman kaybıydı. Ö yüzden de çoğu davetli Bilan'ın konserine kadar kalamadı, bilmem Aguilera'nın sahneden ayrılışının sabaha karşı 2 olduğunu söylememize gerek kaldı mı?

Diplomat Vage Yengibaryan ve onu bir an bile yalnız bırakmayan arkadaşları ise çok şanslıydı. Ne arkadaşlar var şu dünyada; Bay Yengibaryan'ın doğum gününü Antinori restoranda kutlamakla kalmamışlar, hep birlikte Ritz-Carlton Oteli'nin açılışına uzanıp Bayan Aguilera'nın konserine sadece birkaç dakika kala salona dalmışlardı.

Sizin anlayacağınız, konukların büyük bölümünün açılış partisini terk ettiği dakikalarda, içeri 'gececi' bir başka kalabalık ulaşmıştı. Bu grup, bir anlamda partinin statüsünü de yukarı seviyeye çıkardı. Günün adamı Yengibaryan'ı beyaz mermer kaplı lobiden geçişinde yalnız bırakmayan arkadaşları arasında, Alfa Group konsorsiyumunun başkanı Mikhail Fridman, Mercury'nin ortaklarından Leonid Strunin, Chopard'ın eş başkanlarından Caroline Gruosi-Scheufele, Jacob&CO saat markasının sahibi Jacob Arabo ve karısı Angelica, prodüktör Igor Krutoy ve karısı Olga, model Valentin Yudashkin, televizyon sunucusu Kseniya Sobchak ve Chukotka valisinin eks karısı İrina Abramovich de vardı.

Abramovich, mütevazı beyaz elbisesi, incecik inci kolyesi ve beyaz yaz terlikleriyle gece boyunca oldukça aktif bir yaşantı sürüyormuş görüntüsü verdi. Öyle ya, Bayan Abramovich önce Podary jizn fonunun Sovremennik tiyatrosunda verdiği yardım konserine gitmişti, ardından The Most restoranda, restoranın sahibi Alexander Mamut ve model Alyona Akhmadulina'yla nefis bir akşam yemeği yemişti ve ancak bu iki önemli buluşmasının ardından Bay Yengibaryan'ın gürültülü arkadaş grubuna

ve yaşı günü eğlencesine katılabılmıştı. Bütün bunlara rağmen Bayan Abramovich gece boyunca sadece gecenin adamı olan Yengibaryan'la değil, Bay Arabo'nun karısıyla da uzun uzun sohbet edip eğlenmeyi bildi.

Bu arkadaş grubunu fark edince Bay Garber'ın da neşesi iyice arttı, aile dostu olma hakkını kullanarak Bayan Gruosi Scheufele'ye de bol bol kur yaptı. Bu aykırı çifti, Christiana Aguilera'nın gerek yüksek tempolu gerekse slow şarkılarında kumrular gibi dans ederken gören herkes şaşıtı kaldı. Konserin sonunda Bay Krutoy'dan gelen partiyi Dyagilev kulüpte sürdürme önerisi ise şaşkınlığı bir kat daha artırdı. Bay Garber'ın şakası ise gerçekten harikaydı: 'Dinleyin, ben daha önce hiç bu kulübe gitmedim, ancak sanırım benim oğlan orada dünyanın parasını harcıyor, o yüzden de oraya girmeme kimse bir şey diyemez!'

Evet, bu çılgın arkadaş grubu kulübe vardıklarında iki koca masaya hemen kuruluverdiler. 'Rusya'da olduğum ve tatil yaptığım için çok mutluyum' diyordu Bayan Gruosi-Scheufele, 'ancak lütfen Rolex'lerinizi çıkarın, bende alerji yapıyor.' Gecenin ilerleyen saatleri için, üzerine sinema yıldızı Borat Sagdiev'in fotoğrafının olduğu bir tişört çeken Bayan Sopchak ise, ev sahiplerinden biri olduğu Muz-Tv ödülleriyle ilgili görüşlerini şöyle özetledi: 'Törenin bütün ev sahipleri arasında en mütevazı kıyafeti seçen bendim, düşünün o da yarı yarıya transparan bir şeydi.'

Neredeyse tıka basa dolu gece kulübünde Bayan Abramovich hemen Bay Arabo'nun yanında kendine uygun bir yer seçti, bu müstahkem yerine ise neredeyse uzanarak kuruluverdi. Bir ara, yorgunluktan olacak belli, bacaklarını yandaki kanepenin üzerine uzatıverdi, bundan hemen bir süre sonra ise artık uykunun ağırlığını kaldıramadığından olsa gerek, kulübü terk etti. Diğerleri ise sabah saat sekize kadar eğlencelerine devam etti.

Daha ne diyelim, Moskova Moskova olalı böyle eğlence görmedi. Renkli geceler, parlak geceler, şaşıalı geceler, iyi geceler... Moskova'dan bildirdi Gürşen Kıldışev, en bi ti vi haber, yedi cüceler..."

Moskova'nın yeni milyarderlerinin sokağı: Ütopya işte, içinde tek bir yoksul insanın bulunmadığı...

Yeni bir gayrimenkul yatırımcısı, Rusya'nın yükselen elit kesimi için yeni yerleşimler inşa ediyor ve bir taraftan da kendi eksantrik kurallarını koyuyor.

Moskova'dan Luke Harding bildiriyor. Bu da 10 Ekim 2007, The Guardian haberi, iyi mi?

Arka planda usul usul cıvıldaayan kuşlar varken konuştuk Aras Agalarov'la. Rusya'nın süper zenginleri için yeni bir yerleşim ve yaşam birimi inşa etmeye karar veren bu gayrimenkul zengini, kararının arka planında ötüşen kuşları bize de açıklıyordu.

Söyleşiyi yaptığımız yerin hemen yanı başında, neredeyse bitmek üzere, oldukça geniş ve neo-klasik tarzda tasarlanmış bir konak var. Çamurlu yolun aşağısına doğru baktığımızda ise İskoç baronlarının malikanelerine benzer bir bina görüyoruz, mükemmel bir şekilde yükselmekte, iki yanında birer dizi halinde yeni ekildikleri belli olan huş ağaçlarının hemen dibinde.

Başka bir dünyadayız sanki. Hayal değil, süper hayal. "Burada yaşayacak insanların süper bir toplumsal statüsü olacak" diyor Bay Agalarov. "Ancak kesin bazı kurallar da olacak."

Kural mı? Para, kuralı bozmaz mı? "Hayır" diyor Bay Agalarov "Örneğin potansiyel alıcılardan birinin Afgan tazısı vardı. Bu mülkte büyük köpeklerle izin veremeyiz, o yüzden ona evi satmadık."

"Düşünebiliyor musunuz" diye kıkırdayarak ekliyor, "bir köpek yüzünden 30 milyon dolar kaybettim."

Evet, Bay Agalarov milyarder bir Rus. Rusya'nın gerçek anlamda emlak geliştirme uzmanları arasında, sayılı, belki de biricik bir isim. Batıdaki tüm benzerleri gibi, aynı zamanda vizyon sahibi biri: "Belki şimdilik dünyanın demek doğru olmayabilir, ancak kesinlikle Rusya'nın en eksklusif yerleşim topluluğunu oluştura-

cağım” diyor, başka da bir şey demiyor.

Temel fikri belli: Rusya’nın yeni milyarder elitinin bir arada ve mutlu bir şekilde yaşayabilmesi. Bay Agalarov projesini, ütöpik bir toplumsal deney olarak tanımlıyor - ancak burada o bildiğimiz ütopyaların aksine, yoksul insanlar yer almıyor. “Bütün bu ağaçları şuradaki köyü gözlerden uzak tutabilmek, saklayabilmek için diktim” diyor, çitin ötesindeki harabeye dönmüş bir dizi daçaya işaret ederek.

Mülk arazisi Moskova’nın dışındaki Istra bölgesinde, 340 hektarlık çayırılık bir alana yayılmış durumda, köknar ağaçları ve beyaz papatyalarla çevrelenmiş bir arazi. Konakların bir bölümü tamamlanmış durumda.

Kimi villalarda, yivli kolonlar ve iğne gibi sütun başları var, sanki birileri antik Yunan’a borcunu ödüyormuş gibi; diğerleri ise tümüyle Gotik tarzda inşa edilmiş. Bu arada, bilmem eklememize gerek var mı, burada birbirine benzeyen iki ayrı ev bulmanız mümkün değil, hepsi ayrı, hepsi farklı, hepsi size özel.

Mülk arazisi içerisinde 18 kapılı bir golf sahası ve eksklusif bir özel okul da mevcut.

Bunun dışında 14 ayrı yapay göl, şelaleler, ithal beyaz kumlarla oluşturulmuş bir plaj ve spa alanı da var. Bay Agalarov işte bu araziye 150- 200 kadar malikane dikmeyi planlıyor. Her biri yaklaşık 10 ila 15 milyon pound’a mal olacak.

Karşılığında 2 bin metrekairelik tuzlu suyla doldurulmuş bir yüzme havuzunuz olacak ve “doğru tür”de insanlarla komşuluk yaptığınız garantisine sahip olacaksınız. Aynı zamanda “doğru tür”de taşlara sahip olacaksınız; zira Bay Agalarov bu alanda uzman Amerikalı bir peyzaj tasarımcısı tutarak, taşlar için tam 2.5 milyon pound harcamış.

Potansiyel alıcılar Bay Agalarov’la kişisel olarak bir mülakat gerçekleştirmek zorundalar. Aynı zamanda, Bay Agalarov’un kendisine ve zaman zaman eksantrik olabilen kurallarına uyacaklarına dair 30 sayfalık bir metni imzalamalıdır.

Buraya yerleşecek olanlar için dışarı çamaşır asmak, evde onarım yapmak ya da havai fişek patlatmak yasak. Bunlara ek olarak, tüm korumalar, yerleşimin sınırındaki küçük evlerinde bulunabilecek, asla malikanelere giremeyecek.

Bay Agalarov, bu durumu da şöyle açıklıyor: "Ailelerin büyük bölümünde beş ya da altı koruma var. İki yüz aile demek, bin koruma demektir. Arazinin sınırına bir anlamda onlar için bir lojman yaparak bu garip kalabalığı ekarte edeceğiz."

Bay Agalarov'un bu evlerin hepsini satabileceği konusunda şüphesi olan kimse neredeyse yok. Forbes dergisinin 2007 araştırmasına göre Rusya'da 53 adet dolar milyarderi var.

Bay Agalarov'un kendisi de, Forbes'un zengin Ruslar listesinde, yaklaşık 540 milyon dolarlık olduğu söylenen varlığıyla 95. sırada yer alabiliyor. Ancak onun iddiası, gerçek servetinin 10 milyar dolara ulaştığı ve Rusya'daki çoğu oligarkın resmi tahminlerin çok daha ötesinde zengin olduğu yönünde.

Üstelik Vladimir Putin döneminde zenginleşenler sadece Rusya'nın petrol ve doğal gaz sanayiine bağlı olarak büyüyenler değil. Aralarında çok iyi bağlantıları olan Kremlin bürokratları da var, kimilerinin evi de Kensington'da ya da Fransa'nın güneyinde.

Bay Agalarov da şunu kabul ediyor ki 15 milyon pound'a başka yerde de hoş bir mülk edinmek elbette mümkün. "Ancak Moskova'da yaşamak istiyorsanız, burada yaşamak zorundasınız. Bundan daha güzel bir yer yok ve olmayacak."

Bundan on yıl kadar önce Rusya'nın yeni zenginleri lüks ürünlere dönük tutkularıyla ünlü olmuşlar, tasarımın albenisine kapılmışlardı. Bu şimdi değişmiş olamaz mı? Bay Agalarov hemen itiraz ediyor: "Her şey yine gösteriyle ilgili ve gösteri devam ediyor."

Yatırımın tamamlanması 2009 gibi gerçekleşecek. Şimdilerde Bay Agalarov'un bu cennet tahayyülünü (vizyonunu) bozan tek bir engel var. O da mülkün sulak bölümünün hemen bitişiğinde yer alan Voronino adlı küçük köy.

Köyün 28 evinden 14'ünü yıkmak amacıyla satın alan Agalarov, 54 numarada – eski kırmızı tuğlalı bir kulübede yaşayan adamın, 1 milyon dolarlık teklife rağmen evini satmaya yanaşmamasından şikayetçi.

Ancak, “eninde sonunda satacak” diyor.

Biliyor...

Sürekli lale devrimi...

Uçar kum taneleri, Moskova'dan Amsterdam'a, Amsterdam'dan İstanbul'a.

Sürekli lale devri mi?

Öyle sanki.

Peki, sürekli değişir mi lale devrinin başkenti? Birbirlerinden lale alıp, kanallar ve boğazlar boyunca tepinen iki şehir arasında gidip gelir mi devrin merkezi? Milyonlarca lale dikip saltanat kayıklarında eğlenmek ile milyonlarca lale arasında duman çekmek arasında devr-i daim mi yapar sürekli?

Yazılırken sanki “iki şehrin hikâyesi” (yüce Dickens affetsin bizi), biri madde bağımlılığına, öbürü ruh köleliğine geçmiş gibi. Afyonlanmış akıllarla dolaşmak, gevşemenin albenisine kapılmak, yükseklerle kafasını çarpıp durmak için; biri bitkiyi, diğeri dini seçmiş gibi. Bütün meydanlar lale dokusuyla, bütün meydanlar haşhaş kokusuyla, bütün meydanlar dini huşuyla dolup taşıvermiş sanki.

Sürekli lale devrimi mi?

Öyle gibi.

Aşamalı bir devrim yaşanmış birinde, haşemalı bir evrim diğerinde. İki şehrin hikâyesi, en yükseklerle çıkmış, dağılıvermiş gibi.

Bilincini dağıtmak, aklını yitirmek için sürekli koşuşturup dururken, ruhunu en tepelere çıkaran rahatlatıcı bir şeyler aranırken, ayaklarını yerden kesmeye uğraşırken... “yüksek kültür”le çarpışmak en doğru seçim olabilir belki. Sürekli resim izlemenin

mutluluğu ve yorgunluğu içerisinde, 17. ve 18. yüzyıl tablolarından ışıklı detaylar, çıplak bakışlar, aykırı kaçışlar yakalamaya çalışmak, yüksekliğin bir başka boyutu sanki.

Öyle dönemler geldi geçti ki, biri sömürgeleriyle birlikte gelişti, öbürü fetihçilikten geri basıverdi.

Biri küreselleştik dedi sömürgeciliğin yeni biçimlerini geliştirdi, öbürü küreselleştik dedi topraklarını işgale açıverdi.

Yüz yıllar geçti, biri servet biriktirir öbürü dağıtırken, ikisinin topraklarına da sürekli laleler dikildi.

İki bin sekiz baharı geldi, üç trilyon lira tuttu sadece - üç milyon yedi yüz yetmiş dokuz bini meydanlara ekilmek, bir milyon sekiz yüz bin adeti de bahçelerine ve balkonlarına eksinler diye vatan-daşlara dağıtılmak suretiyle ithal edilen on iki milyon beş yüz yetmiş dokuz bin adet lale soğanının İstanbul'a maliyeti.

Başkent değişti, içerilere ve gerilere gidildi, Rijkmuseum gezildi. 17. yüzyılda "altın dönemi"ni yaşayan, yaşadıklarını tablolarla yaşatan; Latin toprağını, Asya'yı, Hindistan'ı ve Bengal'i nasıl işgal ettiğini anlatan yüksek bir kültür gelişti. Dünyanın ilk gemi filosuyla dünyanın ilk kolonilerini oluşturan, sonrasında dünyanın ilk bankasını kurarak en gelişmiş sömürü mekanizmalarını yaratan "uygar, zengin ve yüksek" Dutch ve Flaman kültürü, gün geldi yüksekliği sermaye birikimi ve resim sanatıyla birlikte uyuşturucuda da aramaya karar verdi. Üstelik buna da "high (yüksek) olmak" denildi.

Üç buçuk milyar dolar sadece, Amsterdam'da bulunan yedi yüz otuz adet "coffee shop"ta satılan iki yüz altmış beş bin kilo esrarın yıllık geliri. Hesaba dahil etmiyoruz bile, bu yüksek satışın devlet hazinesine bıraktığı üç yüz on beş milyar sterlin vergiyi.

Sürekli lale devri mi, sürekli lale devrimi mi?

Her ikisi gibi.

İlkinde ve ilk nefeste yükseldik ya, şimdi bakalım ikincisinde neler olup bittiğine. Her şey sırayla: Hafif ve orta derken, güç-

lünün dumanıyla ciğerlerinizi ve gri hücrelerinizi dolduruncaya dek yükselirsiniz sonuna kadar, insanoğlunda bu merak olduktan sonra. Zihin açıklığı zannettiğiniz çapraz düşünce akışı, eliptik sıçramalar ve hafif baş dönmesi eşliğinde gözlemler yapmaya başlarsınız sonunda: “Ey ahali, Rembrandt’ın Gecebekçisi’ni popüler kılmak için istediğiniz kadar heykel dikin meydanlara, Jan Steen gibi bir öykü anlatıcısı olamazsınız bu türden canlandırmalarla.”

Sürekli bir yükseliş mi, çöke çöke en dibe varış mı?

Her ikisi sanki.

Yükselebildiğiniz bir diğer doruk Van Gogh iken, çöküşün dibinde de fuhuş var sanki. Şehrin rakımı gibi dibe gömülen kırmızı ışıklar mahallesinde, kapıların ardındaki bikinili sürprizlerin kaygan ten renkleri sarıdan siyaha çalarken, gözlerde hep aynı süzgün ve patlayıcı bakışlar birikmekte. Erkeklik güdülerinin azgın davetler karşısındaki kontrolü bile hüznü gibi. Özgürlükler şehrinde kendini koyvermeden yaşamanın zorlu taraflarıdır belki! Sokaklarda “kadınlar seks objesi değildir” diye bağırın, “seksist tanıtımlardan uzak durun” diye çağıran afişlere rağmen -afişlerin üzerine “evet öyledirler” diye yazan akıllarla birlikte- akıp duruyor şehvet duyguları caddeler ve kanallar boyunca, şehrin her yerinde. (Fahişelik, steril beklentilerinizi karşılayamaz yahut fazla yavan kaçarsa, eskort servisi de var gerektiğinde).

“Yüksek kültürün ayrıcalıklı dünyası” mı, uluorta bir fuhuş yuvası mı? İlkinden ve Van Gogh müzesinin akıl çelici, “uçurucu”, algıları açan güzelliklerinden devam: Gogh’un fırça izleriyle yarattığı noktalamaların denizden tarlalara, ayçiçeklerinden yatak odalarına uzanışı, bedenine çektiği acıları, patates soyucuları ve kaşı kırık insanları; Gauguin’in uzaklaşması, Tahiti’ye kaçışı ve ev sahiplerinin yarım kalmış suratları; Delacroix’nın sürünen mesihi, Lautrec’in eskizleri, Pissaro’nun aydınlıkla buluşması, Monet’nin ilk izlenimci denemeleri; Paris bohemi içerisinde Uzakdoğu etkisi, resim simsarlarının soyucu bakışlarının kari-

katürleştirilmesi, Roma askerlerinin arkalarında bıraktıkları çarmıhların öldürücü gölgesi; Lhermitte'in alelade yaşamları içinde yakalayiverdiği köylüleri, fauvistlerin irileşen göğüsleri ve daha niceleri, büyük bir paylaşımı ve en yükseklere tırmanışı yansıtıyor sanki.

Yüksek bir kültürün doruğu ve inlemeleri mi? Çöken bir kültürün dibi ve incelemeleri mi? Lale devri mi, devrim mi?

Hepsinden devam: Dışa doğru yavaşlarken, içe doğru hızlanmanın en esaslı ve esrarlı biçimini yaşayabileceğin bir şehir var ortada, inan. Çöküşün dumanlı hallerinde, kanal kenarında biriken huzurla birlikte, keskin bir baş dönmesi ve derinden gelen bir bulantı var mesela. Kanal kenarındaki yazar evleri, evlerin dekoratif görünümleri ve dizi dizi resim atölyelerinin baş döndürücülüğü hiç sayılmazsa tabii. Ve sanatla iştigal eden, alkolle kendinden geçen, rahat, tasasız ve varıl insancıklar... galeri yüklü kanal caddeleri ve çöken bir kültürden post'lu fotoğraf sergileriyle, neredeyse sonsuza uzanırlar...

Bisiklet kültürünün kibar, bencil ve kozmopolit insanları; sizin bütün o "hayat ve sanat" dediğiniz bir kanal kenarı rahatlaması. Tribe mi girmek istiyordunuz yoksa; işte size en alâsı: "Haylazlıklarınızı cezalandıran ilahi kuvvet 'iki artı bir'de imiş meğer. 'İki orta kuru, bir ıslak' formülüyle diliniz damağınıza yapışır ve bu öylesine bir laf değil, dibine kadar hakikattir. Bir yudum su için yanıp tutuşursunuz, kapıları aşındırır, kavrulursunuz. Sonra uzatılan bir bardak suyun ilk damlalarını ağzınızda tutamaz, dilinizin üzerinde sektirip rezil olursunuz."

Aman dilinizi sıkı tutunuz. Mecazi anlamda değil, şöyle iki parmağınızın arasına sıkı sıkı tutunuz. Kurutup kaybetme hissinin, genzinize kaçırırverme endişenizin telaşı içerisinde, en pratik yöntemi buldunuz. Bar kapılarından uzanan ellerden su kapıp nasihat alıyorsunuz: "Şeker, adamım." "Ilık şekerli su, adamım." "Portakal suyu, adamım." "İç ve sakinleş, at endişeyi üzerinden, kitapta yazdığı gibi, toparla metabolizmayı, adamım."

Neşe yerine endişe geçince, her şey anlamsızlaşmıyor mu birdenbire?! Hadi şimdi çıkın en yükseklerle, çökün en diplere.

Sürekli lale devri mi dediniz, sürekli lale devrimi sona mı erdi?

Öyle sanki.

Beyaz bir dul yüzünden -"heey 'white widow' mu içtin yoksa adamım"- kırmızı ışıklar bölgesinde öte tarafa gidiyordunuz neredeyse! Tanrı, susuzluğunu çarptı yüzünüze. Kanaldan gönderdiği iki kazın mesajını, ezelden ayırdığı iki şehrin hikâyesini iyi anlayamazsanız, böyle en yükseklerde, arş-ı alâ'da son bulur yolculuğunuz işte.

"Elveda kanallar, kazlar ve aşağılık herifler", görüşmek üzere...

**Lüks tutkusuyla tozuttur, acayip binalar
kondururuz; mekânı kuşatır, zamanı
durdururuz...**

"Wabi sabi'yle " wasabi'yi "" karıştırmayacak kadar lüks görgüsü olanlar için, wabi sabi ilkeleriyle inşa edilmiş bir restoranda wabi sabi sunmak gibi bir işe kalkıştık, Rusya'dan ve Hollanda'dan yorulup ülkemize geri döndüğümüzde."

"Olur mu be Wabis abim. Epey alengirli bir iştir o dediğin."

"Söz oyununa da elverişli işte, her neyse. Uluslararası mutfakların özel pişirme teknikleriyle coşup Anadolu sacında kızaran ekmeği ve tandırı özleyenlere inat, tutturduk muydu bir işi, para basıyoruz sabah akşam, bunu bilir işini bilen kişi. İster para peşin, ister kredi kartı platin; yenilik arayan cüzdanlara, acayip

* Voltaire'in Amsterdam'ı terk ederken söyledikleri, "aideu canaux, canards et canailles", aktaran Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Zoraki Diplomat, İletişim Yayınları, s. 155

**İnternetin popüler "tanımlama" sitelerinden ekşi sözlüğe göre: "Japonların yeni dizayn konsepti. Feng Shui'yi şimdiden gölgede bırakmaya başladı."

*** a.g.k. ya da adı geçen kaynağa göre: "Japon mutfağından hardalimsi bir yiyecek."

damak zevkleri tattırıyoruz. Arada, mutfak kültürü ve felsefesi üzerine, gustosundan girip çok kültürlülükten çıkan entelektüel atıştırmalıklardan da yutuyoruz, yutturuyoruz.”

“Wabis abim, tüm bu dediklerin iyi de, ben putperestim ama şöyle adam gibi bir put bulamıyorum son zamanlarda, bir el atsan bizim bu mevzuya da. Sen bilirsin bu işleri, şöyle ‘infinite’ idi, ‘platin’ idi, hatta gold karttı, &club’dı ‘ falan derken ya da ne bileyim sağlıklı Moğol mutfağı olsun, köpek etli, maymun kulaklı Uzakdoğu tabakları olsun, geçerken bizim beklentilerimize, ülke işgallerimize falan da bir el atıversene.”

“Biz şimdi POS makinesini önüne koyup şifresini alabildiğimiz herkese aynı muameleyi çekiyoruz kardeşim. ‘Sizin neyiniz eksik, tüketim standartlarınızı iyice yükseltin, zevk ve keyif çitanızı iyice yukarıya kaldırın’ diye yediriyoruz da yediriyoruz. Bu arada borçlandıra borçlandıra, insan adına, ülke adına, toprak adına ortalıkta ne varsa onu da bitiriyoruz. Senin güzel hatırın için de, istersen bu yemeğe, tüketime ya da krediye ‘put’ diyebiliyoruz.”

“Tamamdır abi, yöntem belli, yapalım biz de şöyle üç köşeli bir ev: Wabisabi. Kâbe niyetine dikiverelim alışveriş merkezlerinin munasip yerlerine. Koyalım içlerine de çağcıl putlardan, POS makinelerinden, özel lezzetlerden birkaç tane, bakalım keyfimize.”

“Modern Kâbeleri tavaf etmek için putlarını kaldırma şartı aranmıyor hem de. Aristokrasi döneminin konakları kadar olmasa da göz alıcı konutlar yapmak için mimari tasarım diye bir şeyi de iyice geliştirince, alacağınız keyfi birkaç misline çıkarabiliyor, tapınacağınız putu içine yerleşilebilir hale getirebiliyoruz tüm bunların üstüne.”

“Site-oto-plaza-oto-mall-oto-site-oto-plaza... hadi gezip duralım şimdi, sitelerimizin içinde, iş ve alışveriş merkezlerimizde, giyim ve yaşam merkezlerimizde, dünya mutfağının en güzel lezzetlerini ülkemize getiren restoranlarımızın köşelerinde, tavaf edelim kuşatılmış tüm mekânları, otomobillerimizle...”

“İşte böyle... kimisi, üç beş birikimi ya da emekli parası ile başını sokacak bir konut, ayağını yerden kesecek bir otomobil alma derdinde; kimisi de petrol ya da sömürü parasıyla onun alacağı konduyu ve otoyu, ona ve benzerlerine ve diğerlerine satıp, kendisine bambaşka türlü evler, bambaşka yaşam biçimleri oluşturabilme peşinde.”

“En başından bu yana, emlak ve işgal dünyasında yaşıyoruz bir şekilde. Zaman ne kadar dönüştürmeye çalışırsa çalışsın mekânı, mekân onu hep kuşatıyor alım satım işlemleriyle.”

“Mekân bu kadar kuşatıldığında, toprak bu kadar çok işgal edildiğinde, zaman dediğimiz de -o toprağın üzerinde yaşayanların özgürleşme tarihi belki de- ileriye gidemiyor hiçbir şekilde. Mekânı işgal edenler, tarihin akışını da durdurmakta ya da geciktirmekteler; bu böyle biline.”

“Her neyse, takvimden akan günler ne kadar ilerlerse ilerlesin, insanı ve üzerinde yaşadığı mekânı özgürleştirecek bir toplumsal eşitlik evresine gelmediğimiz müddetçe, kuşatmalar sürecektir en gizli tarafından ya da uluorta, bütün dünya üzerinde. Mekânın en değerli kaynaklarına el koyma savaşı da içinde.”

“Doğal mı peki bu?”

“Bakın şu dünyaya: Doğal kaynak istihraç sanayilerinin fosil yakıtlarla ilgili olan kompartımanında kuyular çalışıp çalışıp durmakta ve böylelikle de, petrolcüler en kirli kuyularıyla en güzel kıyıları kapatmakta.”

“Dün böyleydi, bugün de böyle ve hatta yarın da... bu gidişle.”

“Tecavüz tanrısı mı demiştiniz en başta? Bir bölgenin toprağının fışkıran kaynaklarla, bir başka bölgenin toprağının ırzına geçmek için tüm kama sutra tekniklerini zorluyoruz icabında...”

Paranın üstüne konuveren bir toz tanesi oluruz...

“Son kriz”i duymuşsunuzdur. Bu şekilde ifadesine rastlamamış olabilirsiniz belki ama *“düşük kaliteli konut piyasası noktasından*

delinen küresel kredi köpüğü"nü hissetmemiş ya da duymamış olamazsınız bu dünyada. Ne demekse, dünyamız küreselleşti ya!..

Bu yayılıp duran büyük krizin kaynağı da, ABD ha!.. Merkezde yani. Emperyalizmin, küreselleşmenin, imparatorluğun, pan-kapitalizmin, iblisin, şer güçlerin, gelişmenin, uygarlığın, artık meşrebinize göre hangisini seçerseniz seçin, onun merkezinde.

"Peki ama, uzun yıllar boyunca, dünya ekonomisini ayakta tutan da bu tüketim ve kredi köpüğü, bu finansallaşma değil mi usta? Yıllarca bu merkezdeki borçlanmalarla büyümedi mi dünya? Emeklilik ve konut fonlarında birikenlerle ve elbette onları yönetenler aracılığıyla para musluklarından akıp durmadı mı dolarlar, dünyanın tüm borsalarına."

"Sıcak para sularında yıkandık kimimiz, ılık yatırımlara kandık kimimiz, arada kara parayı da yıkamak için hamama gitti daha uyanık olabilenlerimiz."

"Kirlendik mi usta? Tüm bu yıllar boyunca, paraya, sermayeye konup durdukça, kum olsak da, toz olsak da, kirlendik mi bu dünyada?"

"Başka sorun var mı acaba?"

"Tabii usta, kirli para temiz parayı, iyi para kötü parayı kovarken, sormaz mı hiç bu kovalamacayı izleyen: Paranın iyisi kötüsü mü olur ulen?"

"Paralel bir başka soru: İyi para kötü parayla sevişirken, sormaz mı hiç sevişme sahnesinden heyecanlanıveren; gerçekte kimdir hayatımızı dölleyen?"

"Bir üçüncüsü: Kirli para temize çekilirken ya da kendi düzmece çamaşırhanesinde yıkanırken, kurtulabilir mi üzerindeki toz bulutundan sahiden?"

"Dörtte bitirelim: Kumardan, uyuşturucudan, silahtan, ölümden, kadın ticaretinden falan değil, sermaye birikiminden yahu, artı değere el konma biçimlerinden..."

Şimdi geçelim yine kendi dünyamıza, bu dünyada geliştirebildiğimiz yanıtlarımıza... "Para-Meta-Para" dönüşümüyle "Site-Oto-

Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza" dolaşımı arasında gidip gelen, sıkışıp kalmış bir varlığı anlatıyoruz burada: Kumdan kalelerine sığınmış zavallı insancıklar ve kokuşmuş bir dünya.

Kalelerinden kafasını uzatıp çıktıkça, boşalıp duracak böyle, yitip gidecek belki de, zihninde biriken umut kırıntılarının acı dolu yolunda.

Düşlerinde paradan kurtulduğunu, banknotları tutuşturduğunu görebilir ilk başta. Sigaralar, hazineler, hapishaneler, evler yakacaktır tutuşturduğu paralarla, anarşizm vardır hep aklının bir kenarında. Düşlerinde, paraya boğulduğunu, çok varıl olduğunu görmeye başlar daha sonra. Purolar, hazineler, keşhaneler, evler alacaktır biriktirdiği paralarla, anakronizm vardır hep aklının bir kenarında. Sonra kâbuslar başlar, banknotlar akıp gittikçe para sayma makinelerinden ve parmaklardan, kârlar biriktikçe bir yandan... eriyip gitmeye başlar birikenler, kuma ve toza dönüşüp dağılmaya başlar diğer yandan.

Ak ve kara düşlerin ardından, itiraf etmemeye çalışırlar ama her şey paradır aslında bu dünyada. İnsanları bir arada tutan da, ayıran da. Kumları bir araya getirip ev yapan da, dağıtıp savaşa bulayan da. O büyük, o devasa, o koskocaman alabilme, olabilme, yapabilme gücü. Ama bunu herkes bilir zaten, üstelik herkes, bir diğerinden daha çok bilir, bu dünya var oldukça.

Yine de küçükken para tutan çocuklara sıkı sıkı tembih edilir... kim bilir kaç kişinin elinden gelip geçen o kirli şeyi tuttuktan sonra, ellerini bir güzel yıkaması gerekir.

Sağ elinin orta ve yüzük parmağıyla -serçenin de ufak tefek katkılarıyla- kıcını kaşıyanın elinden geçmiştir o para.

Sağ elinin işaret parmağıyla -orta parmağın çene üstüne kıvrılmasından da güç alarak- burnunun derinliklerine sondaj yapmanın elinden geçmiştir o para.

Sol elinin serçe parmağıyla -diğer dördünün yumruk yapmasını da fırsat bilerek- kulağından sarı birikintiler çıkaranın elinden geçmiştir o para.

Sağ elinin başparmağıyla -aman diğerlerine çok koku bulaşmasının kaygısıyla- apış arasını yoklayanın elinden geçmiştir o para.

Sol elinin baş ve işaret parmağıyla -çiş doğrultusunu belirlemek için- aletini koordine edenin elinden geçmiştir o para.

Sol elinin orta ve yüzük parmağıyla, tam olarak belirleyemediği çiş doğrultusundan arta kalan son damlayı külotuna düşmeden havada yakalayiverenin elinden geçmiştir o para.

Zorlamaya da gerek yok hani, daha kim bilir nerelerden geçmiştir o para.

Peki, bedeninin bütün gücüyle kumları karan yapı işçisinin ürettiğine el koyarak diktiği konutlar sayesinde elde ettiği azami kârla pek değerli bir birikim sağlayan müteahhit beyin cüzdanından geçmemiş midir o para?

İşte asıl oradan geçtiği için birilerinin elinde kum gibi birikmektedir para.

İnsan dediğin, milyarlarca ve tonlarca bir ağırlık biriktirip, biriktirdiklerine yatırım adı verip, yatırıp duracak tuğlaları ve kumları durmadan.

“Elimin kiri” diye küçümseye küçümseye paracıklarını sayanlar olacak. “Paranın kiri” diye kaçına kaçına elini eteğini bu dünyadan çekenler olacak. Binalar ve yatırımlar hep böyle kumdan akacak.

Böyledir işte, likidite dediğinizin hikâyesi: Para makinesinin ya da kum saatinin hızlanıvermesi...

Gün gelecek emlaka, gün gelecek şaraba dönüşecek, batakhanelerde yenip bitirilecek hepsi...

Medyanın gazıyla, şarabın hazzıyla

Yeni trendlere yapışır kum tanesi, uçar
bu alemden şu aleme, şu şu aleme...

Her şey çok şuşu. Herkes çok şuşu.

Üstelik bugün, dünden de şuşu. Çok büyük bir ihtimalle, yarın
daha da şuşu olacak.

Her şeye asılıyormuş gibi yaparken, şuşu. Her şeyden uzaklaşı-
yormuş gibi yaparken, yine şuşu.

Sevinirken ve sevişirken şuşu. Üzülürken ve ayrılırken de şuşu.

Kendimizi salıvermişiz de sanki, akıp gidiyoruz bir yerlere; öyle-
sine şuşu.

Tam böyle yumuşacık, bebeklerin oynadığı türden pelte gibi bir
şey zannedebilirsiniz ama değil. Sert, sulu ya da ıslak da zannet-
meyesiniz sakın, hiç değil. Şuşu işte.

Her gün izlediğiniz renkli dünyaların burun delen kokuşu, sınıf
atlamış kurbağaların bukalemun duruşu, paranın sonsuz var
oluşu gibi şuşu.

Konken partisindeki kokoşu, seks partisindeki nonoşu, burjuva
partisindeki boboşu, hepsinin arasında kalan gazetecinin kulağı-
na fısıldayan kuşu birleştiren bir şuşu.

Ayrılmamış ki hiç aramızdan, her zaman, her yerde, hep birlikte şuşu. Hem orada şuşu, hem burada şuşu. Hadi, hep birlikte şuşu:

"Türkiye'nin En Zenginler Listesi'ndekilerin bir bölümü iş yorgunluğunu atmak için yılda iki kez detoks merkezine gidiyor. Özellikle Tayland'da Chiva Som ve Almanya'da Buchinger isimli merkezler tercih ediliyor. Geceliği 850-1000 dolar arasında olan bu merkezler dışında Türkiye'de de bazı otellerde detoks programları var."

Şuşu işte. Toksinleriyle şuşu. Toksinlerden arınma biçimleriyle şuşu.

"En kısa anlatımla, toksinlerden ve hayatın tüm toksik etkilerinden arınmak için yağlardan ve karbonhidratlardan uzak, deniz ürünlerine, özel otlara ve organik ürünlere dayanan özel bir beslenme rejimini ve tabii ki ruhsal ve bedensel bir dinginlikle, bunu sağlayan egzersizleri içeren bir ferahlama kürü olarak tanımlanabilecek detoksun bu seçkin merkezleri, sürecin her bir adımında farklılık yaratan uygulamalarıyla da dikkat çekiyor."

Şuşunun daniskası bu. Tüm farklılıklarıyla şuşu.

"Bir taraftan da detoks mantığı, hayatın ve beslenme alışkanlıklarının hemen her anına yayılmaya başlıyor. Türkiye'nin en zenginlerinin son birkaç yıldır rağbet ettiği füzyon mutfağının artık yerini sadeleşmeye bırakması bunun en güzel ve çarpıcı örneklerinden biri. Üstelik bir anlamda yemeklerin kökenlerine, o gizil kıvamlarını buldukları ilk dönemlerine uzanılarak, otantik tariflerine sadık kalınarak hazırlanan özel tabaklar için kapsamlı bir uğraş veriliyor. Tarif konusunda ise 1800'lü yıllara kadar eskilere gidiliyor. Zaman içerisindeki bu lezzetli yolculuk, mekânsal karşılıklarını yaratmaya başladığında; son birkaç yıldır, Uzakdoğu mutfağına uzanılıyor; Çin ve Japon yemekleri, tercihlerin ilk sıralarında yer alıyor."

Katmerli ve kimonolu bir şuşu.

* Forbes, Capital ya da Fortune dergilerinin "life style" sayfalarından...

“Özel mekânlar ise sürekli bir dönüşüm ve devinim içerisinde. Eskiye dönüş burada da hakim. Yükselen rezidans modasının hemen yanında, geleneksel yalı yaşamı yeniden revaçta. Türkiye’nin en zenginleri, tıpkı eski günlerde olduğu gibi, yalılarda yaşamayı tercih ediyor. İstanbul’daki yalıların fiyatları, yerine ve büyüklüğüne göre 3 milyon dolardan başlayarak 90 milyon dolara kadar çıkabiliyor.”

Hep şuşu, tam şuşu.

“Şehir dışında kurulan onca uydu sitenin ve buralarda yeni bir yaşam kültürü ile seçeneğinin oluşmasının ardından, son yıllarda, yaşam alanlarında şehir merkezine dönüş trendi yeniden başlamış durumda.”

Turşusu kurulana kadar şuşu.

“Trafikte zaman kaybetmekten yorulan A plus grubunun genç temsilcilerinin genel eğilimi, yeni yapılan merkezi rezidanslardan daire edinmek. Bu konuda da Kanyon, Akmerkez, Kempinski Astoria, Taksim Rezidans ve Elit Rezidans ilk akla gelen adresler. Rezidans fiyatları ise 500 bin dolardan başlayıp 3 milyon dolara kadar çıkıyor.”

Sabaha kadar şuşu. Ölene dek şuşu. Ölümüne şuşu.

“Anladık, tutturmuşsun bir şuşu, kur bakalım turşuyu. Peki tam olarak nedir bu şuşu?”

“Yeme ve yatma biçimleri değil miydi tüm söylenenler? Beslenme ve barınma gibi iki temel ihtiyacın karşılanması açısından bakıldıkta, tablo nedir varsılların diyarında, ona baktık yalnızca şuşucum.”

“O zaman tam şuşu olsun: Dünyada 10 milyon ‘süper zengin’ ailenin 37.2 trilyon dolar serveti var ya. Hah işte, ondan beher milyar başına, eser miktarda damlatın şimdi bakalım bizim buralara da!..’

“En güzeli o zaten şuşucum. Süper zengin diye yeni bir kategori yaratıldı madem, neden girmesin ki bundan Türkiye’ye de eser

ve hatta mebzul miktarda. Robb Report'ta' ya da bir başkasında açıklayıp duruyoruz hatta; toplam servetleri 100 milyar doları aşan 22 bin süper zengin var bizim topraklarımızda da."

"O vakit, İnönü Stadi'na toplamak mümkün hepsini, çok şuşu olabilir böylesi."

"Yok yok, öyle değil, bir araya getirme meselesi olarak değerlendirilmemek lazım bu söylenenleri. Birileri üst orta sınıftan kendilerini ayırt edebilsin, çok üst düzey ayrıcalıklar edinebilsin ki, özenilecek bir şeyler kalsın geriye. Yoksa artık her şey var alışveriş merkezlerinde... kimin ne kadar şuşu olduğu bilinmemekte."

"O halde burjuvanın üstüne, süper ve gerektiğinde hiper burjuvayı tanımlarken, ayırt edici kılavuz nesneler bulmak, elde edecekleri ayrıcalıklara başka boyutlar ve şuşular eklemek gerekir kanımca."

"Ne mi mesela; ne dersiniz özel uçağa?"

"Tam bu noktada, üniversite için bağış toplayan Amerikalı bir akademisyen, yaptığı işin sırrını bir keresinde öyle açıklamış zaten tarihçi Hobsbawm'a: 'Birincisi, zenginleri sevmelisin. İkincisi, onlarla hangi konular hakkında konuşman gerektiğini bilmelisin; bugünlerde onları kesin olarak ilgilendiren konu ise kendi özel uçaklarıdır yalnızca.' "

"Haklılar bu kadar şuşu davranmakta. Diyelim, özel jetin ve adan var, o zaman, bir de futbol takımı alabilirsin 4 milyar dolara. Uçakların business bölümleri bile kokmaya başladı biraz biraz galiba. Böyle giderse, korkarım, şehir içi hava taksiler bile avamlaşacak yakında. Kokulardan uzak durabilmek için, en iyisi özel uçak, şu üç günlük dünyada."

"Jet Partner'den kiralayarak gitmek de bir seçenek, saati 5 bin dolar olsa da, kendini uçak saatine göre ayarlamıyorsun en azın-

* Dipnot yetmeyeceği için bu özel şuşuya, ek bölüm yaptık, bu bölümün sonuna...

** Eric Hobsbawm, "Yeni Yüzyılın Eşiğinde", s. 152, çev. İbrahim Yıldız, Yordam Kitap, 2007

dan; sen uçağa değil, uçak sana uyuyor bu huşušta, uşağın oluyor uçak şonušta.”

“Uştun yine ušta.”

“Her şey uşušta.”

“Çok şuşu şu dünya...”

Ekler pasta: Bizim çocuklar Robb Report’u da çıkardılar sonunda...

Bütün eksiklerimizi tamamladığımız söylenemese de, sonunda bir Robb Report’umuz oldu bizim de. Dünya kağıt ziyanının en önemli kulvarları arasında yer alan basın dünyasından fırlayan, yayıncısını da okuyucusunu da yükseklerde hissettirebilecek yeni bir organa sahip olabilecek vatandaşlar bundan böyle. Organ nakli ve böbrek satışıyla geçinmeye çalışanlara inatla hem de.

“Amerikan CurtCo Media tarafından 27 yıldır yayınlanan Robb Report, dünya jet setinin referans dergisi olarak kabul ediliyor. Her yıl yayınladığı ‘Best of the Best’ (En İyilerin En İyisi) özel sayısıyla tanınan dergi, uçak ya da yat satın alacak ultra-zengin işadamları için bulunmaz bir kaynak.”

Kendisini olmasa da ansiklopediyi karıştırınca öğreniyoruz ki, yayınına Rolls-Royce satın alanlara verilen ek bir dergi olarak başlıyor. İlk neşreden zat-ı muhteremin adı da Robert White. İlk öğretim İngilizce kitaplarındaki Mr. and Mrs. White’in torunu. Sonra sonra dergi alıyor başını gidiyor ve “nouveau riche” (bildiğiniz “yeni zengin” işte) için acayip seyahat önerileri geliştirmeye başlıyor. Derken, elmaslar, yakutlar, gayrimenkuller, yatlar, özel uçaklar işte. Bildiğiniz şuşu. Şimdi Türkiye şuşubesi de hizmetinizde.

“Türkiye, Rusya ve Çin’den sonra Robb Report’un yayınlandığı üçüncü denizaşırı ülke oluyor.”

Nihayet yat siparişlerini yetiştirmek için olağanüstü çalışma şartlarına mahkum edilen ve bu yüzden de ölüp duran taşeron tersane işçileriyle ilgili haberlerden kaçmakta istifade edebilece-

ğimiz, bol yat ilanı alabilen bir dergimiz var bizim de.

Nihayet özel uçak modellerini ve mucizevi tekno cihazların pek sofistike özelliklerini, bir ayakkabı ya da çanta ürünü alırkenki rahatlığımızla inceleyebileceğimiz, daha doğrusu sayfalarını incelemiş gibi karıştırabileceğimiz bir dergimiz var bizim de.

Nihayet, Maybach sipariş edebilmenin inceliklerini, video-konferansla Sindelfingen'deki merkeze bağlandığımızda otomobilimizin her bir rahatlık unsuru için verebileceğimiz siparişleri, iki milyon çeşit ekipman arasından bizim için seçilenleri görebileceğimiz bir dergimiz var bizim de.

Nihayet, Palm Beach ya da Beverly Hills'teki evlerin akıllı özelliklerini, havuzlarındaki ısıtma sistemlerini, helikopter alanlarının genişliklerini, peyzajın sanatsal inceliklerini ve sınırsız harcama seçeneklerini birinci elden öğrenebileceğimiz bir şeyimiz oldu işte.

Nihayet bir eksik daha nihayete eriyor. Lüks tüketim trendleri ve "high profile markalar" üzerine yaptığı haberlerle dünyayı sallayan bu prestijli stil dergisi ve onun usta kalemleri, bakalım bizim topraklarda neleri nasıl sallayacaklar; merakla bekleniyor.

Ha, unutmadan, bayinizden ısrarla isteyecekseniz; dünyada hiper zenginlere yönelik en prestijli stil dergisi olarak kabul edilen Robb Report'u, en steril gruplarımızdan Doğuş yayınlıyor...

Batıp çıkarken böyle şehir, uçup giderken şehrin insanları, acayip bir gürültüyle ve cerahat ile boğuluverir...

Şehirler yapılıyor, şehirler yıkılıyor, alem öksürüyor.

Bedenler sivriliyor, bedenler kıvrılıyor, alem öksürüyor.

Yapılar dikiliyor, yapılar sökülüyor, alem öksürüyor.

Alem öksürüyor, beyinler dökülüyor. Mendiller sallanıyor, alem yine öksürüyor. Alem öksürürken, hem de tepine tepine öksürürken, para sıcıyor ademler, her yer ıslanıyor.

Dışarıda büyük bir kalabalık var, alem yapılan yerin hemen önünde; kuru kalabalık, şaşaalı bir şaşkınlık içerisinde, ekranının başında ya da kuyruğun en sonunda, her şeyi izleyiveriyor.

Müthiş bir gösteriş. Saç buklelelerinden ayakkabı tokalarına uzanan eşsiz bir nümayiş.

Dost, saça, başa ve makyaja; düşman, ayağa, ayakkabıya ve çoraba; dost ve düşman, birbirine; ayak başa, baş aşağıya, üzüm şaraba, her şey birbirine bakıyor, kararıyor.

Her akşam bir davet, kokteyl prolonge; her gece bir eğlence, “after party” ve bilmem ne; ıslak bedenler birbirine, sinek kağıtları gibi yapışıyor da yapışıyor.

Vücudu sarıp sarmalayan ritmin duygusu, mutluluk hormonlarının gürbüz coşkusu, genizlere oluk oluk yuvarlanan şarabın tutkusu, gülümsemelerde donup kalan iktidar arzusuyla birleşip paçalardan akıp duruyor geceler boyunca. Peki ya ruhu kemirip durduğu söylenen, akli tetikte tuttuğu rivayet edilen yarın korkusu? Ayol, çok safsınız doğrusu, kapıdaki özel güvenlik boşuna mı o kadar maaş alıyor?

Büyük bir kalabalık birikiyor barikatların ve badigartların gölgesinde. Bedenler birbirine sürtündükçe eriyip bitecekler sanki içride. Bu kadar devasa bir cerahat birikimini nereye sıkacaksınız ki: Toplaştıkça toplaşıyor, yoğunlaştıkça yoğunlaşıyor; olgunlaşıp sıkılınca, kendi yatağından akıp gidiyor.

Duymuşsunuzdur belki de, Engin Ardıç estetiğine göre, iki tür güzellik bulunuyor alemde: Boy, pos, endam biri; göt, göğüs, göbek diğeri. Burada ikisini birbirine çarpmışlar sanki. Yön duygunuzu bütünüyle yitiresiniz diye de, göğüsler hep ileri, kalçalar bir ileri, bir geri, bacaklar iki uzun bir kısa, kollar havada, eller ayakta, her şey birbirine karışıp kaynaşmakta. Hepsinin üstünde, terli bedenlerin izleri. Aşağıda, sağlı sollu her iki tarafta, gündoğumunda karanlığın lekeleri. Girişte ve çıkışta, insan onursuzluğunun tüm gölgeleri. Her yerde, kıvrılıp bükülen, dönüp eğilen, sıçrayıp titreşen, itişip didişen bir kalabalığın içinden fışkırıyor sanki irinlerin sarı izleri.

İt osuruğu gibi sinsice yapışmışlar birbirlerine. Bir hadigari yarıdönerinin ya da krepon kağıdından ilkokul fenerinin altında, sağ kol hafiften kaldırılmış yukarıya. Kol yukarıda ama dirsekten de kıvrılıvermiş kırk beş derece açıyla. Parmaklar birleştirilmiş, avuç içi hafiften bir çukura çevrilmiş ve eller bu tekvandocu görünüşleri, darbeleri ve hareketleriyle omuzdan ve dirsekten gelen salınımına uyup hızla havayı yarmakta. Önce sağ eller, sonra sol eller havada derken pelteleşmekte olan bütün bedenler tempoya ayak uydurmakta. Hadi nazlanmayın, lingo lingo şişelerin sesi ve eşliğiyle, hep birlikte söylüyoruz şimdi de:

“İnsan bedeninin yücelmesi ya da insan bedenindeki yüceliğin ifadesi diye yükseklere taşıdığımız dans, böyle tepine tepine daha ne kadar dip yapabilirdi ki hocam? Söylesenize, bu alemde neden bir türlü en dibe gelinemiyor?”

“Öyle deme yiğidim. ‘Han-ı yağma’nın’ yağmalama bittikten sonraki kusma safhasında, burundan da çıkarıverdiği için nefessiz kalanlar var ortalıkta. Yoğunluğu ve bozulmuşluğu değişiyor her şeyin; ekmeğin de, kusmuğun da. Örneğin, ordövr tabağını yutup kusanlarda, sırf aperiatif kusmuğuna göre daha muhallebimsi bir kıvam tutturulmakta.”

“Her şey gibi bu da kıvam meselesi ama, siz ironi ile iğrendirme arasında karar verin hocam. Ve bu yağma sofrasının ne zamana kadar böyle ortalıkta duracağı konusunda bir fikir.”

“Kestirimde bulunmak mümkün değil. Buz dağının görünen yüzü desek, arkasındaki sermayeye de işaret etsek olur belki, yine de, kum dağının izlenen yüzü diyeceğiz, içinde bulunduğumuz kitap gereği ve zenginliklerin oradan oraya sürüklenmesi dileğiyle.”

“Zenginliklerin sürüklenmesi mi dediniz: Hangi politikayla hocam, hangi parayla?”

“Doğru ya, Las Vegas’ın ışıklarına özenilerek aydınlatılmış mekânlarda, ekmeğe de, suya da, havaya da parayla; üstelik şiirin ken-

* “Yiyin efendiler, yiyin” dizesiyle ünlü bir Tevfik Fikret şiiri.

disi değil ama, şiirsel bir boğaz manzarası ve ııslak bir bacak arası bahşış olarak bırakılacak, belki de ödöl olarak alınacak gelenin en sonunda."

"Saçma. Peki, aynı doğrultuda sürdürürsek, hiç bilinç altından -kim bilir, belki de bulunç üstünden- pişman olanlar yok mudur hocam buralarda?"

"Ne arar hiç öylesi böyle ortamlarda? Burjuvayı bilinçlendirmek, pilavı pirinçlendirmeye; bulunç (vicdan) dediğiniz de düşünsel bulamaca benzemez ya; isterseniz Hikmet Kıvılcımlı'yı da çağırayım yardıma."

"İz sürmemize yardımcı olacaksa, neden olmasın. Sahi, nasıl süreceğiz bunların izlerini, arazi olup kaybolmasınlar sakın?"

"Çok Önemli Personeller çıkarken kulüplerden, Reina'lardan, bilmem nerelerden; şaşaalı bir aşığılama sümkülürler, dışarıda kame-ralarıyla, mendilleriyle ve açılmış avuçlarıyla toplaşanlara. Bilirsiniz saçılımı önemlidir sümüklerin, topluluklara dağılımı. Aynaya yapışıp kalan ıslak tataklar toplandığında, geride bırakılan izler gibidir jeep lastiklerinin yolda kayarken bıraktığı siyah lekeler."

"Bunca izin, işaretin üzerine, veresin hocam o zaman bir de içeri-de çalan 'track list'i!"

"Başta Latin ezgiler, sonra 80'lerden nağmeler, üstüne elektro-nik zırlıtı ve finişe yaklaştığında Vur patlasın çal oynasın, Sefam olsun oh oh, Bas bas paraları Leyla'ya, bir daha mı geleceğiz dün-yaya üst üste çalındığında, mümkün mü Batista rejimini hatırla-mamak 1958 yazında Havana'da."

"Ne alâka?"

"İstanbul paraya boğuluyor ya, tam bir batakhane ya; şimdilik 1945 Berlin'i, 1958 Havana'sı, 1999 Karakas'ı kadar kötü olmasa da, gidiş o tarafa uyarısı bir bakıma. Küba'da, Batista zamanındaki piyango çekilişleri, önce ayda bir, sonra haftada bir derken,

* Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bir sözüdür, "İşçi-yi bilinçlendirmek, dol-mayı pirinçlendirmeye benzemez" der.

günde bire inmiş en sonunda. İşte, iddaaa. Sosyalizm, bataklıklar ve kumar üzerine ne kentler kurdu, unutuldu mu acaba?" *

"Peki ya usta, Sodom ve Gomora'da ne deniyor bu hususta?"

"Onu Yakup Kadri söyler, işgal altındaki İstanbul bataklığını, biz bilemeyiz o kadarını. Dinleriz ama bir yönetmenin bugünkü şehri nasıl anlattığını: 'Genel olarak bakacak olursak, Türkiye acı çekiyor. Batıyor ve yok oluyor.' Ve bir Alman arkadaşının nasıl destek çıktığını: 'Sizde bir haftada patlayan havai fişekler, bizde bir yılda patlıyor.'" "

"Cumhuriyet hocam, cumhuriyete ne olacak tüm bu bataklıkta?"

"Göz göre göre 1923 Cumhuriyeti parçalanıyor. Orada, garip, kimin eli kimin cebinde belli olmayan, adına isterseniz Hong Kong gibi İst-Kong diyebilirsiniz, isterseniz Tayvan diyebilirsiniz bir şehir kuruyor, öyle oluyor, başka türlü olur mu? Yoksa bu kadar yoksulu olan bir ülkede her gün bir alışveriş merkezi açılır mı? Böyle oluyor, başkaları gelecek, rezidanslar yapılıyor, 400 milyar, 500 milyar dolar borcu olan bir ülkede başka türlü nasıl olur?" ***

"Her maceranın bir sonu vardır nasılsa, bu da bir şekilde sonlanacak galiba?"

"Bırakalım şu 'belalarını bulacaklar' fikrini, emekçiler sefil olacak sadece. Beyoğlu'na şimdi bile inemeyen halk, mahallesinde işsiz, perişan kalacak. Kazanılan büyük paralar, kaçarken bir liradan değil, iki liradan üç liradan çevrilse dolara ne yazar. Yine servet 'konvertılabilir' olacak, Paris'te, Miami'de, Dubai'de, Kuala Lumpur'da yiyebilecekler kaçıracakları servetlerini." ****

Kaç kaç, ATM'nizi kolsuz bir kumar makinesi gibi düşünün şimdi. Yoldaki mazgallara düşürdüğünüz paraların, size şingir mngir bo-

* Ergun Çağlayan'ın sol.org.tr sitesinde yayınlanmış bir makalesinden.

**Sinemacı Semir Aslanyürek'in aynı sitede yer alan bir söyleşisinden.

*** Yalçın Küçük'ün bir söyleşisinden.

**** Ergun Çağlayan'ın sol.org.tr sitesinde yayınlanmış bir diğer makalesinden.

zukluklarla geri dönebileceğini düşündüğünüz gibi. Hayat hep böyle hoşluklar çıkarsa karşımıza, ne kadar da şenlikli olur değil mi?

Ne oldu, aklınıza yatmadı mı?

O halde, helaya girdiğinizde, bokunuzun kıvamına bakın, Swarowski taşlarla süslenmiş aynaya bakacağınıza.

Bu da mı olmadı? Zınnnn. Ben bu gidişle, hiç pitstop almadan tamamlayacağım. Ama siz arada soluklanın.

İsterseniz sosyalizm kuralım. Ama bu insanlar, daha yetmiş yıl geçmeden, gösterişi ve tabii ki limuzini özlüyor, bunu da unutmayalım. Düğün törenlerini tüm şehre bas bas duyurabilmenin tadını almadan yaşayamayan tarihsel bir fazlalık: En uzun arabalarda, en kalın makyajlarla, en kaba davranışlarla, en koyu batışlar ve en aşırı varlıklarla bulunca paraları, bir yandan daha gürbüzleşiyor kolları, bir yandan da hızla geriliyor yaşamlarının ortalama süreleri, uzunlukları...

İşte böyle. Daha çok uzar gider de, geçilir nihayetinde, yeniden davetlere, kokteyllere, prolonge şekillere, partilere, after partilere ve daha bilmem nelere. Hep gazetecilerle birlikte elbette...

Tilki tilki kanalların lansman gecelerinde, süper süper starlar çıkar sahneye; isveç isveç otellerin fuji fuji balo salonlarında...

"Sky is the limit" der genel müdür, sınırsız harcama gücüne ve etkinlik bütçesinin çılgınlığına işaret eder. Sahi "çok büyük bir açılış partisi" dediğinizde, limit nedir? Beyonce mudur, Kylie midir, yoksa baharat kızların en cıvıl halleri midir? Abartmayın o kadar, limit dediğiniz Madonna olacak değil ya, Ajdağ çıkar en fazla karşınıza, hudutsuz aşklarıyla. Evet, bildiğiniz süpeğ stağ, estetiğe mi ikonografiye mi girdiği bilinemeyen o harika dudaklarıyla.

* "Sınırlımız gökyüzüdür" manasında, bu işe istediğiniz bütçeyi koyabiliriz, orasını siz merak etmeyin yollu bir müşteri havalanması.

Global medya devi olarak her yere yerleşmiş müşteri tarafından bakıldıkta, yerli bir süper starın yerelleşmeye katkıları üzerinde de durulabilir, yıllanmış şarapların verdiği eşsiz lezzet üzerinde de. Stratejik dokümanlarınızı revize edersiniz artık, yaptığınız seçimlere göre. Yeter ki parlak bir gece olsun, her boy ve kilodan kontrgerilla içeriye doluşsun, fraklar ve tuvaletler el ele tutuşsun.

Girişe, yürüyen merdivenlerin ve kırmızı halının dibine, ev sahibi, gözlemci ya da kameraman statüsünde yerleştiğinizde, tek tek saymak mümkündür bunları belki de; inanın, sayıyla vermişler gece kuşlarını yeryüzüne.

Örneğin hemen görürsünüz, iş, ekonomi, bürokrasi, magazin, sanat ve televizyon dünyasını bir araya getiren özel gecelerde, sayın vali beyler de, ince kesim bıyıkları ve 1 Mayıs'ta kimseyi Taksim'e sokmayan tavırlarıyla arz-ı endam ederler.

Örneğin biraz geç de olsa fark edersiniz, puşt, ikiyüzlü, kulampara, anasının gözü, soyguncu ve kaçakçı dünyasını bir araya getiren özel gecelerde, sayın belediye reisleri de, ihaleleri ve ruhsatlı karanlıklarıyla arz-ı endam eylerler.

Örneğin görüşünüz iyice derinleşir, giyiminden anlaşıldığı kadarı ile fileto yapılmış bir balık girer içeriye. Ve bir peri masalının başrol yardımcısıyla bir kara polisiyenin takım elbiseli casusu hemen peşinde. İnsan süsü verilmiş maymunlar, korku tüneline yeni çıkmış domuzlar, dokuz katlı gerdanlıklar, kırmızıyla katledilmiş suratlar, solaryum kurbanı kol ve bacaklar, apartman topuklar ve daha neler neler, kameraya mayhoş bir gülücük fırlatır öyle geçerler.

Sırt dekoltesiyle bacak dekoltesinin geçişi süresince, yürüyen merdivenin daha yavaş hareket etmesi için dua eder muhabirler. Kabul olmaz talepleri, sıradaki "celebrity"yi ya da - kutlama böcüğünü beklerler.

Ara görüntüler için, heykel kızlar ya da viyolonsel çalan bacılar girişlere yerleştirilir. Ne kadar da klasik denir, şöyle bir bakılır, geçilir.

Kimler varmış edasıyla, biraz da umursamazlıkla tüm salon turlandıktan sonra, gözler arâ sıcaklara, uzun bacaklara, meyveli kokteyllere, iş bağlayıcı sohbetlere ve sahnenin hemen dibindekilere sabitlenir. Böylesi bir geceden eve yalnız ya da kazançsız gitmemek için, dualar ikinci kez edilir.

Bir başka cephede, şingır mıngır sosyetenin kutlamaya ayrılan mangırlarına etkinlik bütçesi adıyla el konduktan sonra, saçılacak paralarla dağılacak vicdanlar arasına konulan tampon bölgede, haber kovalamaya başlar deyyuslar. Objektiflerden kaçamayan sübjektif "celebrity" fotoğrafları aşkına, flaşlar magazin ve ekonomi sayfaları için patlar.

Türlü içkiler ve dışkılar saçılır dört bir yandan. Hiçbir harcama ya da aynı anlama gelmek üzere israftan kaçınmadan: İsteyene döner pilav, isteyene karidesli ve somonlu börekler, istemeyenin yüzünde kara sivilceler. Gide gele yahut döne döne bir kilo altı yüz elli gram kadar tıkindıktan sonra, açılış programı ve sahne şovu için ön sıralara dizilir tüm ziyaretçiler.

Azman, uzman ve hayvan dünyasının bir arada eğlenip coştığı bu çok özel gecede, medyaya özel anons yapılır birdenbire: Sanatçımız ya da menejeri sadece ilk üç şarkıda görüntü alınmasına izin veriyor, ona göre.

Hiç vakit yitirmeden doğruca yerinizi alın şimdi de, tacizkâr kameralara badigardlık yapmak üzere.

Hadi bakalım, medya ilişkilerinden sorumlu danışmanlar göreve: İster sözlü uyarı şeklinde olsun, ister gövdenizi kameramanlara siper ederek olsun, engelleme duvarları dikilecek habercilere. Aman ha dikkat edin bu arada, her biri dağılmasın sakın başka bir köşeye.

Birincil görevinizi bir an olsun unutmayın: Ne olursa olsun, bu üst düzey eğlencenin façasını bozduрмаyın. Bunun için gerekirse müşteriyle kafa kafaya verin, her şeyi bir güzel tanımlayıverin: Bu köşe gazeteci köşesi, bu köşe davetli köşesi, ortada şarap şişesi.

Ortadan kaldırın sonra her şeyi. Silip süpürün, için güzelleşsin,

yyin patlayın. Süper star sahneye çıkmadan önce uzayıp giden grup performansları ya da intro tınıları eşliğinde tıksırıncaya kadar atıştırın. Çikolatalı sufleri de ortalıkta bırakmayın, gerekirse karaciğeriniz iflas edinceye, ellerinizin derisi kızarıp dökülünceye, alerjiden geberinceye kadar tıkının, tıkiştırın.

Dedikoduyu koyulaştırın sonra, gösterişı artırın, birbirinizi çektiştirirken şuh kahkahalar da patlatın. Sinsi sinsi gülümseyin üstüne, birbirinizin arkasından laf sokuşturun, hiçbir boşluk bırakmayın.

Gülücükleri dondurun sonra: İntro bitti sonunda, çıkıyor işte lazer ışıkları ve dumanlar arasında sahnenin ortasına Ajdağ.

O yaşıta nasıl da hareketli denmesi gerektiğini biliyorsunuzdur herhalde. O yaşıta nasıl da kıvrak denmesi gerektiğini anlıyorsunuzdur. O yaşıta nasıl da korumuş kendisini denmesi gerektiğini hissediyorsunuzdur. O yaşıta onca estetiğe rağmen, gerginlikten patlayacakmış gibi duran yüzüne rağmen hâlâ güzel denmesi gerektiğini biliyor, anlıyor ve hissediyorsunuzdur. Bu yaşıtasınız çünkü siz de.

Bu yaşıta Ajdağ'nın nağmeleriyle kendinden geçen bedenler, bu yaşıta şımarık ve boş vermiş tepinmeler, bu yaşıta Ajdağ gibi şişirilmiş dudaklarda zoraki gülümsemeler ve daha neler neler... Dikkat edin, o yaşıta ya da bu yaşıta, ajdağ bardaklarıyla rakı içmeye benzemez buradaki kokteyller ve karaşın leblebiler.

Kendinize gelin şimdi, dudakları çürütecek kadar kalın ve kuvvetli bir ruj birikimi, perdeliyor gülümsemelerdeki gerçekliğı.

Gerçekliğı sorgulayın şimdi, aynı tornadan çıkan bu -beybi- dudak modeli, acaba hangi estetik cerrahımızın bir mucizesi?

Sınırlarınızı düşünün şimdi. "Sky is the limit". Arayın dilerseniz, gökyüzündeki sınırlarınızı arayın hadi.

Ararken çok da yorulmayın. En azından buzağı üstünde öküz aramaya kalkışmayın. Her şey ortada: Ajdağ Pekkan on numara bir ses ve dudaktır, bir gecelik de olsa kulak kabartın.

Şimdi kendinizi gökyüzüne bırakın. Sınırlarınızdan içeriye dalın, bombalamaya başlayın.

Sorti için kanatlarınız da yok ya, geyiklerin yerine kurnaz tilkilerin koşulduğu Noel kızağınıza atlayın.

Ha gayret biraz daha dayanın, kapıları zorlayın; Dolmabahçe'nin tepesinde lazer gösterileri yapıp Osmanlı saltanatını kovalayın.

Tilki kanalı değil misiniz siz; Irak'a saldırın...

Ofisteki masanızın tozunu almayı unutmayın: Olmadı, suratlarına Akrostiş'li bir öykü fırlatın...

Yazalım bakalım. Yazıp duralım. Yazıp yazıp yarılalım.

Yarma şeftali mi, saçma mermisi mi? Pamuk mu, demir mi? Plazanın tepesinden düşen 60 kiloluk bir balkabağı mı daha ağırdır, plazanın içine çakılan 60 kiloluk mutsuz bir beyaz yakalı mı? Peki, mesaileri başındayken, hangisi daha çok yarılır?

Yazalım bakalım. Yazıp duralım. Yazıp yazıp yarılalım.

Çat diye ikiye bölüneceğiz önce ortadan. Çat diye bölüneceğiz yazmaktan. Sonra tırtıklamaya başlayacaklar biraz yanlardan. Yazarın yandan yemişi olacağız ofis koltuklarına oturmaktan. Ya da manavlar zincirine oryantasyon eğitim dokümanları hazırlıyorsak illa, karpuz gibi patlatacaklar yumruğu tepemize; bölünüp bölünüp yarılacağız hiç durmadan.

Yazalım bakalım. İşimiz bu. Profesyonelliğimiz bu. Medar-ı maîşet motorunun kolunu çevirme zorunluluğumuz bu. Çevirip çevirip öyle yazalım. Yarılalım...

Küreselleşmenin günümüzde ulaştığı nokta, bölgesel yatırımları da yeni bir vizyona kavuşturuyor. Artık bölgesel etkiyi, geniş bir dağıtım ve perakende zincirine bırakan mantığın sonuna geldik. Her bir adımın global piyasanın beklentilerine göre şekillendiği yepyeni bir bölgesellik anlayışı geliyor.

Rusya başta olmak üzere, yatırımlarını Orta Asya ve Orta Avrupa coğrafyasına yoğunlaştıran dev şirketlerin, “global” ve “lokal” kavramlarını kaynaştırdıkları “glocal” yaklaşımları, bölgeyi yeni bir kimlik ve iş stratejisiyle buluşturuyor. Orta Asya’da başlayan bu eğilim, elbette Türkiye’yi de yakından ilgilendiriyor. Lokal yatırımcıların yeni girişimleri, artık “glocal” kavramı çerçevesinde inşa edilmek zorunda. Stratejilerin ve maliyet yapısının gözden geçirilmesi, satış ekiplerinin yeniden oluşturulması, pazarlama araçlarının çeşitlendirilmesi, organizasyon yapısının esnekleştirilmesi gibi parametreler, “glocal vizyon”un olmazsa olmazları arasında yer alıyor. Ufuklarını bu yönde genişleten CEO’lar, aksiyon planlarını hazırlamaya başladılar bile.

Network’ler üzerinden gelişen iletişim ise, global olanla lokal olanı kaynaştıran sürecin en önemli kolaylaştırıcılarından biri. Etkin bir medya ve iletişim stratejisi, internetin açtığı yeni kanalları doğru kullanabilmeleri için “glocal vizyon”u benimseyen yatırımcılara ciddi bir destek sunuyor. Mikro ve makro ölçekli tüm iletişim araçları internet özelinde yeniden değerlendiriliyor. Proaktif bir yaklaşımla, doğru zamanda verilecek mesajlar, organizasyonun “glocal” konumunu paydaşlarına duyurabilmesi için birincil öneme sahip.

En az onun kadar önemli bir diğer konu, sürecin getirdiği risk ve olanakları, tehdit ve fırsatları, organizasyonun güçlü ve zayıf olduğu noktaları birlikte değerlendiren SWOT (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats) analizleri. Risk yönetiminin etkinleştirilmesi sayesinde, SWOT analiziyle belirlenecek tehditleri ve zayıflıkları, henüz potansiyel aşamasındayken değerlendirmek ve gerekli tedbirleri almak mümkün hale geliyor. Yıl boyunca her üç ayda bir güncellenen analizlerle, potansiyel sorunlar büyümeden engellenmiş oluyor.

Aslında süreç bir bütün olarak, coğrafya belirlenimli üretimi ve geleneksel iletişimi, piyasaya anında yanıt verebilen esnek yapılanmalara ve sanal ortamı temel alan yeni iletişim kanallarına taşımaya dayanıyor. Lokal nişler ile global dinamikler internetin

yeni mecrasında, “glocal” platformlarına kavuşmuş oluyor. İki taraflılığın yerini çok taraflılığa bıraktığı yeni iş ve ticaret modelleri, glocal platformu ve onun iletişim stratejilerini destekliyor. Zaman ve zemin, artık “her zaman” ve “her yer”le ifade ediliyor. Marka değerini glocal platforma taşıyacak organizasyonlar için yeni bir dönem başlıyor...

Yazdıklarıyla yaptıklarının farklı olması kolay mı? “Ne yapıyorsan sen osun” diyenlere, “Ne yazıyorsan sen yoksun” diye karşılık vermek kolay mı? “Yazdıklarım arasında içine sevinç karışmayanlar varsa, onları bir kenara ayırın, bana ait değildir” diyen şairi unutarak yazmak kolay mı?

Kolay ya da zor; soruları bırakalım, yazmaya bakalım. Mesaj mı, slogan mı tartışmasını bir kenara ayıralım; temel mesajların dışına çıkmadan yazalım. Taslaklar, raporlar, broşürler, bültenler, konuşma metinleri, kurumsal mektuplar, infolar, memolar, iç iletişim notları, stratejik dokümanlar, soru yanıtlar, risk analizleri, şirket sunumları, aksiyon planları, “holding statement”lar, “case study”ler, tek yapraklı “flyer”lar, çok yapraklı “leaflet”ler, yaprak yaprak açılıp kapanan dünyalar... elimizin altında ne varsa, müşterimiz hangisini sipariş ettiyse, yazıp yazıp yarılalım...

Avrupa’yla ilişkilerimiz yeni bir evreye girerken, müzakerelerin her aşamasında, iletişimin daha geniş bir rol oynamaya başladığını görüyoruz. Verheugen’le Gül arasında kurulan diyalog bunun en güzel örneklerinden biri oldu. Radikal kararlar evresinde bu ikilinin kurduğu diyalog, kritik bir geçiş döneminin daha yumuşak yaşanmasını sağladı.

Uluslararası arenada Türkiye’yi temsil eden tüm liderler, aslında aynı hoşgörü ve anlayışa sahipler. Paris Büyükelçimiz Sönmez Köksal’ın Ermeni tasarısı görüşülürken gösterdiği tavır hâlâ hafızalarda. Avrupa Birliği’nin genişleme stratejisi, Türkiye’yi ayrıcalıklı ortaklık yerine tam ve eksiksiz bir ortaklık içerisinde görüp değerlendirecekse, işte bu tavır ve yaklaşımımızı sürdürmemiz gerekiyor.

Birliğin dışarısında kalmayı ise düşünmek bile istemiyoruz. İstikrarlı ekonomik büyümemiz, bu süreçteki en büyük avantajlarımızdan biri olmayı sürdürüyor. Rakamların diliyle ifade edildiğinde, son on yılda ortalama yüzde 5'in üzerine çıkan büyüme oranı, Avrupa standartlarının bir hayli üzerinde. Liberal ekonominin tüm gereklerini yerine getiren bir Türkiye, bu istikrarlı büyümeyi, sürecin tam entegrasyonla sona ermesine dek taşıyacak güçtedir.

İMF ile yapılan anlaşmaların sorunsuz devam etmesi, bu süreçteki bir diğer uluslararası başarımız ve güvencemizdir. G8 ülkeleri zirvesinde dile getirildiği gibi, Türkiye, içinde bulunduğu bölgede bir istikrar modeli olarak sivrilmektedir. İsrail'le yapılan ikili anlaşmalar, Arap ülkeleriyle yaşanan sorunlarda Türkiye'nin arabulucu bir rol oynamasını kolaylaştırmakta, ülkemizin bölgenin önemli güçlerinden biri haline gelmesini sağlamaktadır. NATO içerisinde, Afganistan'daki birliklerden Kuzey Irak'taki belirsizliğin giderilmesine varıncaya kadar alınan etkin görevler, uluslararası toplum içerisindeki konumumuzu güçlendirmektedir.

Evet, bütün bu tablo içerisinde, iş dünyası, bölgedeki barışın güvencesi haline gelmiş istikrarlı bir Türkiye'nin takipçisidir. Her ne koşulda olursa olsun, kendi payına düşen yatırımların, üretim ve hizmetlerin, ülke ve bölge istikrarına büyük bir katma değer sağlayacağını farkındadır. Avrupa Birliği'yle yaşanan geri döndürülemez süreçte zaman zaman pürüzler yaşansa da, karşılıklı anlayış ve diyalogla bunların çözülebileceğini düşünmekte ve burada kendi payına düşen bir rol varsa, bunu sonuna kadar yerine getirmeye hazır olduğunu ifade etmektedir.

Yol haritası oluşturulmuş, büyük ilerlemeler kaydedilmiş ve artık vazgeçilemez bir noktaya ulaşılmıştır. İsrarla bu yolun takipçisi olmak, Türkiye'ye çok şey kazandıracaktır. Refaha giden bu yolda hepimizin yapacağı bir şeyler vardır ve iş dünyası kendi payına düşenleri yapmaktan asla vazgeçmeyecektir...

En iyisi, bir konuşma metninin akıcılığında kaybolalım. Anlamı verelim, biz yok olalım. Mesajlar verelim, etiketler yapıştıralım, yeni adlandırmalar bulalım, başlığa çekelim, paragraflara bölelim, spotu parlatalım, imajı cilalayalım, yazalım. Yazıp yazıp yarılalım. Adlandıra adlandıra yazalım.

Öyle ya, ne bulursak adlandırırız. Öyle ya, nerede bulunursak, adlandırılırız: Mutsuz plaza insanlarıyız - Beyaz hizmetkârlarız - Uslu isyankârlarız - Gizli kahramanlarız - Yaratıcı balıkları - Kaybetme ustalarıyız... Avuturuz kendimizi; satılık değil bizim beyinlerimiz, sadece kiraya çıkarmışız.

Adlandırırız işte böyle. Adlandırılırız. Aldanırız. Yine de yazarız. Yazalım bakalım. Yazıp yazıp duralım. Mümkünse, ustaca yazalım. Yarılmamızı yazalım...

Özel kesimin, girişimci ruhu sayesinde, kamu yatırımlarıyla kıyaslandığında verimliliği çok daha yüksek yatırımlara imza attığı, bütün iktisatçıların ortak kanaati haline gelmiş durumda. Zonguldak'taki maden işletmelerinin, kamu kesiminin hantallığı dolayısıyla yıllardır nasıl bir verimsizliğin içerisine sürüklendikleri ortada. Breğli'de yaşanan özelleştirme macerası da, verimsizliğin ne şekilde aşılabileceğine dair önemli bir örnek teşkil etti.

Laissez-faire laissez-passer, yani, bırakınız yapsınlar bırakınız geçsinler düşüncesinin nihai zaferini ilamıyla birlikte, Türkiye'de de özelleştirmeler giderek hız kazandı. Liberal ekonominin faydalarını Özal'la birlikte daha iyi kavrayan bir kuşak, Doğu Bloku'nun dağılmasının ardından, Türkiye'nin bölgede örnek bir model oluşturabileceğini de anladı. Eski sosyalist uygulamaları birer birer terk eden Orta Asya'daki Türki cumhuriyetlerde özel girişimcilik ilk adımlarını atarken, Türk yatırımcılar için de yeni fırsatlar doğdu. Şirketler arası birleşmelere ve satın almalara uzanan süreçte, bölgesel bir güç haline gelmek isteyen özel sermaye grupları, Türki ortaklarıyla buluşmayı başardılar.

Türkiye'nin, önüne çıkan bu büyük fırsatı ne kadar değerlendirebildiği, olanaklarını ne derece kullanabildiği, potansiyellerini

hangi düzeyde harekete geçirebildiği ise başlı başına bir soru işareti. İçeride özelleştirmeleri belli bir hızla uygulayamadığı için, ülkemizin, yakın komşularında yaşanan bu dönüşüme yeterince müdahale edemediği, “büyük ağabey” rolünü hakkıyla oynayamadığı söylenebilir. **Rahmetli Özal**’ın sunduğu vizyon, kendinden sonraki dönemde, bir anlamda yarıda kalmış, kesintiye uğramış bir vizyondur. **Milletler arası, cemiyetler arası, kültürler arası** derin bağlara, soydaşlığa rağmen, dönemin mütereddit iktidarları yüzünden beklenen etkinlik düzeyi yakalanamamıştır.

Elbette, Türkiye’nin kendi iç tartışmalarını aşarak bölgede bir güç haline gelebilmesi için önüne çıkan fırsatlar, bu dönemle birlikte bütünüyle kapanmış değildir. Liberal politikaların ısrarla sürdürücüsü olmak, ülkemize yeni kapılar açmaktadır ve açacaktır. En başta da, son yıllarda yakalanan siyasi istikrar ortamı ve buna paralel yaşanan istikrarlı büyüme, özelleştirme programında hedeflere ulaşılmaya başlanması, ülkemiz için giderek bir avantaja dönüşmektedir. Resesyonun tüm bölgeyi tehdit ettiği, komşularımızın sıcak çatışma içerisine girdiği dönemde bile, özelleştirmeler sayesinde ekonomik büyüme sürdürülebilmiştir. Durgunluğa karşı alınan geçici bir önlem değildir bu, ekonominin yapısal dönüşümüyle birlikte gelen yeni bir dönemdir.

Uluslararası arenada prestiji artmış bir Türkiye’nin, gözünü yeniden bölgeye çevirmesi, bu kez yeni ortaklıklar, konsorsiyumlar kurarak Orta Asya bölgesine yönelmesi söz konusu dönemin alamet-i farikası olabilir. Rusya’nın markajına girmiş bu ülkeler açısından, son kertede belirleyici olan, ekonomik rasyonellere göre hareket etmeleridir. Dönemsel kararlardan çok, uzun vadeli işbirlikleri her iki tarafın da önceliği olabilir. Uzun vade derken de, öyle birkaç yıllık değil, doğal gaz anlaşmalarında görüldüğü gibi, on yıllara yayılan bir işbirliğinden söz edilebilir. Reorganizasyonlarını tamamladıktan sonra, bu ülkelerin şirketleri de, artık modern birer işletme olarak uluslararası arayışlara girmekte, kendileri de yavaş yavaş bölgesel bir güç olabilme perspektifiyle hareket etmektedirler.

Umuyor ve diliyoruz ki, Türk sermayesinin, özelleştirme politikalarıyla ülkemizde elde ettiği deneyim ve son yıllarda kazandığı büyüme ivmesiyle birlikte bölge ülkelerine yönelmesi; yeni ortaklık ve işbirliklerinin, şirket satın almaları ve birleşmelerinin kapısını açacaktır. Liberal ekonominin işleyişi, bu açık kapıdan daha önce ve hızlı geçen, hazırlıklarını iyi yapan, stratejilerini doğru belirleyen, rekabet avantajları yaratıp farklarını ortaya koyabilen şirketleri, diğerlerinin önüne geçirmektedir. Sanayi ve hizmetler alanında Türk şirketlerini bekleyen fırsatlar çok geniştir. Ulusal menfaatlerimiz de bu dışa açılma hamlesiyle örtüşmektedir. Netice olarak, kendi içindeki serbestleşme, deregülasyon ve özelleştirme sürecinde yolunu tamamlayıp bölge ülkelerine yol gösterebilirse, Türkiye, Orta Asya'nın lideri olmaya yeniden adaydır.

Sahi, biliyorsunuz değil mi; hayat bizleri bölüp parçalamakla, yarıp yırtmakla, yakıp yıkmakla kalmıyor, en kötüsünü yapıyor: Arada bırakıyor... Ne iş dünyasına, ne yazın dünyasına girebiliyoruz. Ne bir kalemde silip atabiliyoruz, ne çok ciddiye alıp aklımızı verebiliyoruz. Ne o, ne bu. Arada kalıyoruz. Sıkışıyoruz. Yazıyoruz. Yarılıyoruz.

Elbette, yazalım bakalım. Yazıp arada kalalım. Hem oraya yazalım, hem buraya. Hem oradakine yazalım, hem buradakine. Hem birileri kârlarına kâr katsın, hem birilerinin akılları özgürce çağılsın. Yazılsın, yazılsın; birilerinin imajları cilalansın. Yazılsın yazılsın; başka birileri imaj devrine karşı ayaklansın. Bir oraya yazılsın, bir buraya. Gündüzleri işte yazınca akıllar kararsın, geceleri evde yazınca aydınlansın. Yeter ki yazılsın. Her şey parça parça dağılsın.

“Ne o, ne bu” karamsarlığına kapılmadan, “hem o, hem bu” iyimserliğine ulaşıyoruz ya; “ya o, ya bu” diye seçenekler yaratalım o zaman biraz da. Ya oraya yazılsın, ya buraya. Ya oradan kazanalım, ya buradan. Ya yazalım, ya yarılalım.

İşte size metin yazarı totolojisi: Ancak yazarak kurtulabilir, yazarak içine girdiği krizlerden. O halde uyanık olalım. Mutsuz pla-

za insanların, mutluluk saatlerinden kâr çıkaracak iş projeleri geliştirelim mesela. Mesela mesaileri bittiğinde birkaç saatliğine sığınabildikleri içkilerine, kaçamak beklentilerine, uzaklaşıp rahatlatma girişimlerine, kendilerini “yüksekler” de hissedebilecekleri eğlencelerine, içlerine, o biçim işlerine, aşna fişnelerine, hoş beşlerine, elemterefişlerine, akrostişlerine girelim:

İdeal bir sosyal sorumluluk belgesi düşünelim şimdi. Şişman olsun düşünenler. Ayaklarında gut şişkinlikleri, hep et yemekten, ağızları, yağlı yağlı. Lakaytlık etmeyelim ama, ciddi ciddi dinleyelim, briefimizi alıp yazmaya başlayalım. Ekselanslarının gurularının gustoları, açlığa ve yoksulluğa karşı hatırlayiversin aniden sorumluluklarını; öyle yazalım.

Mimozalar berrak açıyor projesi koyalım adını, kardelenler bereket getiriyor, İstanbul'a bir milyon lale, doğunun incileri, batının bilişimcileri... İş dünyasının organize kâhyalığını yapanlar birleşip, doğadan devşirsinler sözcüklerini; ottan, böcekten, renkten, çiçekten... Naylondan sevinçler yaşayacak bıcı bıcı çocuklarla, farklı olana saygı bağlamında, kadınların mutfaktan koparılıp hayata karışması adına, tam üç kere; hurra hurra hurra...

İdeal bir sosyal sorumluluk belgesi düşünelim demiştik ya hani; ilavesi, mis kokulu enciyo (NGO) projesi olsun şimdi. Sonsuz yapraklar vakfıyla birlikte minik pandalara biberondan süt emzirme seferberliği kapsamında şirin mi şirin bir proje geliştirelim mesela. İyi ve kestirme bir yoludur Reuters'in günlük görüntülü haber bültenlerinde hayvan haberleri arasına kaydolabilmenin, değil mi ama? Kırmızı düşler derneğiyle birlikte meslek liselerinin yeniden imarı ve planlanmasına dönük daha ağır meselelere de girebiliriz isterseniz; sorumluluğunuzun sosyal boyutlarını düşünüp terqih belirtiniz.

İyisi mi yazalım. Yazalım, yazalım, çok yazalım. İyisinden yazalım. Mis gibi yazalım, mış gibi yapalım, yarılalım...

Yazıp dururken böyle, gazeteciler götürülür Almanya'nın Kolonya şehrinde Latin güzellerinin hizmet verdiği özel bir randevu evine...

Ne: Fuhuş haberi, haber fuhuşu.

Nerede: Almanya'nın Köln vilayetinde gece hayatının nabzının attığı yerlerde.

Ne zaman: İki binlerin hemen öncesinde ve ertesinde.

Neden: İyi haberi çıksın, olmadı, haberi iyi çıksın diye.

Nasıl: En özel yöntemlerle, ikna ile, sevgi ile, ıslak gelgitlerle.

Kim: Ben, sen, senli benli, hep birlikte, hoyda bre...

Merhaba dostlar. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla organize edilen bir etkinlikte daha, ekonomi basınının editörleri hep birlikteyiz işte.

Eğer, yurtdışında büyük başarılarla imza atmış genç bir işadamının Almanya'daki tesisleri ziyaret edilecekse, akşamki serbest zamanları da planlayabilmeli bu bünye. Global trendlerin lokal uygulamalarından en son takip edebildiğimize göre, itibar yönetimi faaliyetlerinde, son günlerin en popüler mekânlarından biri de kerhane. Tabii bütçeleme düşünüldüğünde, kredi kartı ekstrelerinin müşteriye fatura edilmesi şartı ile.

Her neyse, akşam vakti, iş yemekleri adı verilen yıkama yağlama etkinliklerinin şişkinliği geçtiğinde ve nihayet iştah açılma vakti, hasretle sırasını bekleyip duran ve beklerken de hoplayıp zıplayan pipiye geldiğinde, bir kafil e yola koyulur beş yıldızlı bir otelden, bin bir yıldızlı randevuevi mahallesine.

Dizilirler; iki adet genel yayın yönetmeni ya da geyeye, dört adet yazı işleri müdürü ya da yim, üç adet sayfa editörü ve bir adet muhabir ile müşteri tarafını temsilen medya ilişkileri direktörü, iletişim pazarlamanın entegre beden pazarlamaya yansımalarını tartışabilecekleri bir ortamın hemen eşiğinde.

Gazetecilerin haber yapma arzularını kışkırtan, en seksi yatırımların, ürünlerin ve markaların albenisini açığa çıkarıp toplumun hassas bölgelerine hitap eden pazarlama aktivitelerinin ölçülebilirliği düşünüldüğünde, sütun gibi santim hesapları yapmaktadır gazeteci ve de iletişimciler, işbu güzide randevuevinin kapısının önünde.

En önde, medya ilişkileri direktörü; iki tık tık bir şıktan sonra, kapılar açılıverir birden bire.

Arkada, gazeteciler; Türk ve ezik olduklarından hafif başları önde, giriverirler içeriye.

Birkaç dakika sonra ise, öncelikle iletişimci ve gazeteci; bunun üstüne, burnu büyük ve şehvet dolu; nihayetinde "her şey şirketten" olduğu için, toparlayıvermeleri icap eder: Bukalemun gibi uyuverirler hemen ortamın güzelliklerine.

Postmodern bir jimnastik salonu dehlizine (labirenti mi demeliydik acaba) benzetmişlerdir yanardöner evin antresini. Dizi dizi dolaplara koyarak özel eşyanızı -üstünüzü ve de başınızı- pırıl pırıl bornozlara sarınıverirsiniz. Yanınıza sadece birkaç yüz ekstra dolarınızı ve çıkışta büyük ödeme için kredi kartınızı alıp, hayallerinizi süsleyip pisleyen bar dünyasına dalıverirsiniz. Hurili cennet tahayyüllerine yenilerini eklemek, muhayyilenizi genişletmek için, pınarlarından şarap ve viski akan bir öte aleme giriş için, yalanın ve paranın gücüyle de olsa ideal beden ölçütlerine kavuşmak için, "Bugüne kadar hep merkep beceriyormuşuz galiba, bu ne allahım be" diye dost meclislerine dalabilmek için, göğüs banyosuna, kalça kokusuna, uyluk uykusuna kaçmak için, kaçamak için, et için, et için, et için -sormayın daha başka ne için- kapıyı hafiften aralayıverirsiniz.

Kalbiniz heyecandan pırpırlı motorunu çalıştırıvermektedir belki, ancak elinizin hemen altındadır en büyük sakinleştirici viski. Dominik Cumhuriyeti, Panama, Meksika, Brezilya, Kolombiya ve Haiti; işte, Amerika'nın arka bahçesi ve de bahçenin bütün çiçekleri, belki de güzellik yarışmalarından ödüllü birileri, dünyanın

kolonya merkezinde, Köln'deki bir kerhanede, tam da gözlerini-
zin önünde açiverdi şimdi.

Aman yarabbi, bacaklar öylesine uzun kil Göğüsler -tel ve kau-
çuk desteğiyle elbette- nasıl da dolgun. İncecik, varla yok ara-
sında mayolara sarılmış kusursuz bedenler: Fıskırıyor ulan her
şey. Ve bornozları içinde, eğri büğrü, genelde kafalarını kazıtmış
aç biilaç bekleyenler. Et pazarında olduğunuzu unutup, her tür
yabancılaşmadan kurtulup, bedeni doyurma, kendinden geçiver-
me, körelme ve körleşme zamanı şimdi. İşte böyle durumlarda,
insan dediğiniz, salt içgüdülerin kontrolünde, alkole batırılmış
bir hayvan olabilmeli.

Sabırsızlanan bir hareketlilik bazı genel yayın yönetmenlerinde,
bir utangaçlık maskesine sığınmış "birkaç tek atalım, öyle baka-
lım" kayıtsızlığına kaçmaya çalışan bir ürkeklik kimi yazı işleri
müdürlerinde ve elbette, "hadi bakalım, haberimizi yapalım" cesa-
reti muhabirlerin hepsinde. Cephede çalışmanın faydaları, sakın-
caları, riskleri, kazanımları, artıları ve dahi eksileri görünecektir
belli bir süre sonra, künyedeki hiyerarşi sahaya inip düzleşiverdi-
ğinde. Yanlış anlamayın, tam bir eşitleme değildir bu; kendini
haber kaynağına bırakıverme, her şeyi öylece koyverme...

İsterseniz de yanlış anlayın, seks turizmi diye arka sayfaya yapış-
tıracağınız ya da ekonominin kısıtlarına kestirip atacağınız bir
haber değildir bu; uygulamalı dünya nimetleri kardeşim. Şirket
gezisi mi desek, iletişim aktivitesi mi, her ne haltsa, erkek dedi-
ğinin bedeni üst düzeyde, en yüksek kalitede, ovalana, sıvazlana
rahatlatılabilmeli.

Bugünün dünyasında ya da bilgi çağının günümüzde ulaşmış
olduğu noktada, sanal iletişimin sağladığı birçok yeni olanaklar
falan filan var ama, yazının ve haberin otantik deneyimden geçe-
ni, sosyolojik gözlemin de ötesinde, seksüel pratiğe döküleni, en
makbulü olmayı sürdürüyor hâlâ.

Tıpkı majestelerinin gazetecilerinin söylediği gibi:

"Amma acayip yermiş burası be kardeşim. O ne inanılmaz karılar

öyle. Afet ötesi. Hep Latin güzelleri falan derlerdi de, bu kadar olduğunu bilmezdim ben yahu. Yanına yaklaşıncı, dokunmaya çekiniyorsun allahıma kitabıma. Kitap gibi karılar hakikaten. Hele bir tanesi, Kolombiya taraflarındanmış, durduk yere dünya güzeli yapmıyorlar bunları, hemen anlıyorsun zaten. Neyse o gelip elinde içkisiyle kucağıma oturduğunda nefessiz kaldım birden bire. Sonra böyle sanki sakinleştirmek içinmiş gibi elini bornozundan içeri atıp hafıften göğsünü, bacaklarını okşamaya başlıyor. Dimdik sertleşiyor ve başka hiçbir şey düşünemez oluyorsun. Tam böyle ne teklif edeceğini bilemez ve azmış vaziyetteyken, bir anahtar tutuşturuyor eline, odanın numarasını fısıldıyor, abi acayip bir şey be. O anda bütün parayı, malını, arabanın anahtarını, dünyanı bırakırsın orada allahıma. Neyse ki çaylar şirketten. Odaya girince yaşadıkların tam bir cennet be abi. Öyle göğüsleri de silikon falan değil ha, bu kadar mı kusursuz olur. Valla bir daha hep böylesiyle yatmak istersin. Hani fahişeyle yatınca hemen bir pişmanlık duyarsın falan ya, alakası yok. Öyle yapmıyordı, numaraydı falan hiçbir şey yok. Kadın tam bir profesyonel. Neyi nasıl yapacağını kitabını yazmış, profesyonelliği falan aşmış abicim. Allah seni inandırısın, ömür boyu, her gün her dakika istersin, ne pişmanlığı.

Neyse bir saatliğine başka bir aleme gittik geldik işte. Allah razı olsun, sebep olanlardan. Arada haberi de çıkardık tabii. Hem de dibine kadar işledik heriflerin bütün hikâyelerini. Yok, gazeteye o kadar şirket haberi falan girmez diye afrolar, tafralar attılar ama o gecenin gazı ve de hazzıyla anında hallediverdik. Af edersin ama, haberin damına koduk be abicim..."

Oraylı Fat Duck yemeği yenir gerektiğinde...

Getirdiniz gazeteciye, şimdi yine götüreceksiniz geri. Hele bir de yiyecek içecek sektöründeyseniz, üçünü, beşini bir araya toplayıp yemeğe götürmeyeceksiniz de ne edeceksiniz? Tabii dilerseniz,

en tepedekiyle solo da takılabilirsiniz, samimiyet derecenize ve satın alma kapasitenize göre artık buna siz karar vereceksiniz.

Tehdit ya da risk algılaması, kendini kanaat önderi ya da sosyoloji mütehassısı zanneden yarı entelektüel bir hergelenin imalı köşe yazıları kadar olan şirketler için en alâsı hesapta paylaşırken bir duyarlılığı, hesabı ödeyip yatıştırmaktır mideyi ve bağırsağı.

O halde, konabilmek için en güzel haberlere, yerleşebilmek için alık okurların ve özenti meraklılarının bilinçaltında bir yerlere, Oray, Elçin ve Yurtsan'la Londra'da Fat Duck'tayız şimdi de. İsterseniz Şişman Ördek de diyebilirsiniz dünyanın bu en ünlü yeme içme yerine. Neler yiyip neler içiyorsak, haber değeri veriyoruz nasılsa her şeye.

Londra civarlarında bir köye, çok çok çok özel bir yere gideceğiz ya, altı ay öncesinden rezervasyon yaptırıyoruz önce. Eşsiz lezzetinden en ufak bir ödün vermemek ve değerini her zaman en üst düzeyde tutabilmek kaygısıyla her akşam sadece 100 kişiye hizmet veren güzide bir mekândayız. Bu zorunlu yığılma yüzünden de, taş çatlasa (hatta çatlayıp bölünenler kuma karışsa da) iki kere görebiliriz Şişman Ördeğimizi bir sene içerisinde. Lakin bizim için rezervasyonu yapmıştır koskoca bir şarap kompani, istediğimiz zaman bu ayrıcalığı yaşayabileceğiz, haberimizi ona göre yazacağız biz de, dilediğimizce.

Nereden başlasak anlatmaya, istisnai deneyimlerimizin albenisini bütün zihinlerde canlandırmaya: Mekânın önündeki otomobillerin modellerinden mi, mekânın içindeki personel sayısının müşteri sayısını geçmesinden mi?

Çok değil, sadece bir iki yüzyıl öncesine ait kraliyet sofralarının, günümüze geldiğimizde, cüzdanından yeterince para çıkarabilenler için özelleşebilmesine, feodalizmden günümüze tarihsel bir kazanım olarak eğilsek, daha entelektüel bir platforma taşıyabilir miyiz yaşadıklarımızı? (Günü gelir, açlar ordusundan da söz edebilir, marksizmi yalayıp yuttuğumuzu da belli edebiliriz. Elbette lanetleyerek yoksulluk edebiyatını, sergileyerek kendi söylemimizin şıklığını.)

En iyisi mutfağa geçmek: Zaten mutfak değil, laboratuvar mübarek. En özel karışımlar lezzet sınavından geçiriliyor güzelce. Diyelim “bacon”dan ya da yerli olsun diye pastırmadan dondurma yapmak ve üstelik bu düşünceden çok büyük bir lezzet çıkarmak aklınıza gelir miydi daha önce? İmkansızı yemekleştiren dünyanın en ince tatlarını kovalamak, gerçek bir sanat haline gelmiş dünyanın bu cennet köşesinde.

Ama her şeyden önce dilimizin damağımızın pasını alacak, bütün duyarlılıkları en üst seviyeye çıkaracak bir krema lazım bu şişman avurtlarımıza. Ağız içi hassasiyetini mükemmelleştirecek bir ön yemek de diyebiliriz, beze kıvamında.

Menüye de geçebiliriz ama vermemiz gereken asıl ayrıntılar başka yerlerde. Örneğin, bu işin otoritesi kabul edilen bütün gurmelere ve onların en prestijli yayınlarına, dergilerine göre hep ilk ikide yer alıyor Fat Duck, bu bilgi haberin önemli bir yerine yerleştirile. İspanyol El Bulli’yle birincilik, ikincilik mücadeleleri tahterevallı misali; bu bilgi hemen peşine eklene. Birincide değilsek ikincideyiz yani, en tepedeyiz, bambaşka biriyiz ve bu tip mekânlara sık sık geliyormuş, bu tip yemeklerden sık sık tadıyormuşçasına kayıtsız tavrımızı hiç kaybetmeyiz, bu da yazının ruhuna emzirile.

Aksırıncaya tıksırıncaya kadar yemenin kitabını yazıyormuşuz gibi gözüksen de, müthiş bir görgüyle hareket ettiğimizi muhakkak hissettirmeliyiz. Yani her parası olanın değil, parasını harcamayı bilen zevk sahiplerinin içerisindeyiz. Çok bakımlı ya da özenli olmamız da şart değil, bir eşcinselin dağınık ruh halini de yansıtabilir, tıraşsız suratımız ve üzerimize yakıştırdığımız (eski püskü görünümlü ancak tarzımızı yansıtan) tişörtümüzle de ortamlara şakabiliriz. Kılığımızla kıyafetimizle değil, halimizle tavrımızla, hareketlerimizle ve sözcüklerimizle seçiciyiz.

Böyle bir menüye nasıl bakacağımızı, menüden masaya nasıl bir akış sağlayacağımızı, hangi sırayla hangi lokmaları boğazımıza atacağımızı çok iyi biliriz. Atıştırmalıklardan küçük tadımlıklara, ana yemekten “bacon”lı dondurmaya, menünün “kendiliğın-

den" akışında her bir şeyi birbirinin peşi sıra tada tada ilerlerken, asla bir şişkinlik, hatta doyunluk hissetmeden, şaraptan yudum yudum içerekten, iki üç saatlik bir dilimde, finişe doğru ilerleriz. Hızlı ve güçlüdür finişimiz, kelle başı 200 pound verildiğini işitiriz. Hiçbir şey değildir şu asgari ücret aslında, seçilen şarapta çok büyük bir abartıya kaçmadıkça. Eh, sponsorumuz da memleketten bir şarap kompani olunca, İngilizlerin Fat Duck'ında şarap menüsüne konunca, orada da çok seçenek beklememeliyiz.

Hadi bakalım, biz işimizi biliriz. Bağımsız gazeteciyiz. Gazetecilikle geçinmek gibi bir derdimiz olmadığı, parayı çok şükür aileden gördüğümüz için gerçekten bağımsız takılabilir, gerçekten öyle hissedebiliriz. Yemeği yedirenin yazısı ise mecburiyetten değil yürekten gülüm, bu da bizim işimiz.

Ha, bir de, çaktırmadan George Clooney'le röportaj peşindeyiz. Sağ olsun, Dorchester'daki (Londra'nın en havalı oteli yahu) masraflarımızı karşılamayı üstlenen şarap kompani, ah bir de çalabilsek Clooney'le en gay tarafından timpani. Söz oyunu da yapabiliriz. Hadi bakalım, iz peşindeyiz. Bir başka uluslararası seyahatte yine görüşeceğiz.

Ek Yemek: Ye 10 Nisan'da yemeği, yaz 11 Nisan'da köşeyi, bağımsız gazeteci seni...

Dünyanın en iyi restoranı Türk şarabı satıyor*

Londra'nın dışında Berkshire bölgesinde Bray diye bir köyde birbirinden lüks arabalar etrafa park etmiş durumda. Küçük, basık binaların çevrelediği, ışıkların erken saatte kapandığı ve hayatın da bittiği bir yer. Zaten çok az bina var, ama dünyanın her yerinden insanların buraya gelme sebebi tek bir mekân. Kapısında isim olmayan, sadece logosuna aşınaysanız tanıyabileceğiniz bir restoran. Üç spatula düşünün, uçlarında ördeğin gagası, tüyü ve yüzgeçleri var. Tabelada bunlar asılı.

* 11 Nisan 2008, Akşam Gazetesi

Küçük bir kapıdan içeri giriyoruz, alçak tavanlı bir salon. Toplam 15 masa var. Ziyaretçilerden çok personel çalışıyor. Öğlen ve akşam servisi için açık. Masa bulmak için en az altı ay önceden planınızı yapmanız gerekiyor, eğer şanslıysanız Fat Duck'ta yiyebiliyorsunuz.

Bu Şişman Ördek'in özelliği restoran kategorizasyonunun en büyük tacını taşıyor olması: Dünyada sayısı hiç de çok olmayan üç Michelin'li restoranların en ünlülerinden. Pek çok yemek eleştirmenine göre dünyanın en iyi restoranı, İspanya'daki El Bulli'yle başabaş...

İçeride bizi neyin beklediğini bilmiyoruz, her türlü sürprize açığız zaten. Masaya oturur oturmaz birimiz "Etrafta altı ay önceden rezervasyon yaptırıp buraya gelen deliler var" diyor, bizim gibi.

Heston Blumenthal, Fat Duck'ın yaratıcısı. 15 yaşındayken ailesiyle beraber Fransa'da üç Michelin'li bir restoranda yedikten sonra aşçı olmaya karar vermiş. Yemeğin tadı kadar teatral sunumundan, restoranda geçen bütün saatlerin bir tecrübe olmasından etkilenmiş.

Fat Duck'a giderken bizim de kimi beklentilerimiz var elbette. Şoför "İki saatte çıkar mısınız" diye soruyor, "Üç saat" diyoruz. Dört saati aşan bir süre masada oturacağımızdan haberdar değiliz tabii ki o anda. Biz de bir görsel sanat şovuyla karşılaştık zira.

Blumenthal ailesiyle yediği yemeği takip eden 10 yıl boyunca Fransız mutfağını keşfetmek için yola çıkmış. Reçeteleri kusursuz uygulamaya çalışmış, kendini geliştirdikçe de yeni açılımlar sağlamaya çalışmış yemeklere. Arayış onu bilimle yeme-içmenin nasıl karışacağı sorusuna yöneltmiş: Teknolojideki gelişmeleri mutfağa nasıl yansıtırım, diye düşünürken likit nitrojeni, vakumlamayı, ultrasound' aletlerini kullanıp yemekler yaratmaya başlamış.

Fat Duck'taki ilk tabağımız da lime, vodka, yeşil çay ve yumurta akı karışımının likid nitrojende poşe edilip beze kıvamına geti-

rilmesinden oluşan bir “damak temizleyici” zaten. Deniz sesinin dinlendiği iPod eşliğinde “denizden ne çıkarsa” yenen bir tabak da var...

Yemekleri anlatmak için çok uğraşmayacağım. Blumenthal’ın icatlarını tarif etmek olanaksız gibi; insan sadece yediği zaman gerçek olduğuna inanıyor: Hardallı dondurma, çırpılmış yumurtalı ve bacon’lı dondurma gibi...

Fat Duck’ın 900 kusur maddelik bir şarap listesi var. Daha doğrusu “şarap kitabı” denebilir önümüze gelen kalın, ciltli mönüye. Şaraplar doğal olarak rengine ve bölgesine ayrılmış. Üç-dört çeşit Petrus da var tabii ki; fiyatını arttırmak zorunda kalmış Fat Duck talebi karşılayamadığı için. 6950 pound gibi paralar yazıyor Petrus’un karşısında.

Restoranın bu devasa şarap mönüsünün içine yakın zamanda bir Türk şarabı da girdi: Kayra Imperial. Denizli’deki Shiraz üzümünden yapılan şaraptan sadece 15 fıçı üretildi, kısıtlı sayıda şişelendi ve hedef olarak dünyanın önde gelen restoranları gösterildi.

Kayra Imperial’in yaratıcıları “Dünya çapında bir Türk şarabı yaratabilir miyiz” düşüncesiyle yola çıkmışlar. Bu sene en iyi sonucu da Shiraz vermiş. 15 fıçı bittikten sonra, Kayra’nın şaraplarının yaratıcısı Daniel O’Donnell tekrar üzümleri deneyecek ve o senenin en iyi sonucuna göre yeni Kayra Imperial’i şişeletecek.

Fat Duck, böylesi bir şarabı tanıtabilmek için çok yüksek bir başlangıç noktası. Ama bunu başarmışlar ve mönüye sokmuşlar şarabı. Hedef El Bulli, diyorum.

Fat Duck’ta o geceki yemek tecrübemizde bıldırcınlı bir tabağın yanında, şef sommelier Kayra Imperial’i sundu ve biz de büyük bir keyifle tükettik. Bu şarap da tıpkı Fat Duck gibi tarifi pek gerekmeden işlerden biri.

Clooney Londra’da ne yapıyor?

Dün, The Dorchester’ın önündeki paparazziler dağılmıştı çünkü

George Clooney Londra'daki işini tamamlayıp otelden ayrıldı. Clooney'nin burada ne yaptığına gelince? Önceki akşam Leicester Square'deki sinemaların birinde "The Leatherheads" filminin galası vardı. Clooney, bu gibi eğlenceli filmler yapıp para kazanıyor, ardından da o parayla asıl çekmek istediği filmlere çalışıyor. Para kazandıran bu filmin tutması için de var gücüyle çalışıyor. Film henüz vizyona girmedi ama galadan dolayı ortalık bangır bangır inliyor.

Gazetecileri gezdirirken kuş ve puşt misali böyle, uğrayabilirsiniz Atlanta'daki Hoca-Molla müzesine, elinizdeki şişelerle...

İnsanlar konuşa konuşa, şehirler kokuşa kokuşa anlaşıyor ya, uzun zaman olmuştur, koklaşacak hayvan bırakmamışızdır ortalıkta. Bu büyük yok oluşun bizden kaynaklandığını bilmiyormuş gibi hareket ederiz, konuşur ve kokuşuruz bütün yollar boyunca.

Yolculuğumuzun ilk konağında, sabah altıda kafiyeleler halinde buluştuğumuzda havaalanlarında, check-in yaptırırız usulca, isimlerimiz ve şehirlerimiz yazılır alt alta.

Yazılır uzun uzadıya: İsmi den, şehrin denden, insanın bön, rüyanın dün halidir yaşadığımız; gerçek bir hayat kalmamıştır belki de o yüzden dünyada. Sadece konuşma, kokuşma ve elbette büyük bir korku vardır ortalıkta. Peki, biz neyleyelim bu durumda?

İsterseniz kokoş, nonoş ve fofaş gazetecileri peşimize takıp Atlanta'daki kokuşma ya da Hoca-Molla müzesine uçalım; şişeleri, Hoca-Molla fanlarını, emeklilik ve emlak fonlarını, falanları, filanları izleyelim, inceleyelim ya da irdeleyelim. Hadi artık, şu uçuş korkumuzu yenelim, şuşuyla birlikte şişeyi de seçelim, uçalım gidelim.

Ön duyuru bültenimizden ya da kişiye özel davetiyemizden biliyorsunuzdur zaten: Türkiye'nin gururlu elçileri olarak, İstanbul'dan tam iki şişe, bir de avize götürüyoruz Atlanta diyarlarına.

Havaalanlarında upuzun kuyruklarda kontrol edildikten sonra uyruklarımız ve uyluklarımız, varırız birer marka elçisi ya da gizil terörizm tehlikesi olarak Amerikanyaya.

Yanımızdaki Türk motifleriyle süslenmiş özel şişeler sayesinde, global çağın büyük içecek ikonu ile yerel tasarımlı, otantik deneyimli ve de yöresel konseptli değerlerimizi bir araya getirip hercümerç yapmak suretiyle, "her şey pazarlama, her şey pazarlama" diyen yeni müzecilik, satış ve galeri kültürüne çok özel bir katkımız olacaktır sonunda.

Hakikaten de, ünlü Türk tasarımcıların halis Anadolu motifleriyle giydirdikleri bu şahane şişeler, markalar ve ülkelerarası giydirme şampiyonasına girebilecek kalitedeler. Baksanıza şu haberlerden yansıyan albeniye, ne kadar da güzel, ne kadar da içten, ne kadar da bizdenler:

"Yeni Coca-Cola Müzesi'ne giren hiç sergilenmemiş 1000 parça arasında ünlü Türk modacıları Dice Kayek, Elif Cıgızoğlu, Hakan Yıldırım, Rıfat Özbek, Ümit Ünal ve Yazbükey'in özel tasarımlarıyla giydirdiği 6 şişe de yer aldı. 'Hayattan Coca-Cola Şişeleri' adlı proje, 200 ülkeye uzanan Coca-Cola dünyasının ilkleri arasına girmişti."

Haberin ve hayatın devamında, ne, nerede, nasıl, falan, filan ve kim sorularına yanıt bulabilirsiniz. İçeriği bir kenara bırakırsanız, haberin ve hayatın teşkil etmiş olduğunu düşünebilir, hatta bundan tatmin de olabilirsiniz. Ne kadar da tarihi, ne kadar da dolu, hem global hem Anadolulu motiflerle giydirilir, kapıdan öyle girersiniz:

"Coca-Cola Türkiye'nin 2005'te gündeme getirdiği proje kapsamında altı ünlü Türk modacısının özel yorumlarıyla giydirdiği 'Hayattan Coca-Cola Şişeleri', The Coca-Cola Company'nin Atlanta'da 100 milyon dolara yeni yerine taşıdığı müzeye girdi. Atlanta'da 1996 Olimpiyatları için düzenlenen parkta 9 bin metrekairelik kapalı alana kurulan ve 'New World of Coca-Cola' (Yeni Coca-Cola Dünyası) adı verilen müze önceki gün açıldı. The

Coca-Cola Company İcra Başkanı Muhtar Kent, açılıшта öne çıkan isimlerden biri oldu. ABD'nin Georgia Eyaleti Valisi Sonny Perdue, Atlanta Belediye Başkanı Shirley Franklin, The Coca-Cola Company Başkanı Neville Isdell ile İcra Başkanı Muhtar Kent, büyük bir açacakla dev Coca-Cola şişesinin kapağını sembolik şekilde açarak, müzeyi hizmete soktu. Isdell, 'Coca-Cola'nın tarihine baktığımızda, gerçekleştirdiği yeniliklerin günün çok ilerisinde olduğunu görürüz' dedi."

Çok çok güzel, çok çok yerinde bir ifade. Ancak "her şeyden önce sadık tüketici gelir", bunu demeyi unutmuş muhabirimiz haberde. Dünyanın dört bir yanında onlarca medya mensubunu açılış için doldursak da oraya, 200 tane sapkın Hoca-Molla fanını onlardan önce alırız bu olağanüstü müze ortamına. Budur işte müşteri sadakatini yaratan zihniyet, her şey ortada.

Üstelik Molla fanlarını Molla ayısı kıyafetleriyle görmenin keyfi de bir başka!.. (Bu arada, ayılar mı daha iyi simgelemektedir çevresel sürdürülebilirliğin duyarlı yaklaşımını, yoksa kaplanlar mı, penguenler mi, pandalar mı; bir ankete kalkışmalı, bir ara vakit bulunca.)

Gel vatandaş, çürümenin en büyüğü burada. Kutup ayıları dahil, artık her şey "outlet" ve pazarlama oldu sonunda. Sadece türlü bardaklar, açacaklar, tepsiler, şişeler falan filan değil ha, deneysel pazarlamanın son harikaları da, örneğin bir tek Hoca-Molla müzesinde izleyebileceğiniz dört boyutlu filmler de burada. Evet, artık üçün yanına bir de eklendi (hep oradaydı belki de): Islanıyormuşsunuz gibi, sinek tarafından ısırılıyormuşsunuz gibi, ayının pençeleriyle sırtınıza masaj yapılıyormuş gibi, dünyanın en güzel kokularını içinize çekiyormuşsunuz gibi, salıncaktaymışsınız gibi ve elbette gibisi fazla gelen bütün deneyimleri yaşayabiliyorsunuz filmler boyunca.

Andy Warhol'un şişeleri bunlar; yazbükey bir popart bağlamında, süt ve alkol dışarıda bırakıldığında, bütün içecek dünyasında bir numara Hoca-Molla! Şu dünyada ne kadar içecek varsa, hepsini Hoca-Molla içirecek bir bakıma.

Şimdilerde, yerel vizyon bâbında bakıldığında, büyük bir yatırım yapacak dünya devimiz, çay pazarına da girecek, ona göre ayağınızı denk alın hal Biliyorsunuz, Turkuaz falan sofraya içeceği derken, Damla'ya damlaya su işine girmişlerdi daha önce. Fakat burada girince, Atlanta'daki müzede çıkmışlar, bu da biline:

"Isdell, yüzde 19'u ABD dışından gelecek turistlerden oluşmak üzere yeni Coca-Cola Müzesini yılda 1 milyon kişinin gezmesini beklediklerini söyledi. Isdell, müze binasının çevreye saygı kriterlerine uygun yapıldığını ifade ederek, 'Georgia'da çevreye saygı kriterlerini yerine getiren özel bir bina yaptık' diye konuştu. Coca-Cola, bu çerçevede müzedeki erkek tuvaletlerine su kullanılmayan pisuvarlar yerleştirdi."

Daha fazla ne koyabiliriz ki bu dört dörtlük habere, hayata ve açıklamaya. "Lütfen pisuvarlara izmarit atmayınız, biz sizin kül tablanıza işiyor muyuz" bir tuvalet yazısı olarak kalacak yalnızca. Çevresel duyarlılık gösteren global devlerin pisuvarlarında su kullanmaması ise haber.

Alın şimdi bu haberi, bırakın orada şişeleri, gelin ülkenize geri.

Hadi, daha bir sürü marka devi, marka elçisi, marka stratejisi, marka müzesi, marka etkinliği vesairesi bekliyor kapınızda. Ta Atlanta'lara, helalara falan gitmek tamam da, tüm bunların üstüne bir de, Zorb'larla eğlenceli lansmanlar planlansa...

İsterseniz, zorb'larla ve nasıl kullanılacağını anlatan güzel kızlarla muhteşem bir öğleden sonrası için, kendinize heyecan dolu, yaşam dolu, enerji dolu, dolu dolu bir marka seçin. Türk motifleri yok bunda, tutup da Anadolu'yu demeyin.

İyicil mesajlar vererek bir iletişim stratejisi belirleyeceksiniz ya, paylaşım deyin, şeffaflık deyin, esneklik deyin, kapsayıcılık de-

* Ekşi sözlük tanımlarında: Yüksek bir yerden yuvarlanarak düşme olayını eğlenceli bir iş haline getiren balona verilen isim... Bugün Parkorman'da deneme şerefine eriştiğim, çok eğlenceli top. İçine girip suyun üzerinde hamster misali dönebiliyorsunuz ya da iki kişi içine bağlanıp yüksek bir yerden yuvarlanabiliyorsunuz. <http://www.zorb.com/>

yin, duyarlılık ya da duyarlık deyin, dayanışma deyin, gelişim deyin, büyüme deyin, ilerleme deyin, coşku deyin, heyecan deyin, dinamizm deyin, sevinç deyin, destek deyin, katkı deyin, mutluluk deyin, gurur deyin, onur deyin, sonra da şöyle en kral mekânlardan birinde leziz bir basın yemeği yiyin.

Etkinlik yönetiminde heyecan ve eğlencenin dozunu ayarlamak diye stratejik hesaplara girmeyin lütfen, koyveringidin. Hatta öyle bir koyverin ki, etkinlik denince “square” ya da su koyarak gidin.*

Çılgın gençlerin seyreltilmiş lunaparklık eğlenceleriyle, geniş bir “skating park” olsun, zorb aletiyle uçsuz bucaksız bir çayırdaki süzülüp gitmek olsun, köprüünün tepesine çıkıp ipe bağlanarak atlayıp gerilmek olsun, yamaç paraşütü olsun, ne olursa olsun, tehlikeyi en yükseklerde hissedip adrenalininizi tırmandırıp asla kayıp vermeyeceğiniz zaman ve mekân geçişleriyle heyecan ve coşku dolu falan filan olsa yahu.

Çok basitmiş gibi görünse de, beş yıldızlı otel lobilerindeki kulis dinamiklerini de göz ardı etmeyin. Hele hele Ankara’da üstlenen lobici şirketlerin sadece top çevirmekle yetindiğini falan hiç düşünmeyin. Ankara’daki işlerini gördürebilme yeteneğinde olanların bir süre sonra patronluk taslamaktan patronluğun ta kendisine yükseldiği bir sistemde, devleti küçültüverirken, çok büyük paralar birikebilir cepte. Doğu blogundaki gibi gece bürokrat yatanların sabah patron kalktığı o çok sevinçli günlerdeki kadar olmasa da, yatıp kalkıp lobicilik yeteneğine dualar edin.

Nereden nereye geldik değil mi! Şişe girince işe, şişeden çıkınca Alaattin’in ve Atlanta’nın haberi, az bile dedik belki. Boş verin

* Koçbank eski genel müdürlerinden Engin Akçakoca’nın 90’lı yılların ortasında verdiği bir röportajda “işler kötüye giderse biz de square (iki katı zorlayarak) gideriz” ifadesi, bir gazetenin ekonomi sayfası manşetinden “işler kötüye giderse biz de su koyar gideriz” başlığıyla verilmiştir. Bir bakıma İngilizce ukalalık yapmanın sınırları da gösterilmiştir...

** Suz pisti, kaykay alanı, bunların kavisli engelleri vb. hepsi bir arada, “park” oluşturacak şekilde bir araya gelmişler tüketim dünyasında.

ABD'deki müzesini, İstanbul'daki zorb eğlencesini ve bir sürü etkinlik denemesini, sıradan bir basın toplantısında bile ne zokalar yutuyor, ne zokalar yutturuyoruz şimdi...

Uçtum gittim bir köye, baktım Cesaret gelemeyince köylüye, CeSeRe* gelmiş her yere...

Üretim yok. Yok üretim. O halde, elde ne varsa, onu çevirelim.

Çitçiler bizi. Cüzdanlarından mangırlar fışkıran çitçiler sizi. Hadi kapatıp duralım, çevreleyelim şu arazileri. Yaşasın yeni paylaşım savaşı, yaşasın gayrimenkul zenginliği; dilimiz de arazi olduğuna göre, "longlive real estate development projects" yani, haydi haydi haydi şimdi!..

* CSR: Corporate Social Responsibility - Kurumsal Sosyal Sorumluluk'un kısaltılması. Sermaye gruplarının, "Biz sosyal hizmet yapıyoruz" her-zelerinin cılası... 90'lı yollarda sosyalizmden başlayarak, sosyal güvenlik, sosyal adalet, sosyal devlet vb. içinde sosyal geçen her şeyi öldürünce şirket düzeni, vatandaşın sos misali bu naneyi veriverdi...

** Metin içinde geçen, iş aleminin diğer Tarzanca atıkları için yaklaşık karşılıklar: "long live real estate development projects" - "yaşasın gayrimenkul yatırım projeleri", "ivent" - "olay, etkinlik", "hello evribadi - herkese merhaba", "celebriti" - "yüksek sosyete, ünlüler, zengin ahali", "destineyşın marketink" - "yeni bir yerin, bölgenin pazarlanması", "diyr may kolliks" - "sevgili meslektaşlarım", "kreatif tiym" - "yaratıcı ekip", "interkontinental" - "kıtalararası", "premium" - "üst seviye, gıcır", "bobo" - "bohem burjuva", "persepsiyon" - "algı", "yunikniş" - "benzersiz", "autantik eksperiyıns" - "özgün deneyim", "fiyl of sasteynıbul dıvelopmın" - "sürdürülebilir kalkınma hissi", "kaşısınıs" - "bilinçlilik", "envayrımantal sensitiviti" - "çevresel duyarlılık", "çeyncin dı paternz" - "özellikleri değiştirmek", "integreytid risort komüniti" - "sayfiye şehri ahalişi", "sitori" - "hikâye", "eksperiyeşıl" - "deneyimsel", "imoşınıl" - "he-yecana, duyguya dönük", "fizıkıl" - "fiziksel, maddi", "bullet bullet" - "maddeler halinde", "peşınıt" - "tutkulu", "vijyınırı" - "vizyon sahibi", "fokuslanalım" - "odaklanalım, içelim, güzelleşelim", "moll ve rezidanslar" - "kocaman alışveriş ve oturma merkezleri", "dizayribiliti" - "arzulanabilirlik", "konsepçuyıl herısımın" - "kavramsal karmaşa", "egzegyutiv samırı" - "üst yönetime özet", "andırgraunt" - "yer altı", "lokıl doneyşın sıtrateci" - "yerel yardım stratejisi", "piar" - "halkla ilişkiler", "multikültürel" - "çokkültürlü"

- Destuuur! Ülken oğlum burası senin. Satıyorsun bak; satıyorsun bitiyor. Satıyorsun; elden gidiyor.
- Ne olmuş kardeşim, bir tane çivi mi çaktınız bugüne kadar? Çakıl taşı edebiyatı yapmayın bana, çorak bıraka bıraka öldürdünüz zaten şu bereketli toprağı da. Hayat mı bıraktınız sanki buralarda, ahali ölmüş bitmiş, düşmüş göç yollarına. Size göre hâlâ toprakmış da, vatanmış da, kutsalmış da. Seeee, de gidin la.

Toplantı başlar, akılları buluştura buluştura. Toplantı patlar, akılları tutuştura tutuştura. Kamusal alanlar balon yapıp uçurulunca, beş yıldızlı otel salonları kalmıştır artık sadece toplantı yapmaya. Akla ziyan bir durum daha. Ama olsun, yine de toplantı başlar; tüm toplanma yerlerinin, arenaların, parkların, salonların, alanların kamusalılığı adına; haydi toplantıya, haydaaaaa!

- Hepiniz hoş geldiniz. Önce bu projeye katkılarını birkaç kelimeyle özetleyerek, herkes kendisini tanıtan kısa bir giriş konuşması yaparsa, daha sağlıklı bir başlangıç yapacağımız kanaatindeyim.
- Hayy, ben Deniyılz. Cek Deniyılz. Bu projenin uluslararası reklam ve pazarlama bacağında, iki taş ağının tam ortasında-yım. Tek şatta, satarım. Tek şutta sattırırım. Tek tek, çat çat, attırırım...
- Benden de hayy. Ben Tuğçe, yani 2che. Yerel ajansın hidrolik aksamında olsun, kıtalararası iventlerde olsun, ne olursa olsun gel olsun, her tür pazarlama ve satış ihtiyacınızın arkasındaki yerel dinamığım. İngilizce espri de yapabilirim, komiğim.'
- Hello evrjbadi. Aym Nadya. Komanaçi Nadya. Lastik gibi eğip bükerek yörenin mimarisini, çok yeni şeyler yapacağız, hem de şekilli. Bu kapsamda bir yatırım olması, inanın, çok ama çok heyecanlandırıyor beni.
- Goshhh. Böyle bir projede kreatif tiymin içerisinde olmak, doğrusu çok hoshhhh. Dets mi, Locus Solus. Çevresel dina-

miklerle bölgesel developmını gözeterek küresel selebritiye yepyeni bir lüks anlayışı getirecek böylesi kapsamlı bir yatırımın sloganlarını da yaratırız, mesajlarını da, yeter ki serbestçe kalem oynatma hakkı tanınsın uzmanlığımıza, ha?

- Hayy oll. Destineyşın marketink konusundaki danışmanlığı da biz yapıyoruz. Ben Burhan Pazarlama, biliyorsunuz, dağların ardından geldim buraya. Her akşam buradayız, her akşam burada, yanınızda.
- Diyrmaykolliks, Dabilyutidabilyusiciembi (WTWCGMB) ekibi olarak, dağlara daşlara kuracağımız, ovaları oyacağımız, suları kavuşturacağımız ve elbette şu dünyadaki varlığımızı pekiştirip hiç görülmemiş konutlara konacağımız böylesi bir yatırımı, en az sizler kadar heyecanla karşılıyoruz bizler de. Biz kim miyiz; sör ve lord önadlı o kadar çok mimarı temsilen buradayız ki, İngiliziz sanki. Ama sakın, bu güzel ülkenin mimarlarını unutmuşuz gibi düşünülmesin; biz Kürdüz, biz Arabız, biz Lazız, Türklüğünüzün arkasındaki interkontinental gazız. Dil farkı bilmeyiz, din farkı bilmeyiz, sanki bir anayı beller gibi alayınızla birlikte çalışır, akolları buluşturur, kafaları tokuşturur, memleketinizi satarız.
- Ben de hayy demek isterim sizlere. Sinan ben. C-none olur sizin için. Buradayım, çünkü başka yerde olamam. Pazarlarım, çünkü başka türlü yaşayamam. Kâhyalığınızı yapar, halkı tavlamanıza yardımcı olur, sadaka dağıtır, köylünün ayaklanmasını engeller, medya sessizliğinizi güvenceye alırım. Çekerim ipini, rahvan gider, vicdanımı evde bırakırım. Hadi artık başlayalım.

“Yesss, dets inaf. Dünyanın sayılı mimarlarıyla Türk meslektaşlarını buluşturan böylesine parlak bir projenin her anında, her boyutuyla tasarladıklarımızı; en başta devraldığımız cırılçıplak araziden itibaren bir bir anlatabiliriz şimdi hiç gocunmadan, hiç duraksamadan, hiç acımadan, hiç hiç hiç gözünüzün yaşına bakmadan. Başlayalım şimdi ilk prezentasyondan:

Şimdi burada, birinci slaytta da görebildiğiniz gibi, bizim veri veri üst segmentteki, “premium” tabir ettiğimiz müşterilerimiz için vicdan konseptini ortaya atarak, bilinen tüm paradigmaları alt üst ediyoruz. Bu eşsiz arazilere konduracağımız olağanüstü konutlara konacak bobolar, vicdan sahibi olacaklar. “Karşıtların birlikteliği” de diyebilirsiniz, “burjuvazi diyalektiğin içine etti” de. Zaten, vicdan dediğiniz şey, doların çocuğudur. Vicdan, kirlenmenin ruhudur. Vicdan, olmaz dediklerinizin, söz dinlemez karşı buyruğudur. Ne kadar para, o kadar vicdan yani, haydi koyulalım yola şimdi. Yorumunuz ne ki?

- Biz buna aramızda mesleki deformasyon diyoruz. Lakin bazen diyoruz. Bazen demiyoruz. Ne kaybedip ne kazandığımızı da bağlı her şey.
- Tabii önce para. Ama artık esas olayımız, mekân ve tasarım aga. Sözcük ishali olmadan, anlatın bakalım bunu da.

“Şöyle diyebilirim belki de, vicdanı merkezine çaktığımız o biçim sloganlarla öyle projeler geliştireceğiz ki, o mekân ve tasarım dediğiniz alandaki genel algı ya da persepsiyonun da kaportası dağılacak bütünüyle.”

- Ama bu böyle çok yankee durabilir üstümüzde.
- Hah işte, onun için de çok lokal renkler ve tonlar katıp mini mini sosyal sorumluluk aktivitelerinden zımbalayacağız arazinin çeperlerine.
- Ne gibi?
- Bağırarak misal, köyün delisi. İşte tıpkı burada, dördüncü slaytta gördüğümüz animasyondaki gibi;

“Duyduk duymadık, duyumsadık duyumsamadık, algıladık algılamadık demeyin ey ahali; köyümüze dijital saat geldiiiiiiiiiii! Te İstanbullardan ve üstüne güneşler batasınca İngilteryadan gelen büyük büyük adamlar, organize sadaka girişimleri kapsamında kalkındırmak için bölgemizi, muhtarlığın duvarındaki saati, tam da şu televizyonlarda gördüğümüz gibi otomatik

rakamlı yapıverdi. Yaşasın dijital devrim, yaşasın köyümüzün dijital saati...”

- Yuppiii...
- Hem sempati hem de empati kurabilmeyi başarmışız tabii. On birinci slayt lütfen:

“Buluşmalarımız ve bağdaştırmalarımız bununla sınırlı değil ahali. Yolların tarihi dokusuyla tarihi Ege evlerinin üslubunu, en sofistike olanla en nahifi, limon ağaçlarının dallarındaki yeşilimsi çizgiyle marinadaki yat keyfini, golf toplarıyla gözlemeye konulan yağlı peynir topağını, sörlerle köyleri ve daha nicelerini bir araya getiren ufkumuzla fark yaratıyoruz diye çıkacağız ortalığa. Örnek olsun diye söylemiyoruz. Örnek oluyoruz.”

- Evet, evet. Duyarlı, duyarlı, çok duyarlı bir cemaat bu. Ekolojik duyarlılık yerden göğe mekik dokuyan kartalların gagalarına tutunmuş, kaplanların postlarına bürünüp kayalara dokunmuş. Anadolu leoparı en son bizim buralarda bulunmuş. Bütün bu hikâyelerden süzülüp gelenler, damıtılanlar, akıtılanlar, falanlar, filanlar bizim yatırımlarımıza sembol bile olurmuş.
- Marka konumlandırmak, en çarpıcı öyküyle en doğru sembolü bulmaya dönük bir yol oluştursa da, bir dizi kriter daha sıralayabilirim yanında: Yunikniss, autantik eksperiyıns, fiyl of sasteynıbil developmın, kanşısınıs, envayrımentıl sensitiviti, vesaire, vesaire...
- Bende de var onlardan iki tane: çeyncin dı paternz ve integreytd risort komüniti.
- İşte bunları ve benzerlerini temel alıp bir sitori ortaya koyabilmeli. Marka deyince öykü anlatmak ön plana çıkabilmeli. Hem eksperiyenşıl, hem imoşınıl, hem de fizikıl olmanın başka yolu yok... Yerel yaşama saygıyı, empati, enerji ve arzuyu bir arada barındıran, klişelerden ve sofistike-egzotik algıdan uzak sade bir öykü, işte hepsi bu.

- Onu, bunu bırakın da, atalarımızın kanıyla sulanmış vatan toprağının kutsallığı adına konuştuğumuzda; kaç liraya alırsınız buraları, şöyle bir güzel pazarlık yapsak ha?
- Ne pazarlığı benim güzel kardeşim; sermayenin ilk ve gür biriktiği mahreçlerde oluşan devasa kaynaklar adına, satın aldık ya buraları tiko parayla.

"Pişt... Bu kadar banal olmayalım lütfen. Sanal alem destekli pavırpoyint prezantasyonumuza fokuslanalım yeniden. Niye buradayız? Profesyonel sadaka yöneticiliğinde çalışan üç beş çaplı uzman, köyün sosyal yaşamını geliştirme programları hazırlayıp sunsun diye önümüze. Şimdiiii. Hadi şimdi toplayalım memleketten ışıltılı beyinleri, beynelmilel imaj seçicileri, sonra da bir güzel şekillendirirelim global köyümüzün efendilerini. Evet, anlatabilir misiniz şimdi siz C-none kardeşim, sizin cephenizden bütün şu olup bitenleri.

- Procelerimizin kapsamını biliyorsunuz. Gelenler hem köyün otantizmini yaşasın hem modernliğin en yüksek değerlerini tatsın diye yola koyuluyoruz, hissediyorsunuz. Bakın on altıncı slaytımıza, ne diyor konservatizmden modernizme açılan yeni köylü, duyuyor musunuz?

"Akrepler artık uzak duracakmış evimizden. İlaçlama yapılmış köyün kuyusuna. Ama dokunmayın sakın yelkovan kuşlarına, acayip çevre duyarlısı bir yatırım geliyor bizim buralara; mezralara, ormanlara, kıyılara dostum, kıyılara..."

- Görüyorsunuz, açtığımız sanat ve zanaat akademisinde piyano eğitimi vermekle kalmadık, şiirsel söyleyiş konusunda da epey bir geliştirdik köylümüzü. Sırf buradaki yelkovan imgesini, saatten kuşa uzanacak bir şekilde ele aldığımızda bile, ne kadaıgüçlü bir kaynaşım ya da senteze ulaştığımızı anlayabilirsiniz sanırım. Ceviz ağacının yaprağından barbunya-nın pullarına, çift sarılı yumurtadan ardıç kuşuna varıncaya kadar civardaki her şeyi, bir değere çevirdiğimizi, onlara birer imaj giydirdiğimizi, önünüzdeki broşürün görsellerinden anlamışsınızdır zaten.

- Çocuk mu kandırıyorsunuz kardeşim burada? Sosyal sorumluluk, kurumsal vatandaşlık falan filan adına, ne tür bir segmentasyona girip çıkıyor hedef kitleniz tam da bu noktada?
- Evet bildiniz, önce kendimizi çocuklaştırıyoruz, sonra da kandırık yapıyoruz. Ayrıcalıklı bir lüks duygusunun şımarıkça bir çocuk tavrıyla iç içeliğini vurgulayan özel bir yaklaşım aslında bu. Tam bu noktada, yıkıyoruz tabuyu. Veriyoruz, halkla iç içe bir lüks anlayışının olurluğunu.

“Tam da bu noktada tekrar mimariye dönelim lütfen. Taşlara, kumlara, ağaçlara, çelik konstrüksiyonlara bakalım dostlar, çelik konstrüksiyonlara.”

- Evet, bir anlamda, duvarları giydirmek için bütün bu çaba. Çok da sarıh bir mesajımız var yanında: Mimari harikalar yaratırız, sürdürülebilirliğin hastasıyız.
- Peki, mimariye bu kadar önem atfedilmesi, postmodern çağın şekli ve şemaliyle ilgili değil mi? Sanki dışarıdan bakıldığında, kıyafet biçmekten bir farkı yok gibi. Yani, giydirip duruyorsunuz durmadan taşları, çimentoları, tuğlaları, demirleri ve de kiremitleri gülüm kiremitleri...
- Nedir bu şiirsel eleştirelilik peki? Alengirli muhalefetin zamanı ve zemini mi şimdi? Çimentonun, camın ve çelik konstrüksiyonun bin bir türlü renk ve şekilde bileşimini uygun açılarıyla verebilen, arazinin yapısına göre evleri gerektiğinde kayalara gömüp, gerektiğinde tepelere yükselten, topografya ve peyzajın ruhunu değiştiren koskoca bir sanata, böylesine bir aşağılama... Özenti yaratıyoruz burada, o halde tasarım ve ev tasarımı gelmez mi her şeyin başında?..
- Zevk, zevk, zevk; dünyanın bütün zevkleri burada. Taştan bir giyim endüstrisi işte eninde sonunda. Yaratıcı geçinebilmeniz de cabası, uç kuruşluk tasarımla. Yaratıcı plazalar ve rezidanslar kimin kışını sağlama alacaksa, yanlarına çok güvenli duvarlar kurulmadıkça.
- Laz müteahhitlerin biçimsiz kondularıyla, fil bacaklarından

türetilmiş olağanüstü mall'ların ve rezidansların yanyana durduğu boğucu bir şehir ortamında, bir ihtimal haklı olsanız da, sahildesiniz dostum burada, Ege'nin eşsiz kıyılarında.

- Halka kapattığımız için buraları, mimariyi de halka halka yapalım mı ha?
- Harika!

"Evvvet, yeterince sapıttığınıza göre, sizleri susturmak için sörlerin ve lordların yanına Rıfat Özbekleri getirmeli, hani şu Londra'yı fetheden büyük Türk mimarkişisini."

- Özbekler tekkesine mi kayıtlı acaba kendisi?
- C-none'cım lütfen her yerde sabetaycı bir komplo arama. Başarılı olmuş olanları kıskanıp durma.
- O zaman yirmi birinci slayt lütfen:

"İşgal ettiğimiz her bir bölgeye farklı bir mimarın üslubuyla damga vurduğu ama sonuçta tüm bir arazinin aynı duyguyu ortaya koyduğu çok riskli bir tasarımı deniyoruz. Burada gördüğünüz evler; empati, enerci ve dizayribilitiyi birlikte üreten bir albeni sahibi. Ve elbette peşınıt olmalı ve de vijyınırı. Laf kalabalığı ve kavram karmaşasıyla değil de, yakın geçmişimizdeki somut karşılıklarıyla bakıldığında, Kayaköy'ün eski hali gibi..."

- Üslup demişken, üstadım sanki bir ressamın elleri değmiş ve her şeyi birleştirmiş gibi.
- Evvet, evvet, geleneksel Türk evlerinin diagramlarını çıkararak çalışmamız, bunda çok etkili. Basamaklı uzanımlar ve geniş koridorlar ise modernitenin izleri.

"Peki, siz ne diyorsunuz sayın Nadya Komanacı?"

- Efendim, biz bunları bir kendi içimizde değerlendirip, size bullet bullet geri dönmeyi planlıyoruz...

"Peki öyle yapın. Yine de, mimari yaklaşımı ve piar mesajlarını biraz anladık diyelim, hani bunun sloganları, bizi o yaratıcı slogana götüren üretim sancıları, hanımış bakiyim kreatif sürecin

perde arkası? Yani demem o ki, Dabilyutidabilyusiciembi ekibi, sloganlara nasıl ulaştığınız konusunda herhangi bir ipucu verecek misiniz siz bize şimdi?”

- Elbette şefim. 41. slaytımızda da rahatlıkla görebileceğiniz gibi, ünlü bir şairinizin beğendiğimiz dizelerini ingilişçeye çevirdik o biçim:

“My leaves sparkle like fish in water / My leaves flutter like silk handkerchiefs” dedik bir güzel.

Sonra diğer slaytlarımızda takip edebileceğiniz gibi, yaprak yaprak açılan dünyada Ege’nin meltemiyle salınan ipeksi kumları, suyun derinliklerinde parıldayan balıkları ve gecenin yakamozlarıyla aydınlanan umutları, doğayla bütünleşmiş ama sermayeyle bağlanmış yepyeni bir uygarlığın kurucu unsurları olarak bir araya getirmek suretiyle, te buraları Rus oligarklarına pazarlayabilecek olanakları yarattık. Adamların bankaları var, vicdanları var, çocukluk uğraşları var, doğa tutkuları var, Çelski gibi kulüpleri var; bir de böyle entegre risort komünitileri olmasın mı yani dedik.”

“İyi iş çıkarmışsınız. Peki halk buna ne dedi, pek sayın piar müsveddeleri?”

- “Reklam malzemesi olmuş bizim Nâzım, duydunuz mu ahalî?” dedi biri.
- Ahalinin, afedersiniz, s.kinde değil tabii. Yine de bizim kanaatimiz o ki, çok da yormamak gerekir bu türden şairleri ve onların paylaşıla paylaşıla ufalanan şehirlerini. O yüzden Dabilyutidabilyusiciembi ekibine şöyle bir şeyler de önerilebilir belki:

“Yorgun kentler dinamittir/ bilir misiniz/? Bu yorgun kentlerin dinamitleriyle/ tarihin mahsup defterinden/ silinir misiniz?””

- Silinmeyiz kardeşim, silinmeyiz. Konsepçuyıl herismunt’a

* “My leaves sparkle like fish in water / My leaves flutter like silk handkerchiefs” - “Yapraklarım suda balık gibi kıvıl kıvıl / Yapraklarım ipek mendil gibi tiril tiril”, Nâzım Hikmet’in “Ceviz Ağacı” şiirinden.

**Murathan Mungan’ın “Devrimin Başharfleri” şiirinden.

izin vermeyiz. Biz burada yepyeni bir şehir, şehirden de vazgeçtik koskoca bir uygarlık inşa etmekteyiz.

- Tabii ya, Saint – Simon’uydu, Fourier’siydi, Owen’iydi acemi kalır yanımızda; düşlerimizin olmasa da, sermayemizin büyüklüğü hesaba katıldığında.
- Ütopik kapitalizmin, topografyanın damına koyması diyebilir miyiz peki buna?
- Diyebiliriz, diyebiliriz.

Peki, peki, “Dayan yüreğim dayan / gerekirse katlanır geçeriz güzelin hasretinden / davran yüreğim davran / kurmak için yenisinden / günü gelir yıkarız bu şehri temelinden” der misiniz?

- Demeyiz.

“Yorgun kentler de yorgun yüzler gibidir / Kırış kırış suratlarıyla yönünüzü belirler misiniz?”

- Yeter bu kadar kardeşim, biz parayı kırışmayız, tek ellerde biriktiririz. Topografyayla bu kadar çok haşır neşir olacağımıza, en iyisi, biz bu şiirlerin yan anlamlarını sizin için bir egzegyutiv samırı olarak hazırlayalım, bunu diler misiniz?

“Olabilir.”

Memleket toprağını pazarlayıp, iletişimin piriyim diye dolaşıp, tembel köylüyü suçlayıp, medyayı pohpohlayarak yürüyüp durmamıza ne dersiniz?

“O da olabilir. Yeter ki, kim olursa olsun geliniz demeyiniz; seçici ve seçkinci hareket ediniz. Yahu aslında çok basit, vatanın toprağını parsel parsel satın alıp, yabancı mabancı nerede biriktiyse bu büyük sermaye, ona pazarlayıp bu işi bitiriniz.”

- Olabilir,¹ olabilir. Peki, bu alemde bu kadar devasa harcama güçleri nasıl birikmektedir? Nasıl bir özen yaratılmaktadır bünyede, o kayaların içinden mağara gibi bitiveren ama asla andırgraunt olmayan şekilli evlerle?

* Fihat Behram'ın “Yaşadığımız Şehir” şiirinden.

“Şok pardon; Al Gore’a, Madonna’ya, Angelina Jolie’ye, Rusya’daki yeni türedi banka zenginlerine, Kazakların neftyağı zincirlerine, Norveç’in kaşarlı milyarderlerine, üzerlerindeki güneşi satın alabilen İngilizlerin doğuştan gayrimenkul zenginlerine, Koç’a, Sabancı’ya, Şahenk’e, global çağın efendilerine, yılda yirmi milyar dolarlık yabancı sermaye girişine ev satmayı kolay mı bellediniz siz? Düşüncelerinize, evlerinize ve de dillerinize, onlar da olmazsa, persepsiyonlarınıza, imajlarınıza ya da memleketi satışlarınıza yepyeni şekiller veriniz.”

- Peki ya şu köy muhtarının, lokıl doneyşın strateji babında yeniden inşa edilmekte olan evi, bütün bu söylenenlerin yanında, çok gülünç, daha doğrusu trajikomik bir tür susturma bedeli değil mi? Nedir sahiden bütün bu yaşananların gerçek bedeli, maliyeti, kefareti gülüm kefareti?

“Muhalefet edeyim derken piar kampanyamıza, bu kadar çok zorlamayın ama. Bu kadar zeki insanın bir aradalığıyla, dünyanın tüm kampanyaları ya da tenasül organları birleşecek biraz daha zorlansa...”

- Anlamamaya başladım ben herhangi bir şey. Lütfen durun bir dakika. Ve düşünün şimdi, kurulmuş tersine bir dünya: Öyle ki, Türkçe konuşuluyor İngilizya’daki iş toplantılarında, zira topraklar almışız orada ve elbette pazarlıyoruz bu toprakları Türkiye’nin varlıklıklarına.

“Ne fark edecek kardeşim, ne fark edecek? İki ters bir düz. Sermaye burada değil orada birikmiş. Orada öyle boş boş uzanan arazileri önce onlar çitlemiş. Para birikmiş birikmiş, sıra buradakilere gelmiş. Senin tersine dünya da sermayeye dayandıktan sonra, ha İngilizca konuşulmuş Türkiye’de, ha Türkçe konuşulmuş İngilizya’da.”

- Ama ama başkasının dilinde konuşmadan da sömürülemez miyiz eninde sonunda? Ne biçim şeymiş bu multikültürel coğrafya? Neden makul görünmez; başka bir dile teslim olmama inadıyla, güvenli sulara yüzememe korkusunun birleştiği bir karmaşa?

"Makuldür, makul. Varlıklarını yitirdikçe, dilin de yanında kaybolur..."

- İyi ama vicdan bunun neresinde? İnsanlığın gölgesi yüzüme vurdukça; kustukça, kustukça, kustukça, nasıl döneceğim evime? Satınca böyle, satıldık bittik be...

"Lütfen susun artık, bu kampanyada kumpasa gelen kumpanyamız adına. Vicdanı da oturtacağız işte oraya, satın aldığımız topraklarınızın tam ortasına. Oturtacağız, satın aldığımız toprakların tam ortasına yerleşen zenginlerin aklına. Oturtacağız, satın aldığımız toprakların tam ortasına yerleşen yepyeni bir uygarlığa. Oturtacağız, satın aldığımız toprakların tam ortasına yerleşen ütöpik emperyalizmin bağrına... Haydaaaaaa!.."

Basın toplantımıza katılmanız ricasıyla...

Herkesin birbiriyle ilişkilmesi, herkesin birbirinden işkillenmesi için yaratılmış sanki bu dünya. Oyna, yerini tut, kuyusunu kaz, yerini kap, mezarını kaz, yerini boşalt, biraz daha oyn... en sonuna kadar zorla. Mesela, maymun yapmışlar muhabirleri, salmışlar iş dünyasının "kanaat önderi" sayılan en güzide kesiminin arasına. Muhteşem yakınlıklar, olağanüstü uzaklıklarla örülen yapmacık mı yapmacık bir dünya.

"Falanca otelin, filanca salomunda organize ettiğimiz, iki bin kurs senesi veri ve gerçekleştirmeleriyle, önümüzdeki yılın hedeflerini ve gelecek beş seneye dönük projeksiyonlarımızı açıklayacağımız kahvaltılı basın toplantımıza katılmanız ricasıyla..."

Otele gitmek, kahvaltıyı etmek, haberin başlığını atmak kolay da, sineğin yağın çıkarmak için gizli sohbetler, özel ilişkiler, en azından birazcık ipucu lazım bu garibana. Hiç olmadı en son rakamları yansıtan bir tablo katılabilmeli toplantıda umuma açılacak bilgilerin bir kenarına.

Psikososyolojik ya da sosyopsikolojik (artık hangisine öncelik veriyorsanız, birini seçeceksiniz) tablo ise ortada: Otel kahvaltısı

tatmanın ayrıcalığıyla hınzır görünümlü bir teslim oluşun sıkıntısı arasında sıkışıp kalan “aç” gazeteciler bir yanda, bu türden zevatla toplanmak zorunda kalıp ev sahibi gibi davranma meşakkatine katlanan “tok” işadamları diğer yanda, aralarındaki mesafenin aldığı biçimler üzerine -sosyal ve psikolojik- neler yazılmaz ki şu dünyada.

Görünürdekiler ve giysiler en başta. Aman allahım, bu kılık kıyafet de ne böyle; ne çok, ne büyük, ne geniş açılar oluşabiliyor böylesi toplantı ortamlarında. İki ayrı dünya, yerçekimsizliğin ya da atmosferdeki kara deliklerin ispatı için yan yana durmuş neredeyse. Kol düğmelerinin verdiği yönetici statüsünden, kot gömleğin verdiği dağınık izlenime, her tür ekose görüntü aynı fotoğrafın içinde eriyip gidiyor adeta.

“Status-setter” ya da Türkçe olsun diye statü belirleyen denebilir mi acaba kol düğmelerine? Öyleyse, ona uygun gömlek giymek gerekir her şeyden önce. En altta “marketing menicir” ya da pazarlama müdürü seviyesinden başlayan, en tepede CEO, COO ya da CFO’ya kadar uzanan üst basamaklı canavarların gömlek kollarındaki özel deliklere, gümüş parıltılı kıyak mücevherler takılır “statü, statü” diye diye. Elbette, “bulunduğun değil, bulunmak istediğin pozisyona göre giyinmelisin” iş kuralına göre, siz de takabilirsiniz onları münasip birtakım yerlerinize.

Kısa kesip bitirelim mi, ayakkabı derilerinin kalibresine mi geçelim? Swiss, Conrad, Kempinski, Radisson ya da Ritz’deki toplantı salonlarının siyahi patileri arasındaki deri yarışmasında, milyarlık olanların parlaklığıyla rekabet edebilir mi sizinkinin sivriligi? Belki de gazeteci dediğin, tam da bu eksiklik yüzden olabilmeli sivri dilli.

Birinin yüzünde hafiften bir gülümseme birikir. Sanki her bir muhabirimiz ya da ajanımız dünyada olup biten her şeye hakim olabilmelidir. Sözcüklerin efendisi, bütün akışı sürükleyip götürcektir. Kaleminin, hatta kamışının ucuyla tuttuğu kavram aralıklarını, cümlelerin dibinden sarkan özel vurgulamalarını, ironi yüklü sözcük oyunlarını, yeni anlamlara açılan harf atlamalarını

ve bunların yanına katılabilecek süse kaçan bütün ifade olanaklarını, sanki bugün için saklamıştır. Ne de olsa, önce konuşarak, sonra da yazının ve kamuoyunun gücüyle sarsarak avlayabileceği çıplak hedefler, tam da böylesi toplantılarda bulunmaktadır.

Göbeğindeki dilli katlanmalara ve kahvaltı vesilesiyle aralarına yeni katılmış dilli salamlara bembeyaz bir gömlek çekmiş yönetim kurulu üyesinin hemen dibine süzülür bir tanesi. İşini ve içini görmek için bakar; kurumsal müracaat olanaklarının ötesinde doğrudan bir telefon yakınlığı kurmak, kartvizitini ve hatta mümkünse ceptelnosunu kapmak için sıcak ve ıslak bir yakınlık sağlar. Kurt, atik, uyanık, cesur, girişken, sokulgan, etkin, iş bitirici, bıçkın, tuttuğunu koparan bir gazeteci neslinin üyesidir.

Kurum kurum kurulur beriki. İki ayrı kartvizitinden, içindeki numaralar sekreterine açılanı seçer tabii ki. Belki aynı üniversiteyi bitirmişler ama nihayetinde apayrı tercihlerle bambaşka noktalara gelmişlerdir. Efendi gibi göz süzmelerle, özentisi dolu sorgucu didiklemeler karşı karşıya dikilmiştir şimdi. Etkili ve yetkili merci ise, üstünlüğün parasal imgeleri, kol düğmeleri ve takım elbisenin kumaş kalitesi bir tarafa, gözlerdeki büyülenme ifadesidir. Yine de, haber teşkil edecekse eğer, insanlar birbirine tüyo verebilmelidir.

Hani ilk kez duyurulacak özel bir yatırım haberi olmasa da, genel beklentilerin ötesine geçen özel bir şeyler belki... Gerekirse isim vermeden, istihbarat kaynağının ne kadar etkili ve güçlü olduğunu belli edebilecek esaslı bir numara. Seni diğerlerinden farklı kılacak, (şimdi hep böyle ya) "imzanın markalaşmasına" katkı koyacak, büyük puntoları ve dolgun spotları garantileyecek, belki de ilk sayfadan anons, hatta fotoğraf umudu verecek, ruhunun sönümlenmesini kolaylaştıracak güçlü bir kurcalama.

Unutma, haber gittiğin yerde değil, aklının içinde, birikimindedir. Karşındakinin topu çevirip durma kabiliyetinden bir ara pasla yararlanabilmendedir. Ellerin bakımından yakalayıp cinsel tercihlerine yönelebilmendedir. Mimiklerdeki rahatsızlığı sezip paranın gerçek kaynağını çıkarabilmendedir. Biz şirketimizi yö-

netirken üç şeye dikkat ederiz, bir, planlarımıza göre neredeyiz, iki, rakiplerimize göre neredeyiz, üç, pazar payı olarak neredeyiz diye sıralamaya başlayan kelleye, dördüncüden hareketle ayar verebilmendedir. Röportajla vidalarını gevşetmeye çalıştığın düzenegın sağlamlığı ve sıkışmışlığı karşısında, elindeki araçların yetersizliğini fark edebilmendedir.

Nihayetinde, toplantı ve görüşme bitse de, hayat devam etmektedir. Hesapta, birbirlerini sıkıştırmakta ya da atlatmakta usta bir bölük insan, hayatın ve haberin içinden gelip geçmektedir. Gerçekte, al gülüm ver gülüm, çok bilinen basit bir oyun oynanmaya devam etmektedir. Birbirlerine gebe, birbirlerinin içinde, birbirlerinin peşinde, biri diğerinin dizinin dibinde, elinde, eteğinde, söyleyişlerinde gidip gelmektedir. Her şey birbirinin içine geçmektedir.

Entelektüel görünümüyle özel haber kovalayan, kayıtdışı ekonomiyi sorgulayıp “of-dı-rikort” görüşler almaya çalışan kayıtsız gazeteciler birikmektedir, yeni mezun veren fakültelerin kapısının dibinde.

İki dudak arasında, şüphe kokan, şüphe koklayan cümlelerle aslında birbirlerinin varlıklarını pekiştiren bir kalabalıktır bu en nihayetinde. Danışıklı dövüşte şike yapmak tanımları alt üst ettiğinden, galibiyet primini paylaşır, bölüşür, üleşirler bir şekilde.

Hava kararınca sıra gelir paraları yemeye, kâh eğlenceli, kâh hüznü ama illa ki şaraplı özel gecelere...

Mutuk'la Petrus kokteyl yapıldığında...

Popüler kültür ikona ya da kokanalarımızdan Aysun Kakayacı Bacı'nın beğendiği ve hatta bir yerlerde bulup kıştırırsa evleneceği erkek modeli gibi; “şaraptan anlayan, tenis oynayan, sofistike

biri" değil misiniz yoksa siz?" Elinin tersiyle geçiş şutunu fırlatan ("back hand passing shot" ulan); rakamları 15, 30, 40 diye sayan; Ivan Lendl hayranı sofistike bir psikopat olmanız gerekmez illa. Kadehinize konan tadımlık şarap numunesini; aroması, tadı ve bardaktaki salınımıyla analiz edebilmelisiniz ama.

Bu durumda da, şarapçı olmadan şaraptan anlamak, küfelik olmadan fıçının içim kalitesi üzerindeki etkilerini bilmek, üzümü yiyip bağcıyı dövmeden bağların toprağını ve aldığı rüzgârları hesaba katmak ve daha bir sürü konuda malumatfuruş olabilmek için, "yüksek şarap kültürü"ne girebilmelisiniz.

Yükseği varsa, alçağı da bulunur elbette. Birinde tutturamazsanız diğesinde: Ey zahit şaraba ihtiram eyle...

En diptekileri ve tepedekileri, uçurum halklarını ve oligarkları buluşturan nedir diye çok düşünmeden; gini katsayısının" yerine şarabı yerleştirebilirsiniz o halde.

İki litrelik ucuz şaraptan zehirlenme ihtimali ortaya çıktığında, üç kuruşu hesaplayıp evde üzüm suyunu mayalandırmak yoluyla şarap yapanlarla; Merlot'nun keskin tadını beğenmeyip daha gövdeli olduğu için Cabernet'lere yönelenler arasındaki bir kat-sayı gibi düşünebilirsiniz bu yeni "gini" nizi.

* "Şaraptan anlayan sofistike biriyle evlenmek istiyorum" (Mayıs 2007 - Kelebek): Bugünlerde rol aldığı reklam filmiyle gündemde olan Aysun Kayacı, yaşadığı hiçbir ilişkiden pişmanlık duymadığını, uzun zamandır da kalbinin boş olduğunu söyledi. Evliliğe sıcak baktığını belirten güzel oyuncu, ideal eşin tarifini de şöyle yaptı: "Çok fazla içki içmeyecek, tenis oynayacak, şaraptan anlayacak sofistike biriyle evlenmek istiyorum. Ayrıca benden yaşça büyük olacak, hayatta değer verdiğimiz şeyler birbirine benzeyecek ve inançlı olacak."

**Gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmeye yarayan katsayı. Katsayı 0 ile 1 arasında değerler alır ve yüksek değerler daha büyük eşitsizliğe tekabül eder. Örneğin herkesin aynı gelire sahip olduğu bir toplumun gini katsayısı 0 iken tüm gelirin bir kişide toplandığı (birden çok kişinin mensup olduğu) toplumun gini katsayısı 1'dir. En yüksek gelir düzeyine sahip yüzde 10'luk kesimin milli gelirden aldığı payla en düşük gelir düzeyine sahip yüzde 10'luk kesimin aldığı payın karşılaştırılması da benzer bir yöntemdir.

Gerçekten de, Tünel civarında izbe bir durakta kesekağıdına sarılı haşlanmış bir patatesle servis edilen bir şişe Mutuk'la, yine aynı bölgede bütün şehre hakim sansasyonel bir çatı katı restoranda servis edilen bir kadeh Petrus arasındaki fiyat ve kalite farkı denen şeyi hesaplamak, gini katsayısından daha kolay olabilir belki de.

Biri yer biri bakar ama ikisi de içer: Bu iş karakolda bitmez, de-
güstasyona, yani tadım erbaplığına gider.

Daha ilk yudumu tatmadan önce, kadehi tokuştururken neresinden tuttuğunuzdan başlayan bir büyük sınav gibidir. Bardakta -pardon, kadehte demeliydim- hafifçe bir hoplayıverdikten sonra nasıl akıp gittiği camın üzerinden, şöyle salına salına izini bırakmayı becerip beceremediği, dikkatle takip edilmelidir. Kalitenin onlarca işaretinden sadece biridir.

Öte tarafta, köprü altından çıkan, sokaklarda yatan, şaraba en ucuz tarafından unutturucu ve de avutucu olarak sarılan biri için, birinci öncelik mantarın şişeyi terk etme hızı ve yeteneğindedir. Kalitesizlikten öyle bir mantar kullanılmıştır ki, her türlü tirbüşonu kendi bitimsiz dokusuna çekip yutabildiği gibi evdeki bıçak stokunu da tüketebilir. Son çare, o muhteşem sıvıya kırık parçalar düşürmeden cam şişenin tepesini uçurabilmektir. Bu kadar zorlanmamak için ucuz ve kapaklı şişeler, evde üretimin vazgeçilmezlerindendir.

Peki, yukarı bakalım yine; en tepede, oligarklar diyarında şarap nasıl devrilir, Petrus nasıl seçilir sorusuyla karşılaşalım: Akademiden ve kendince kalem efendiliğinden yola çıkıp büyük şirket grupları ve medya tröstlerinin yönetim kurulu üyeliğine geçiş yapan köşe yazarlarının özel zevki, ayrıcalıklı seçimi, terbiye edilme biçimidir.

Olmadı, aşağı bakalım bir daha; en diplerde, uçurum halkları arasında şarap nasıl devrilir, Vera nasıl seçilir sorusunu kurcalayalım: Akademiden ve her yönüyle kalem efendiliğinden, toplumcu partilerin yöneticiliğine geçiş yapan gerçek yazarların özel denemeleri, zorlu seçimleri, geçinip gitme biçimleridir.

İşte “yeni gini” hesaplanırken, aşağı yukarı, bu türden soru ve sorunlar da kayda geçirilmelidir.

Sonra da degüstasyona, yani tadım erbablığına devam edilmelidir:

Ne kadar tepede olursanız olun, eninde sonunda damak tadı, zevk meselesidir. Yerli markalarla başlanabilir. Orta gelirli halinizle Kav’ı beğendiyseniz, daha gövdeli şaraplar deneyebilirsiniz, güzel bir Cabarnet, belki içinde Boğazkere olan farklı kupajlara yönelebilirsiniz. Ancak Kalecik Karası daha kolay içimli ve meyvensi olduğundan ve genelde daha kısa süre fıçıda bekletildiğinden çok da tercih edilmez, bunu da bilmelisiniz. “İşte güzel bir Öküzgözü”, “aman Tanrım harika bir Boğazkere”, “vay canına, muhteşem bir Cabarnet” demek mümkündür ama Kalecik Karası için böyle cümleler sarf etmek çok doğru olmayabilir. Zaten uluslararası standartlarda bakıldıkta da yeterli değildir.

Eğer, ben bu şarap işine iyice merak sardım, Aysun’u araklayamam da, orta sınıftan, üst ortaya doğru doğru (sırıkla) atlamaktayım diyorsanız, üzüm çeşitlerinin üzerine marka ezberlemeye başlayacaksınız. Doluca’nın Sarafın ve Karma serileri (Sarafın Cabarnet ya da Karma Merlot Boğazkere olabilir) üzerinde düşünebilirsiniz. Kavaklıdere’nin eski rekolteli, Boğazkere, Kalecik Karası, Selection gibi ürünlerine de kayabilirsiniz. Aslında, markalar ve seneler, tatlar ve aromalar yerleştikçe, buluşmalarınızın özelliği dışında bir kriter aramanız çok da gerekli olmayabilir, şimdi yurtdışına yönelebilirsiniz.

Her şeyden önce sırf ithal şarap diye süpermarketlerde satılan İtalyan, Arjantin, Fransız, Avustralya ve Kaliforniya numunelerine yönelmemelisiniz, feci şekilde çuvalalayabilir ve hatta mantarlayabilirsiniz. Aklınızın bir köşesine garantili, bildik markaları; diğer köşesine de üzüm ve kupaj bilgisi ile aroma ve tadım deneyimini yerleştirmelisiniz. Aklınız iki köşeden ibaret değilse, bunların sayısını giderek artırabilirsiniz. Bordeaux’larla Bourgogne’lar ve Cotes du Rhone’lar arasındaki temel farkla-

rı zaten kafadan bilmeniz gerekir. Tabii Bourgogne deniyorum diye, Fransız köpek öldüreni Beaujolais'e sürüklenmemeniz de. Monosepaj (tek bir üzüm çeşidinden yahu) damakta daha kalıcı bir tat bırakıyormuş diyerek, enfes kupajları ıskalamanız ise affedilemez. Üzüm çeşitleri bir kenara, giderek "premier"e doğru ilerleyen alt markaları ezberlemek bir çözüm olabilir. Ama bir kez tadıp hayran kalınca, en iyi Bordeaux "Chateau Margaux"dur diye de tutturamamanız gerekir, unutmayın, her zaman daha iyisi bulunabilir. (Yine de Güneşli'deki Metro Grossmarket'ten bir şişesine 2,183 kayme bayılıp Chateau Margaux aldıysanız, bir süreligine en iyisi budur diye takılabilir, Petrus ve Yquem hiç yokmuş gibi hareket edebilirsiniz).

Kupaj dediğinizde, ayrıntılara dalmanızın, bunların içlerindeki üzüm kullanım oranlarını bilmeniz ek bir faydası olmasa da, yine de yüzde 75 Cabernet Sauvignon, yüzde 20 Merlot ve yüzde 5 Cabernet Franc, 90-60-90 kadar ideal oranlarla yazılabilir bir kenara.

Balık ya da beyaz et sofrasında Alsace'nin beyazları arasındayken gezinirken çiçeğimsi kokusuyla Riesling, baharatlı halleriyle Gewürztraminer, Pinot Gris (Tokay d'alsace) ve Pinot Blanc arasındaki minimal farkları bilmek kadar, bunların geç olgunlaşan üzümlerden üretildiğini dile getirmek de önemlidir. Beyazların içinde Chardonnay üzümlüne denk gelmek de bir o kadar önemlidir.

Rahmi Bey'in tercihi olduğunu duysanız bile, çok da yüksek olmasın Cotes du Rhone'dan beklentiniz, Bordeaux'dan vazgeçmeyesiniz. Bu arada süper zenginler arasında yer almıyorsanız, nasılsa Petrus'u ya da Chateau de Yquem'i tadacak değilsiniz, o yüzden onları boşveresiniz. Petrus'un önemli senelerini aklınızda tutmak yerine Macar ellerinden bir iki Tokay adı, Kaliforniya'dan üst düzey birkaç marka vb. ezberleyip enternasyonal bir duruşu tercih edebilirsiniz.

Ve şarabınız ya da markanız ne olursa olsun, klasik tanımlamaları ihmal etmemelisiniz: Damakta dolgun, yoğun ya da dolu bir tat bırakmak kadar, yumuşak ve gövdeli bir şaraptan söz etmek

de, kadehinizi şöyle bir koklayıp yanık çilek ya da yeşil elma aromasını dile getirmek de sizin işiniz.

Özcesi, “en tepelerde şarap nasıl üretilir ve de tüketilir” sorusu baz alındığında; bağları, aşılanmaları, bağbozumları, kuzeyden aldığı serin rüzgârları, güneyden kapıldığı degüstasyon ustaları, Fransız bir eksperin harikaları ve damakta ve burunda bıraktığı tat ve aromalarıyla aristokrasi ve esrik keyif dünyasına girebilmek için bir hayli paralı bir yoldan geçebilirsiniz

Otobandan önce son çıkışı kaçıranlar için ise model hemen değişir:

“En aşağılarda şarap nasıl üretilir ve tüketilir” sorusu baz alındığında; ucuzcu marketlerde satılan yüzde yüz üzüm sularının fiyat ve kalite farkları, ekmek mayanızın markası, şişe değişimlerinin zamanında yapılması, karışımlarınıza katacağınız toz şekerin miktarı, hava ve dolayısıyla oda sıcaklığına göre evde farklı saklama seçeneklerinin yaratılması diye uzayıp giden bir listede, proletarya ve esrik keyif dünyasına girebilmek için bir hayli eziyetli bir yoldan geçebilirsiniz.

Saf meyve suyuyla mayalandırılan ilk denemelerde, fazladan köpürmelere, bozulmalara ve sirkeleşmelere hazırlıklı olacaksınız her şeyden önce. Markalara bakıldıkta, Tamek, Dimes ve Ersu gibi meyve sularıyla Pakmaya ekmek mayası ve birazcık toz şekerin de karışması, mayalanan sıvının taşma eğiliminde coşup durması, belirli tarihlerde şişeden şişeye aktarılması vb. o kadar da kolay değildir. İçeriden hava çıkarıp dışarıdan girmemesini sağlayacak tuvalet kağıtları bir yanda, çizelgeler, tablolar, rekolteler, etiketler diğer yanda, epey kalabalık bir bürokrasi vardır ortalıkta (ayrıntıları biraz aşağıda).

Gerekli üretim ve aktarımı, dolayısıyla da bir ay kadar sonra sürekli tüketimi düzene sokabilmek için, günde üç litre üzüm suyuyla yola koyulabilirsiniz. (Bü arada bu miktarı düzenli bir biçimde tükete tükete, civar marketlerdeki bütün şişeleri bitirebilir, dikkat de çekebilirsiniz...)

Matematiğiniz bir başka çalışmaya başlar; şarap üretiyorken 3'ü 4 yapar, sonra mayalandırıp 3'e indirirsiniz tekrar. Nihayetinde, litrelekleri uygun 70'liklere aktararak enfes bir sistem oluşturabilirsiniz.

Akşamcı demeyelim ama esaslı bir içiciyseniz ve zeytinlerin yok yılı gibi bir "yok akşamı" yaşamaya tahammülünüz yoksa; evin her yanına, kapaklar, şişeler, lastikler, selobantlar, tuvalet kağıtları, peçeteler, huniler ve elbette bunlarla birlikte oluşturulan kimi düzenekler yerleştirmeye hazır olmanız gerekir. Yaz sıcaklığına karşı üretilen nemli çareleri, leğenleri ve bezleri de unutmamalı tabii.

Gördünüz ya, en yukarıdaki tüketime, hiç de benzemez en aşağıdaki. Bunların "yapılmış"ı olduğuna göre, başka şekilde de anlatılabilir burada yazılanlar, şimdi de onları alıp bu yazılanların bulanıklığını bir güzel çerçevelemeli:

Birinci çinko ya da çerçeve yazısı, çarçabuk yudumlanmalı...*

Evde şarap yapmanın en kolay yolu

Evde şarap yapımının sayısız yolu var. Burada ilk olarak, en basit, en pratik şarap yapım yöntemini tarif edeceğiz. Bu işe bir kez başladıktan sonra, herkes, bu yöntemi kendince geliştirebilir, zenginleştirebilir. Daha doğrusu, aksi mümkün değil zaten! Bu sitede de şarap yapımıyla ilgili pek çok ayrıntıyı tartışacağız. Ama kolay bir başlangıç yapmak isteyenler, bunu yapabilmeli... Öyle değil mi?

* İşbu çerçevenin İstanbul'da Kadıköy'de çekildiğini, sonrasında internette yayıldığını bilmekle birlikte, ne ben "keşfettim" ne de kaleme aldım bu dahiyane yöntemi, bu da biline. Yalnızca "oradaydım" diyebilirim. Bir de tutar da ilk yazıldığı mekâna, <http://en-kolay-sarap.blogspot.com/> adresine girer, bu çerçeveyi bir de bilgisayar ekranının çerçevesinden görmek isterseniz, hemen ekranın sağındaki google reklamlarına tıklamayı da ihmal etmeyiniz. Böylece yazar arkadaşımın üç beş kuruş kazanmasına yardımcı olduğunuz için teşekkür edebilirim. İşte ettim...

Şarap yapımı için, 1 litrelik cam şişelerde ya da kutularda satılan ve üzerlerinde "%100" yazan üzüm sularını kullanacağız... Marka seçimi size kalmış. Ama uyarmakta yarar var: Bazı ünlü markalar bile, çok kötü sonuç verebiliyor. Büyük olasılıkla, "%100" ibaresini kullanmalarına rağmen, katkı maddeleri ekledikleri için... Dolayısıyla, "güvenilir" bir üzüm suyunu tercih etmenizde sonsuz yarar var...

Gerekli Malzemeler:

1 litrelik 3 şişe ya da kutu %100 üzüm suyu

4-6 tane 1 litrelik boş şişe

Ekmek mayası (kuru maya)

Toz şeker

Peçete (ya da temiz/kokusuz bez, kağıt havlu vs.)

Paket-ambalaj lastikleri ve/veya seloteyp

Çok az miktarda su

Plastik huni (işleri kolaylaştırır)

Fermantasyon sürecini başlatıyoruz...

3 litrelik "parti"ler halinde çalışacağız... En azından şimdilik...

Üç şişe ya da kutu üzüm suyunu önce dörde böleceğiz. Yani, bir boş şişeye ihtiyacınız olacak. İçi temizlenmiş şarap ya da meyve suyu şişeleri olabilir...

Üç şişe/kutu meyve suyunu yaklaşık 75 cl'lik dört şişeye/kutuya böldükten sonra, her birine 2.5 (iki buçuk) tepeleme yemek kaşığı toz şeker ekleyip, eriyene kadar çalkalayın. (Toz şeker, alkol oranını yüzde 10-11 civarına yükseltebilmek için gerekli. Fermantasyon sırasında, üzüm suyunda doğal olarak bulunan şeker ile eklediğimiz toz şeker alkole dönüşür.)

Bir bardağa 2-3 cl (santilitre) oda sıcaklığında su, 1 silme çay kaşığı ekmek mayası ve 1 tepeleme çay kaşığı toz şeker koyup, şeker ve maya eriyene kadar karıştırın. Daha sonra, bardağın üzerini herhangi bir şeyle (örneğin bardak altlığıyla) örtüp, karanlık bir yere bırakın. Hava sıcaklığına bağlı olarak, bir-iki saat içinde, mayalı-şekerli suyun üzerinde kalınca bir köpük tabakası oluşacak (daha sıcak havalarda daha çabuk olur).

Dört üzüm suyu şişesinin/kutusunun her birine, köpük tabakasının dörtte biri ile 3 çay kaşığı mayalı-şekerli su ekleyin. Mayanın üzüm suyuyla tam olarak karışması için kapaklarını yeniden kapatıp çalkalamanızda yarar var.

Daha sonra, fermantasyon işlemi sırasında şişelere/kutulara hava girmemesi, ama oluşan gazın dışarıya çıkabilmesi için, şişelerin/kutuların ağızlarını peçeteyle kapatın. Genişçe ağızlar için üç, çok dar ağızlar için iki kat peçete kağıdı yeter. Peçeteyi sabitlemek için de, şişelerde ve ağız yapıları uygun olan kutularda paket-ambalaj lastiği kullanın. Yapısı uygun olmayan kutularda da seloteyp kullanabilirsiniz (tabii ağız kısmına gelen peçetenin üzerini bantlamayın; yoksa içerideki gazlar dışarı çıkmaz ve bir süre sonra taşma görülür).

Ağızlarını kapattığımız şişeleri/kutuları, güneş ışığı almayacakları, mümkün olduğunca kokusuz bir yere bırakın (aslında, ortamın kokusuzluğu, şarap yapımının tüm aşamaları için gerekli, çünkü şarap çevrenin kokusunu alır).

Fermantasyon için ideal sıcaklık, 25 derece (santigrad) civarında... Bu sıcaklıkta, 9-12 günlük bir ilk fermantasyon süreci yeterli olacaktır.. Daha düşük sıcaklıklarda süre uzayacaktır.. (Şarap yapımında en uygun süreler zamanla netlik kazanır.)

9-12 günün sonunda, şişelerin/kutuların diplerinde bir hayli tortu birikmiş olur. Elinizde bulanık bir alkollü meyve suyu vardır artık...

Aktarım işlemleri

Hem fermantasyon sürecini yeniden canlandırmak, hem de bulanıklığı gidermek için, birer-ikişer gün arayla üç ya da dört kez aktarma işlemi yapmalısınız. Dört şişeyi/kutuyu bu kez üç boş/temiz şişeye aktarın. İlk iki seferde, mümkün olduğunca yukarıdan, köpürterek aktarma yapın. Ama şişe/kutu diple-
rindeki tortuları aktarmayın. Dolayısıyla, her bir aktarımda, bir miktar kaybınız olacak.

Her bir aktarımdan sonra, şişelerin ağızlarını aynı şekilde peçeteyle kapatıp yine karanlık/kokusuz bir yere koyun.

Eski şişelerinizi bol suyla (ve gerekirse diş fırçası yardımıyla) temizleyerek yeniden kullanabilirsiniz...

Bu arada, her bir aktarım sırasında, ürününüzün tadına bakın... Çok şekerliyse, henüz yeterince fermente olmamış, şeker alkole dönüşmemiş demektir... Bu durumda bir sonraki aktarımı daha geç yapın... Fazlaça ekşimişse, aktarımları hızlandırmanızda yarar var...

Son aktarımda (tercihinize göre üçüncü ya da dördüncü aktarım), bu kez köpürmeyi en aza indirmeye çalışın. Bu aktarımın temel amacı, bulanıklığı en aza indirmek...

Artık elinizde şarap var! Afiyetle içebilirsiniz!

Dinlendirme

Eğer dinlendirmek ve güzelleştirmek isterseniz, tadı hoşunuza giden şarabı, 1 litrelik, kapaklı şarap şişelerine aktarabilirsiniz. Şişeyi tam doldurun ve kapakla şarap arasında neredeyse hiç hava kalmasın. Dinlendirme işlemi de karanlıkta olacak elbette... Şişeyi de yatık bir şekilde koyacaksınız. Bu kez, ortamın serin olması gerekiyor. Yaz aylarında bunu sağlamanın basit bir yolu var: Şişenizin çevresini yeterince su emen temizlik bezleriyle sarıp, sürekli ıslak tutabilirsiniz. Böylece sürekli bir buharlaşma sayesinde şarap serin kalır. Sabrınıza göre, 1, 3 ya da 6 ay kadar dinlendirebilirsiniz...

*Ama unutmayın: Kötü bir şarabı dinlendirmek, tadını güzel-
leştirmez... Yalnızca memnun kaldığınız şarapları dinlendirin...*

Başka meyvelerle de olur!

*Bu arada, aynı yöntemle, elma şarabı, nar şarabı, vişne şa-
rabı ve başka meyve şarapları yapabilirsiniz.*

*Bunlar arasında, en kolay sonuç alınanı ve en ucuzu, elma
şarabı... Nar şarabı ise belki de en güzeli...*

Afiyet olsun...

**İkinci çinko ya da çerçeve yazısı,
ağır ağır yudumlanmalı...**

Şöyle başlıyor, gecelerin orgenerali güneri üstadımız,
Çiller'lerin yalısındaki gizemli yemeğin deşifresine (19
Mayıs 2007 tarihinde, Milliyet gazetesinde):

"Yediğimiz, içtiklerimize gelince...

*Mönü herhalde gazeteci arkadaşlar tarafından alınmıştır.
Haberlerde izlenebilir, okunabilir.*

*Haberlere yansımayana gelince... Gecede konuklara Özer
Çiller'in kendi bağlarında ürettiği Kupaş 2005 etiketli şa-
rapları servis edildi.*

İçimi kolay, dolgun bir şarap. Lezzetli."

Çok iyi. İyi ama, güneri'yi heyecanlandıran sadece özer olabi-
lir mi? Olamaz tabii ki:

"Şarapçılık yaygınlaşan bir uğraşı haline geldi.

Reşit Soley, Bozcaada'da güzel şaraplar üretiyor.

Kırmızı Corpus'larını öneririm.

*Garanti Bankası'nın eski genel müdürü Akın Öngör de
Akhisar dolaylarında kaliteli bağlara sahip. O da Fransa'dan
uzmanlar getirterek şarap üretmekte. İyi şarap için bağların
en az 5 yaşında olması gerek, ancak Akın'ın daha 4. yılında
yaptığı şaraplar şimdiden İstanbul'un bazı iddialı restoran-
larının listelerine Selendi etiketiyle girdi bile...*

Bu akımda başı çeken Güler Sabancı'nın Gülor'ları da zaten çoktan beri piyasaya yerleşti."

Şahane. Türkiye'de burjuvazi kıvama geldi, yerleşti. Mesele günü'nin açılımlarıyla da sınırlı değil, asıl büyük haber ulu büyüğümüz ertuğrul'dan geldi. Üstat, günü'den etkilendi, sekiz gün dinlendi, Türk şaraplarıyla barıştığını ilan etti. (27 Mayıs 2007'de, Türk şaraplarıyla barışıyorum dedi, Hürriyet'te):

"GEÇEN perşembe günü dışarıda bir toplantıdan gazeteye dönüyorum. Telefonum çaldı.

Arayan Reşit Soley."

Gerçi daha biraz önce -belki de sekiz gün önce- günü'nin sıralamasında da denk geldiydik bu özel isme ama sen şimdi bir kez daha tekrarla, pekişsin aklımızda iyice:

"Bu ismi bir kenara yazın, çünkü önümüzdeki yıllarda çok işiteceksiniz.

Reşit Soley, Bozcaada'da şarap üretiyor.

'Şu an bağların arasında dolaşıyorum ve içimden öylesine sizi aramak geldi' dedi."

Yetersiz sanki. Öylesine başka sözcükler de eklenmeli: Canım, özledim seni, rüyalarımnda hep sen, dur tahmin edeyim, üzerinde bornozun mu var, falan filan...

"İki hafta önce bir akşam aynı şeyi ben yapmıştım.

Bir restoranda yemek yiyordum ve onun ürettiği 'Corpus' şarabından' açtırmıştım.

2004 yılına ait taze sayılabilecek bir şarap olmasına rağmen, olağanüstü bir tadı vardı.

Dolgun, kuvvetli, tam bana göre bir şaraptı.

Şişesi mükemmeldi.

Etiketi, dünyanın en gelişmiş şarap ülkelerinde bile az bulunacak kadar estetikti.

Restoranın sahibinden Reşit Soley'in telefonunu istedim ve hemen oradan arayıp teşekkür ettim."

Biz de amma kötü niyetliymişiz, aramada karşılıklılık ilkesiymiş meğer; ince damak zevklerinin buluşması ya da "bil-mukabele sevdiceğim", ne de güzel.

"Böyle güzel şarap, ancak büyük bir tutkunun eseri olabilirdi.

Yani, bağlarının arasında gezerken, aklına gelen insanları öylesine arayabilen bir insanın tutkusu..."

Yalnız dikkat edin, işin uzmanı bazı Fransızlara göre üzümler cep telefonunun yaydığı radyasyon dalgalarından çok feci şekilde etkilenebilirler. O yüzden de bırakın bağlarına, Yquem şatosuna bile cep telefonuyla girmek yasakmış derler.

"Öylesine aramak dünyanın en güzel doğaçlamasıdır.

Yıllar önce bir öğleden sonra, Gökova'da 'Grup Gündoğarken'in şarkılarını dinliyordum.

Öylesine mutluydum ki, hemen İlhan Şeşen'i aradım.

O sırada Kadıköy'de sahilde tek başına oturuyormuş.

Çok hüznülmüş.

Ne güzel sohbet etmiştik.

Öylesine aramıştım..."

Öylesine severim ki öylesine aramaları, öğlenleri, akşamları, kuşluk ve de puşluk vakitlerinde ben de ararım öylesine arkadaşları.

"Ve şuna inanırım. Öylesine arayan, mutlaka aradığını bulur.

İnsana ait en güzel duyguları bulur.

Hüznü, aşkı, sevgiyi, tutkuyu, heyecanı, paylaşmayı, hakkını vermeyi, hakkını almayı..."

DİSK Başkanı TİSK Başkanı'nı öylesine arayıp da "hak verilmez, alınır" demişçesine sevindim vallahi.

"Öylesine aramak, en çok pazar günleri aklıma gelir.

Çünkü, pazar, içimdeki 'arabeski' azat ettiğim gündür.

Türk yanı, Akdenizli, Ege'li yanı, o gün, Kuzeyli Apollonien aklımı bedenimden de, ruhumdan da kovar.

Geriye öylesine arayan diyonizyak bir arabesk kalır."

Bismillah. Dionysos Dithyrambosları'ndaki düşünce ikliminin bizim çok yönlü ve kırılğan coğrafyamıza yerleşmesiyle oluşan yeni bir "hub" ya da oryantalist bir hap bu sanki.

"Sırf onunla da yaşayamam, onsuz da yaşayamam.

En güzel şaraplarımı hep pazar gününe ayırıyorum.

O yüzden evimde şarap yıllanmaz.

İçimden bir ses, 'Sideways' filminin kahramanının şairsiz mısraını fısıldar:

Bekler her şarap belli bir anı."

Bekler her şarap belli bir anı / Bekler ama içine çekmez o anın karanlığını / Öylesine içerleyerek açalım biz de tıpayı / İçelim güzelleşelim, yiyip bitirelim manitaları.

"O anlar da öyle çoktur ki, şarap dayanmaz.

Olmasa bile o anı yaratırım.

Keyfime göre bir an uydururum.

Kendi kendimi havaya sokarım.

Bazen geçmişte yaşadıklarım, bazen henüz yaşamadıklarım.

Bazen halen yaşamakta olduklarım, bazen hiçbir zaman yaşayamayacaklarım.

Benim muhayyilemin bile zor yaratabildiği hayaller."

Estağfurullah, böyle bir muhayyilenin zor yaratabileceği hayal olabilir mi hiç? Heyula gibi muhayyile maşallah; hülyalı hülyalı gider helaya, yazar hayallerini, “bunu okuyan tosun” duvarının tam karşısına:

“İşte o arabesk ruhum artık Türk şaraplarıyla barışmaya başladı.

Yıllardır, Türk şaraplarına burun kıvıran ıstıraplı bir ukalalık dönemi yaşadıktan sonra, ülkemin şaraplarını keşfediyorum.

Kavaklıdere’nin, Doluca’nın, Mey’in, Pamukkale’nin, oranın buranın şaraplarını keyifle içiyorum.”

İşte birinci bakla; marka... “Bizi andı, sizi anmadı” oyunu başladı. Harika bir piar ortamı. Ora, bura nere, bu ne biçim öküzgözü, nerede bu boğazkere?

“Ve iddia ediyorum, Türkiye 10 yıl içinde Avrupa’nın en iyi şaraplarını üreten ülkeler arasına girecek.

Tıpkı rakıyı, zeytinyağını, ekmeği, peyniri mükemmelleştirdiği gibi.

Hem de bunu, pazar günlerinin afrodizyak keyiflerinden hiç nasibini alamamış, maalesef alamamış bir siyasi zümrenin engellerine rağmen yapacak.”

İşte ikinci bakla; afrodizyak almayan, keyfinden de nasibini almayan siyasi ve de köhne zümre... Yaşamdan yeni ve farklı lezzetler alabilecek, cinselliği kıskırtılmış varsıl bir zümre olmak varken, olur mu hiç yoksul kalmak ya da püritan takılmak öyle.

“Geçen pazar yine böyle bir gündü.

Tansu Bodrum’da olduğu için, kutsal makarnadan vazgeçip mangal yapmaya karar verdik.

Tam mangal yanarken torunum Zeynep seslendi:

‘Küresel ısınmaya yol açıyorsunuz...’

Hayretle baktım ve gülmeye başladım.

Zeynep'e sarıldım, yan tarafta öteki torunum Sinan Ali bahçede Fenerbahçe formasıyla koşuyordu."

Hani şu filmlerde gördüğünüz Fransız saraylarından ya da İngiliz malikânelerinden hayal edin şimdi, olmadı Osmanlı köşkü. Hafiften duyarlı cıvıl cıvıl torunları da bu saray yavrusunda bahçenin içine yerleştirdiniz mi, işte size gerçek bir aile saadeti...

"Zülfî Livaneli'nin en muhteşem şarkısı çalıyordu:

'Ah benim sevdalı başım...'

Bir arabesk pazar günüm daha geçiyordu.

Gün batarken, o muhteşem mısralar kimbilir kaçınıcı defa aklıma geldi:

'Günler geçip gitmekte

Kuşlar gibi uçmaktalar..."

Uçtu uçtu kuş uçtuyu söylerken Zülfî, bir haftasonu daha o dingin havasıyla geçip gitmektedir öylesine, bir şarabın kadehimizden süzülüp gitmesi ya da bir mısranın aklımıza gelmesi gibi belki de...

9 Tombala ya da hoppala yazısı: “Gesi bağlarında üç top gülün var” diyelim. Peki, “Petrus bağlarının üzerinde neden her gece iki helikopter uçar?..”^{***}

Tarihler 5 Mart 2008’i gösterdiğinde, Kağan Gökalp imzası ile ilginç bir şarap yazısı belirdi Referans Gazetesi’nde. Yazılmakla kalmadı, soruldu bir de; “Picasso, Dali, Miro’nun şarap etiketi tasarladığını biliyor muydunuz” diye. Bilmiyorsanız bile şu anda öğrenmiş bulundunuz, hadi öğrenin iyice:

Petrus bağlarının üzerinde neden her gece iki helikopter uçar?

Gusto dergisinin genel yayın yönetmeni ve Milliyet’in pazar eki yazarı Mehmet Yalçın’ın düzenlediği şarap kurslarının üçüncü etabını tamamladım. Mehmet Yalçın’ın “A’dan Z’ye Şarap” kitabını bir solukta okuduktan sonra, kursta tanıştığım şaraptan çok iyi anlayan bir başka dostum Mithat Aracı’nın verdiği Complete Wine Course’u (yazar Kevin Zraly) okuyorum bugünlerde. Şarap dünyasına girdikçe birbirinden enteresan hikâyelerle karşılaştım. Rothschild ile ilgili olanı filmlere konu olabilecek kadar ilginç:

İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilere karşı büyük bir mücadele örneği gösteren Yahudi Baron Philippe de Rothschild, Almanlar’ın savaşı kaybetmesiyle 1945 Mouton-Rothschild şaraplarının şişesine V harfini yazdırmıştı. V harfi Victory’nin (Zafer anlamına gelir) V’si idi. Bu tasarımı yapan ünlü ressam Jean Cocteau’dan başkası değildi. İngiliz ve Amerikan askerleri Fransızlar’ı Naziler’in elinden kurtarıırken, doğa da aynı yıl Fransızlar’a yüzyılın en büyük armağanlarından birini verdi, 1945 rekoltesi şarapçılıkta 20. yüzyılın en iyi rekoltelelerinden biri olarak tarihe geçti.

* Bir türkû, Selda Bağcan’dan dinlenesi.

** Bir haber manşeti - 5 Mart 2008 tarihli Referans Gazetesi.

Bugün Bordeaux-Medoc bölgesinin en iyi beş şarabından (Diğerleri yine bir başka Rothschild Chateau Lafite, Chateau Latour, Chateau Margaux, Chateau Haut-Brion) biri olarak gösterilen 1945 Mouton-Rothschild'in bir şişesi de İstanbul'daki Sunset'te bulunuyor. Fiyatı 20 bin dolar. Şarabın daha önceki sahipleri Uzanlar'dı.

Mouton Rothschild etiketini 1945'ten sonra her yıl tanınmış bir ressamı tasarlatmak gelenek haline gelmiş. Kimler yok ki bu ressamlar arasında. Picasso, Dali, Miro, Chagall, Andy Warhol sadece birkaçı. Bu eskizlerin orijinalleri "Şarapta sanat" müzesinde bugün.

Baron Philippe'in ölümü ile bu geleneği kızı Baroness Philippine yaşatmaya devam etmiş ama, günümüzde ticarileşen birçok şey gibi bu gelenek de ticarileşmeye başlamış, örneğin Çinli yeni zenginlere daha çok şarap satmanın dürtüsüyle Çin'in tanınmış ressamlarından birine yaptırdıkları etiketi reklam koktuğu her halinden anlaşılan üslupla Rothschild'in ağırlığına ve marka değerine yakışmayacak şekilde tanıtmışlar.

Sanatın içki ile iç içe geçmesi bununla sınırlı değil sadece. Salvador Dali tanınmış Brandy markası Conde de Osbone'nin şişesini 1962 yılında tasarlamış.

Rahmetli Tuğrul Şavkay'ın kulaklarını da sürekli çınlatıyoruz kürsta. Şarap konusunda akıllara durgunluk verecek derfcede bilgili Mehmet Yalçın'ın bile "Üstat" diye bahsettiği Şavkay, bir Bordeaux-Pomerol bölgesi şarabı olan Petrus'la ilgili ilginç anekdotlar aktarmış vaktiyle.

Petrus bağlarının üzerinde geceleri iki helikopter uçarmış. Sebebi ise bağlardaki soğuk havayı motorun ısısı ile ikame etmekmiş. Kim bilir belki de Petrus'lar bu yüzden bu kadar pahalı. Bir de yüzde 95 Merlot üzümünden oluşan Petrus'un bağları çok küçükmüş, sadece 110 dönüm. Dolayısıyla piyasaya çıkan Petrus adedi talebe göre çok kısıtlı.

Şaraptan anlayanlar kadar, anlamayıp parası olanlar da Petrus'a çok meraklı. Özellikle Çin ve Rusya'nın yarattığı yeni zenginler... Kalitesi kadar bu faktörler de fiyata etki etmiş olmalı ki, Petrus bugün en pahalı Bordeaux şarabı.

İlerleyip durmuşuz bütün yollar boyunca

Gece ve şarap alemlerini terk ettiğinizde, bir kum tanesi yapışır otoyolda uzanan kedinin cansız bedenine...

Zınnn. Hiç pitstop almadan yolu tamamlamalısınız. Gece alemlerinden çıktıktan, süper şaraplarla ziftlendikten sonra "Site-Oto-Plaza-Oto-Mall-Oto-Site-Oto-Plaza" döngünüz içerisinde otomobilinizle evinize dönerken, altınızda kalanlara acımamalısınız.

Sahi, kimse tutmaz otomobil altında kalan kedilerin istatistiklerini, değil mi? Kaçı bir yaşını doldurmadan, kaç hamilelik dönemindeyken kalmış otomobilin altında, bilinmez ki...

Çok mu önemsizdir, yola fırlayan bir kedinin gözünden anlatabilmek trafiği...

Örneğin, telaşla fırlayıp yola, son sürat koşturarak ya da bir an için duraksayarak yolun ortasında, artık nasıl denk gelirse öyle, geçebilmek karşıya.. Önce sola, sonra sağa falan değil, daima ve dümdüz karşıya... Kim bilir, tadılacak ve de yaşanacak ne çok şey vardır karşıda; vınnnnn, zınnnnn, bir an önce atılmalı o bolluk diyarına.

"Vınnn. Ne de çoklar!" diye düşünebilir kedi. "Zınnn. Neden bu kadar hızlılar?" diye. "Vınnn ve de zınnn, bunlara hiç değmeden koşmayı, neden böyle zora koşarlar?"

"Peki, bu arazilere döktükleri taşların, kumların, betonların, kaplama dedikleri anlamsız çıkıntıların iki yanında olan bitenlerin neden farkına varmazlar? Arazileri, çöplükleri, evleri, yerlere dökülen bütün o şeyleri, neden illa birbirinden ayırmaya çalışırlar? Gerçekten yaşamak için, serbestçe ve olabildiğince koşturabilmek için; yol dedikleri, o beyaz çizgili gri tuzakları hiç oluşturmadan yaşamayı neden akıllarına konduramazlar?

"Peki peki, neden gerçeklere bir Kafka kedisi gibi bakamazlar:

"Hani, gerçi, belki, oysa ki, mademki, öyle ki, eğer ki, sanki, sanki de sanki ...

"Umursamaz değilim; bakıyor, gözlüyor, ilişkilendiriyor, hesaplamaya çalışıyorum bir şeyleri elbette. Hani, nasıl diyorsunuz, 'uygun bir fırsat kolluyorum' neticede. Biliyorum, pencerenin ardından kuşlara atlayıp cama çarpmam, akvaryumlardan avlanma denemelerimde suya batmam, kendi kuyruğumu kovalayıp durmam ve daha onlarca, yüzlerce beceriksizliğim yüzünden dalga konusuyum sizin muhitinizde. Yanlış anlamayın, sanki bir zamanlar varmış gibi, saygınlığımı geri kazanmak ya da toparlamak gibi bir derdim yok benim. Tek amacım, hesaplarımı iyi yapıp, eksiksiz denemese de, kafamda birtakım planlar hazırlayıp karşıya varmak.

"Öyle bilimsel bir sıçramanın eşiğindeymiş gibi dikilmem, gözlerimden çıktığını tahmin ettiğim tedirgin ışığın parlaklığı ve bedenimdeki gerilimden sezebileceğiniz ani bir hareketin öncesindeki keskin duyarlılık, kimseyi yanıltmamalı. Sade, basit ve pratik bir çözüm arayışındayım. Dedim ya, karşıya geçebilmek sadece amacım.

"Adım adım ölçüp biçemem belki her şeyi. Yolun kenarında dikildiğimde, bir uçtan diğerine kaç adımda varacağımı yüzde yüz netleştiremeyebilirim. Ama benim de mesafelerin nasıl alınabileceğine dair kimi fikirlerim var. Fırlayıverip yolun ortasına, kornaydı, frendi hiçbir ikaza aldırmaksızın kendi koşumu tamamlamak, bu fikirlerin en önde geleni. Biliyorum, bir dolu sakıncası

var böylesi bir denemenin. 'Koşulları senin belirlemediğin bir ortamda, iradeni ne kadar sergileyebilirsin ki' diye, bu tavrımı eni konu sorgulayabilirsiniz. Lakin, içgüdüleriyle hareket eden bir canlının, düşüncelerinde ve bilincinde belli sınırlara sahip olacağını da bilmelisiniz. Hem fırlayıvermek yola, fırlamadan önce ölçüp biçtiğimiz bütün değerleri göz ardı etmek midir; lütfen, bizim türümüze de bu kadar haksızlık etmeyin.

"Ayrıca fırlayıvermek tek çözüm yoludur da demedim ki ben, sadece fikirlerimden en önde geleninin o olduğunu belirttim. Teessüf ederim, kendimi tek bir alternatife bırakıverecek kadar aptal değilim. Av peşine düştüğüm zamanlarda takip etmişsinizdir; fırlamadan önce sinip beklemeyi, gerektiğinde temkinli adımlarla ağır ağır ilerleyip yeniden pusuya yatmayı da gayet iyi bilirim. Elbette, soyumun Afrika'da kalanları kadar avcı olduğumu iddia edecek değilim, ama kedigillere adımı verdiğimi de ihmal etmeyin derim.

"Hem siz de gayet iyi bilirsiniz ki, bazen öylesine ustalıkla hareketlerle karşınıza çıkarım ki, bana uygun gördüğünüz bütün beceriksizlikleri tek kalemde silip atabilirim. Bir elektrik kaçağını fark edip sizi dikkatli olmaya çağırabilmem, üzerime doğru pike yapan bir sineği hiç beklenmedik bir hareketle patimin altında sıkıştırabilmem, karyolanızın dibinde yıllardır unutulup kalmış kaleminizi yeniden ortaya çıkarabilmem ve hatta, kırk yılın başında da olsa, ağzımla kuş tutup karşınıza çıkabilmem, hiç de küçümsenmemeli.

"Yo hayır, çevik ya da atik olduğumu söyleyecek kadar ileri gidecek değilim. Haddimi bilirim. Yine de beni, kendini bilmez bir enayi ya da saf olarak göstermeye çalışanlara karşı, elimden geldiğince direnirim. Civarımda olup bitenler, üstüme üstüme gelenler ya da garip ses ve hareketler yüzünden şaşırıp durmamı, saflık olarak nitelemenin bizatihi kendisi safdillik olacaktır kanımca. Özellikle de, beni şaşırtanlara biraz daha yakından bakınca.

"Öyle ya, yolkenarından geçen birinin hareketlerinden ürküp ken-

dimi diğer tarafa atma isteğine bırakıvermemde suç bende midir, beni şaşırtan kişide midir? Hele ki bu münasebetsiz kişi, gözleriyle dik dik bana bakıyor, bacağına garip bir şekilde üzerime doğru sallıyor ya da aksırıp tıksırıyorsa, daha da büyük bir panikle atarım kendimi yollara. Dalgın dalgın dolaştığım söylenir hep, bu tür karşılaşmalar karşısındaki tepkimin şiddeti, irkilmemin gülünç biçimleri düşünülerek. Oysa ki uyanık olduğum da söylenir sıklıkla. Bir hareketin gelişini önceden tahmin edip konumumu değiştirebilme yeteneğim gözetilerek. Benim bütün bu karşıtlıklardan ve karmaşadan anladığım, davranışlarımı dört başı mamur bir kategoriye yerleştirmenin hiç de öyle kolay olmadığıdır.

“Kararsızlığı kayıtsızlık olarak yorumlamak ne kadar yanlışsa, hareketsizliği kabullenmişlik olarak değerlendirmek de o kadar yanlıştır aslında. Yolun kenarındaki kararsızlığımdan ve hareketsizliğimden yanlış anlamlar çıkarmayasınız diye eklemek zorunda kalıyorum bunları da.

“Sonuçta, otomobil adını verdiğiniz devasa ve tekerlekli varilleri, bir vücut çalımıyla geçebileceğim basit birer engel olarak değerlendirmek, pek doğru olmayacaktır kanımca. Onların, o kocaman motorlarının desteğiyle ve nedense hep yolun dikine, vınnn, zınnn diye büyük bir hızla ilerleyebilme yeteneklerinin karşısında, benim sadece bacaklarımın kuvvetiyle ve nedense hep yolun enine, tısss, pısss geçiş gayretlerim pek zavallı kalmaktadır. Benim bildiğim, vücut çalımını dediğiniz, olsa olsa birbirine denk güçler arasında, birinin diğerini küçük bir hareketiyle kandırması sonucunda açığa çıkmaktadır. O halde, tıpkı fırlayıverme seçeneği gibi, vücut çalımıyla avantaj sağlama seçeneğinin de, tek başına ele alındığında, sağlam bir alternatif olduğunu söylemek bir hayli zor olacaktır.

“Belki de, otoyolun kenarında durmuş ve ne olursa olsun karşıya geçmeyi kafasına koymuş bir canlı için, sağlam seçenek aramanın kendisi bir hata olabilir, kim bilir? Hani ‘ne olursa olsun karşıya geçmeyi kafasına koymuş’ derken, bir saplantı ya da takıntıyı mı ifade etmekteyim, orası da belirsizliğini korumaktadır

gerçekten. Öyle ya, meraklarımızın peşinden gitmeyi, kendimizi gerçekleştirebilmenin, potansiyellerimizi değerlendirebilmenin bir biçimi olarak kim inkâr edebilir ki?

“Sonuçta ne yaptığım ile nasıl yaptığım arasında bir uyum yakalayabilmek derdindeyim. Ne yaptığım derken, yolun karşısına geçmeyi, artık, meraktan, takıntından ya da saplantıdan, her nereden kaynaklanırsa kaynaklansın, bir ön kabul haline getirebilmeliyim. Böylelikle, belki de, ne yapmam gerektiği sorununu bütünüyle bertaraf ettikten sonra, nasıl yapmam gerektiği sorusuna geçebilirim. İşte bu geçişle birlikte de, bir paralellik, benzerlik, denklik, yakınlık, uyumluluk ve hatta ‘tam uyarlık’ peşinde koşabilirim.

“Şimdiye kadar bu iki sorunu birbirinden tam olarak ayıramadığım için, son derece dağınık anlatmış olabilirim. Emin değilim. Ama bir kez ne yapmam gerektiği sorusunu aşır nasıl yapmam gerektiği sorusuna geçtiğimde, ‘tetikte’ hareket etmem gerektiğine dair bir netliğe ulaşabilirim.

“Tetikte olmak derken de, sürekli tedirginlik ya da ürkeklik halinde, sanki yere siniyormuş gibi ilerlemem yanıltmasın sizi, ince hesaplar peşinde olabilirim. Bir serçeyi kanatlarından yakalamadan önceki hafifliğim, bir çekirgeye üçüncü sıçrama izni vermek için sarf ettiğim enerji ve gayretim, bir kardeşimle kapışmadan önce ona meydan okuyabilmek adına gösterdiğim azami dikkatim ve belki de benliğim, sebebiyet verebilir işte bu türden bir yürüyüşe. Aynı şekilde, eğilerek ve belki de sinsice, karşı durabilirim şimdi de bu otomobillere.

“Hani bazen konuşmanın köpüğüne kapılıp söylemek istediklerini ifade edememek, hatta kimi zaman tam tersini söylemek mümkündür ya, bu diyalog ya da monologumuz da öyle bir yere gidecek sanki, endişe içindeyim. Uzun süre tetikte bekleyip, önemsizmiş gibi görünen ayrıntıları ölçüp biçtikten sonra, otomobillerin geçiş hızı ve sıklığına uygun olarak, kendimi yolun karşısına büyük bir hızla ama dikkat ve ustalıkla, gerektiğinde kıvrak bir vücut çalışımıyla fırlatıp hedefe varma maceramı bu kadar uzun uzadıya anlatmamın kime, ne faydası var? Dedim ya, tetikteyim.

“Sonuçta tek bir hapsirliğinizle, alt üst edebilirsiniz bütün hesaplarımı. Tek bir acı freninizle, tek bir dikkatsizliğinizle, tek bir oyununuz, tek bir yolunuz, tek bir yolculuğunuzla, çaresizlik ve telaş içerisinde yiyecek arayan bir yavrucağı gönderebilirsiniz öbür dünyaya.

“Merak kediye öldürürmüş diyorsunuz ya. Bu da benden o zaman: Hadi oradan, ruhsuz metal yığınaklar; sizden daha büyük, sizden daha beter ölüm mü var?..”

Sıcak bir tahrip yaşanır sonra...

Erhard Berner, Filipinli emlak patronlarının “sıcak tahrip” diye söz ettiği en gözde yöntemlerden birinin “gazyağına bulamp ateşe verilmiş bir fare veya kediye (köpekler çok çabuk ölüyordu) rahatsız edici bir eve doğru kovalamak” olduğunu ifade eder. “Bu şekilde başlatılan bir yangınla başa çıkmak zordur, çünkü talih-siz hayvan ölene kadar bir sürü gecekonduyu ateşe verebilir.”

Polisiye filmlerdeki sıcak takip sahnelerinden, homur homur motor sesleriyle birbirinin dibine giren otomobillerden, ani manevralar yaparken görünmez bir kazayla ölüveren kötü karakterlerden sıkılanlar için yeni bir temaşa bu. Sıcak tahrip...

Western filmlerindeki ateşli oklardan, hışır hışır tutuşup duran müstemilattan, alevlerle gelen ani patlamalardan ve hızla büyüyen yangınlardan sıkılanlar için yeni bir macera. Sıcak tahrip...

Yine kovalıyoruz, yine yakıyoruz, ama yepyeni bir filmdeyiz, yepyeni bir “janr”ı idrak etmekteyiz şimdi. Sıcak tahrip...

Pek yakında... Size en yakın sinemada... evinize en yakın mahal-lede, iki sokak aşağıda, Başibüyük'te, Esenler'de, Hamidiye'de, Derbent'te... Sıcak tahrip... her yerde...

* Gecekondu Gezegeni, Mike Davis, 158, çev. Gürol Koca, Metis Yayınevi, 2007

**Janr: “Genre”, sinemada tür.

Başrollerinde hayvanların, o en masum halleriyle çocuklarımızı tavlayan minik “hayvan kardeşler”in oynadığı, bu çok çok sevimli yaratıkların seslendirmesini de, o ünlü, pek ünlü film yıldızlarının yaptığı, şu gönülçelen filmlerden birindeyiz hep birlikte.

Koşuyor, koşuyor, koşuyor.. ve birbirini kovalayıp duruyor kedilerimiz ve farelerimiz. Yakalamak pek mümkün değilmiş gibi bakıyor köpeklerimiz. Koşup duvarları aştıkça karakterlerimiz, neredeyse sevinçle parıldıyor koşuşturmayı takip eden gözlerimiz. Onlar koşarken, bizler izlerken, birer alev topu gibiyiz.

Bir yandan da güvendeyiz: Hızla koşturup dururken bir alev topuna dönüşen sevimli bir kedinin macerası, bugüne kadar hiç kâbusa dönüşmedi ki!

Koşuyor, koşuyor, koşuyor... ve birbirini kovalıyor sözcüklerimiz. Yakalamak pek mümkün değilmiş gibi yarım kalıyor cümlelerimiz. Koşup duvarlara tosladıkça ifadelerimiz, yeni bir kovalamacaya başlıyor sözcüklerimiz. Sanki biz okumaya/yazmaya çalıştıkça daha hızlı sıralanıp akıp gidiyor harflerimiz. Onlar koşarken, bizler izlerken, birer alev topu gibiyiz.

Bir yandan da güvendeyiz: Bugüne kadar, okuyanın ya da yazarın sözcüklere yetişemediği hiç olmadı ki!

Okurun yakalayıp yetişemediği, gözleriyle takip edemediği, konusu okurdan daha hızlı akıp giden, üstelik onun okuyamadığı süre zarfında da değişiveren bitimsiz ve eşsiz romanlar vardır hani.

Yakalamak ne kelime, belki hiç boşluk bırakmadan, hiç uyumadan, hiç ara ve soluk vermeden düşerseniz sayfaların peşlerine, uzaktan takip edebilirsiniz cümleleri, o da bir nebze.

Örneğin Sönmüş Hayaller’in Lucien’i rahata kaçıp gazetecilik batağına girecek mi, açlık ve sefalet dolu bir yol olsa da has edebiyatta ısrar edecek mi diye merak edersiniz. Sonra siz okuyana kadar olanı biteni, taşraya dönmüş, hayalleri sönmüş, perişan bir vaziyette bulursunuz Lucien’i.

Belki de tek çareniz, geceleri rüyanız dahil, hiç ara vermeden, bir an bile sözcükleri yitirmeden, kitabın sayfalarında, olayların ortasında, karakterlerin ruhunda ilerleyebilmeniz. Rüyanızda akıp gidenlerle kitapta olup bitenlerin aynı yönde ilerleyebileceklerinin hiçbir garantisi yoktur tabii ki, ama en azından bunu denedim dersiniz. Her şeyi yitirmek yerine bu şekilde ilerlemeyi denemeniz, uyanıkkenki olası bir kesişme için daha yararlı olacaktır, bunu da bilersiniz.

Aslında en iyisi hiç uyumadan, iş denen gereksiz mesailere hiç dalmadan, hiç yemeden ve hatta içmeden kitabın başından ayrılmayıp, olayların ve kahramanların gelişimini sıkı sıkıya izleyebilmektir. Ne var ki, baştan da demiş idik, siz okurken dahi, okuma hızınızdan daha hızlı gelişip dönüşebiliyor bazı kitapların seyri.

Bazen cümleler, bir çağlayanın dökülüştü, bir sevgilinin dokunuşu gibi gelir, içlerindeki cazibeye öyle bir kaptırırsınız ki, akıp gittiklerini bile göremezsiniz sanki.

Sanki her şey, yolculuğun en sonuna varmak içindir. Oysa asıl deneyimi, oraya ne şekilde varmak gerektiğini, anlatının ayakları yerden kesebilen en uçucu hallerini ıskalalamamak gerekir. Bir kitabı, sanki güneş çarpmış da bedeniniz bütün dengelerini yitirmiş gibi yaşamak önemlidir.

Ne kadar uzun dayanırsanız dayanın, bir süre sonra gözleriniz kitabın sayfalarını eritirken uykuya dalma hali başlayıverir. Henüz okuduklarınız, okumadıklarınızdan daha fazla değildir belki. İlk sayfalardaki alışma evresinde ya da sonlardaki bitirme döneminde de olabilirsiniz. Belki sabit fikirleriniz vardır, ilkokuldaki kahrolasica okul numaranızı, mesela yüz elli altıyı geçip geçmediğinizi kolaçan edersiniz. Yarılısanız da kitabı yarılama-sanız da, siz böyle uzaklaştıkça, bilinciniz kayıp durmaya başlar, altlara, en altlara, uzaklara, çok uzaklara. Uykuyla uyanıklık arasında bir başka dünyada yaşarken siz, Lucien geliverir yanınıza. Bir bakarsınız kitapta ve aklınızda, bir bakarsınız uykuya dalışınızda, rüyanızda.

Rüya kahramanlarıyla kitap kahramanları iyice yanaşıp birbirine, uykuya geçerler öylece.

Yalnızsınızdır şimdi. Yapayalnız. Bırakıp gider tüm anlatılanlar sizi. Tüm aldatılanlar gibi.

Siz yalnız olsanız da, akıp gider roman, çoğalıp durur kendi uzamında. Sıyrılıp yalnızlığınızdan bir an önce, çoğalabilmelisiniz siz de. Herkes böyle ilerliyor, ilerliyor, ilerliyor... sonsuz bir cümbüş içerisinde.

“Yazı yazarken koşmak istiyorum” demiş ya Sevim Burak, okurken oluyor size şimdi de. Ölürken bir de, yazamadıklarınızı da yanınızda götürerek. Büyük bir romanı, yoğun bir metni okurkenki heyecanınız gibi.

Ve uyanırken yeniden doğan bilinç. Patlamayan afyon. Sabah mahmurluğuyla ağır ağır farkına varılan bir dünya ve roman. Devam etmek lazım o halde, kitaplar ve de sözcükler çok da ileriye koşmadan...

Alevler ve kedi de böyle koşturuyor işte önümüzden; yazılan yazandan, sözcükler okuyandan, kedi yangından ileride sanki. Gözlerimizin takip edemeyeceği bir hızla yayılan alevler gibi, yangın bacaları, yangın kitapları, yangın mahalleleri sarmış sanki.

Bir ok gibi fırlıyor en sevimlisi. Dört bir yanında alevler gizli. Sadece kuyruğuyla değil, bütün bedeniyle saplanacak bir ok gibi.

Hayatın bağına. Hayatı güç bela sürdürmeye çalışanların aç açık kalmama umuduna. Hayata tutunmaya çalışırken küçük hırsızlıklar yapanların mahallelerine, sokaklarına, konutlarına. Hatta halı hırsızlığı yapanlara, yıkanıp balkona serilmiş kilimleri indirmek için üstlerine kedi atanların kondularına... kediler ve fareler yağar işte böyle sonunda.

Ah o sevimli Miki Maus, ikililerin en popülerleri Tom ve Jerry, Sylvester ailesinin (Rambo değil tabii ki) o muzip, şen şakrak kedisi... Walt Disney harikaları sizi; çocuklarımızın zihinleri yetmez size, yakın, yok edin evlerimizi.

Tom ve Jerry'yi aynı "amaç disiplini" içerisinde, birlik olmuş vaziyette görmek pek mümkün değildir, öyle değil mi? Ah şu Tom, hiç yakalayamaz ama koşturur peşinden minik faresinin sürekli: Elinde bir sineklik, elinde bir süpürge, faraş, sopa, maşa... artık ne bulursa, koşturup kovalar sürekli Jerry'yi, yakalayamasa da...

Yanıp tutuşur ama içi, yakalayabilme arzusuyla...

Yanıp tutuşur boşaltılması gereken evler. Yanıp tutuşur, bir ok gibi aramıza fırlayıp gelen küçücük memeliler. Süpürgeler, faraşlar, sopalar, coplar, silahlar, panzerler, balyozlar... yetmediğinde son bir çaredir belki de... kediler ve fareler.

Yanıp tutuşur. Alevlerin ve sözcüklerin hızını yakalayamaz okuyanlar.

Yanıp tutuşur. Kedinin ve farenin hızını yakalayamaz insanlar.

Yanıp tutuşur. Koşuşturup dururlar arkalarından zavalılar.

Yanıp tutuşur evleri, yanıp tutuşur hayatları, yanıp tutuşur yarınları, yanıp tutuşur cümleleri... kediler ve fareler kömür olana kadar...

Bir kum tanesi kaçır kaldırımın kenarındaki boyacı çocuğun gözüne, ağlar ekmek teknesinin kırılıp gitmesine...

Kaldırım kenarlarındaki boyacı çocukların sandıkları kırık artık. Ayakkabı boyayarak değil, kırık boya sandığı için dilenerek geçinmek... nasıl bir yıkım bu, nasıl bir acındırık. Yeni milenyum sandıkla geçinme ve dilenme modeli böyle belki de: Hakiki bir acındırma yeteneği lazım ve de kandırık.

Yuttur yutturabildiğine, yuttur yutturabildiğince... aynı yoldan gelip gidenler, hep aynı güzergahı kullananlar düşünüldüğünde, kandırık da bir yere kadar, birileri tutar fark edebilir durumu elbette. İlk gördüklerinde parayı verdikten kelli, "s.kime kadar" diye açıklanabilir onların bu çok bilmiş ve uyanık halleri de.

Yine de hep aynı yerde durmamalı. Kalemikle boş kağıtlara, fır-

çasıyla resim defterlerine gönlünce boya atacağı yerde, ayakkalara gönülsüzce cila atarak büyüyen çocukların kaldırım kenarlarında kırdığı boya kutuları, şehrin farklı farklı caddelerini dolaşmalı.

Yoksulluğun gerçekliği ile mizansenı bütünlemeli birbirini: Boyacı çocuğun masumiyeti, gözlerde Sezercik'i' aratmayan bir yaş birikimi ve kırık boya sandığının, kahverengilerin, siyahların, simsiyah hayatların cilalı kaderi, kırılıp dökölüvermiş de yere, yepyeni bir tablo oluşturuyormuş gibi.

Vicdanın yarılıvermesi, şefkat duygusunun eriyip yitmesi, keder, hüzün ve dertlerin birike birike bitivermesi de -pastel renklerle tabii ki- bu tabloya eklenmeli.

İnsanoğlu doğdu, büyüdü, gelişti... tosladı sisteme, kaldırımın kenarına tünedi. Öyle değil mi?

Çalıştı ve direndi. İşinden oldu ve dilendi. Öyle gibi...

Nedir peki gözlerinizde biriken: Hayatın acımasızlığına karşı derinden hissedilen bir hüzün mü? Hayatın acımasızlığına karşı yalana başvuran küçücük çocukların sizi kandırmasına karşı duyduğunuz üzüntü mü?

Dilenenin çaresizliğine acımak değil, kandırığına sinirlenmek de mümkünmüş demek ki...

Öyle bir toplumsal duyarlılık ki, var gibi ama yok.

Öyle bir toplumsal çürümüşlük ki, yok gibi ama var.

Varlık ve hiçlik arasında gidip gelmiyor mu insanlar?

Öyleyse bir kez daha Kafka dünyasından ve de -birinci sınıf olacak değil ya- alt sınıflardan bir öykü anlatmayı denemeli, birinci tekil şahıstan:

"Hani, gerçi, belki, oysa ki, mademki, öyle ki, eğer ki, sanki, sanki de sanki...

“Hani kendini bırakıveren, bir dönem için birazcık salıveren, bir süreliğine kafasını dinleme hakkını kullanıveren, şöyle bir kovuğuna çekilip rahatlamaya çalışıveren, kendini lüzumsuz kılıveren onca adamın aksine, gayet lüzumlu bir adamım ben galiba... işime vermek zorundayım kendimi sürekli.

“Gerçi iş denebilir mi benimkine, pek de emin değilim. ‘İş’ tarifine neler girer diye bir bilgim olmasa da, yaptıklarımla, ettiklerimle bu kutsal sandığa sahip olana dek epey bir şey denedim. En ilkel haliyle, üçe alıp beşe satmak denen ticareti, suyundan, limonatasına, simidinden açmasına denemek belli bir iştir herhalde; işte bunları denedim. En gelişmiş haliyle, ticaretten birikenleri küçük de olsa bir üretim aracına dönüştürmek de bir iştir herhalde; işte bunu da denedim.

“Denedim ama, şüphelerimi de sona erdiremedim. İş denince aklıma gelen belirsizlikler, sırf çocuk gibi olmama, çocuk gibi görünmeme de bağlı değil, bizzat işimin niteliğine dair benim şüphelerim. İş biçimimi değiştirerek daha mı yüksek bir geçimlik elde edebilirim, belki de bunu anlayabilmek, bunu iyice tartabilmek asıl derdim. Ve işte böyle düşünme düşünme bir halt yiyemeyince, üçe alıp beşe satmaktan da, ticaretten de vazgeçtim.

“Oysa ki yalancıkdan katılmak oyuna, ‘iş’ anlayışımı da radikal bir biçimde değiştirebilirdi belki, işte hazır ticarete ara vermişken, en azından böyle bir değişiklik iyi olur diye düşünmekteydim.

“Ticaretten vazgeçmek ya da ara vermek derken, alıp satmak yerine, oturup hizmet vermektir kastettiğim. Bilirsiniz; üçe aldıklarınızı beşe satamayınca, üçün de altında patlıyor mallar insanın avucunda. Oysa ki, belli bir alanda hemen hemen hiçbir şey almadan doğrudan hizmet satmaya kalkıştığınızda, ne kadar az iş yapsanız da, yaptığınız eninde sonunda kâr kalıyor yanınıza.

“Hoş, hiç iş çıkmayınca, hiçbir müşteri kapınızı çalmayınca, gün sonunda siftahla sinkaf birbirine karışınca, ister al sat işi yapın, ister oturduğunuz yerden hizmet verin, soluğunuzun kokusu doğrudan mide boşluğunuzdan yayılıyormuşçasına aç, evinizin

damı doğrudan gökyüzü manzaralı olmuşçasına açıkta kalıyorsa-
sunuz eninde sonunda.

“İşte o zaman, daha önce iş sandıklarınıza değil de, boya sandı-
ğınıza sarılıyorsunuz sıkıca. Dört köşe bir şey, minicik çekme-
celerinde türlü renkler, müşteri ayaklarının yerleşebileceği siyah
kalıplar, her tür ayakkabıyı parlatabilecek cilalar, her tür cilayı
daha da parlatabilecek fırçalar, her tür fırça darbesini daha da
parlatabilecek çaputlar, her tür çaputu boynuna dolayıp kafasını
tinerle parlatabilecek boyacı çocuklar... Dört köşe bir şey, zevkten
ve kederden dört köşe bir hayat belki de...

“O vakit, dört köşenin dördünü de daha bir cilalamak için abiler,
ya çalıp çırpmalı ve serserilik yapmalı ya da kandırık ve acındırık
yapıp hırsızlık sanatını piyasa kılıfına uydurmalı, öyle değil mi?

“Tabii bu yollara sapmadan önce, boya sandığından ekmek çı-
karmaya da çalışabilirsiniz. Bunun için aylık geçim endekslerini,
dört kişilik bir ailenin yaşama limitlerini, açlık sınırı değerlerini
ve benzerlerini kafanıza hiç takmamalı, sandıktan çıkan ekmeği,
öyle katıksız matıksız ağzınıza atmalısınız.

“Mantıksız mı geldi, doyamadınız mı? E biz de biliyoruz herhal-
de, doyamazsınız. İşlek bir caddede, nam salmış bir boyacı değil-
seniz, allah aşkına, nasıl doycaksınız?

“Hazır ve ucuz ev boyaları süpermarket kasalarının dibinde dizi-
liyen; tarihi bir lostra salonunu temsil ya da bankalar caddesinin
müstesna bir köşesini işgal etmiyorsanız, bir allahın gariban sandı-
ğına günde kaç ayak dizebilirsiniz? Hele hele çocuk yaşta aile bak-
maktaysanız, ayakkabı boyayarak nasıl geçineceksiniz sahiden,
söyler misiniz? Olsa olsa emekli maaşınızın yanına üç beş kuruş
ek gelir ilave etmek için, seksenli yıllarda İstiklal Savaşı gazileri-
nin yaptığı gibi siz de kundura boyacılığına meyledebilirsiniz. Eğer
böyle değilse ve göğsünüze bir madalya iliştirilmemişse, yoldan
geçenleri öyle kolay kolay cezbedemezsiniz. Evet, artık kara kara
düşünmeye, yavaş yavaş yeni yollar denemeye, ağır ağır ilerlemeye
başladınız... siz de ufak ufak bizim taraflara geçeceksiniz.

"Biraz cesaret lütfen; ekmeğinizi yaptığınız, yapabileceğiniz iş-ten değil de, acındırma kapasitenizden çekip çıkarabileceğiniz noktada, yanına birazcık katık da bulabileceksiniz sonunda. İşte bunun için sandığı alınız efendim, alınız. Elinizde bir güzel tutup tartınız, tartınız. Şimdi sandığın kendisine değil ama içerisindeki boya kutularına epey zarar verecek şekilde bırakınız. Bırakınız efendim, yere çakınız.

"Bırakınız efendim yapsınlar, bırakınız geçinelim. Şimdi sandığı-mızın yanına oturup, ağlamaklı bir suratla dilenelim.

"Sandığı kırıp ticareti ve hizmeti yerle bir ederken, parçalanmış-lığından yeniden doğan postmodern bir anka kuşu misali zirveye yerleşebilirim belki. Ama fazlasıyla abartılı ve hatta absürd olur böyleleri bir mitoloji girişimi, değil mi?

"O halde, en arabesk oturuşum ve duruşumla, masum ve maz-lum, savunmasız ve korunmasız, zavallı ve çaresiz eğleşiveririm kaldırımın köşesine. Genel gariban ve yardıma muhtaç görünümüm yetmiyormuş gibi, bunun üstüne bir de, görünmez kazanın gadrine uğramış en boynubükük halimle. Şehirlerarası otobüsle-rin ve kamyonların şoför mahalline ya da arka camına asılan şu meşhur posterdeki ağlayıp duran küçük çocuk gibi belki de. Kan, ter ve gözyaşıyla kazanılıyorsa ekmek, ilk ikisinden yeterince dö-künce, sıra gelmiş şimdi de üçüncüye.

"Zaten müşteri dediğiniz, siz de bugüne kadar yaptığınız bütün o meşakkatli işlerden çok iyi bilirsiniz, bir bakıma için birini yedirdiğiniz. Efendim, o halde, gözyaşıyla kandıracağız müşteri milletini, geçineceğiz.

"Kandıracağız milleti ama yakayı da ele vermeyeceğiz. İki ya-kayı bir araya getirmek için kırk takla atacağız, yine de yakayı ele vermeyeceğiz. İşte buradan kritik bir noktaya varabiliriz; iki yakayı bir araya getirmek için, asla onu düğmeleyip sabitlemek gibi bir hata işlemeyeceğiz. Evet, biz sabit değiliz, tezgahı iş-letebilmek, daha sağlıklı işletebilmek için sık sık yer değiştirmeliyiz. Bir o yaka, bir bu yaka da olabilir, aynı yakada farklı

kaldırım köşeleri de olabilir; iki yakalı şehrimizin altını üstüne getireceğiz.

“Örneğin ilk gün için, Beşiktaş - Ortaköy arası Çırağan durağı sonrası kaldırımın sağ yanı epey elverişli bir bölge gibi. Ertesi gün Barbaros Bulvarı'ndan yukarı, Yıldız'da üniversiteye uzanan üst geçidin ilk basamakları, daha ertesi gün Kışlaönü'nden Mecidiyeköy'e doğru Yıldız Posta Caddesi ve daha sonra bir üst caddede bankacıların mesai bitimi; iş yapabilir bunların hepsi.

“Sonra suyu çıkınca bu eski İstanbul sokaklarının, vapura binip karşı yakaya geçeceğiz. Öyle merkezi yerlerden, cüzdanı şişkinlerden, vicdanı sızlayabilen talebelerden, duyarlı orta sınıf üyelerinden pek de uzaklaşmadan sandık devireceğiz.

“Yani, özcesi arkadaşlar, bu ‘iş’i yaparken, merkezi yerlere yerleşeceğiz, ilk bakışta dikkat çekeceğiz, hem de bir hayli çekeceğiz. Öyle ‘gözünüze görünmeyiz’ diye artizlik yapmaya girişmeyeceğiz. İkinci bakıştan ise, alimallah, sakınmayı bileceğiz.

“Bir başka deyişle yoldaşlar, mizansen hazırlayıp insanları düdükleme güzel de, yakalanmak feci; işte o yüzden daha onlar ütődüklerini anlamadan, biz sahneyi temizlemeyi becereceğiz. Tüm bu çaktırmama girişim ve gayretlerimize rağmen, işimizi çözenler de olacaktır elbette. Kötü kötü bakacaklardır bize ve kurduğumuz düzene. Hele bir de para verdilerse ilk gördüklerinde, gelip hesap sormaya bile kalkacaklardır ikincisinde ya da üçüncüsünde. Onlara ya gerçek düzeni işaret edeceğiz ya da tabanları yağlayıp gideceğiz.

“Şunu da bilersiniz, sazan toplamak sokaktan, o kadar da kolay değildir bu memlekette. Tamam, yüzde yetmiş, sekseni ya da doksanı için -artık hesaplar neye göre yapıyorsa- aptâl diyorlar ama iş paraya gelince cin kesilirler her yerde. Vicdan mı? Ne kadar vicdan kaldı ki zaten şu millette?! Demek ki, olanı da yok etmek, biz en diptekilerin elinde...

“Ne o, her şey tezgah diye, punduna getirip voli vurmaya çalışıyoruz diye, insanların hassasiyetlerini ve hatta haysiyetlerini sö-

mürerek, onları yalana gömerek para kazanıyoruz diye, kızdınız mı yoksa bize?

“Uğraştığımız ya ta en başta, şu ‘iş’ dediğimiz şeyin tanımını ile. Tam da bu değil midir: Tezgah kurup muayyen bir süreyle, götürmek müşterilerin cebindekileri, şu ya da bu şekilde. Evet kardeşler, biz sadece işimizi iyi göreceğiz, gerisi zaten sarhoş sidiği gibi gelecek, geçinip gideceğiz.

“Hem siz hiç mi suçlu ya da sorumlu değilsiniz aramızdaki ilişkinin böyle kırık dökük bir vaziyette ilerlemesinden. Hani atasözünün dediği gibi, ‘dost başa, düşman ayağa’ diyerek, daha en başından düşman bellemediniz mi bizi? Sürekli ayaklarınıza bakarak, doğal bir müttefikiniz olamayacağımız belli.

“Dilenmek midir bu peki? Türkiye’deki çoğu şirket iflas etmiyor mu sanki? İflas edip hazine yardımına başvurduklarında dilenmiş mi oluyorlar yani? Üstelik, görünmez bir kaza sonucu iflas eden işletmemizin patronu ya da genel müdürüne, Türk Mevduatı Sigorta Fonu’ndan ya da diğer kamusal kaynaklardan değil de, bizzat sivil kesimler tarafından yardım ve bağışta bulunulması, sorunlarımızın kamuya yük olmadan çözülmesi diye değerlendirilemez mi? Neresi dilenme bunun?

“Hadi, iflasından, genel müdürlüğünden, kamusal ve sivil yardımlarından, kaç satırdır sürdürdüğümüz demagojisinden vazgeçtik diyelim, ‘Boyayalım mı abi’ diye ona buna laf yetiştirip duracağımıza, öyle boynu bükük oturmamız kırık boya sandığının arkasında; ‘Allah rızası için’ di, ‘Allah ne muradınız varsa versin’ di, ‘Allah sevdiklerinize bağışlasın’ di, ‘Allah tek sancıda kurtarsın’ di ya da hiçbir laf yumurtlamadan öylece sessizce ve birkaç gözyaşı damlasıyla oturmamızdı, niye dilenmek sayılsın ki?

“Tabii insanların hal ve konumlarına bakıp, yol kenarına eğleşme biçimlerini yorumlayıp, dert ve sıkıntılarını, daha da önemlisi o an için beliren acil ihtiyaçlarını anlayıp, tüm bunların bir yardım çağrısı oluşturduğu sonucuna varmak çok da zor değildir. Avuç açmadan sessizce yardımları kabul etmek, belki de insanlık gere-

gidir. Dilenmeyeceğiz, yardımsever halkımıza yardımları karşılığında iyi dileklerimizi sunmakla yetineceğiz.

“Neyse efendim, bizler acz içindeyiz ve bu halimizden kurtulma derdindeyiz. Kendimizce enayi tuzağı falan kursak da, iş peşindeyiz. Ve bir kez ucundan yakalayabilirsek, kırıp döksek de, işimizi iyi göreceğiz.

“Neyse efendim neyse, sandık, hep eski sandık. Bütün o sosyal güvenlik sandıklarını ortaya çıkaran, ilk dernekleri, sandukaları, sendikaları, dayanışma sandıklarını yaratan, cenaze gerçeği kadar eski.

“Dönem 1820’lerin İngiltere’si, Tarihçi E.P. Thompson anlatsın gerisini: ‘Küçük esnaf, zanaatkârlar, işçiler – hepsi kendilerini, hastalığa, işsizliğe karşı korumak ya da cenaze masraflarının karşılanmasını sağlamak için yardım dernekleri ya da ‘sandık kulüpleri’ üyesi olarak garanti altına almak istiyorlardı. Çalışan insanlar cenaze törenlerine olağanüstü bir önem atfediyorlardı. Yoksul bir cenaze toplumsal aşağılanmanın ta kendisiydi. Halk arasında cenaze töreni çok önemseniyordu ve ölmek üzere olan adamın kafasını çok meşgul ediyordu: ‘Beni John Rawson, John Robert ve John Roper’in taşımalarını isterim’ diye yazıyordu ölümüne mahkum olmuş bir makine kırıcı, ‘sevgili karıcığım, diğer üçünü de sen seç’”*

“O halde, sosyal yardım sandıkları yıkılıp çözülür, boyacı sandıkları kırılıp dökülürken, dilenmekten başka çaresi kalmayan aç ülkelerdeki bütün yoksullar gibi, genç ve yakışıklı cesetlerin yanına katıp, kundura boyacılarının sandıklarıyla taşıyın beni.

“Hem gömülüp gitmeden önce, kendince birer sanat yapıtı, resim sanatından postmodern birer alıntı da çıkarabilirim belki önünüze.

“Öyle ya, biz boya kutularını kırıp durdukça böyle... yerlerde toprak toprak duracak değil ya boyalar, akıp gidecekler bir gün, yağmur sularının sürüklemesiyle...

* E.P. Thompson, İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu, s. 510 çev. Yygur Kocabaşoğlu, Birikim Yayınları, 2004

"Akacaklar caddeler boyunca... akacaklar yollar boyunca... akacaklar kaldırımlarda..."

"Belki de daha yağmur yağmadan önce, birileri basacak üstlerine... bir sokak köpeğinin boku ya da gezdirdiği köpeğin pisliğini toplamaya üşenen bir fifi sahibinin bokluğu üstüne..."

"Ve yağmurlar ve önüne bakmayıp yanlışlıkla pisliğe bastığını sananlar ve köpekler ve insanlar birleşecek, yayıp duracaklar bu boyaları kaldırımların üstünde..."

"Ortalık yağmur çamur ve yağmur boya olduktan sonra kurumaya başlayınca, dışavurumcu resim denemeleri kalacak geriye kaldırımlarda..."

"Ve sona geldik efendim, resmin büyüğüne: Dilendiğimiz tüm duraklar ve kaldırım köşeleri tabloya katıldığında, Büyük bir İstanbul manzarası ortaya çıkacak en sonunda..."

"Aklınızın tam ortasında..."

Kum ocağında, inşaatta, kum kosterinde, cam atölyesinde, içeride, dışarıda...

"Topraktan, ateşten, sudan, demirden doğarken" güneşi içenlerimizin türküsü, "her putrelinde, her tuğlasında, her kerpicide kan ter içinde yükselirken yapı", yumarız gözlerimizi bakmayız hiç dışarı.

Dışarıda, "Türkiye'deki deniz kumculuğunun yüzde 90'ı İstanbul'da yapılıyor" derler, kavgamızın şehrine kumdan kaleler dikerler.

"Denizden çekiyoruz hayatı abicim. Vinçlerle yutkunuyoruz suları. Yoğun, tuzlu, yosunlu, devasa bir balçık. Kepçeliyoruz der-yayı."

* Nâzım Hikmet'in "Güneşi İçenlerin Türküsü" ve "Yapıyla Yapıcılar" şiirlerinden.

**Metindeki teknik ve istatistikî bilgiler, "Birinci Uluslararası Deniz Kum Platformu" notlarından.

Dışarıda, “Şehrin ihtiyacı yıllık ortalama 10 milyon ton kum” derler, bu gereksinimleri nasıl yarattıklarını hiç söylemezler.

“Kurutma kağıdı gibi bizim hayatımız abicim. Kum kosterleriyle deryayı içimize çekeriz. Bu deryanın kuzusu balıkçı teknesine giderken, kumu da bize kalır. Öyle puşt bir dünya. Ama balıkçı da yaşayacak karaya çıktığında, hem de bu kumlarla inşa edilen güvenli sığınağında.”

Dışarıda, kaynaklarına göre kum çeşitlerini sıralarlar: Kara kumu, dere kumu, sahil kumu, kömür ve kil damarları üzerindeki kumlar, deniz kumu... peki, yok mu bu çölün bir sonu?

“Kum ocaklarında pişenler başka türlü olur abicim, sırf inşaata değil cam işine de giderler örneğin. Onlar kadar olamasak bile, denizi ve güneşi emeriz biz de, keççelerimiz bir daldığında derine, denizler altında yirmi bin fersah vız gelir hepimize.”

Dışarıda, fersah fersah ölçümler, hesaplamalar, eksiltmeler, artırmalar yapılır. Ekonomik olması için deniz kumunun, en fazla 70-100 mil arasındaki mesafeden çıkarılması gerektiği anlatılır.

“Onu biz de biliriz abicim. Gerektiği kadar açılır, kulaç kulaç mîsina salar, metre ayarımızı öyle yaparız. Bir kez mesafeyi tutturduğumuzda ise, kıylara bakar, kerterizimizi alır, bir daha hiç şaşırmayız.”

Dışarıda, “uzmanlar” vardır; kum kalitesi denilen şeyin çok mühim olduğunu, ancak bunun öneminin ancak 1999 depreminden sonra gündeme geldiğini ifade eder, teessüflerini dile getirirler. Özellikle de hemen komşu bina sapasağlam dururken, yıkılıp gitmiş, göçüp bitmiş evlerin harcındaki midye ve istiridye kabuklarını inceleyenler, beton blokların birazcık kazımayla toza dumana karıştığını görenler, gerçeği de rahatlıkla belirtirler: “Doğal bir afet değil, insanlık suçudur deprem” derler... derler ama dinletemezler.

“İnşaatta, şurada, burada kullanmadan önce, denizin kumunu ayrı, dağın, taşın, ocağın kumunu ayrı yıkarsın abicim. Aynı hammaddeymiş gibi görünse de bambaşkadır bunların kimyaları, bambaşkadır bunların kalınlıkları, bambaşkadır bunların

dağılmaları. Nerede olursa olsun, ister denizin dibinde isterse karada, olduğu kayaç önemlidir kumun. Aslına bakılırsa her yer bir şekilde kumdur. Önemli olan dokusudur."

Dışarıda, "edebiyatçılar" vardır; "retorik" derler, ona buna, ota boka, uçan kuşa, avuca alınan kuma yüklenirler:

"Bir avuç kum önce tek biçimli gibi görünür, ama ona ne denli uzun süre bakarsak o denli farklı yapılar içerdiğini görürüz. Kumun her tanesi farklıdır. Birbirinin aynı iki tane bile yoktur. Bazıları bir yönden benzer, bazıları bir başka yönden benzer ve kumu, bu benzerlikler ve benzemezliklere göre farklı yığınlar halinde ayrabiliriz. Renk tonlarına göre ayrı yığınlar, boyutlarına göre ayrı yığınlar, tane biçimlerine göre ayrı yığınlar, opaklık derecesine göre ayrı yığınlar, böyle gider gider. Ayırma ve sınıflama işleminin bir yerde bir sonu olacağını sanırsınız, ama yoktur. Gider de gider."*

Dışarıda ve içeride, kimse görmüyor ama kum gibi dağılıp gidiyor şehir. Çimentoyu, suyu, kumu, onu, bunu karıştırınca beton olmaz illa, bilgi de lazım yanına.

"İstatistik de biliriz abicim. Bugün ülkemizde resmi rakamlara göre 20 milyon metreküp civarında beton var, kaçakları da buna katarsak 25 milyon metreküp tahmin edebiliriz."

Dışarıda ve içeride, hücreleri parçala diyeceğiz ama boşuna. Milyonlarca metreküp betonla, yeni yeni hücreler dikip durmak-tayız insanlığın ufkuna.

"Betonarme, prefabrik, hatta ahşap da olsa fark etmez abicim, inşaat kumunu bir şekilde, bir yerlerden elde edeceksiniz. Karasal kökenli diyor bilenler, böyle merccek şeklinde oluşmuş kumlar; iyidir bunlar. Sonra sahil kumları, deniz kumları derken, İstanbul'da bir de kömür yatakları var abicim, bunların üstünde de kumlar olur. Alır inşaatlara verimiz onu da. Ayrıca Şile'nin oralarda büyük büyük kil yatakları var. Üzerlerini bir görsen, çok kaliteli, çok güzel kumlar var. Ama bizim patronlar, bunları inşa-ata değil, döküm sanayiine veriyor, işi biliyorlar."

* Ne alaka ise, "Zen ve Motosiklet Bakım Sanatı"ndan bu alıntı, Robert Pirsig'in romanı, sayfa 75., çev. Süha Sertabiboğlu, Ayrıntı, 1995

Dışarıyı ve içeriği doldurmuş bunlar: Dünyayı bir kum tanesinin gözünden izlemek isteyen minimalist sanatçılar. İşin hep bireyselliği, eğlencesi, dalgası peşindeler. Oysa milyon metrekep beton blokların yanında, kalıba dökülen milyarlarca sanayi ürünüyle birlikte koskoca bir dünya var karşımızda. Bir yanda beton gibi gerçekler, öte yanda kumdan kaleler dikmenin albenisine kapılıp giden kendini bilmezler... bu böyle sürer gider.

“Şimdi karasal kökenli kum diye bir laf çıktı abicim. Silisyum dioksit mi ne diyorlar, hah onlar hep yüzde 95’in üzerindeymiş hepten. Ama biz onu da inşaata veremiyoruz öbürküler gibi, cam işine gidiyor bunlar da. İdeal hammadde diyorlar.”

Dışarıda ve içeride, camın akışkan olduğu, binlerce yıl beklenirse bu akan maddenin görülebileceği söylenir. Belki de o akışkanlığın hızını görebilecek/sezebilecek gözlerden çok, sabır istenir. Bırakın, camın kum gibi akıp gidişini izlemeyi, bu izlenceyi hayal edebilmek bile çok güzel değil midir? Peki, hayal gücünü falan kıskırtmak iyi de, o camları, bütün o camları kırıp isyana kalkışmak varken, niye bu türden işlere girilir?

“Evet abicim hayallere dalıp fazla uzatmayalım, bu deniz kumcularını da bir kenara bırakalım. Yapıcıyız biz sonuçta, işimize bakalım. Hep tuğla tuğla üstüne koyarak geldik bugünlere. Devasa iş makinelerinin dibinde ya da yoksul bir gecekonduyun yeni ve kaçak katının ilavesinde, karıştırıp duruyoruz dünyanın harcını hep aynı türküyü. Yükseldikçe yükseliyor yapı, emeğimizin karşılığı küçüldükçe.”

Dışarıda devasa bir birikim vardır, içeride büyük bir boşluk. Dışarıyı yaparlar, içeriği yıkarlar. Restore edilip öyle pazarlanır her şey. Binalar büyür, insanlar un ufak edilir. Yeniden inşa, yeniden yapılanma, restorasyon... derken harcımız biraz daha bozulur.

“Dünyayı biz yaptık ya, kutsal metinlerde anlatıldığı gibi altı günde falan değil öyle; beş bin küsur sene uğraştık, bütün o yakıp yıkmalarınız da içinde abicim. Sadece Babil’in kulesini, Mısır’ın piramidini, Çin’in seddini, Osmanlı’nın kalesini falan da değil

abicim, milyar kere milyar bloğun, harcın, tuğlanın her birini. Bu kadarını gerçekten akıl alabilir mi?"

Dışarıda, akıl ağır çekmez artık. Kafası gövdesine ağır gelenlerin kelleleri uçurulur. "Sektör, doğası gereği üç yıl patlama yaşıyor-sa, sonraki 7-8 yıl durgunluk dönemine giriyor. Mevsimlik Kürt işçileri ağır sömürü koşulları altında ve hiçbir güvenceye sahip olmaksızın artık türkü bile söyleyemiyor" denir."

"İlkbahar gelir sezon açılır abicim. Ağır iş derler ama, inşaat ameleliğini bilmeyenler, gerçekten 'ağır' nedir onu nasıl bilecekler... Onca güvenlik, önce güvenlik falan hikâye, ağırlık esastır bizim işte!"

Dışarıda bütün esaslar bırakılır artık. Meselenin özünü tartışmak için, köstebeğin gözü tartışılır habire." Kimisi mavi olduğunu söyler, kimisi gri, tahminler hiç bitmez ki. "2007 ortasında etkisini göstermeye başlayan global emlak krizi, Türkiye'yi de şişmiş fiyatlarla yakaladığı için yine uzun bir durgunluk döneminin, hatta tüketici kredilerinde bir çöküş ihtimaliyle birlikte bu sefer bir fiyat çöküşü ihtimalinin ufukta görüldüğü söylenebilir."

"Ne krizler gördü bu eller abicim. El görmez deme, işsiz güçsüz, bomboş kalınca öyle bir görür ki. Aman diyeyim, işleri iyi, durgunluk falan çıkmasın, nazar değmesin abi. Hadi bakalım, işimize gömülüyor ve hep birlikte söylüyoruz şimdi, girilmesi yasak olan bir inşaat alanında: Ayağında kundura, yar gelir dura dura..."

Dışarıda, istatistiğin soğuk dilinde de anlatılabilecek ölümün gerçeği... O dev köprülerin, kulelerin, tünellerin, plazaların, alışveriş merkezleri ve sitelerin inşaatı sırasında ölen işçilerin var mıdır istatistiğini tutan birileri? Taşeronla vere vere, onuncu taşeron yüzünden şaştı mı yoksa kimin hangi işin peşinden gittiği?..

"Her yıl en az 150 işçi yüksekte düşüp ölüyormuş abicim. Gazetelerde öyle yazıyor. Ama bizim buralarda, çok şükür, kaza

* sol.org.tr, Ergun Çağlayan'ın iktisat yazılarından alıntılar.

** Cengiz Gündoğdu'nun, soldaki bitimsiz tartışmaları eleştirmek için kullandığı bir benzetme.

filan olmaz. Baretlerimizi takmadan girmeyiz inşaat sahasına. Üst katlardan düşünce baret falan da fark etmiyor ama."

Dışarıda, anlatır birileri işçi ölümlerini, deprem gibi, kimse dinlemez ki: "Koç'un OPET'teki ortağı Öztürklerin Haramidere'deki 'Astrum Towers' inşaatının 28. katından düşen üç işçi hayatını kaybetti. Alt taşeron tarafından istihdam edildikleri belirtilen işçilerin inşaat iskelesinin ters dönmesi sonucu düştükleri iddia ediliyor. Son yıllarda yapımlarında adeta bir patlama yaşanan alışveriş merkezi, plaza türü yapılar büyük firmalar tarafından gerçekleştiriliyor gibi görünseler de esas olarak inşaat işleri son derece deneyimsiz, ucuz iş alan taşeronlar tarafından üstleniliyor. İTÜ İnşaat Fakültesi öğretim görevlisi Dr. Emre Gürcanlı, Astrum Towers'takine benzer bir kazanın birkaç yıl önce Kadıköy'deki Tepe Nautilus'ta gerçekleştiğini, alışveriş merkezinin inşaatının bitiminde uzay çatı sistemini temizleyen üç temizlik işçisinin düşerek öldüğünü söyledi. Gürcanlı resmi istatistiklerin iş kazalarının azaldığına işaret ettiğini, çok güvenilir bulunmayan bu istatistiklere göre bile yılda 350-400 ölümlü iş kazası gerçekleştiğini söyleyerek, yine aynı rakamlara göre 150-200 inşaat işçisinin yüksekte düşerek yaşamını yitirdiğini belirtti."

"İskelen ne kadar sağlam olursa olsun, hiç boş bulunmayacaksınız abicim. Altımıza ağ sarmak, çevremize korkuluklar yerleştirmek gibi masraflara girecek değiller ya. Maliyetler o kadar yükselirse, Çin'den işçi getirmeye başlarlar düşürmeye. Düşürmeye derken, yere düşürmeye değil be abicim, maliyetleri düşürmeye! Bak, kömür ocaklarında getirmeye başladılar bile, yok 'güvenlik' diye, yok 'canımız tehlikede' diye, işimizi kaptırmayalım bu çekik göz- lülere, göz göre göre."

Dışarıda, endişeyle dolmuş, sıkıntıya ve çekinceye boğulmuş, korkularla terbiye olmuş, iş kaybetme korkusunun her an hissedildiği bir hayat vardır, devam eder gider. Kum işçisi kepçeler, inşaat işçisi kürekler, cam işçisi eritir gider.

* sol.org.tr, 3 Ocak 2008'de yayınlanan "İskeleden düşme sonucu ölümler birinci sırada" başlıklı haberdan alıntı.

“Cam işçisi deyince abicim, camın teri de gözlerimizde. Fırınlanmış kumdan devşirdiğimiz küçücük bir balonu üfleyerek, üflediğimizi çevirerek, çevirdiğimizi döverek ağlıyoruz, tüm bebekler gibi. Terliyoruz her yerde abicim. Alınlarımızda birikiyor damlalar, tıpkı cam gibi.”

Dışarıda, isterseniz bir deniz kenarına gidin şimdi. Uzanın kumsala, kumların arasına daldırın parmaklarınızı daha sonra. Ardından kumu avuçlayıp kaldırın ellerinizi yukarıya, avucunuza doluşan kumları parmak aralarınızdan yavaş yavaş saçın sonunda.

İçeride, işte böyle akıp giden zamanın sonsuzluğunda, bırakın kendinizi camın hammaddesindeki akışkanlığa...

Biri, diğeri ve öteki; beyazlatın kotunuzu şimdi...

Amerikan kumaşına olmasa da, milli Amerikan giysisine konması mümkündür uçup duran bir kum tanesinin.

Konmasa da kondururlar zaten. Bambaşka bir havası olur kotların, kumlarla ağartılabilirlerse sahiden.

Başka, bambaşka gerçekten... eskimiş ama yeni... yeni ama ağarmış... hiç kullanılmamış ama çok kullanılmış... derken, bütün (bu çelişkili ve özentili) yollar, o rahat jean pantolonunu üzerinden hiç çıkarmayan bir kovboya çıkar.

Ford'da ya da General Motors'ta çalışan bir fabrika işçisi belki. Başında koruyucu baret, bacaklarında Amerikan rahatlığının simgesi, alınterine bakacak değilsiniz ya, kotunun eskimişliğinden anlayacaksınız harcadığı eforu, emeği, gayreti, bilmem neyi.

Biri var işte orada, çıplak üstü, boynunda şık bir fular belki, bir elde sigara, Marlboro tabii ki, yerde bir içecek, Coke şişesi sanki, bacaklarını saran beyazlamış kotun markasını vermeye gerek var mı ki? Şart değil, o kadar da markalara bağımlı olmamak lazım, insan kendisini özgür hissedebilmeli.

Başka biri daha var, “öteki”, çıplak onun da üstü, sırtında terden sıırsıklam beyaz bir atlet belki, bir elde sigara, Samsun ya da Maltepe tabii ki, yerde bir içecek, bakkaldan ekmek arası tahin helvaya ya da peynir zeytin ikilisine katık olsun diye alınırken “sarı ya da siyah, hangisi ucuzsa ondan ver” diye seçilmiş bir meşrubat şişesi, beyazlatmakta olduğu kotun markası yok henüz, fason üretim dediğiniz marka üretmez ki. Hem o kadar da katı olmayın marka konusunda, orası özgürlük diyarıysa burası da esneklik ülkesi, gerçekten esnek üretim bu, katı olmaya gerek yok yani.

Başlar “öteki”nin haberi: “Dünyada ve tabii Türkiye’de her zaman moda olan blue-jeans ya da kotu beyazlatmak-eskitmek için çalışanların, bu iş yüzünden öldüklerini biliyor musunuz? Dünyada makinelerle yapılan bu iş, Türkiye’de ucuz diye elle yapılıyor. Taşradan 15-25 yaş arasındaki gençler, bu iş için İstanbul’a geliyorlar. Bir işçinin anlatımıyla işin ‘geleceği’ şöyle: ‘Kot kumlamaya gelirsin, sonra askere gidersin, çürüğe çıkarılınca öğrenirsin hastalığımı, köyüne döner, ölürsün. Buna kumlama hastalığı derler.’”*

Haberi okuduktan sonra biri, kotunu çekecek özgür özgür dolaşacak şehri, New York’ta Manhattan’daki plazasına, işine koşturur gibi.

Haberi okuduktan sonra diğeri, kotunu çekecek özgür özgür dolaşacak şehri, İstanbul’da Mashattan’daki uydu kentinde, haftasonu yürüyüşünü yapar gibi.

Haberi yaşadıktan sonra öteki, ağartacak hepsinin kotunu, esnek esnek çalışacak, İstanbul’da Alibeyköy’deki atölyesinde, ciğerlerini bitirir gibi.

Devam edecek “öteki”nin haberi: “Göğüs Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Zeki Kılıçaslan, kot taşlamaya da kumlama işinin neden olduğu hastalığın ve ölümlerin tesadüfen teşhis edildiğini, fason çalışan atölyelerde çalışan onlarca gencin öldüğünü anlattı.”

Uzanacak biri kumlara, Miami Beach’in serinliği yetmediğinde, elinde buzlu bir vodka; denizin tatlı nemini, sağlığı ve güneşi so-

* İtaliklerle belirtilen haber spotları, 11 Haziran 2008 tarihli, Yasemin Arpa imzalı, “Öldüren işkolu: Kot taşlama” haberinden, ntvmsnbc sitesi.

luyacak bütün gün boyunca. Ağartılmış kotunu giyecek akşam olunca.

Uzanacak diğeri kumlara, Dalyan Plajı'nda kayalara oyulmuş kral mezarlarından gelen serinlik yetmediğinde, çamur banyosuyla ferahlayacak biraz da. Ağartılmış kotunu giyecek banyo keyfi son bulduğunda.

Uzanacak ötekinin eli kumlara, kuru hava kompresöründen gelen sıcaklık yetmediğinde, beyazlamış kotlara ütü basıp daha da pişecek sonunda. Ağır ağır öksürüp duracak akşam olunca.

Gelişecek "öteki"nin haberi: "Kılıçaslan: Kot taşılama, kotların beyazlatılması, eskitilmiş görünümü verilmesi için, kumun kuru hava kompresörleriyle kotların yüzeyine tutularak aşındırılması işlemine verilen ad. Bu uygulama sırasında solunan tozlar akciğerde silikozis hastalığına yol açıyor. Ucuz olduğu için bu yöntem kullanılıyor. Kumun özü silisyum'dur ve ciddi hastalık yapar. Bu hastalık aslında madencilerde olur. Tünel, yol yapımında, döküm işinde çalışanlarda rastlanan klasik madenci hastalığı. Bizim de bilmediğimiz şekilde meğerse kotlar yıpratılırken kum kullanılıyorymuş. İlk önce başka doktorlara gitmiş hastalar, tüberküloz sanılmış. Bu hastalıkta akciğer filmindeki görüntü, tüberküloza benzer çünkü. 8-10 hastanın akciğerlerinden gereksiz şekilde biopsi yapılmış ve görülmüş ki toz (kumlama) hastalığı."

Beyaz beyaz kotunu çekip aşkını arayacak güneyde biri, kovboyu reklamlardan hep öyle öğrendi. Vahşi çöle bakacak, kaktüslere, vahalara, uzaklara... Hayat dediğin egzotik bir arayıştır biraz da.

Beyaz beyaz kotunu çekip aşkını arayacak doğuda diğeri, özgür kız reklamlarından hep öyle öğrendi. Issız ve çatlamış topraklara bakacak, kuru otlara, susuzluğa, uzaklara... Hayat dediğin otantik bir maceradır biraz da.

Sarı sarı kumla dolan akciğerleri ve kazandığı üç beş kuruş biriki miyle köyüne, doğuya dönecek öteki. Evdeki acıya, yoksulluğa ve hastalara bakacak, uzaklara... Hayat dediğin 15-25 yıldır toplamda.

Daha da gelişecek "öteki"nin haberi: "Bingöl'ün Karlıova Taşlıçay

Köyü'nde neredeyse her evde bir 'kumlama hastası' var. Bazı evlerde 3-5 hasta... Köylerinden kalkıp geldikleri İstanbul'da sigortasız, maskesiz, havalandırması bile olmayan kot taşlama atölyelerinde, çok değil 6 ay ile 2 yıl arasında çalıştıktan sonra, öleceklerini öğreniyorlar... 15- 25 yaş arasında gençler. Ölenler de bu yaşlarda. Bingöl Karlıova'nın Taşlıçay köyünde tam 100 kişi hasta. Durmadan hasta çıkıyor. Dün basın açıklamasına gelen bir genç, 'Ben çalıştım ama hasta değilim' dedi. 'Film çektir dedim. Çektirdi ve hasta çıktı.'

Saf, pamuklu bir kot var kışında birinin... beyazlatılmış görüntüsü ayrı bir cazibe katıyor hatlarına... neredeyse bütün gün, 12 saat boyunca eğlenip tepinecek Greenwich Village'da bir parti ortamında... hayat gerçekten yaşamaya değer böyle zamanlarda.

Saf, pamuklu bir kot var kışında diğerinin... beyazlatılmış görüntüsü özel prim yapacak "ortamlar"da... neredeyse bütün gün, 12 saat boyunca zıp zıp zıplayacak Sıraselviler'de bir o diskotekte bir öbüründe... hayat gerçekten yaşamaya değer böyle özel günlerde.

Saf, değerli bir kumu var ötekinin... kaybolmayacak hiç ve beyazlatacak kotun görüntüsünü, özel prim yapması için mağazalarda... nefes nefese de kalsa en az 12 saat çalışmak zorunda, İkitelli'de hiç havalandırılmayan, kumlarını kaybetmeyen bir ortamda... hayat gerçekten ölümcül, bu en sıradan günde bile, mesainin tam ortasında.

Gelişe gelişe olgunlaşacak "öteki"nin haberi: "İstanbul'da halen Küçükköy, İkitelli, Sultançiftliği, Halkalı, Alibeyköy semtlerinde her türlü denetimden uzak çok sayıda kot taşlama atölyeleri var. Bunlar fason firmalar. Büyük kot firmalarının fason işlerini yapıyorlar. İhracat yapan firmaların pis işlerini yapıyorlar. Bu atölyelerde insanlık dışı koşullar var. Normalde buraların havalandırılması gerekirken, bunlar tam tersine kum kaybolmasın diye her tarafı kapatıyorlar. Saf kum olduğu için değerliymiş. İşçilere dışarıdan hava veren 50-100 YTL'lik maske verebilirlerdi, ama vermemişler. 12 saat ve daha uzun saatler boyunca çalışıyorlar."

Durumu fark edecek, bilinçli bir tüketici olmaya karar verecek

biri; kot markalarını o kadar ayırt edemeyecek belki, lakin çocuk emeği için Uzakdoğu'da köle avına çıkan Nike'ı giymeyecek bir daha, başka bir markayı ihyâ edecek sonunda!

Durumu fark edecek, kullandığı markaları ona göre seçecek diğeri; kot markalarını o kadar ayırt edemeyecek belki, lakin Naomi Klein'in kitaplarını okuyup "no-logo" diyecek, "kötücül markaları" protesto ettiğini düşünecek sonunda!

Öteki'nin haberi sona doğru ilerleyecek: "Hemen İsveç'te 'Türkiye'den kot almayın kampanyası başlatıldı' biliyor musunuz? Ama kardeşim haklılar. İnsanların kanıyla mı yapılır bu iş!"

Durumu fark ettiğinde pek bir şey değişmeyecek öteki için.

Protestolar falan iyi de, aman işsiz kalmayayım diyecek.

Aman aşsız kalmayayım.

Aman amansız kalmayayım.

Ama sigortasızım, ama dermansızım, ama ilaçsızım, ama nasıl soluk alacağım?..

Sona erecek "öteki"nin haberi: "Tek bir iş yerinde, 40-50 kişinin 35'i hasta, 3'ü ölmüş, 2'si ölmek üzere. Hastalığın boyutlarını ortaya çıkarmak için bu işte çalışan herkesin başvurması gerekiyor. Kayseri'den de bilgi geldi bir hasta varmış. Erzurum'daki bir arkadaşımız fark etti hastalığı ve Bingöl'deki hastaları ilk o buldu. O yöredeki insanlar İstanbul'da çalışmışlar, hasta olmuşlar ve ölmek için köylerine dönmüşler... Sonradan öğrendik ki bazı atölyeler Tokat, Antep, Erzincan, Kastamonu gibi yerlere taşınmış. Bazıları da belki yöntemi değiştirmiş olabilirler. Oralarda çalışmış insanların hepsi risk altında. Çoğu kayıt dışı zaten. Çalışma Bakanlığı bunun üzerini örtüyor. Size de ifşa ediyorum: Bir sene önce Çalışma Bakanlığı Müfettişi bana geldi ve ne dedi biliyor musunuz? 'Çok da fazla kurcalamayalım bu işi, kaç milyon dolar ihracatımız var'..."

Yerin yedi kat dibine inseniz de, tütün lekeleri her yerde...

Rengi iyice solmuş ama ne olursa olsun sarısını korumuş duvarlarına afişler asardık o binanın. Afişlerde Nâzım'ın yüzüncü yaşını

kutlarken, şaşkın ve tedirgin bakışlarına denk gelirdik vapurdan inen insanların.

Emniyet amirine derdimizi anlatırdık bir yandan; yıllarca bu binada çalışan, binayı direnişle yaşatan tütüncü Zehra Kosova'yı hatırlatırdı birileri aramızdan.

Beşiktaş'ta, iskelenin hemen yanında, tütüncüler binasından yükselen tarihi grev seslerini, inşaat gürültüsüyle boğuvermeye çalıştılar ardından. Önce restorasyon dediler, sonra yıkıma karar verdiler. Büyük bir boşluk bıraktılar, öfkeli bakışlarımıza aldırmadan.

Kosova'ların incecik parmaklarında sarılan tütünlerin, sigarasından derin bir nefes çeken bir kalanturun ağzında yanıp bitmesi gibi, dümdüz yapıp eski binanın bulunduğu yeri, bitiriverdiler arazi işlerini.

Tarih değil mi, tarihi bina değil mi, tarihi binanın güzelliği değil mi, tarihi binanın güzelliğinin kaybolup gitmesi değil mi, tarihi binanın güzelliğinin kaybolup gitmesinin geride bıraktığı hüznün değil mi; hepsini yıkıp, yepyeni bir bina kondurmak için saldırdılar dört bir yandan.

Hemen denizin dibine yerleşmek, dalgaların köpüğüne binip tütün sarıvermek, üç kuruşa çalışmak zorunda kalanlara beş kuruş için mücadeleyi öğretmek... var mı öyle? Tütün tutan ellerin sarı lekeleri, binanın rengi iyice solmuş ama ne olursa olsun sarısını korumuş duvarları, tütüncüyü galeyana getirenlerin ve tütün binasına Nâzım afişleri yapıştıranların kızıl rüyaları, metalik bir maviyle yer değiştirmeliydi artık... bina satıldı.

Tarihi tütün deposu, o alışveriş merkeziyle bu iş merkezi arasında, o otel işletmesiyle şu yapı market arasında, o teknoloji mağazasıyla öbürü arasında, gitti geldi. Arazi deniz kenarında olduğundan kelli, butik otele karar verildi.

Hemen denizin dibi değil mi sahi, otel gerçekten de denizin dibine inşa edildi.

“Denizaltında 7 katlı otel ilk kez İstanbul’da, 13.02.2008

- 2010 Avrupa Kültür Başkenti seçilen İstanbul, yeni turizm projeleriyle dünya turizminin de başkenti olmaya aday. Dünyada ilk kez deniz altında 7 katlı otelin İstanbul’da yapılacağı, İstanbul’u kültürel değerleri yanında turizm açısından da iddialı bir konuma taşıyor. Tanrıverdi Holding’in Beşiktaş’ta 100 milyon dolar bütçeyle yapacağı otel, 2010’da tamamlanacak. Tanrıverdi Holding Yönetim Kurulu Başkanı Recep Tanrıverdi otelin 7 yıldızlı olacağını söyleyerek, ‘Anıtlar kurulu başta olmak üzere bütün ilgili yerlerden izin aldık ve Beşiktaş’taki Deniz Müzesi ile Dolmabahçe Sarayı arasındaki eski tütün binasını yıktık. Dünyada ilk defa denizin altına 7 kat ineceğiz’ dedi.”

Yedi kat inince yeryüzünün dibine, cehennemle çıkacak karşınıza Dante. Her katında başka bir “eğlence”, her katında başka bir işkence. Upuzun, gepgeniş tütün yapraklarına sarılacak bedenleriniz önce. Üstüne bir kat daha, bir kat daha, bir kat daha... derken tam yedi kat üst üste: Tabaklanmış cildiniz, alıklaşmış aklınız, pörsümüş suratınız, yağlanmış kalçanız, çarpılmış kollarınız, eğrilmiş bacaklarınız, sönüp gitmiş rüyalarınız ile. Artık zebanilerin dudaklarında bir sigarasınız işte, cehennem ateşiyle yakılacak yedi kere...

“Tütün deposunun yerine – Yeni Şafak Gazetesi’nde yer alan habere göre, otel yapılacağı yerde, 1930’lu yılların başında Avustralyalı bir firma tarafından kurulan Astro Türk Tütün Fabrikası binası vardı. Tekfen Holding’ten Tanrıverdi Holding’e intikal eden bina, 24.04.2005 gün ve 2005/1464 sayılı Beşiktaş Belediye Başkanlığı onayı ve İstanbul III numaralı KTVK Kurulu’nun 13.12.2006 gün ve 2152 sayılı kararına dayanılarak geçtiğimiz günlerde yıkıldı. Her şeyin kanuna uygun olmasına özel önem verdiklerini belirten Recep Tanrıverdi, 3 yıllık bir süreçte bu izinleri alabildiklerini söyledi. Yatırımlarında ağırlık merkezinin tekstil olmaya devam edeceğini belirten Recep Tanrıverdi, enerji piyasasında büyümek istediklerini söyledi.”

Yedi sektörde birden büyümek lazım aslında, denizin yedi kat dibine inildiğinde. Birinci katta fuhuş yaparsınız güzelce. İkincide

kara paralar aklanacak, geçerken bir elden diğerine. Üçüncüde özel güvenlik ya da çıplak işkence. Dördü taşeronla verin, vergiden muaf olmayı deneyin. Beşte yabancı ortak bulur, bölgesel bir oyuncu olur, silah pazarlarsınız Afganistan'a. Altıda siyanürle altın aranabilir İda'da. Yedide, Vatikan'a sipariş verin, işlediğiniz yedi günahı güncelleyin; tembelliğin, kıskançlığın, açgözlülüğün, kibirin, hırsın, şehvet düşkünlüğünün, öfkenin yanına, genetik müdahaleyi de ekleyiverin.

Hemen denizin dibi değil mi; karar verildi, dünyanın altı başlı canavarlarına genetik müdahaleyle bir yedincisi eklendi.

“6 Kath modeli Fiji Adası'na yapıldı - Deniz altında 6 katlı otelin yapımına ilk kez Fiji Adası'nda başlanmıştır. Amerikan şirketi Bruce Jones tarafından Fiji Adası açıklarına 160 milyon dolarlık bütçeyle yaptırılan Poseidon'un açılışı için geri sayım başladı. Dünyanın deniz altında 6 katlı ilk sualtı oteli bu yıl hizmete açılacak. Mercan kayalığı manzaralı Poseidon denizin 20 metre altında inşa ediliyor ve otelin odaları denizaltına benzeyecek şekilde yapılıyor.”

Neye benzetirseniz benzetin, nasıl tasarlıyorsanız tasarlayın, nereden bakarsanız bakın, kaçta satarsanız satın; bu şehir, bu toprak, bu dünya bir şantiyeye dönüşüyor eninde sonunda. Yediden yetmiş, yedi kat aşağıya, yetmiş kat yukarıya, deniz de katılıyor aralarına. Hafriyata bakıp kendinden geçen şaşkın insanlar var civarda, şaşırarak bir sonuca ulaşamamaları da. Vinçlerin inip inip kalkmasından, paletlerin toprağı düzlemesinden, dozerlerin yerin altına inmesinden, bütün iş makinelerinin tıkr tıkr işlemesinden, işbu gidişten bir medet ummakta.

Belki de tanrıların ya da koskoca bir emlakçının “geliştirdiği”, adına yeryüzü dediği minicik bir toprak parçası için bu kadar tantana çıkarmamak gerekir ortalıkta. Dünyanın en güzel şehirleri, toprakları ve denizleri açık açık pazarlanırken, Türkiye'nin İstanbul'unda, İstanbul'un Beşiktaş'ında, Beşiktaş'ın rıhtımında, rıhtımın kenarında, tarihi bir bina pazarlanmış çok mu ha!

Hem bu da bir şey mi, Ortaköy'de göz göre göre deniz kenarındaki okulu kundaklayıp harabeye çevirdiler. "Ha bugün, ha yarın restore edilecek" diye vatandaşı oyalamayı bildiler. Okulun bahçesini dört yıl boyunca otopark yapıp parasını yediler. Sonra da "Meraklanmayın, çok yakında yine okul olacak" vaatleriyle halkı kandırırken, okul binasını Belediye Meclisi kararıyla otel işletmesine satıp rantın büyüğüne konuverdiler.

Gerçekten bu da oldu sonunda.

O halde, yine aynı cümle, kafası koparılmış ve yerin yedi kat dibine gömülmüş olsa bile akıp gider sayfanın en altında; kıpkırmızı akar kum tanelerinin ortasında:

Sahi, kimdim ki ben?

Kum saatinde bir saniye.

Tütün deposunda bir toz tanesi belki de...

Bir üst geçit...

Altan kediler gibi koştura koştura geçmek varken, ne gerek var bunun gibi yığma siperlere?

Bir alt geçit...

Üstten kediler gibi koştura koştura geçmek varken, ne gerek var bunun gibi yığma deliklere?

Bir "kent geçişi" yaşanır sonra...

Baş kahramanı olmasa da, baş altı kahramanı İstanbul olan bir anlatıda, hafriyatlara baka baka yürümeye başlıyoruz Beşiktaş'ın kalabalık sokaklarında. Otomobillerin tozundan dumanından kalkan, asfaltlardan fırlayan, inşaat sahalarından uçuşan, rüzgârlarla kaçışan yüzlerce, binlerce, milyonlarca kum tanesi arasında, geçitlerin geçidi çıkıyor önce karşımıza:

"Üstadım, şu Beşiktaş'taki 'yaya geçidi' özetlemiyor mu sanki memleketin halini?"

"İyi dedin koçum, orası gerçekten de memleketin özeti gibi."

"İyi ama böyle şak diye söyleyince, çok yetersiz kalıyor ifade gücü anlamında, değil mi? Bunu öyle bir alegori ya da metafor haline getirebilmeli ki, çok katmanlı ya da geçişli bir metnin akışı içerisinde, sen sadece o yaya geçidini anlatırken, aslında memleketin ve bir dönemin halini anlatmakta olduğunu okur da bir şekilde sezebilmeli."

"Don Kişot ya da Moby Dick gibi."

"Hay, ağzını yiyim. Tam da onlar gibi. Ama yazılmıyor ki artık böylesi."

"Harbiden de o geçit, bugünümüzü anlatan çok önemli bir metafor olabilir şimdi. Biliyorsun bütün yayalar oradan geçiyor ama aslında yayalara kapalı. Yayaları engellemek için onca tabela, trafik işareti, engel vb. konuyor, üstgeçitler inşa ediliyor, polis uyarıları gırla gidiyor ama hepsi boşa çıkıyor. Kazalar yaşanıyor, önlemler artırılıyor, insanlar ders alsın diye cezalar getiriliyor ama nafile. Ne yapsak, ne etsek olmuyor."

"Üstelik her an, her saat, daha doğrusu trafik ışığının kırmızıda kalma ve yeşile geçme süresiyle hesaplandıkta her 152 saniyede bir, bu karmaşa yeniden ve yeniden yaşanıyor gün boyunca."

"Işıklar, araçlar, yayalar, yayalar için engeller, engelleri geçenler, farklı yönlere dönüş yapabilme gayreti içerisindeki otomobiller, tıkanan trafikte bu dönüşlerin 'yarım' kalıvermesi, farklı ton ve desibellerden korna sesleri, yasaklı geçitten geçen yayaların arada kalan araçlarla dđdişmeleri, bağırışları, çağırışları, yine yayaların yönlendirildiği bir üst geçit ve hemen hiç kimsenin bu yönlendirmeye itibar etmemesi, zaman zaman orada dikilmek durumunda kalan polislerin ne yapacaklarını bilememesi, özcesi bütün gün yaşanan bir karmaşa, çok etkili bir biçimde anlatılabilir sanki."

"Kuralların boşunalığı, otoritenin zavallılığı, her ikisini birden çığneyebilmenin dayanılmaz rahatlığı, insanların -ister sürü-

cü olsun, ister yaya- bariz bir hataya rağmen sürekli kendilerini haklı çıkarma çabaları, cezası olmayan suçlar, kurallar adına boşuna inşa edilen geçit, bariyer ve levhalar, uyarı levhalarının kendilerinden beklenen temel işlevi, yani uyarma denen şeyi gerçekleştirememesi, hiçbir yaptırım olmadığı müddetçe kural koyuculuğun havada kalması, herkesin kendi bildiğini okuması, herkesin kendi bildiğini yazması, herkesin kendi bildiğini okuyup yazması gibi ayrıntılarla birlikte uzar gider yazılanlar.”

“Evet üstadım, gün boyu yeni vurgular ve virgüller eklene eklene tekrar eder bu böyle. Yine de, bütün bir sayfa, hatta kitap boyunca aynı cümleyi yazsan bile, tam olarak ifade edemezsin onun rutin, sıkıcı ve boğucu yapısını.”

“Niye ki, eğer çok istersen, bu zorlu oyunu terk edip, üst geçitleri kullanabilirsin. Ne demişler: ‘Yayalar! Üst Geçidi Kullanınız!’”

“Demişler sahiden değil mi? Mavi zemin üzerine beyaz harflerle, epey de büyük bir tabelaya, gayet de okunaklı bir biçimde, mesela 70 puntoya ‘arial’, ‘tahoma’ ya da ‘times new roman’ karakterleriyle yazıvermişler hem de.”

“Tabelanın orasına burasına yapıştırılan küçük el ilanlarını, post-itleri, bel fıtığı ağrılarına son vereceğini iddia eden telefon numaralarını, toplumsal ağrılara son vereceğini iddia eden siyasal deklarasyonları ve benzerlerini saymazsak, haklısın tabii ki.”

“Onca engellemeye rağmen, yine de okunaklı.”

“Öyle ama, her gün gördüğün bir şeyi okumaz, okuyamazsın ki.”

“Ya da her gün ihlal ettiğin bir şeydir de, gözün takıldığında arada sırada, gülerek tekrar edersin içinden sadece.”

“Toplu bir isyan ya da delilik diyebilir miyiz peki, herkesin böyle hareket edebilmesine?”

“Öyle çok da bilinçli bir hareket değil sanırım. Yani, bilinci yavaş yavaş gelişen ya da kararı önceden alınıp uygulanan muhalif bir tavır gibi düşünülmemelidir. İnsanların rahata ve kolay olana kaçmasının, kendileri için önemli bir risk de barındırmıyorsa, kaç-

lenebilir ki?"

"Neyse, 'teori'yi bırakalım artık; insanların alenen yanlış bir şeyler yaparken, bir de üste çıkıp onu bunu fırçalamaları, arada kalmış şoförlere ve polislere bağırıp çağırmaları acayip bir şey değil mi be üstadım?"

"Süper gerçekten hacım. Bariz hatalar yapmakla yetinmezler, üstüne bir de 'niye erken durmadın, niye ışığa bakmadın, niye sağdan kaçmadın, niye, niye, niye...' diye bir araba dolusu laf söyler, akıl öğretirler."

"Bak bunun en alâsı şöyle oldu: Akşam vakti en sıkışık geçişlerden birinde, yolun ortasında trafik polisiyle bir kadın arasında hayli yüksek sesli bir tartışma, hatta kavga koptu. Polis, devletin bizim için üst geçit yaptığını, orayı kullanması gerektiğini bağıra bağıra anlattı kadına. Kadın da aynı ses tonuyla yanıt verip 'yayaların öncelikli olduğunu' hatırlattı. İkinci geçişte, ilk kavganın etkisiyle olsa gerek, polis efendi bir başka yayaya ceza kesmeye kalkıştı. O sırada otomobilin birinden yaşlıca bir teyzemiz kafasını uzatıp bağırdı: 'Kaç oğlum kaç, götünde plakan yok ya'"

"Bu kadar basit aslında. Kaçışıp duracağız bütün yollar boyunca. Götümüzde plakamız yok ya..."

**Hazreti Joyce'la Tünel'e binersin,
Köprü'den geçersin en sonunda...**

Dünyanın ilk metrosuna binersin mesela, iki dakika. Serdar Koçak yazınca şizofren, James Joyce uzatınca bilinç akışı, öyle mi? Tünelin halatları arasına bir baş bırakmalı öyleyse. Soğuk hava etkisi. Koyu gri bir ölümün soğukluğu. Kapalı. Kaptanın odasında sıkışmış oksijenler yüzünde patlar. Vatmanmış batman. Sonra araya girip dilediğin kadar düzeltebilirsin nasılsa. OK, ten o'clock diyor biri, ayaklarını sürtüyor diğerleri. Kokan ayaklarını sürttükçe koku da yayılır belki. Şehrin parfümü tünellerde şişeleniyor. Ağdalı bir soğuk o yüzden. Mağara günlerinden beri hep böyle. Ve nihayetinde yanıma da oturuyorlar usulca.

Güzel, alımlı, şık, boyalı ayaklarıyla yaz bacaklarını sergileyen kadınlara ve özelde, spesifik olarak gülüm, sfenkslik olarak tırnaklarının biçimine bakmadan mümkün mü düşünmek? Tünelin zil sesi içinden zurna zurna bakalım. Kapı gıcirtısı gibi halatların birbirini çekerek ittirmesine tav oldum sonunda. Tutturgaçlara pervane ataçı muamelesi yaparsan büyür hacimleri cavcav adam. Ojeli elleri dizlerinde hep. Ayakkabıları hep beyaz, bu mevsimin gereği biraz da, burnunu karıştırır gibi ama tam da karıştırmak değil bu aslında. Kısa sürüyor. Yolculuk. i-pod'da tek bir şarkı bile dinlenemez. Kitap desen bir sayfa. Bitap tüm yolcular. Hadi in. Bittabi memur bey. Yalarım.

Galata Köprüsü'nde içersin sonra. Serdar Koçak istanbulunca şizofren, James Joyce dublinince bilinç akışı öyle mi? Sonra, altı var köprünün, hani gidiyor ya öyle altlı üstlü. Sarı kıvrılmış ve kızarmış böcekler altında sadece. Ayıklanmışlar kabuklu yosunlarından. Yosmalar. Kalanlar dişlere yine de. Deniz ve arpa suyu ile. Sarımsaklı yoğurda batırıp ekmeğe sürerek, adımların içinde. Kaç kişi geçiyor, kaç topuk ve topkapı sarayı buralar? Dalgalar ve minarelerin kokusunu zımbalayarak burnuna. Yapışmış avurtları. Hoşgeldiniz hoşgittiniz menüsüyle dizilin bir sıra bakıyım müşteri yumurtaları sizi. Tümen tümen dumanlar, insanlar, vapurlar kadar tütüp adam sayıyorlar. Ekmek arası hepsi. Boğaz İskeleyi, İstanbul Deniz Otobüsleri Eminönü Terminali. Terminatörü geçitten topla yalnız çocuğa. Hiç yakışıklı kaldı mı orada? Misinanın ucunda midye mi olsa beğenirsiniz, ip mi? Beyaz mı, sarı mı, et mi, yalan mı? Kurşun kadar ağır hepsi tepsi. Tiril deyerek, zırıldayarak ölenler ve sarsılarak boşalanlar tabii ki. Post-orgasmic chill-out diye bir tür uydurabilen insanlığın aklı için çok fazla bile bu fukara. Tabula rasa dediğin burkina fasonun beyazı. Yine de sarhoş yazıları kadar olabilir bir cümle ezcümle. Arpanın beyaz köpükleri aşkına, muradına ermiş bir inartı kadar simit var şu acunda. Yürüyüş adımları ve siyah pantolonların ekserisi, yaza rağmen. Pişik olmaz mı bacakların kalın etleri sürtündükçe testis torsiyonlarının köşegenlerine. Pudralayarak

yumuşatıyoruz hayatımızdaki pütürcükleri. Che Guevara sadece tişört olmuş bu dünyada. Nike, Nike, Nike, Nike ve bir check işareti suratlarda, kocaman ama. Dünyanın bütün hamileleri göbeklerini içeri çektiğinde aş ereceğiz hep birlikte. Şehrin tüm maymunları adına söz vererek cesaret tükürdüğünde denizin ortasına. Simit giyelim, yanpiri atalım martı saraylarına, nasıl izleyecekler bu dumanlı botları yoksa. Bir liraya şansını dene, anında kazı kazan. Bu kadar çok çatı nasıl antenleyebilir kendini peki? Bir istavrit yukarı ya sonunda, balık ekmegin bayatı büzüldü kaldı midenin ortasında. Biz abazayız, göğüs izleriz, kalça balçığı severiz. İstavritin dışkısı kadar yemlere atlayan bir turistin dolgun memeleri lütfen. Üzerine de zügürt bir yoğurt. Hesapla birlikte haspa. Tandırdan, tanrıdan, kelimandan da önce.

Boğaz gezintisi motorunun gurultusu midenden çıkıyor iki arpalık yolda. Gurrurr, gururrrrr. İleri geri manevralar, ileri geri. Dolusu ve boşu birbirinden çok başka. O köprülerin altından kaç motor aktı bugüne kadar. Rehberli tanker hepsi. Sınıf atlamış Muhammetler dizisi. Plastik su şişesi bir elinde, öbürünü omzuna atıyor arkadaşının. Kovayla su çekin yukarıya. İpsiz sapsız bir lacivert en sonunda. İzmaritler ıslansın tuzlu suyla. Tütünün evkafı yok be birader; sikiyim antep fıstığını. Sarışın ve bebek suratlı olsun cesedin. Öyle sevsinler avurtlarını. İkinci avurt oldu bu. Yazık. İTO anahtarlarıyla açiver ticaretin kapısını. Gümrük biraz daha solda nasılsa, uzakta. Uluslararası bir kızıl geçiyor üstlerinden. Bayrağı rezil. Mavna kadısı Si bemol Bedrettinin ülkesi burası. Türbanlı düşünmeyin ama sakın. Tabanları ıslaksa bardaklar yürür kendi kendilerine. Hoşgeldiniz hoşgeldiniz...

Vapurda sonra. Kolay mı öyle beyaz köpükleri yayararak ilerlemek, nereye yüzüyorsun motor? Çamlıca'nın vericilerine mi konar alıcı kuşlar, vapurdan kalkar. Ben bira istiyorum bir tane. Standardım olsun bir tane. Peki, kaçaya yanaşır ki bir vapur kibir? Bir milyon üç yüz bini beş yüzle çarpamayacak kadar andavallı. Her şey normal, tamam bebeğim, iyi tatiller size, ben de öptüm, baybay. Kıvrıla kıvrıla yükselen dumanlar gibi sarhoş oluyorsun sonunda. Hoş başlı adam.

Turistik bacaklarında sarı sarı damarlar var senin. Tut beni. Filistine canlar fedayı yeşil bir tülbente kondurup başına kazıtacaksın ey tatoo suratlı dindar. Balık ekmek salata üç milyon lira.

Kolay mı öyle vapurda ayak başparmağındaki ojeyi satmak. Kitap arasından ayak bakmak ne güzel ulan. Cankurtaran kulesi hepsi. Burnunda halka varsa kolların yanık. Haydarpaşa'da öyle bir Türk bayrağı dalgalanıyor ki Selim. Tutunabilirsin artık. Rahat.

Hiçbir şey satın almadan bütün gün ayakkabı modeli dene. Parasızlık ve tutku içinde debelenen bir kadın o. Ajanslarda çalışıp 62 çift giyinen. Parmaklarda tavşan izleri. Sergenin kulağına antikor. Topu şandelden atarmış gibi yürüyenler var bak bir de caddelerde. Elinde bir uçan balon taşıyormuş gibi yürüyenlerle çarpışırlar. Balon kaçar, top avuta çıkar, hayat akar. Şahane bir şandel daha işte. Tam solda, telaş var bir alışveriş merkezinde. İndirimli ürünlere yetişip kapma telaşıyla geriliyor uzuvlar. Fırılıyor donundan, eliyle birlikte girip girip çıkıyor reyonlara.

Mutasyon kazası maymunlar dolaşıyor ortalıkta. Ama günlük kıyafetleri içinde ve uygarlar haddince. Yine de bakınca anlıyorsun ki tanrı ve doğa yeterince göğüs vermemiş bu dünyaya. Silikon desteği sonradan çıkma bir keşif. Çişinde rahatlamak bir başka, bira sıçmığının saçılımına göre daha uzun bira sidiğinin açılımı. Yurtseverler konferansı köprü altında toplanmadı, kutlanmadı, kutsandı be J.J. Johnson. Hep birtakım dönemeçler var hayatımızda. Dişçilerin önünde, tekme atıyoruz dilenci kâselerine. Bir tekme üç melek, bingo. Şehrin üstündeler Wim Wenders. Çok aykırı meslekler icra ederek, tek bir tutkulu kahramana indirgenerek yaşayacaklar hücrelerinde. Eğlenceli bir parti ortamından fışkıran diceyler, dolmuşun içinden fışkıran avukatlar ve rayihalar, taksinin içinde kurulan memleket kurtarıcı diyaloglar, maç kalabalığına karışan küfürler, cadde boyunca yürüyen efendiler ve köleler. Diyalektik hepsi.

Kitapta da diyor. Sahaflarda bekleyen kitapların kapağı kaldırıldığında. İnsanlara geçebilen tarihi bir virüs gibi dolaşıyor söylen-

tiler, sokak aralarında. Tuvalet duvarında bir ilan: Dolgun maaşlı olgun bir kadın arıyorum, dişlerim sağlamdır. Başkahramanı para olan romanlarda. Mahzen ve dehlizlerde. Para, eşya, güç ve iktidar olmadan başkahramanların oluşmadığı bir devirde. Dindarlar sarıyor dört bir yanı. Vahşi bakşiler ile yahşi nakşiler arasında bir çatışma sonunda. Umutsuzlar sarmış muhaliflerin aklını. Yitik bitikler ile bitik yitikler arasında bir uzlaşma halinde. Öyle bir şehir ki, sırf ikizlerden oluşan saf bir adası da var ortasında. Kabataş'tan uzağa. Issız kalmasın diye ada, Nuh peygamber yerleştirmiş ikizleri zamanında. Paçayı sıvamadan derelere bakma.

Boğaz dere olunca, vapur kıçında. Sigara yasağıyla geçtik karşıya. Numune Hastanesi Durağı'nda bir A4'te özetlediler karşıyı: Böbreğimi satıyorum, B Rh +, 0543 416 21 74

Netice ne; hayatın ritmiyle unison çalabilmek ya da hep böyle ak-sak ritim ve solo devam edebilmek belki...

Caddeden devam edersin ardından, tek başına...

Beyoğlu'nun arka ya da yan sokaklarında çapraz yapa yapa, yalpalaya yalpalaya yürüyüp beden ve kelle vitrinlerine bakarsın ki, bir tanıdık varsa içeri dalasın. Ta en baştan, Fransız Kültür'ün oradan girip Bekar, Mis, Kaktüs çaprazı yapmakta sonsuz fayda var. Yolun karşı tarafında kıvrak ve esnek olamazsın zira bu kadar. Hep aynı sokaklarda, hep aynı insanlarla, hep aynı sohbetlerle dön dönebildiğin kadar.

Öyle bir çağa geldik ki hayatlarımız ve anlatılarımız işte bu Beyoğlu kadar. Yakınma sakın, Cihangir'de oturursan, yazdıkların çok bile satar.

Öyle bir yola geldik ki, çapraz sokak turlarından bir sonuç alamazsan dikil ileriye, Galatasaray'a kadar. Biraz ileride cumbalar-dan sarkan iri travesti göğüsleri. Cumbabanın ziyareti için değil, erkekliklerini iyice örtsün diye sürmüşler o kıpkırmızı ojeleri. Hadi ileri, daha ileri.

Dolapdere'de minik ve sarı konduların köşesinde torbacının ellece ceplerinde. Parasını uzatırsan tabaka, uzatmazsan tabancayla çıkacak karşına.

Riskli mi geldi?

Ne olursa olsun, mahallelerin gerçek dilini bilmeden, uydu kentinin yapay cennetine yerleşirsen, biteceğini öğrendin ya, o yüzden görmelisin Beyoğlu'ndaki kerhaneleri. Öyle uzaktan bakmayla, kenarından dolanmayla, sosyolojik gözlem ayağına pavyona dalmakla affettiremezsin kendini. O yüzden koyu mahallelerin, dolapderelerin, hacihüsrevlerin, kurtuluşların, pangaltıların, çık-salınların hayatına girmeyi de denemeli. Bir kez dene, icabında, başka hiçbir yere gideme, değmez mi?

Ürkünç mü geldi?

Uyuklayıp dursa da önünde birileri, evinizi koruyan özel güvenlik bariyerleri, yüksek ve gerekirse dikenli tellerle desteklenen duvarlar, korunaklı olduğu iddia edilen yaşamlar, tatil kenti havasında geçen haftasonları, steril ortamlar, şehir ve hatta ülke dışına küçük kaçamaklar, otantik mutfaklar ve refah içerisinde hiçbir şey yapmayan ebleh insanlar arasında, uydu şehrine geri dönmelisin belki!

Sıkıcı mı geldi?

Köreltiyor ve daraltıyorken biri, korkutuyor ve zorluyor diğeri. Koskocaman bir şehir. Kollarıyla birlikte saçları da uzuyor sürekli. Öyle beline doğru falan da değil. Her yöne birden, kıvrıla kıvrıla uzayıp duruyor. Sadece saçları da değil, bütün beden kılları sanki. Kuzeye doğru uzuyor, yutuyor ormanı. Doğuya doğru uzuyor; çorak toprağı. Batıya doğru uzuyor; ayçiçek tarlalarını. Güneyde deniz var, bitiriyor balıkları.

Gezmeye başlayın bir an önce, haydi. Vakit yok falan da demeyin, hayatınız taze kürenmiş bir toprak parçasına karışıp tümüyle kuma ve toza dolanmadan turlayın şimdi.

Beyoğlu'ndaydık değil mi? Paranız yeterse, Vento'da buluşun sosyeteyle önce.

“O nerede?”

“İstiklal’de, Rumeli Han’da, TKP’nin hemen üstünde.”

“Komünist Parti’nin tepesinde tepine tepine sosyetik parti yapıyorlar ha!”

“Öyle, haberlerde de yazıyor ya: Kafeler, restoranlar ve kulüplerle dolu Beyoğlu’nun mekân seçenekleri artıyor yaz gelince açılan teraslarla. Beyoğlu’ndaki teraslar arasına son olarak bir yenisi daha eklendi: Vento 1878. İtalyanca’da rüzgâr anlamına gelen Vento, adının sonundaki 1878’i Rumeli Han’ın yapılış tarihinden alıyor. Hanın girişinde, TKP bürosunun üzerindeki bu mekâna ait bir tabela yok. Vento’nun yeri ağızdan ağza yayılıyor.”

“Adını koca bir tabelaya yazıp bütün dünyaya duyurmak, işçileri ayağa kaldırmak birinin derdi; adını gizleyip kulaktan kulağa yayılmak, sosyeteden para kaldırmak diğeri.”

“Öyle tabii, haber devam ediyor sonra: Daha önce aksesuar ve kitap satılan hanın girişinde bu defa bodyguard’lar var. Onları aştıktan sonra yedinci kattaki terasa üç asansörden biriyle çıkıyorsunuz. Asansörden inip terasa ayak bastığınızda Yalova, Çınarcık, Adalar, Maslak ve Mecidiyeköy’deki plazalar ve Haliç manzarası karşılıyor sizi. 1500 metre karelik bu teras Avrupa’nın en büyük terası. Meksika ve Kanada’nın ardından dünyada üçüncü sırada.”

“Neyse çok takılmamak gerekir, Beyoğlu’nda bu türden ayrıntılara. Barbara Casini’nin Vento albümünden devrimci şarkılar dinleyip düşünce fırtınaları estiriyorlar aşağıda; Vento’nun terasında para saçıp, bir gecede birkaç bin dolar harcamayı marifet sayanlardan sermaye biriktiriyorlar yukarıda.”

“Meksika ve Kanada’nın önünde mi, ardında mı; komünist parti buralarda kaçınıcı sırada acaba?”

“Bence asıl soru o kadar uzaklarda değil, tam tersine çok çok yakında; rüzgâr ettikçe yedinci katta, fırtına biçebilirler mi dördüncü katta?”

"Rüzgârların fırtına doğurabilmesi, fırtınaya dönüşebilmesi için; fırtınaların sırf bazı akıllarda değil, sokağın bağrında, milyonların ortasında kopması için, çok yürümek gerekir daha."

"Yürümek iyi de, Beyoğlu sokaklarını arşınlamakla en ufak bir esinti bile çıkmaz hoca!"

"O da var. Hem kim yürüyecek bu zamanda allah aşkına, 'google earth'le dolaşmaya başlayalım şehrin ortasında. Gerçek hayata biraz daha yaklaşmak için, gerekli ülke, şehir, ilçe ve köy isimlerini arattıktan sonra, artı'ya tıkla."

"Desene, bir melek gibi gezeceğiz sanal haritalarda, bulutların ve hatta bulutsu gerçeklerin de yukarısında. Çöküvereceğiz sanal sokakların köşesine, yürüyeceğiz bütün ekranlar boyunca. İzlemiştiniz Wim Wenders'ı, değil mi; Berlin Üzerinde Gökyüzü yeniden görünecek sanal şehirlerimizin semalarında."

"Ekranlarımız başından bütün şehri gezip dururken biz, ekranlarının başında bütün şehri izleyecek efendilerimiz."

"Bizi görecekler ama katillerimizi asla."

"Google earth'ten Mobese'ye geçtik galiba."

"Öyle. Mobese kameralarının kapsama alanlarına girmeden girilecek fail-i meçhullere. Özel eğitim verilecek bu hususta kolluk kuvvetlerine."

"Durmuyacak mıyız bir yerde, dinlenmeyecek miyiz hiç?"

"Bayramlık rubasını giyinince şehir, derin bir nefes alıp dinlenebilir şair."

"Bayramlık rubasıyla mı örtünür, sisle mi bilmiyorum ama budur aslında şairin demesi:

*"Örtün, evet ey felâket sahnesi... Örtün artık ey şehir;
örtün, ve sorumsuz uyu, ey dünyanın koca kahpesi!.."**

* Tefvik Fikret'in "İstanbul'un karanlığı" için yazdığı ünlü Sis şiirinin son iki dizesi.

Bayramların, harçlıkların, saçların ve saçmalıkların İstanbul'unda durursun...

Toplum mühendisliğinde olgularla düşünmenin en dibi, yüzdelele bakmaktır hayata. İstanbul'da bir yüzde 90 vardır mesela. Bir de yüzde 9. Ve haliyle bir de yüzde 1, en sonda ya da en başta, nereden baktığınıza bağlı dünyaya.

Şehrin merkezinde, metropolün göbeğinde, Atatürk anıtının en fiyakalısının olduğu yerde, normal zamanlar düşünüldüğünde, yüzde 9'luk kesim dolaşıp durur sadece. Yüzde 90'ın yüzde 50'si, şöyle bir yalayıp geçer merkezi, işine gidip gelir sadece. Yüzde 90'ın diğer yüzde 50'si, işi hiç denk düşmediğinden olsa gerek hemen hiç göremez merkezi ya da çok istisnai bir durumdur oralara erişmesi. Yüzde 1 dediğiniz kesim ise merkezin hakimidir ama, asla görünmez gözünüze.

Peki ya bayram olunca, elbette hayat değil canım -daha epey zaman var o günlere, o kutlu şenliğe- yollar bayram olunca, kamu araçları beleş olunca, oruç nihayete erdiğinde ya da kesilirken danalar ve koyunlar bütün yollar boyunca, neler değişir bu dağlımda?

İşte o zaman, yerleşir yüzde 90, İstanbul'un göbeğine, merkezi-ne, Atatürk anıtlarının en fiyakalısının bulunduğu yerlere, büyük bulvarlara, meydanlara -varsa- deniz kenarlarına yerleşiverir güzelce. Çoluğuyla çocuğuyla, bütün cümbüşüyle.

Hani şu yüzde 9'luk, normal zamanda merkeze uğrayıp duran, orta ve üstü olduğu iddia edilen geliriyle harcama yapabilen kesim ise, bayramlık merkezlerine, sayfiye yerlerine, alternatif tatil cennetlerine... kaçıverir genelde, kendi usulünce dinlenmeye, şehrin tozundan gürültüsünden arınıvermeye.

Kimse bilmez ama, yüzde 1 de bir yerlerdedir, yine görünmemektedir gözünüze.

Siz toplum mühendisi olmasanız da, gözlemci sıfatıyla bir kum tanesi olarak katılıyorsunuz ya hayata, bakarsınız üçüne birden uzun uzadıya; yüzde dokuz yukarıda, yüzde doksan aşağıda,

yüzde bir dışarıda, o ramazan senin, bu kurban benim, bütün bayramlar boyunca...

Bayramın ilk günü hemen dikkati çeker ezici üstünlüğü yüzde doksanın, çekmeyecek gibi de değildir neresinden bakılırsa bakılsın. İskele büfesi iskele büfesi olalı böyle bir kuyruk görmemiştir hayatı boyunca. (Şehrin merkezi dediysek, lokantaları değil ya, büfeleri dolabilmektedir merkezin ancak, halkımızın bayramlık harçlıklarıyla). Balık ekmek iki lira, tavuk döner bir buçuk, et döner iki buçuk, su değil ama hava bedava, bütün kuyruklar boyunca.

Bayramın ikinci günü Çeşme'den Alaçatı'ya geçer yüzde dokuz, İznik'ten Abant'a ya da Fethiye'den Kaş'a, şöyle bir rahatlamaya, yıl boyu birikip duran stresini üzerinden atmaya.

Bayramın üçüncü günü görünmez ortalıkta yüzde bir; tahmin yürütecek olursak yine de, ziyaret ettiği yerler Fransa'daki eski bağlar ya da Amerika'daki yeni bağlantılar olabilir.

Yüzde doksanın bayramın ilk günü iskele büfesinde oluşturduğu kuyruk, ikinci ve üçüncü gün de uzayıp gitmektedir. Dünyanın bütün jölelerini saçlarına döken ve o biçim şekilleriyle gönülleri eriten gençler ve elbette bayramlık aileler, bedava ya da yarıya indirilmiş fiyatlarla sağlanan ulaşım sayesinde her yerdedir. (Hizmet anlayışıyla donanmış bu belediye, yeniden seçilmeyi gerçekten de hak etmektedir). Yüz binlerce insan, caddeler boyunca akıp giden piyasa yürüyüşleri, ucuz eğlenceler, bayramlık ziyaretler, kalitesiz atıştırmalıklar peşindedir. Keyifler yerindedir.

Yüzde dokuzun bayramın ikinci günü yaptığı kısa yolculuk, üçüncü güne de taşınmıştır. Alaçatı'dan Dalyan'a, Abant'tan Sapanca'ya, Kaş'tan Antalya'ya, ne kadar çok yer görürse o kadar rahatlamış dönecektir işinin başına. (Alt ve üst sınıflarla genelde bir sorunum yoktur aslında; beni rahatsız eden orta sınıflar olmuştur daima!)

Bayramın üçüncü günü göremediğimiz insanları, birinci ve ikinci günü de görememiştir nasılsa. Bankada biriktirdiğiniz liracık-

lارınızla gidebilseniz de bir gün kayak yapmaya, kalamazsınız ki onların kaldığı mekânlarda.

Bu durumda bayramın ilk günü dikkatinizi çeken saçlara tutunup devam edebilirsiniz yolculuğunuza.

“Saçlara arkadan bakılması gerektiğini kim görmez? Karşıdan bakılınca, yüz bütün yeri, bütün dikkati kendi ister. Saçları yukarıya, sola, sağa iter; saç basit bir çerçevedir kısacası, var olma nedeni onu, yüzü değerlendirmektir. Arkadan saçlar bölünmeden yayılır. Ayrıca, süs düşkünlüğünün tuzaklarından biridir bu; saçlarımıza bakmamız, arkadan görünüşümüzle uğraşmamız demektir.”*

“Enteresan bir saptama. Önlü, arkalı, sağlı sollu, saçlarımıza şekil vermek için ömrümüzden epey bir zaman harcıyoruz aslında. Neden bu kadar öne çıktı ki saçlar şu üç günlük hayatımızda?”

“Orası kısa, burası uzun, ensesi şöyle, favorisi böyle diye uzayıp gidecek bir listede, ‘hiçbir şekil vermeden düz kesim yap usta’ diye kestirip atmak varken; metroseksüel bir berberin, kuaförün ya da saç/baş tasarım ve düzelti uzmanının emrine girip şekilden şekile sokuyoruz kendimizi.”

“Belki de örtüyoruzdur düşünsel tembelliğimizi, kelliğimizi. Başka iş güç de yok, vakit çok nasılsa.”

“O kadar da değil. Bakımlı olmak, kendini iyi hissetmek, özgüven falan filan derken anlaşılabilir bir yere kadar saçla başla bakmak ama bu bayramlıklar gerçekten de bir başka. Alına düşürülen buklelerdeki ıslaklık, kafanın tepesinde irili ufaklı punk denemeleri, sağlı sollu sertleştirici jöle darbeleri üzerine atılan kalın tarak izleri, cilalanmış gibi duran boru hatları, aerodinamik heykelcikler, ıslak bir paspasa ya da uzun ince bir yola benzeyen favoriler, alt tarafı kazınmış üst tarafı iyice uzatılmış yanki kılları ve daha neler neler, mahalleden çıkıp, ülkenin bütün jölelerini orasına burasına bulaştırıp fırlatıvermektedir sanki sokağa, sözüm ona piyasa yapmaya.”

* Michel Tournier yazmış “Kısa Düzyazılar”ında, Tahsin Yücel de çevirmiş, okumak lazım baştan sona.

"Eğri büğrü, kırık dökük, kavruk mavruk ama, mizahı dergilerinde dendiği gibi 'yurdum insanı' bu da sonuçta. Özeniyor yeşil sahalarda gördüğü topçulara. Oluşturduğu çılgın kalabalığı en iyi özetleyen görüntü, ses ya da söz; jöleye gömülmüş bir saç perçemi, içten gelen bir geçirti ya da 'anuna kodumun' bir küfrü de olsa, lümpenlik ve hırtlık en tepeye de çıksa, halk düşmanlığı yapmadan, ümitsizliğe kapılmadan taramak lazım bütün bu ortalığa saçılanları da."

"Saçmalama. İyi bak, bayram İstanbul'undan yansıyan manzaralara, bu kadar şekilli ve zavallı saç, dünyanın neresinde var başka? Dağınık, paçoz, kendisi dahil hiçbir şeyi önemsemeyen, harap, yağlı ve pasaklı insanların arasında, buruna kötü gelen kokularla oturmayı kimse istemez ama bakımlılık değil bu da. Saç bile değil, saçmalamak adlı adınca."

"Neyse usta, halkımın saçını başını yoldurmadan daha fazla, bırakılım bu yüzde doksanı istersen bir kenara. Yüzde dokuzun saçına illa bir şekilde sarı renk bulaştırmasına, garip kuyruklar yapmasına, kaşına metal takmasına ya da yüzde birin saçını kazıtıp durmasına ne buyrulur, bu da mı gol değil?"

"İyidir, hoştur, kellik korkusuyla bakım için vakit kaybetmeme arzusu yeni yeni Yul Bryner'larla çıkarken magazin ve ekonomi sayfalarına (unutmadınız ya, göremeyiz onları gerçek hayatta), sarı saç rengi yüzde dokuza da bulaşmış ama pek bir eğreti durmuştur. Oysa, gerçek sarışın sadece Nişantaşı'nda, Nişantaşı sarışını da tabii ki yalnızca Nişantaşı'nda bulunur.' Sonuçta da yüzde birin sokağa yansıyan vitrini, hep bu yüzde dokuz; yüzde dokuzun dergilere kapak, gazetelere manşet olabilen vitrini ise hep bu yüzde bir olmuştur."

"Yüzde doksana'laf atmakla o kadar suçlayıp durdun beni ama, onlar da işte bu vitrinlerde, dergilerde ve gazetelerde hep üçün birini bulmuştur sonunda. Neyse, iyi bayramlar, kalın sağlıcakla..."

Toplu ve tozlu ulaşımların İstanbul'unda koşturursun...

Hemen hemen metrosu olmayan bir şehirdir. Özel araçların, oto ve moto önekli bineklerin, kamyonların, ciplerin ve benzerlerinin tekerlerinden kaldırdığı tozla, egzozlarından püskürttüğü dumanla devinmektedir.

Şehir dediğimiz -yukarıdan bakıldığında- hızla hareket etmeyi deneyen ama bir türlü sonuç elde edemeyen böceklerin birbirleriyle sarılmasına, kaynaşmasına, birbirinin üzerine çıkıp oynamasına benzemektedir.

İçerisinden bakıldığında; kara kara yollara, yan yana ve arka arkaya araçlar dizilip tepiştilirmekte, hayatlar kilitlenmekte, kenarlarına da salkım saçak birkaç otobüs ve minibüs yerleştirilmektedir. İşte, on küsur milyonluk bir şehirde, toplu taşımacılık dediğiniz böyle böyle bitirilmektedir. ("Ne zaman başlamıştı ki" diye bir soru, sessizlikle geçiştirilir).

Ne kadar kıt, ne kadar yetersiz, ne kadar kifayetsiz olsa da sözcükler ve de kamusal çözümler, toplu ve tozlu ulaşım araçlarına binmek için çok özel taktikler geliştirilir. Vapurdan inme ayarlarınız, peşi sıra hangi otobüsü yakalayacağınıza ve o otobüste oturacak bir yer bulup bulamayacağınıza dair ince ayarlara dönüşüverir.

Hoop, bir adım atın bakalım şimdi, şöyle basamaktan yukarı, mümkünse içeri. Biraz daha yanaşırsa içeridekiler birbirlerinin nefeslerine, kendinize yeni bir yer açabilecek, hatta biraz daha irade katarsak işin içine, bu yeri bizzat "oluşturabileceksiniz" siz de. Hem de, kapıdan falan sarkmadan, gerçekten içeride bir yerlerde.

"İşte artık içerideyim. Akıllıyım ben. Hayatta kalmalıyım. Birinci kural bu, kalabilmek. İkinci kural, vaktinde yetişebilmek. Vaktinde yetişmeliyim."

Bravo size, saat ayarlarınızı çok iyi yapın, ne vaktinden önce ne de geç, dakik olmaya çalışın, geçiş önceliğinizi ise sakın kimseye kaptırmayın. Aklınızı kullanın.

"Akıllıym ben. Gözünüzün yaşına bakmamalıyım. Alınacak çok yol var daha. Hızla ve her birinizi eleye eleye ilerleyebilmeliyim."

Gördünüz mü, günlük kapışmaların duyarsızlığı, vurdumduymazlığı ya da kayıtsızlığının arkasında (bol geldiyse, için birini seçebilirsiniz nasılsa), müthiş bir hırs saklıdır aslında. Hiçbir şey görüldüğü gibi değildir derler ya, bu söz yolculuklar için katlana katlana geçerli hale gelir: Hiçbir insan görüldüğü gibi değildir, hiçbir insan görüldüğü gibi değildir, hiçbir insan görüldüğü gibi değildir, hiçbir cümle görüldüğü gibi değildir... şehirde yolculuk yapıldığında.

Örneğin, minibüs şoförleri bir araç kullanıyor gibi gelir ilk bakışta. Oysa onlar mücadele etmektedirler yalnızca. Ekmek, yaşam, hız, müşteri, banket, yolver levhası, trafik polisi, ter, para, vites, motor üstü yalakaları, tali yol ve ayakta 11 kişi, bu denli iç içe geçtikten sonra, gerçekten "müsait bir yer" olarak algılanabilir mi dünya?

Örneğin otobüs şoförleri özel araçları sıkıştırıyor, duraklara girişte ani fren yapıyor gibi gelir ilk bakışta. Oysa bir sonraki sefere yetişmeye çalışırken, arka kapıya doğru ilerlemeyi bilmeyen içerdeki yolcuları da yerli yerine yerleştirmektedirler yalnızca.

Örneğin vapur kaptanları, geniş açılarla iskeleye yanaşırken yolcuların rahat inip binmesini düşünüyor sanılır ilk bakışta. Oysa denizcilik işletmesi kapatılır ve belediyeler yeni rant kapılarına açılırken kaptanlık da beceriksiz insanlara bırakılmıştır; abuk subuk manevralar yapılmaktadır yalnızca.

Yolcuların ve bu türden dümenlere gelenlerin mücadelesi de ot gibi bitiverir, direksiyondakilerin ve dümendekilerin hemen yanında. Sıradaki bütün adımları planlayabilmek en önemlisidir. Telaşa kapılmağan, ama zamanında hareket edip, sıranızı, hatta üzerinde hak iddia ettiğiniz ayrıcalıklarınızı, önceliklerinizi vb. hiç kimseye kaptırmadan yol alabilmeniz gerekir.

Bir kaptırdınız mıydı, önce bezginliğe, ardından yenilgiye sevk etmeye başlar her şey benliğinizi. Hani bütün bütün mücadeleden dışına düşmeseniz de, o kadar geride kalırsınız ki, azminizi

yitirerek öylesine boşluktaymış gibi salınırsınız. O yüzden bir an bile duraksamamalısınız.

Sığır sürüleri gibi vapurun güvertesine çıkarken ya da domuz sürüleri gibi vapurun güvertesinden inerken, aklınızı kullanıp nasıl önüne geçeceksiniz diğerlerinin, (özetleye)bilir misiniz?

“Adımlarımı sayacak kadar ileri gitmedim henüz. Ancak hangi mesafeyi yaklaşık kaç saniyede alabildiğimi elbette aklımın bir kenarına -köşesine mi demeliydim yoksa- yazıverdim. Vapur çıkışları bu açıdan, kenarları ve köşeleri en randımanlı bir biçimde kullanabilmek açısından son derece önemlidir hakikaten. 21-22 dakikalık Kadıköy Kabataş seferleriyle 23-25 dakikalık Kadıköy Beşiktaş seferlerinin hangi anında oturduğunuz koltuktan kalkıp çıkışa doğru yöneleceğinizi sıkı bir değerlendirmeden geçirmeli, test süresinin sonunda bir atom saatinin yanılmazlığı ve belki de duraksamazlığıyla hareket edebilmelisiniz.”

“Tabii, anlık kararlar da verebilmelisiniz, örneğin, kaptanın yaklaşma becerisine göre iskelenin sürülmesini bekleyip beklemeyeceğinizi hızlı bir şekilde değerlendirebilmelisiniz.”

Bu tür anlık karar mekanizmaları istisna kabilinden bir kenara bıraktığında, otomatiğe bağlanır diğer bütün her şey, bir süre sonra.

“Otomatiğe bağlama dediğiniz tamam da, bir metro aracına binmenin matematiksel kesinlikleri ve denklemlerini bilmeden yol alabilmek çok da mümkün değildir aslında. Hemen her bilinçli yolcunun, nerede dikileceğini, nereye yöneleceğini, mesafeleri nasıl kat edeceğini, kalabalığa göre nasıl bir kıvraklık göstereceğini, hangi referans noktalarıyla hareket edeceğini vesairesini bilmesi lazım gelir.”

“Öyle ki, o upuzun vasitanın istasyona tam olarak yerleşmesiyle birlikte, kapılarının hangi noktalara denk geleceğini kesin olarak bilmeli, belirleyebilmelidir, biiir.

Bu durumda, kapıların açılacağı istasyondaki tüm referanslar kontrol edilmeli, kerterizler gözden geçirilmeli ve koordinatlar çizilmelidir; tüm bunları sağlam kriterlerle, deneyimle ve ölçüp biçimle zaman içerisinde kesinleyebilmelidir, ikiiii.

Trenin yanaştığı anda hangi sabit noktada ayakta dikilip bekleneneğine dair bir karara varmış olmanın da ötesinde, inilecek istasyona gelindiğinde de, diyelim yürüyen merdivenlere hangi rotayı izleyerek daha rahat ulaşılabileceğini, rakiplerin hangi kavisli hareketlerle ekarte edilebileceğini, merdivende sağ kanattan yürümenin mi yoksa sol kanatta otomatik merdiven yürüyüşüne kendini bırakıp sabit durmayı tercih etmenin mi avantajlı olabileceğini ve benzeri değişkenleri de önceden hesap edebilmeli ve hatta mümkünse günlük rutin akışı içerisinde bütün bunlar sabit birer değer ya da alışkanlık haline getirilebilmelidir, üüüüç.

Yürüyen merdivenlerde durmak, yürümek ve koşmak arasındaki marjinal fayda farkını hesaplamaya çalışmak, dolandıra dolandıra yol almak, dolandıra dolandıra anlatmak bir erdem değildir, döööört."

Anlatabildiğimiz haliyle, önce tünelin ucunda belli belirsiz bir ı ışık çakması görünür. Sanki gecenin bir yarısında, evin karanlığında koridordan geçen kedinin aniden fırlattığı ıslak ve fosforlu bir bakışa denk gelmişsinizdir. Ardından soluk borunuzdan bir şarap mantarı fırlıyormuşçasına bir homurtu ı şitir ya da hissedersiniz. Yansımalar artıp homurtular yoğunlaşırken istasyonda daha önce pivot olarak tespit ettiğiniz noktayı ya da tam o noktada bir başkası durduğu için hemen onun komşuluğunu hedefleyerek son yerinizi almayı denersiniz.

Nokta deyip geçmeyiniz, böylesi bir nokta belirlemek için, referans ya da kerteriz alacaksınız, bunu daha önce de söylemiştik, yalnızca tarifini vermemiştik. Malzemesi: Bir adet uzay, üç adet uzayda yer kaplayan şey, iki adet göz, bir tutam zihin açıklığı ve acısız "cool" biber. Yapılışı: Önce uzayda yerinizi alır ve gözünüzü üç adet uzayda yer kaplayan şeye doğru dikersiniz. Diyelim bir reklam panosuyla cola otomatı ve bu ikisi tam ortalandığında dikkatinizi çekiveren köşesi kırık bir kaldırım taşı olabilir bu üçlü. Dilerseniz, toplumsal koşulların olgunlaşmasına göre, Marx, Engels ve Lenin'i de seçebilirsiniz. Sonuçta, zihninizin bütün berraklığıyla bu üç referanstan çizdiğiniz hatların ortaya çı-

kardığı yeni noktanızı iyice belleyip ona doğru adımlarınızı atar, hiçbir acı hissetmeden gayet “cool” bir şekilde yerinizi alırsınız. Heyhat, siz farklısınız.

Yalnız şunu hiç unutmayasınız; iradenizle attığınız bu adımlarınıza bazı dışsal parametreler de karışır ve zorlu kararlarınızı belli sınırlara taşır. Örneğin “lütfen sarı çizgisinin ötesine geçmeyin” uyarısı, her ne kadar içinde bir rica barındırıyormuş gibi dursa da, kararlarınızın çerçevesini çizen çok belirgin bir sınırdır. Üstelik güvenlik görevlileri de söz konusu sınırı hassasiyetle korumaktadır. Keza, inenlere müsaade etmeden içeri süzölmeye kalkışmanız da (tabii, ittire kaktıra yapmak zorunda olacağınız bir işe, artık ne kadar “süzölme” denebilirse) bir diğer sınır ihlali olarak, bu kez bizzat yolcular tarafından, cezalandırılacaktır.

Son olarak, bütün bu ölçölmüş biçilmiş, hesaplanmış ve hatta programlanmış davranışlarınızın dışında, özellikle son saniyede vagona atlamanız gerektiğinde -atletizm yarışmalarının uzun atlama ve üç adım uzun atlama bölümlerinden hatırladığınız, ayakkabı ucuyla gerçekleşen minicik çizgi ihlallerini taklit ederek çok hafif bir sınır taşımıyla birlikte- kendinizi kapanmakta olan kapıdan rahatlıkla içeri fırlatabilecek bir konuma getirmeniz de, elbette ve genelde işinize yarayacaktır.

Dolana dolana, dolandıra dolandıra hareket etmek böceklerin temel özelliklerindendir.

Öyle ya şehir dediğiniz -yukarıdan bakıldığında- hızla hareket etmeyi deneyen ama bir türlü sonuç elde edemeyen böceklerin birbirleriyle sarılmasına, kaynaşmasına, birbirinin üzerine çıkıp oynaşmasına benzemektedir.

Öyle ya, şehir dediğiniz -içeriden bakıldığında- hayatta kalabilme stratejileri üretmektir.

Sonuçta, insan dediğiniz -neresinden bakarsanız bakın- şehirli bir böcektir...

Halbuki rüyadayız ve de toplantıda

**Otobüsten inersin, eve gelir uyuyayım
dersin, yine toplantıya girersin...**

Bir sabah uyandığınızda böceğe dönüşmeseniz bile*, uykuları da toplantılar ve işle işgal edebilen bir distopyaya düşebilirsiniz mesela. Kâbus değil efendim, distopya.

Geceleri bambaşka alemlere dalmanın, mekânı ve zamanı koparmanın, yeni bir gerçekliğe sıçramanın, dilediğinizi özgürce bir araya getirmenin, günden kalanlarla boğuşmanın sona erdiği, mesainin yirmi dört saat devam ettiği "ideal" bir (yok)dünya.

Zamanı ve sömürüyü en iyi biçimde değerlendirmenin yöntemi, akılları sürekli (işle) işgal etmek değil mi, ne gerek var uyku esnasında kaçak yayın yapmanıza, bilinçaltınızdan ipe sapa gelmez şeyleri devreye sokmanıza. Bunun yerine doğru düzgün toplantılar yapsanıza. İster verimlilik deyin, ister sömürü oranı; çok da fark etmez, sineğin yağın çıkarabildikten sonra. İşte -bir distopyada ne kadar mantık aranabilirse- temel mantık burada.

Peki ama ne için toplanacaksınız, ne konuşacaksınız bu yeni uzamda? Büyük bir bölümü vakit geçsin, mesai saatleri dolu gö-

* Kafka'nın "Dönüşüm" romanında, bir sabah uyandığında böceğe dönüşen Gregor Samsa karakterine gönderme.

züksün diye "icat" edilmiş bunca toplantıyı rüyalara da taşıyınca, ne kalabilir ki konuşabilecek daha fazla?

Tabii çok heveslileri de vardır bunun, sabahtan akşama kendi sesini dinlemekten (işte şimdi, koskoca bir gece de ekleniyor buna), başkalarına eziyet çektirmekten zevk alanlar en başta. Tablolar hazırlamaktan, sonra onları yan yana dizip yeniden hazırlamaktan, sonra üst üste dizip bir daha hazırlamaktan, sonra altlı üstlü dağıtıp tekrar tekrar hazırlamaktan büyük bir haz alırlar bu dünyada. Prosedürler, finalize edilecek dokümanlar, revize "power point" sunuşlar, CEO'ya sunulacak raporlar, incir çekirdekleri için dizayn edilmiş özel dolgu malzemeleri, gırla. Bütün bunları ve daha fazlasını ve bir araya gelip şişinmenin hazzını, toplantılarda paylaşmayacaklarsa nerede paylaşacaklar allah aşkına?

Görelim bakalım şimdi de sizi, horuldayıp durmaktan, diş gıcırdatmaktan, sayıklamaktan vb. uzaklaştığınızda, neler yumurtlayabiliyorsunuz bakalım bu toplantılarda? Görelim bakalım, bir iş toplantısına girin de konuşmaya başlayın şimdi, yamyamlarla ve mesai arkadaşlarıyla.

"Tüm bir ekibi, blackberryleri ve öteberileriyle, kılık kıyafetleri, kol düğmeleri ve söz düzmeceleriyle ne kadar da enteresan yaratıklardır aslında."

Bay Yamyam ve dört Bağyan'dan oluşan semazen heyeti işte karşınızda; tek bir dertleri vardır aslında, bir büyük patronun, diyelim ülkenin üçüncü büyüğünün bağırsaklarını toplama, toparlama...

Dikkatli olun, "si levıl"dan bahsediyoruz burada. İş jargonu diye İngilizce yumurtlama merakı yanıltmasın sizi, "sea"nin, denizin seviyesi ya da rakım değil bu; CEO'ların, CFO'ların, COO'ların, CMO'ların' C'sinin, İngilizce okunuşuyla "si"sinin seviyesi. Bambaşka bir "egzekyutiv" düzey ve ortamdayız anlayacağınız.

* CEO - Yeni tipte Sioux kabilelerinin ya da kapitalizmin kabinelerinin şefi, yönetim kurulu başkanı, CFO - kabilelerin/kabinelerin mali işler sorumlusu, COO - Operasyon sorumlusu yapmışlar bunu da, CMO - Pazarlamadan sorumlu bir kabile/kabine üyesi, gerçi hepsi pazarlamadan sorumlu, ama bu diğer sorumluların da tepesine üşüşebileceği baş sorumlu.

Egzistansiyalist açıdan da yaklaşırsanız, tarihsel maddecilik diye de tuttursanız, menecerliğin bu yeni C seviyesini, sermayenin ta kendisinden çok da ayrı bir yere koyamazsınız.*

si-i-o'dur o mesela: Yamyamca ve nasıl da ukalaca, snobça, kendine güvenli ve manyakça, yukarıdan bakan tavır ve hareketlerle, ağzından çıkan hakaretlerle, bir kabus gibi çöker rüyanıza. Der ki; "son paragraftaki vurguyu değiştirmek lazım baştan aşağıya" ya da "mesaj tonunu daha müşteri odaklı seçin" ya da "kantarın topuzu kıcınıza mı kaçtı?"

si-ef-o'dur karşılık veren: Hunharca ve nasıl da kendi dünyasında, burnundan kıl aldırmasa da yüksekten bakan konumu gereği konuşur hep eli burnunda; "balans şiytlerden bağımsız belirleyemezsiniz bu bütçeyi" ya da "kızım ne güzelmiş senin göğüslerin öyle" ya da "hangi kamu bankasını lüpletsek acaba?"

si-o-o dalıverir muhabbetin ortasına: Kurnazca ve nasıl da kendinden bir şeyler veriyormuş, fedakarlık yapıyormuşçasına, biraz da öfkeyle burnundan soluyormuşçasına; "onun fizibilitesini yaptırdınız mı ki" diye sorgular ya da "fon bulsanız bile elimizdeki insan kaynağıyla biraz zor" ya da "fizibilitesini bilmem ama fiziği harika."

Döner semazenler siyuların arasında, dönerler raporladıkları biricik marketink şeflerinin, si-em-o'nun kucağında: "Biz bu projenin medya görünürlüğünü sağlarız ama stratejik açılım bekleriz" ya da "gençler için içerik tasarlayan yeni bir ajansla anlaşabiliriz" ya da "çek elini bakiyim, haylaz şey seni."

Daha, daha, daha ilerler toplantılar sonunda, "efferin kızlar" der si-em-o, "bakın gördünüz mü, nasıl da becerikliler" diye işaret eder, yan gözle diğer si kardeşlerini süzer.

Öfkelenir si-i-o. En tepede öfke gerekir, korku estiren daha iyi

* "Ve fakat ekonomi-politiğe göre işçi aristokrasinin üst tabakasını sermaye kesimine dahil etmenin..." falan filan diye tutturacaksanız; bu kadar yükseklerde, ce seviyelerinde yer alanların, rakımı si'ye varanların, kolaylıkla kendi artı değer üretme mekanizmalarını oluşturabileceklerini varsayınız.

yönetir: “nerede bu proje”, “hani nerede”, “nerede” diye tekrar edebilmelidir.

si-em-o ve semazenleri hazır gibidir: İşte size bal gibi, işte size gül gibi, işte size bam güm gibi bir proje; Batman ağlıyor...

döner bir semazen: Evet, Batman ağlıyor kardeşlerim.

döner ve döner ikinci semazen: Yarasa maskesi ve kanatlarıyla gökyüzünde dolanan, uçanı kaçanı yakalayan, kötülöklere karşı savaşıan kahramanımız ağlıyor.

döner ve döner ve döner üçüncüsü: Kadın intiharlarının tavan yaptığı, Hizbullah'ın köşe bucak her yeri kaptığı, jandarmanın, emniyetin, korucunun, silahını kuşanan her insan evladının cirit attığı Batman ağlıyor.

döner ve döner ve döner ve döner dördüncüsü: Yardım edelim Batman'a. Kuru kuruya olmasın bu yardım ama. Çalışanlarımıza dönük bir sosyal sorumluluk projesi mesela; ağlamasın Batman bir daha.

başı döner, sinirlenir si-o-o: Hangi Batman'a yardım edeceğini karıştırırsa X kuşağından gelen menicirler, rezil olmaz mıyız dünyaya, bu ne biçim proje ha?

dönme dolaba ters binmiş gibidir si-ef-o: Batman neredeydi diye mi sormalıyım, Batman kimdi diye mi, rüyada toplantı yapmak da amma zormuş ha.

kısır bir döngünün içerisinde ya da fasit bir dairenin çevresinde dönüp durur başı si-em-o'nun: Bu proje kabul olmayacak galiba.

döner durur semazenler, bir elleriyle yerden ve işçilerden aldıklarını, öbür elleriyle göğö ve ilahi sermayeye vermektedirler: Zamanımızın kahramanı Batman'ın ve onun verdiği yürekli savaşımın ve bu savaşımın doğurduğu bütün pozitif sonuçların ve çok daha fazlasının, siz sosyal paydaşlarımızın da katkılarıyla giderek büyüyen bir desteğe, paylaşıma ve bunun gibi iyicil mesajlara dönüşmesi umuduyla, Batman halkımıza sosyal duyarlılığımızı taşıyabilmek çerçevesinde; bu ağlamaya bir son vereceğiz sonunda.

si seviyesinde homurdanmalar yükselir: Batman ağlıyor, sen ne yapıyorsun; neden kampanyamıza destek olmuyorsun.

si-i-o bey'in fırtınası koparılır daha sonra: "Herkes aklına geleni söyleyip geliştirmeye çalışsın", "kakofoni değil armoni ortaya çıksın", "canım sen ne kadar tatlısın."

semazenler döne döne estirdikleri rüzgârın fırtınaya dönüşmesinden, si seviyesindeki dalgalanmadan memnun: "Özel bazı matrisler hazırlamalıyız", "şirketin yu es pi hesaplarını gözden geçirmemiz gerekebilir", "algı araştırmalarının ortaya koyduğu swotları temel kabul edeceğimiz yeni matrislerde bu araştırmayı da yeniden sınayabiliriz", "öyle ateşli bakmayınız."

si-o-o bey, gayri ihtiyari, kol düğmesini okşayıverir.

si-ef-o bey, gayri ihtiyari, kol düğmesine bastırıverir.

si-em-o bey, gayri ihtiyari, kol düğmesini çeviriverir.

si-i-o bey, sinirlenir, kol düğmesini çıkarıverir.

türbülansa kapılır semazenler, devrilirler si-i-o beyin gömlek manşetinden kopuveren kol düğmesinin hemen dibine. "Rüyalarda giyim kuşam önemlidir gerçekten de", "Bilinçaltından taşanların ifadesidir bir şekilde", "Tüm si'lerde kol düğmesi olduğunu belirtmemize gerek yoktur herhalde", "Pazarlama müdüründen başlayarak, mecburidir bir yerde", "Sevişelim isterseniz kuytu bir köşede."

Dönüp dururken her şey böyle rüyanın içinde, masanın çevresinde, toplantının göbeğinde; "O" ne der acaba, bütün bu olup bitene, harcanan sözcüklere, tüketilen nefese? Her şey "O"nun için değil mi? Her şey "O"nun kasasını doldurmak için değil mi? Bütün bu esintiler, fırtınalar, düğmeler, dönmeler, rüyalar, rüyalarda toplantılar, "O"nun birikimini güçlendirecek birer katalizör değil mi? Yamyamlarla organize edilen bütün bu toplantılar; patronlar kulübüne yetiştirilecek bir yavru gerzeğin beyin haritasındaki çizgileri şekillendirmek için değil mi?

karıştırır burnunu si-em-o bey. "O"nu koyalım bu işin merkezine.

burnundaki sondajın mahsulünü umursamazca yere fırlatır si-i-o bey: Dönelim hep birlikte “O”nun çevresinde.

ne de güzeldir semazenlerle toplantılarda burnunu karıştıracak kadar rahat olmak: “O” her yerde.

O’nu görür görmez uyandınız işte. Evet artık bilinçaltınız da işte. Bir sabah uyandığınızda böceğe dönüşmeseniz bile, uykuları da toplantılar ve işle işgal edebilen bir distopyadasınız işte.

Kapatın gözlerinizi. Toplantıdasınız yine. İşte...

Dalıp gidersin, bir de bakmışsın, yine toplantıdasın...

Uçuşup durur kum taneleri, kapalı salon toplantılarının havasız atmosferinde. Kapıda bir not: Altmış birinci Kurucu Abi Ödülleri’ne ve Direngen Gazetesi’nin seksen küsuruncu kuruluş yıldönümü törenlerine gittim, öğleden sonra gelirim.

Spor salonlarından bozma koskoca kongre saraylarında her gün ikinci cumhuriyetçiler toplanacak değil ya, senede bir gün cumhuriyetin bekçilerine de açılır kapılar. Ödüller yağar, ödüller akar / kaşarlanır jüriler, ödüller kokar / emir ve görüşleriyle hazırdır, her zaman pašalar / gün olur, tebriklerin ve tehlikelerin de farkına varırlar.

Dakika 1. Henüz daha oyunun başında, santra vuruşuyla birlikte laik devrimin süreğen devrimcilerinin şamarı suratlarda patlar.

Dakika 4. İlk tehlikeli atak, kültür ve turizm bakanının adının anılmasıyla yaşanır. Defansın ustaca hamleleri ve yuh sesleriyle, anında tehlikenin farkına varılır.

Dakika 12. Şiir ödüllü sol kanattan tehlikeli bir atak başlar; adı hatırlanmayan yayınevi sahiplerine (isimler kâğıttan okunabildikten kelli) teşekkür ve şükran yağar.

Dakika 21. Çankaya tepelerine doğru birbirinden tehlikeli ataklar yaşanırken; cumhuriyetin askerleri ve ödül jürisinin karşılıklı

tekmeleriyle, aydınlanma neferleri çok büyük bir başarıya imza atmış gibidir.

Dakika 27. Tarım işçilerinin leyleklerden daha sık göçüp durmalarına dair teziyle ödüle layık görülen sosyoloji doçentine ödülünü vermek üzere sahneye davet edilen eski bir ordu komutanının adı okunduğunda, salon alkıştan kırılır, yıkılır, dökülür, parçalanır, çatlar, çözülür, çöker ve birazcık da barut kokar.

Dakika 34. Orta sahada verilen boşlukları çift liberoyla aşmaya çalışan düzen muhalefeti, üst ve orta sınıfları tandeme yerleştirir.

Dakika 42. "Türkçe, yurdum benim" sözleriyle rakibin işgalci tavrına anlamlı bir yanıt üreten roman ödülü sahibi, sözlerinin ağırlığıyla işgalin kuşatıcılığı arasında sıkışıp kalır. Oyunu açmak için yeni bir dilin yanına yeni bir eleştiri mi getirilmelidir; tartışmalar ve fikirler muhtelifir.

Dakika 51. İkinci yarının ilk tehlikeli atağı, ön sıralardan ayağa fırlayıp kürsüye çıkmaya çalışan Bedri Baykam fırçalarıyla yaşanır. Gülücüklerle savuşturulur, kendi haline bırakılır.

Dakika 63. Kendi kalesine gol atmaya sevdalı bir kalabalık, bir kez daha sosyal demokrasiye yamanmalıdır; 70'lerden kalma mavi karanlık, 80 sonrası kara karanlığın üstüne çıkmaya çalışır ve olur belki de böylece, bayraklarla süslenmiş kırmızı bir karanlık.

Dakika 64. Paşaların Paşası'nın bir bardak su içer gibi yaptığı berak konuşmasından fışkıran mesajlar masaya yatırılır. a. Zinde kuvvetler tribünleri bırakmış meydanlara çıkmıştır; acayip hoştur, harikadır, tamamdır. b. Şu cumhuriyeti koruyacağı söylenen CHP, Petkim'i, kamu bankalarını, köprüleri neden satmaktadır; işte bu mevzu hiç kurcalanmamalıdır. c. Bağımsızlık, ne kadar da görece ve göçebe bir kavramdır; ayıptır, ayıptır, ayıptır. d. Misyon üstlenmiş kafadanbacaklılarda, gövde tehlikeye kaptırılmıştır; kimse bunun farkına varamamaktadır.

Dakika 69. İki takım da nefes nefese kalmış, (afedersiniz) birbirinin şeyine yapışmıştır. Bu düğüm çözülmeli, düğün yapılmalıdır.

Dakika 75. Hâlâ gol sesi gelmediği için, uğur sigarası yakılır. İşimiz bir son dakika darbesine ya da post-modern muhtıraya kalmıştır.

Dakika 82. Şişli Belediyesi Senfoni Orkestrası, günün mana ve ehemmiyetine uygun olarak sahne alır. Şampiyonluk şarkıları olmasa da, her dönem kraliyetin hizmetine giren Strauss valsleri, şöyle Adanalı tarafından acı bir tortu bırakır.

Dakika 87. Paşaların Paşası'nın ateşli sözlerinin etkisine geç de olsa vakıf olan tüm izleyiciler, aynı anda kafa topuna yükselirler.

Dakika 88. Orkestranın nağmeleriyle Paşa'nın vızıldanmaları ve ödül sahiplerinin mırıldanmaları arasına, devasa bir boşluk yerleşir son dakikalarda. Siyaset boşluk tanımaz ya; herkesin üstünü çizen, ödüllü bir karikatür yerleşir o halde (ve belki de OHAL'de) bu boşluğa.

Dakika 90 + 3. O da yetmezse sıkıyönetim: Tüm seremoninin finalinde Şişli Belediyesi orkestrasından 10. yıl marşı patlar; haşhaşlı doritos cipsleri ve elbette sarı leblebiyle, bir darbe kokteyli başlar.

Son saniye + Strateji eki, maç analizi, yorum, teknik/taktik eleştiri ve benzeri: Karşılaşmada gol yoktu ama heyecan bir an olsun eksilmedi, değil mi Cumhur abi? Belki oyun kalitesi çok üst düzeyde değildi ama mücadele ve heyecan, ha bir de sevdan, terk etmedi bizi be abi. Korakor mücadeleden hiç de kaçınmayan, icabında tek-meye kafa uzatan, icabında da Taksim'de kafa uçuran bir anlayış ve disiplin yayılmıştı sanki sahaya. Adeta, kuvva-i fırtına.

Öyle esti üfürdü paşalar. Allah seni inandırsın, üfürükçü hocaları bile solladılar. Ee, bizim millet de böylesinden anlar.

Derken, Cumhuriyetçi güçlerin bağlamalarından gelen asortik tımbırtılarla, senfoni orkestralarından gelen yaylı zırıltılar arasında, kalpaklı bir tuzak kuruldu ortada. Kimi sağ kulağının üstüne yattı, kimi sol kulağının; çalıp durdu orkestra.

Kulisler kuruldu, kulisler yapıldı, kulisler dağıldı; kulisle ilgili ne kadar fiil varsa, hepsi oradaydı be abi.

Evet, oradaydık, abisi. Gerek sendika seçimlerine hazırlık babında olsun, gerekse de hangi kitabın hangi resmî edebiyat kanalından tanıtılacağı bağlamının iç açılarını toplayıp toplumsal acılarını dağıtmak babında olsun, bab-ı alinin ve eleştiri ailesinin bütün güçlü kalemleri, fikir teatisi halindeydi. Bir görsen; öylesine şenlikli, ölümüne cumhuriyetçi.

Zannedersin, bizim gazetenin tehlike sinyalleri öyle etkili olmuş ki, oyuncularımız kuvvacı kesilip öyle çıkmışlar sahaya.

Ve zannedersin, fısıltı gazetesinin haberi öyle etkili olmuş ki, bütün rakip oyuncuların ayağına birer pranga vurulmuş.

Tribünlerden yükselen, doksan dakika dinmek bilmeyen, kulakları çınlatan, yürekleri dağlayan tezahüratları anmamak mümkün mü peki? Değil, tabii ki. Doksan dakika hiç susmadan takımlarını destekleyen, gerektiğinde sahaya inip zinde kuvvetlere dönüşen büyük izleyici kitlenin bu etkinliği olmasa, nasıl çıkacak ay-dın-lık-lar ku-ka-raç-ça, ha?..

Olur mu hiç öyle şey abi. Arkadan vermişiz ayarı, vermişiz ayarı; toparlamışız orta sahadaki dağınıklığı, son dakikalara kadar taşımışız bu önemli maçı.

Ödüllere konu olan edebiyat ortamı mı? Hep aynı be abi; siyasal tavır falan dediğin hikâye, ahali, allah seni inandırсын, iki yüz yıl geçti ama Balzac'ın Sönmüş Hayaller'de anlattıklarının tıpkısının aynısı.

Hadi gidelim şimdi. İçkiler bitti...

**Acayip sanat grupları toplanır,
edebiyat ortamları oluşur orada burada,
yazarların sıkıştığı rüyalarda...**

Toplan, toplanabildiğin kadar. İş başka, aşk başka, edebiyat bambaşka.

Hani bazen, "onca haksızlık, yolsuzluk, pislik, edepsizlik, rezil-lik... varken, uğraşacak başka şey bulamadın mı" denir.

Hani bazen, “kısmen temiz kalmış, diğerlerine göre masumiyetini korumuş, en azından o namussuzlar kadar alçalmamış, belki bu işlerden elini eteğini çekmiş ama asla dönmemiş” diye koruma duvarları örölüverir.

Hani bazen, “tamam, ben de biliyorum, geçmişte bazı hataları, günahları, zaafları olmuş olabilir ama sonuçta sahip çıkman gereken bir alan, bir çalışma, bir kişilik vb.” denerek dokunulmazlıklar ilan edilir.

Hani bazen, “bizden olanlar”la uğraşmanın sakıncalarına değinilir, hoşgör geçsin, bağışla gitsin diye af çağrıları çıkarılıverir.

Hani bir de bütün bunların üstüne, eleştiri silahından, özeleştirinin öneminden, çuvaldızla iğnenin yer değiştirmelerinden, işlevlerinden vb. söz edilir.

İşte bazen, siz de böyle, hani balığı gibi bir edebiyat ağına düşebilirsiniz rüyanızın tam orta yerinde.

Çok şahane bir ortamdır aslında. Dilerseniz, yazın ortamı diyelim adına. İsterseniz düşün ortamı da deriz; artık düş görme kapasiteniz ne kadarını kaldırıyorsa.

Korkmayın sakın buradaki koyu karanlıktan. Resmi edebiyatın sarkıtları ve dikitleri, her şeyi kendi mağaralarında görmektedir yalnızca. Platon’un mağarasına sıkışıp kalmış insanlar gibi gelişir beyinleri böylece. Herkes kendi gerçekliğinde ve hükümdarlığında mutluyken, çekip çeviriyor ve hatta götürüyorken “şiir”i, çok da kurcalamamalı belki de bu “hikâye”yi.

Yine de, retinası mağara karanlığına ayarlanmış gözleri has edebiyatın delifışek aydınlığına çekmek için, şöyle geçerken hafif de olsa dokundururmeli.

Hatta, yetmez belki dokundurmak, dürtüp itelemek, biçip kanatmak, haykırıp acıtmak lazım biraz da. Daha delişmen, daha salkım saçak bir dil için: Oyunbaz oyunbozan oynar ya bazen, aynen öyle.

Ne mi olur hiç dokunulmazsa? Küçücük çevrelerde büsbüyük

savlar ortaya atılır mesela. Sonra da bu savlar öylece ortada bırakılır, savsaklanır.

“Yazar, yaşamakla yazmak arasındaki gerilimi yaşayacak mı, yazacak mı” diye sorulur mesela. “İşte asıl sorun burada.”

“O değil de hocam, bir kültür sanat dergimiz olsa, biz yazıp biz okusak” diye girer arkadan biri. İşte buna proje denir, gerçekten de şahanedir.

Sonra proje ilerler, tartışmalar devrilir, ödüller verilir.

“Oynayalım mağdurları, kazanalım milyon dalırları. Bir demokrasi projesi olarak AB grubuna uygun projeler geliştirildiğinde cukkalayalım paraları.” İşte bu en kötüsüdür; eşeğin ölüsüdür.

“Edebiyat dediğin daha delifişek olacak arkadaş. Oysa ucuz duyarlılıkların, vicdanın ve bireyin kıcına parmak sokup keçi boku çıkarıyorlar burada. Yazarın ve okurun terapisi biraz da. Sponsor arayan piyasa eleştirmenleri de, ayrıcalıklı hırbolar olarak bu ortamdaki yerlerini alıveriyorlar anında.” İşte bu bıçkın bir çıkıştır, çıktığı yerde durmasına, ortalığa yayılmamasına, etkili olmamasına çalışılmalıdır.

Oyunbozanlar da mağaraya tıklıldıkça, rüya bir karabasana dönüşebilir. Kitabı olan ve hatta onu bile olamayan tumturaklı söz yığıntılarının altında ezilip kalmamak, düşüp bayılmamak için, yeni nefes alma yöntemleri geliştirilir. Koşturup duranlar, koşturdukları için nefessiz kalanlar küçümsenir.

Hani rüyada çişinizi yapmak için bir yer aramaya başladığınızda ve bu çaresiz arayışınızda giderek telaşa kapıldığınızda, gerçekte de çişiniz gelmiştir ya, aynen böyle olur işte yazın ortamına girip sıkıntıdan nefessiz kaldığınızda da.

Soluğunuzu daha da kesmek için alıntı yapmaya başlarlar, yavan şiirlerden, pazarlanma değeriyle ölçülen hikâyelerden, ödüllü romanlardan, kuramsal “doruklar”dan. Sanılır ki, alıntılar sayesinde eserle hakikat, toplantıyla hayat arasındaki o koskoca boşluklar kapanır: *“Spivak’ın affına sığınarak; Batılı post-kolonyal sanayiinin*

daha idealist görevlilerine yerlililiğin romantikleştirilmemesi gerektiğini işaret etmesinde iyi bir zamanlama ve sağduyu olduğu doğru, fakat metropolitan ülkelerdeki etnik azınlıklarla sömürgeleştirilmiş halkların durumlarının aynı olmaması nedeniyle medeni haklarda gereklilik diye bir şeyin hasıl olması sonucunda kültürel altgrupların kurumsallaştırılmış vatandaşlar biçiminde belirlemeleri, ancak ateşli ilkelciler tarafından istenmeyecek bir durumdur.”*

Yazarlar sıkışmıştır bu ortamda, düşünmektedirler kara kara; nasıl çıkacağım bu toplantıdan dışarıya, nasıl çıkacak karanlıklar aydınlığa?

Rüyada toplantıdan çıkılmaya başlandığında, gerçek hayatta da çıkılıyor mudur acaba?

“İçelim en iyisi arkadaşım, içelim güzelleşelim” der biri. İçecek bir şeyler aramaya başladıysan rüyada, gerçekte de susamışsındır aslında. Hem ne yapacağız ki bu dünyada; aşağı tükürsen bıyık, yukarı tükürsen sakal sonuçta.

“Öyle demeyin. Bıyıklılarla aşağıya, sakallılarla yukarıya bakılır yazın ortamının haşın toplantılarında. Tükürük dediğiniz ise, yutulur yalnızca” diye itiraz eder biri. Tatlı bir uyuşukluk içerisindedir “camia”. Olmazsa olmaz bir tercih haline gelmiştir; alternatif yaşam biçimleri, en uçlarda yaşadıkları deneyimleri ve elbette içkileri.

Özellikle şairler için -bir yandan sürekli sorgulansa da- yaşamın kaçınılmaz bir durağına dönüşmüştür, bohem takılma. Bohem olmak için cüzdan lazım elbette. İngilizcesiyle “bohem burjuva”dan kısaltılan “bobo” olmak içinse, şişkin olması lazım o cüzdanın bir de. Sandalyelerin, şişelerin havada uçtuğu bir kavgayla bitirilirse meyhanedeki gece, hesap ödenmeden kalkılabilir bazen de.

İçer durur biri, içerken de söylenir tabii: “Her gece içmek, çarkın

* Terry Eagleton’ın, “Aykırı Sımlar” (Epos Yayınları, s. 170, çev. Ayşe Şirin Okyayuz, 2003) adlı çalışmasındaki bu alıntıyı tam manasıyla çözebilene, Yordam’dan kitap seti hediye!..

dişlileri arasında eriyip gitmekten yeğdir elbette, ancak yeni türden çarklar ve dişliler yaratılmıyor mu böyle de?"

Ödül peşinde koşar bir diğeri, koşarken de söylenir tabii ki: "Tek celsede boşadıktan sonra sermayeyi, imam nikahı peşinde koşmaktır böylesi."

Aman etliye sütlüye bulaşmayalım der beriki, tertemiz kalırken de söylenir tabii ki: "Apolitik entelektüel, rengarenk bir koyun yani."

Oyalanıp durur hepsi: "Birkaç tanesi kaldıysa hâlâ, yan yana gelmemiş sözcükleri bulup, birbirinin diz(e)lerinin dibine yerleştirebilmektir tek dertleri."

Vicdanı rahatlatmak için ezilenleri de görmeli: "Yoksul edebiyatına dönük alerji yüzünden, yoksulluğa ve hayata hiç değmeyen bir zavallı edebiyatı türedi."

İcabında çöpün karasını, çöpçünün dramını da yazarlar, yabancı sermaye derneğinin iletişim dokümanlarını da. Hem de aynı anda. Bir teknisyen olmuştur belki de yazar, o kadar.

Uyanmak gerekir bu rüyadan sonunda. Boşalmak ya da. Boşalırsan rüyanda, gerçek hayatta da boşalmışsındır aslında.

Ereksiyon ve ejakülasyon arasında geçen süre aşkına; yazmaya başlamanın erkeni geçi olmaz, yazar olup boşalın hepiniz bir güzel ortalığa...

Biber gazı sıkılır bazı toplanmalarda...

Sıkışık mı sıkışık bir toplantı daha.

İşaret geliyor şeflerden, "gazeteciler dışarı" anonsu yapılıyor ve maskeler giyiliyor aniden. Giderek daralan bir çember kurulacak artık, etten.

Karıncayiyen uzaylılar -tercihen Klingonlular- gibi diziliveriyor-

* "Star Trek" filmlerinin kötü ve kara karakterleri, "robocop"ların copla birlikte gaz kullananları, devlet otoritesinin yandan yemişi.

lar karşınıza. Hani, sıkacaklar ya birazdan ortalığa, tedbir olsun diye, kendi hortumlarından ve özel gazlarından besleniyorlar soluk boruları boyunca. Yoksa, birazdan sıkacaklarından utanıp sıkıldıkları için, yüzlerini kapatmaya çalışıyorlar falan sanmayınız ha!

Kimyasala değil de kabaya kaçılrsa, hiç gaza bulaşmadan kaba kuvvet kullanılsa, babayı alacaklar ya, o yüzden duacılar biraz da bu türden endüstriyel yatırımlara. İki bin altı yılı doğrudan yabancı yatırımlarında, kimya sektörünün yeri, altı yüz milyon dolarla beşinci sırada.

Sıkışıp sıkışıp patlayan bir topluluk var karşılarında. Tıpkı sıkıştırdıkları gaz gibi; yoğunlaşıp çözülüveren birden. Ama nedense boşalttıkları gazın tersine, bir türlü tam anlamıyla dağılmayı bilmeyen.

Şaşırır kalır Klingonlular, yine de ardı ardına gelen talimatlarla, hiç durmaksızın saldırırlar. Bir nevi, ekmeklerini de buradan çıkarırlar, ekmeklerini çıkaramamanın hırsını da. Böyle saldırıp durdukça, öfkenin de yanlış biçimde sadece kendilerine yönelmesini sağlarlar ayrıca. Kaçınılmaz ama aptalca.

Gazlar patladıkça, bir başka kaçınılmazlık çıkar ortaya:

Ey eylemci, vaziyet feci. Mümkün olduğunca direnmek gerekli. Limon, su ve göz merhemi, kaç dakikalık bir önlem olabilir ki? Asimetrik savaş dedikleri tam da bu olabilir mi?

İçine acı katılmış yoğun bir dumana boğulmak gibi gelir ilk başta. O da var ama, yeşilimsi, sarımsı, sperm yoğunluğunda ıslak bir saldırı aynı zamanda.

Maddenin iki hali birleşivermiş sanki, "sıvı bir gaz"ın hücumuyla alt üst olmuş insanların yüzleri, gözleri, genizleri, akciğerleri... bedenleri.

Yakıyor biber gibi. Genzi, gözleri, gözenekleri. Midneyi ve biraz da midenin içindekileri. Çözücü belki de, asit gibi. Çürütüyor değdiği yeri, çürütüyor bedeni. İşte asıl özelliği; cop olunca bedeninin

belli bir noktasına, gaz olunca her yanına değebilmeli.

Sıkıştırıp sıkıştırıp tam ortaya, birleşip birleşip direnmeye çalışanlara, dağılıp dağılıp kaçmaya kalkışanlara, icabında hastane-nin acil servisine sığınanlara; boğuver hepsini yoğun bir duman bulutuna.

Boęulunca, dağılacaklar nasılsa.

Ve dağıldıkça, kaba kuvvetle daha da dağıtılabirler nasılsa. Kovanına duman püskürtülmüş arılar gibi kaçışırken insanlar dört bir yana, vur sopayı alayına; kaba etlerine, kollarına, bacaklara, sırta -kameralar kolaçan edildikten, "mobese"ler karartıldıktan sonra kafalarına... nereye denk gelirse artık, hamdolsun yaradana.

Dağılma bir kez tamamlandıktan sonra, yetkililer biber gazı gibi bulaşık ve yapışık palavralar sıkabilirler ortalığa: "İzinsiz toplanan gruba gerekli uyarıları ve dağılın ihtarını yapan emniyet güçlerimiz, söz konusu grubun bütün uyarılarımıza rağmen dağılmaması üzerine başarılı bir müdahale gerçekleştirmiştir. Emniyet güçlerimizin sağduyulu yaklaşımı neticesinde tek bir vatandaşımızın bile burnu kanamazken, olaylar büyümeden engellenmiştir."

Başka şeyler de söylenebilir, açıklamanın daha örtülü geçen satır aralarında: "Orantısız güç, güç değildir, o yüzden orantılı olanı tercih edilmiştir. Gazdaki kimyasal oranı olsun, copların boylarının birbiriyle orantılı bir biçimde seçilmesi olsun, Klingonlularla robokoplar ve atom karıncalar arasındaki orantılı kadro seçimi olsun, bu ve benzeri konularda azami dikkat gösterilmiştir. Nihayetinde, oranlar bir kenara bırakılıp skorlara bakıldığında, ayak takımıyla dayak takımını karşı karşıya getiren toplantımız, 30 küsur (hastapelik) yaralı ve 500 küsur (nezarethanelik) gözaltıyla sonuçlanıvermiştir. Başarımız kesindir."

Bundan sonrası için bir şey söylemek zor. Lakin, şehrin göbeğinde Taksim'in geçilmezliğini ilan etmemiz bir yana, yakın gelecekte IMF, Dünya Bankası ve benzerlerinin zirvelerinde, Kongre Vadisi tabir ettiğimiz alanı "kurtarılmış bölge" haline getirebilecek zin-

deliğimizi de ispat etmiş olduk.

Sanılmasın ki yalnızca işçiye copla vurduk, Muhsin Ertuğrul'un beline kazmayı da biz vurduk.

İşte böyle, vur beline cobu, vur kazmayı sırtına, ver gazı, ver gazı, ver gazı... göm tarihini, vicdanını, ülkeni, kendini... göm toprağın en derinlerine, başla sonra toplantıya.

Rüyada toplanmaya başladığında, toplandığın yerde sıkıştırıldığında, sıkıştırıldığın yerde gazlar çıkarıldığında, gerçek hayatta da gaz çıkarır mısın acaba?..

İnternette toplanır kimileri, sosyal ağlar kurarlar, değişirir genetik kodlar...

Konuşmalarıyla bölerler kaldırımlardaki yürüyüşlerinizi, lokantadaki bekleyişlerinizi, vapurlardaki yolculuklarınızı, kasaların önünde oluşturduğunuz sıralarınızı, rüyalarındaki toplantılarınızı... Bölünmeyecek gibi de değildir, gündemdekiler çok önemlidir:

- Berkem neler yapıyor bugünlerde bilmiyorum. Geçen sözlükte bir şeyler okudum ama...
- Sahi ben de okudum onu, diceylik yapıyor falan diyordu.
- Hıı, öyle bir şeyler. Herhalde hava basmak için koydurtmuştur o entry'yi arkadaşı bir suser'e, belki de kendisi girmiştir.
- Onun diceyliğinden ne olacak ki? Çakma dicey!..
- Amaan eğlencesine yapıyordur işte bişiyler. Adamın hayatı "takılmak". Bu arada Deniz'in de annesi vefat etmiş sanırım.
- Yaaa, çok üzüldüm, nereden duydun?
- Facebook'ta statüsüne "annemi uğurluyorum" diye yazmış.
- Ayyy, çok feci.

Yolda, lokantada, vapurda, kuyrukta, rüyada duyduklarınız; sanal sergilemelerden, banal sözcüklerden arta kalanların çok küçük bir bölümüdür sadece. "Emesen"de toplanan, "citolk"ta konu-

şan, "feys" de bakışan", sosyalleştiğini düşünürken ekran başında genleri başkalaşan yeni bir mahluk çıkmakta ortaya; bilinmez ki, evrimini tamamladığında insan diyebilecek miyiz hâlâ?..

Sahiden de, cümbür cemaat toplanılıyor durmaksızın, sosyal ağlar kuruluyor hesapta (tabii ki internet hesabıyla): Sinek gibi yapıştıkça ekranın karşısına, yeni yeni ağlara yakalanıp bütün gün vızıldayıp durdukça ve çaresiz kanat çırpınışları giderek tüm günü kuşatan bir uğraşıya dönüştüğünde, belki işgali tamamlanmış olacak insan aklının da.

Basit bir açıklaması da var; "ruh ikizleri"ni arıyormuş insanlar, internet başında. Bir o foruma dalıyorlarmış, bir bu yazışma grubuna. İngilizlerin entelektüel gazetesi The Guardian'ın, "solmates" ("ruh ikizi" denen şeyin İngilizce'deki ikizi) köşesi bile ulaşmış 60 bin üyeli sanal bir platforma.

Başka basit açıklamaları da var; geyik ve nostaljiyle süslenmiş yalnızlık ilacı ya da seksüel arayışların risksiz bir mecrası olduğu söyleniyor aslında. Deniyor ki, eğer bu toplanmaya katılmazsanız, katılıp da konuşmazsanız, konuşup da açılmazsanız; kendinizi büsbütün dışlanmış, büsbütün yalnızlaşmış hissedeceksiniz eninde sonunda.

Halbuki yalnızlığın en büyüğü, bir ekran karşısında, cırılçıplak soyunmaya çalışmakta.

Çıplaklık sahiden de. Kendini, hayatını ve ilişkilerini, işyerindeki mini mini eğlencelerini, çocuğunu, aileni, o unutulmaz mutluluk karelerini, büsbütün GÖRÜNÜR kılmanın dayanılmaz bir cazibesi var herhalde.

Kim neyle ilgileniyor, eski tanıdıkların ne türden çevreleri olmuş zamanla, kimin eli kimin cebinde, arkadaşımın arkadaşının arkadaş kimin arkadaşımımış gerçekte diye görmek için -gerektiğinde kapanabilme seçeneğiyle birlikte- cıscıplak bir ortam yaratılmış ilgilenen herkese. Hiçbir şey gizli kalmıyor, arkadaştan arkadaş

* Internet'in yaygın sohbet ve geyik ortamları, "msn", "gtalk" ve "facebook"un İngilizce okunuşu ya da kısaltması.

zıplayarak insan bütün bir dünyayı turluyor neredeyse. “Dünya ne kadar küçükmüş” demek için, “herkeşler” burada toplanıyor gündüz gece...

Basit açıklamalar devam ediyor: Eskiden kalma tüm tanıdıklara, “nerelerdesin”, “neler yapıyorsun” demek için eşsiz bir fırsat sunuluyor size, sokakta rastlaşmayı beklemeyin, selam verin geçin sadece. Ya da sokakta karşılaşınca “yaşıyor muydun sen” diye yukarılardan bakabilmenin yeni bir biçimi gibi, arzu edilirse.

Kitaplardan ve sokaklardan uzaklaşmak için de şahane bir bahane. Elbette isterseniz yazabilirsiniz, oradan buradan duyduğunuz kitap adlarını ilgi ve hobi alanlarınızın ya da gösteriş sahalarınızın içinde bir yerlere. Kutu kutu içinde, alan açılabilir gerektiğinde yarı entelektüel serzenişlere de.

Aslında ne gerek var kitap okumaya, suratlarınız yan yana sıralandığında, koskoca bir kitap oluyor nasılsa. Uydurmalarınız yan yana konunca da, sözlük ya da ansiklopedi; okuma yazma bilmek yeterli. Yine de, kurulan cümlelere dikkat etmeli, birazcık da olsa özen gösterebilmeli; insan, “diğerleri”nden farkını ortaya koayabilmek için icabında zeki görünebilmeli.

Kaybettiklerini aramanın, eskileri yeraltından, tozlu raflardan ve koskoca sandıklardan çıkarmanın, lise aşklarını yeniden zorlamanın, korları yeniden alevlendirmenin, hatta küllerinden yeniden dirilmenin cazibesini ise hiç saymıyoruz bile. 20’li yaşlardan itibaren nostalji çukuruna batmak, erkenden yaşlanmak, tam da bu yeni toplanma biçimlerinin, toplumsal ağların, onlara yakalananların ruhlarına göre. Üstelik “erken ölüm” yerine “merak” koyabiliyorsunuz adını; insan aklını diriltten, geliştiren, keşiflere yönlendiren, sezgiyle desteklenen, bilgiyle taçlanabilen gerçek merak öldüğüne göre.

Kısacası, bütün basit açıklamalar bir kenara, merak artık kediyi öldürmüyor, süründürüyor. Beri yandan, çevrimiçi ahbaplar ya da “emesen”deki arkadaşlar listesiyle tarihini sürekli güncellemeye de sevk ediyor.

Gerçekten de yeni bir insan türü bu. Yeni bir insan; sınırsız ola-

naklara sahip tek kişilik bir hücreye kavuştu. Yeni bir insan; birkaç “gigabyte”lık hafızasıyla kupkuru. Yeni bir insan; hayalgücü pörsüyüp soldu. Yeni bir insan; genlerinin haritası bozuldu....

Fiziksel değişimler yüz yılları alacak belki; omurgası giderek eğilecek, lomber lordos düzleşecek*, bilgisayarın faresini kavramaktan elleri biçim değiştirecek, gözleri ekran ışığına göre yeni hassasiyetler üretecek... bütün bunlara değişim ya da evrim denebilirse değişip evrilecek..

Ama asıl, beyni farklılaşmakta insanın. Kaybolup gitmekte ruhu, yepyeni mecralarında sanal dünyanın. Hem bunun için gerek de yok öyle yüzyıllara. Ekranı boş boş baktıkça, her geçen gün biraz daha aptallaşmakta.

Ne kadar şahane; global görünürlük çağında rüya görüp duruyoruz yalnızca. Uyuycaz uyancaz emesende toplancaz, uyuycaz uyancaz feyste bakınca, uyuycaz uyancaz citolka konuşcaz... her şey yavaş yavaş yitip gidecek sonunda, biz böyle uyuyup durdukça...

Peki bir sabah uyanmaz mı bu topraklar?..

Bir sabah uyandım, bir baktım, Leibnizci olmuşum. Gerçeklik kutusunun içindeki küçük defterleri karıştırıyorum. Ama harfler sığmamış içine, yutarak okuyorum. Oluyorum.

Bir sabah uyandım, bir baktım, şakır şakır Fransızca konuşuyorum. Dilimin altında bakla değil bir lügat var; çıkmış saklandığı yerden, bilincime karışmış sanki. Yahut, bir çip koymuşlar gecedem, uykumda rahatlıkla sökebilmem için bu pek fonetik dili. Hayal gücü ya da teknoloji; bir şeyler sözcükleri itelemeli. Parlevu franse, vıy mösü, hadi...

Bir sabah uyandım, bir baktım, İbo gibi türkü çığırıyorum, bir duvar saatiyim ve akrebim uzun. Tüm bedenimi kapladı bir hüzün. Kuyruğumu kıvrarak saliseye söz geçirmeye çalışırken “manda

* Genelde bel ve boyun fıtığı raporlarının birinci paragrafının ilk cümlesi: “Lomber lordos düzleşmiştir.”

yuva yapmış söğüt dalına” diye söyleniyorum. Elimizdekilerin en iyisi bu diyor küratörüm, saati galerinin en kral köşesine yerleştiriyor. “Kuyruğunda türküler biriktiren zamanın geçişini dinlerken” yazıyor tablonun altına. Ve imza...

Bir sabah uyandım, bir baktım, yıkılıvermiş kapitalizm. Mavi camlı plazalar, düşük yoğunluklu kapışmalar, sınırsız güç olanağı sağlayan mağazalar, yapma şelale cennetleri, jöleli pazarlama kalıpları, yalan fabrikaları, beş yıldızlı otellerin kıtaları aşan bayrakları, bir başbuğun buyrukları ve vehbi koçların hatıratından oluşan sistemik sancılar içerisindeyim. Yanaklarım şişmiş, kıvranıyor tüm solcu canlarım. Ayaklanmalarım, kalkışmalarım, isyanlarım, serhıldanlarım. Ve ateşli bir final, her şey çocukluk-taki otuz dokuz derecelik havalelerimden çok daha güzel. Hadi şimdi, her sabah bir kere daha yıkılıver...

Bir sabah uyandım, bir baktım, canlı bombayım. Canlı cenazeler üzerime yağacak, kaçmaktayım. “Sabahları, devrimci ayaklanma gücüne uyanıyormuş gibi kalkabilmek” demiş ya narodnikler, Rusya'dayım. Film bu, film. Ve bu film siyah beyaz, bir at sineği kadar siyah beyaz. Bir yardımcı oyuncunun sergileyebileceği en yüksek gayretle koşturmaktayım. Beyaz bütünüyle siyaha dönüşünce ölmekte, siyah bütünüyle beyaza dönüşünce dirilmekte; derin bir ırmaktayım.

Bir sabah uyandım, bir baktım, filmin sonundayım. Salo ya da Sodom'un Yüz Yirmi Günü'nde, film boyunca olanı biteni bir kenara ayırın; en sonunda, yumuşak bir müzikle dans edip senin sevgilinin adı neydi diye birbirlerine soran, bütün olup bitenin tanığı iki genç asker var ya, hah işte onların kayıtsızlığı, vurdumduymazlığı, boş vermişliği.. yüzünden oluyor her şey. Adına ister faşizmin kitle tabanı deyin, ister orta sınıf rahatlığı; unutmayın...

Bir sabah uyandım, bir baktım, komünizm gelmiş. Şükür... hayattayım...

Bir sabah uyandım, bir baktım, uykudayım. Yastıkların arasına

gömülmüş başımın her bir köşesinden çıkıp gelen başka başka dünyaların insancıkları, birbirlerini ret ve kabul ederek yeni bir başkalığı ve insanlığı zorluyorlar. Misal, beceriksiz orta kademe kadrolar iyi denetleyemediği için, at sürüsünden kopanlar birbirlerinin boynunu ısıyorlar. Misal, annem tavlada hep kaybedince, ilkokuldan kalma sevgilimle birlikte sahipsiz bir teknede çiftler çiftler kırlangıç avlamaya mahkum ediliyoruz gün bitimlerinde. Misal, iki ayak parmağımın arasından doğarken güneş, filikalardan açılıyor bir yayılım ateş ve devriliveriyoruz bordalara, yanımızda bir milyon leş.

Bir sabah uyandım, bir baktım, hâlâ rüyadayım. Nereye varacak bu uyanmalar, nerede bitecek bu uydurmalar, sürekli uyarılmaktayım.

Bir sabah uyandım, bir baktım, afaziye yakalanmışım. Tümöyle yitirmemişim ama yerini şaşıyorum sözcüklerin. Yerini sözcüklerin şaşıyorum. Sözcüklerin şaşıyorum yerini. Siz düşünün varın gerisini.

Bir sabah uyandım, bir baktım, uzaklardayım. Diyelim, Londra'dayım. Şehrin bir ucundan diğer ucuna -araya giren müze kesiklerini de yoluma katarak- voltamı tamamlamaktayım. Tabii ki son derece modern bir ulaşım biçimi olarak metrodan yararlanmaktayım.

Bir sabah uyandım, bir baktım, buradayım. Uyanmak mı bu be; yine İstanbul'dayım, işe koşturmaktayım. Vapura doluşanlar ve vapurdan boşalanlardan mı olmak istersiniz, metal süprüntüleriyle köprü yollarını kapatanlardan mı? Yok yok, en iyisi tıkalı bir viyadükte balık istifi bir belediye otobüsünde tek kişilik otomobilleri seyredip küfredenlerden olun, sabahları hep hayatla dolun.

Bir sabah uyan(ama)dım, bir de baktım, topraktayım...

Kum fırtınasında dağılıp giden yedi cüceyiz eninde sonunda

Her şeye burnunu sokan kurucumuzun hikâyesi...

Ben kurdum, ben yaptım, ben çıkardım, ben topladım, ben dağıttım, hani bana, hani bana dedim sonra Hannibal'a. Fillerle geldiler üstüme. Sadece "elephant talk" senin yaptığın, hiçbir şey anlatmayı başaramadın, fil gibi konuşup durma dediler üstüne.

Fil gibi çalışıp durdum halbuki. Biliyorsunuz, SEBEP'i ben kurdum. Sosyalist Emekçilerin Birleşik Eksen Partisi. On yılların birleşme projesi. "Peki ya sebep?" diye sormasın diye hiç kimse,

* King Crimson grubunun "çok laf sarf edip az iş yapanlar" için yazdığı "Elephant talk" (Fil konuşması) şarkısına gönderme: "Talk, its only talk / Arguments, agreements, advice, answers, / Articulate announcements / Its only talk // Talk, its only talk / Babble, burble, banter, bicker bicker bicker / Brouhaha, boulderdash, ballyhoo / Its only talk / Back talk // Talk talk talk, its only talk / Comments, cliches, commentary, controversy / Chatter, chit-chat, chit-chat, chit-chat, / Conversation, contradiction, criticism / Its only talk / Cheap talk // Talk, talk, its only talk / Debates, discussions / These are words with a d this time / Dialogue, dualogue, diatribe, / Dissention, declamation / Double talk, double talk // Talk, talk, its all talk / Too much talk / Small talk / Talk that trash / Expressions, editorials, expugnations, exclamations, enfadulations / Its all talk / Elephant talk, elephant talk, elephant talk //

kurdum işte onu bir şekilde. Tek başıma değildim kurarken tabii ki. Yok artık o kadar da böbürlenecek değilim. Tabii ki birçok arkadaşımızın değerli katkılarını alabildim, desteklerini hep yanımda hissettim. Lakin kurucuları arasında ben yer almasam, daha doğrusu ben kurmasam, hiçbir zaman hayat bulamazdı SEBEP, onu da bir şekilde belirtmeliyim. O halde, gönül ferahlığıyla, iç huzuruyla, vicdanım rahat bir şekilde ve hepinizin huzurunda “ben kurdum” diyebilirim. Evet, ben kurdum SEBEP’i, bugün gelinler, ihtiyaç var desinler, kurar mısın deseler, hiç tereddüt etmem, yine kurarım. Hiç de pişman olmam, neden olayım? Sebep ne yani, öyle değil mi?

Döndü dediler bana, HULAHOP’u kurduğumda. Hür Ulusalcı Liberal Anarşist Hakiki Oportünizm Partisi’ni kurmakla kalmadım, döndürüp durdum onu kışımın etrafında. Ama ben niye döneyim ki, dönmem ben, dönek diyemez kimse bana, ne alâka?

Küreselleşme çağı geldi, teknoloji ilerledi, LAPTOP’u kurdum daha sonra. Liberal Avrupalıların Pattadanak Türkçü Olabilen Partisi. Bu da son yılların en gözde birleşim ve bilişim projesi oldu birdenbire. Dönemin ihtiyaçlarına baktım, bilişim teknolojileriyle birleşme arzularını bir araya getirdim bu şekilde. Globalleşen dünyamızda, bilgisayarların bile cepte taşınabildiği mobilize bir dünyada ne gerekiyorsa onu yaptım bir yerde. Dünya böyle hızla değişirken bir şeyler yapmak gerekiyordu, cesaretimi önce tartaım, sonra topladım, aklımı ve yüreğimi ortaya attım, ben yaptım.

LAPTOP iyice tuttuktan sonra, tartışmalar bütünüyle sanal ortama taşınmaya başlayınca, sıkıldım bir süre sonra, sokağa çıktım. Ben kurdum aslında bu SOKAK’ı. Solcu Olup Kat Alanlar Kulübü. Daha önce tek tük evler vardı burada. Belediyenin falan uğradığı yok, altyapı desen nanay. Bir araya getirdim insanları, elektriği ydi, suyu ydu, oradan buradan derken, gecekondu lardan üst üste kat çıka çıka bugün koskoca bir SOKAK oluştu sonunda. Ben el atmasam böyle sürünüp gider, oradan buradan kaçak elektrik, su çekerd i bu insanlar. Bugün çok şükür katlarını kiraya verebiliyorlar.

Bununla da yetinmedim, sokakları birleştirip bir mahalle ve varoş kültürü oluşturdum zamanla. Epey bir çaba harcadım bunun için. Varoşlardaki kültür merkezlerini de, bu merkezlerdeki ilk resim, müzik, edebiyat, şiir, kuram atölyelerini de ben kurdum. Buram buram kuram okuttum. Sonra şehir merkezlerine geldim, orada da kurdum. Gerek varoşlardan merkezlere, gerekse de merkezlerden varoşlara düşüncesinin oluşumunda ciddi katkılarda bulundum. Aslında bu düşünceyi de sanırım ilk ben oluşturdum.

Sonra bu ilk atölyelerimden edindiğim eşsiz deneyimle komisyon, kurul, komite vesaire kurmaya başladım. Deyim yerindeyse gani gani kurdum bunlardan. Bütün bu kurullarda, komisyonlarda, komitelerde bir araya getirdiğim kıymetli insanları daha büyük birlikteliklerde buluşturabilmek için de genel komisyonlar, genel kurullar, merkez yürütme kurulları falan filan oluşturdum.

Bazı nankörler de çıktı arada. Ya da vefasız da diyebilirim bunlara. Ama ben ne yaptım böyleleri ortaya çıktıkça? Kazara benden habersiz bir şeyler kurmaya kalkıştırlarsa, onca yıllık emeğime, katkılarıma, çabalarım istinaden beni niye çağırılmıyorsunuz diye sordum, derhal kurucu ortaklar arasına girebileceğim bir formül buldum. Sonradan oluşturulmuş kurulların içine bir kez kurulduktan sonra, kimse ayırt edememeye başlar bir süre sonra; bunun ilk kurucusu kimdi acaba!

Kurmak hakikaten de çok önemlidir bu dünyada. Kurduktan sonra yürütemesen de, kurdukların dağılsa da, kuracaksın bu hayatta. Hem dağılırsa, yenisini kurarsın nasılsa. İyi tarafından bakarsak, kurduklarının sayısı da bir hayli artmış olur sen böyle kurup durdukça. Ne kadar büyüttüğüne, nasıl geliştirdiğine, yaşattığına, ilerlettiğine bakan yok nasılsa, kur sadece, kur sonsuzca.

Kurulanlara çağrılmayı, daha doğrusu kendini çağrılı kılmayı da ihmal etme ama. Hani sen kursan, kurucuları arasında yer alsan çok daha iyi, ama ne yapalım senden habersiz de olsa bir kez kurulduysa, burnunu sokup kurucu gibi kurulman da yetebilir çoğu durumda. Dedim ya, kurucu gibi geçinip gidebilirsin bir süre sonra.

İnat edip seni kurucular arasına almasalar da, sen atölyeler, workshoplar, işlikler, çalışma birimleri, ekipler vb. oluşturarak farklı topluluklara yelken açabilirsin daha kurulma safhasında. Yine dediğim gibi, asıl önemlisi, bu toplulukları belli çatılar, şemsiyeler, üst örgütler altında birleştirebilmek bir sonraki aşamada. Özellikle bu çalışma gruplarının yürütme kurullarının oluşturulmasıyla, onların toplanıp bir üst kurula üye atamasıyla dallanıp budaklanan bir yapılanma baz alındığında, tümüyle bir kurumlar hiyerarşisine bağlayabilirsin kendini ve seçtiklerini sonuçta.

Belli bir çatı, şemsiye ya da üst örgüt oluşturulmadığında ise sakın çok telaşa kapılma. Bir koordinasyon ya da reorganizasyon kurulu, o da olmadı inşa veya yeniden inşa örgütü kurarak çözüm oluşturabilirsin bu büyük soruna da. Birleşmenin gerçekleşip gerçekleşmediği kimin umurunda; önemli olan koordinasyon kurulumu kurarak bir irade -ve belki de idare- koyabilmek ortaya.

Elbette gerçek bir koordinasyonu, birliği, inşayı vb. sağlayabilmeniz için bir yayın çıkarmanız gerekir her şeyin başında. İşte en büyük fırsatlardan biri de burada. Bir yayının kurucusu ya da yayın kurulu üyesi olmak, büyük bir prestij sağlayacak, deyiş yerindeyse kurucu karakterini yazılı hale getirecektir eninde sonunda.

Bugüne kadar birçok yayın çıkardım ben de, bir hayli deneyimliyimdir bu alanda. Darbe dönemi sonrası sessizliğin bozulması gerektiğinde, ilk sol siyasal dergiyi de ben kurmuştum, hatırlanırsa. Sonrasında ilk muhalif plastik sanat dergisinden tutun da, ilk radikal makine mühendisleri dergisine kadar bütün bir alanı tarayıp çıkarmaya çalıştım her ne çıkarılabiliyorsa.

Tabii bütün bunların yanı sıra, kendini kurup duran bir robot olarak da görülebilirim bir yandan da. Evet, yanlış duymadınız, kendimi de ben kurdum, BEN'i de ben çıkardım. Herkesin kolektiviteden, organize hareketlerden, sağlam birlikteliklerden, ortak irade ve ruhtan söz ettiği bir dönemde, Birincil Emek Nefsime dedim. Kurduklarımınla birleştirir gibi gözükürken insanları, BEN'imle parçalayıverdim. Ya da kurduklarımı dağıtır, açıklar-

rımı kapatırken; kazançları, artıları, avantajları hep BEN'ime sakladım.

Sonuçta, ben kurdum, ben yaptım, ben çıkardım, ben topladım, ben dağıttım. Böyle kurup durduğuma, böyle çıkarıp durduğuma, böyle kurup çıkardıklarımı dağıtıp durduğuma, bütün bunları yaparken oradan oraya koşturduğuma da bakmayın çok fazla. Hayattaki tek işim taşaklarımı dolaştırmaktır yalnızca; işte böyle biriyimdir ben, işte böyle biridir bu sizin kurucunuz aslında...

Ortada kalıp sürüklenen adamın hikâyesi...

İşte asıl hikâye bu olabilirmiş. En yakınınızdakini, hemen dibinizdekini, içinizdekini ıskalamazsanız, gerçek hikâyelere ulaşabilirmişsiniz:

Sıkışmış arada, sıkışıp kalmış. Ne İsa'ya, ne Musa'ya, ne Muhammed'e, ne de kendisine yaranabilmiş. Ne bağımsız ne de bağımlı olabilmiş. Gemileri yakıvermiş, lakin mitoloji osuruğu gibi, küllerinden hemen yeni gemiler bitivermiş.

Ne gazeteci/iletişimci, ne de yazar/yayıncı olabilmiş, bir ona yazmış, bir buna, bir oraya yazmış, bir buraya, gündüzleri zincir imalatçılarına, geceleri zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri olmayanlara; sonuçta, zavallı, zavalı bir adamın, Türkçe zorlamalarıyla birlikte, ortada bırakıverdikleri kalmış yalnızca, hem orada hem burada...

Misyon bildirgeleri kaleme almış, bazı organizasyonların stratejik mercilerinde. Tüzük maddeleri kaleme almış, diğer bazı organizasyonların sınır sistemlerinde. Önemli olan birbirine karıştırmadan devam edebilmekmiş, sürüklenebilmekmiş bütün organizasyonların içinde.

"Dikiş tutturamamış" desek, üzerindeki onca yamaya rağmen, bedenini ve eklem bölgelerini tam ifade edemeyeceğiz sanki. Hele hele, eksik istihdam koşulları, işsizlik sorunları, "stresten-

dir” sendromları, odun kesemeyecek narin bedenler ve de mini mini cüsseler düşünöldüğünde, balta sapından hiç söz etmemek en iyisi, değil mi?

“İnsan değil de, müsveddesi insanın” desek, belki de yazıp yazıp sağa sola dağıttığı onca sahici müsveddesi göz ardı edilecek. Sahi, dünya-daki bunca müsvedde nasıl olacak da bir gün iktidara gelecek?

İşin puştluklarını, trafiğin ara yollarını, sahte evrak düzenleme-yi, sigara zulalamayı, ortağına borç takmayı, eşini aldatmayı, karnından konuşmayı, tasarruflarını çoğaltmayı, süte su, leble-biye taş, hayata hile hurda katmayı anlayamamış bir insan evladı olarak, hep böyle sürüklenip gidecek.

Nereye çekerlerse oraya sürüklenecek. Çekip sürükledikleri yer, iyi ve muteber bir mekân olsa kendi başlarına giderlerdi zaten, bunu bir türlü anlamak/çözmek istemeyecek.

“Bu bir başlangıç” diye karşısına çıkan önerileri değerlendirir-ken, bu bir başlangıç diyecek, kabul edecek. Sonra yavaş yavaş bütün başlangıç yaşlarının geçip gittiğini kavramaya başlayacak; eninde sonunda bu da bir başlangıç oluverecek.

Bu bir başlangıç, temelleri iyi atarsak devamı gelecek.

Bu bir başlangıç, sonrasına dair umutlar yeşerecek.

Bu bir başlangıç, yepyeni bir sayfa açıyorum diye ilerlenecek.

Bu bir başlangıç, yeni bir başlangıç diye ifade edilecek.

Bu bir başlangıç; her doğan gün yeni bir başlangıçtır ya da bugün bundan sonraki hayatınızın ilk günüdür diye umut pompalan-maya devam edilecek.

Bu bir başlangıç, ağızdan ve makattan verilenler damardan şı-rıngayla geri çekilecek.

Daha korkuncu nedir biliyor musunuz; bir kez sürüklenmeye baş-layan bir insanoğlu olunca, her başlangıcın sonuna kadar devam edilecek, dibine kadar gidilecek. Sürüklenen, sürünecek.

Gerçekten de çok zordur, sürüklenen insanlar için yarıda bırakı-

vermek. İstifa etmek, çekip ya da bırakıp gitmek, kısa yoldan son vermek, bir süreliğine ara vermek, şöyle bir köşeye çekilip kafasını dinleyip düşünmek, kendine dönmek, içindeki sesi dinleyip itiraz etmek, her şeyi belirsiz bir geleceğe kadar ertelemek, kesin bir kararlılıkla ötelemek, ittirmek, düttürmek...

Bütün bunlar bir çaba, uğraş, gayret gerektirir, zahmet demektir; sürüklenip gitmek en güzeldir. Nasılsa her şey olacağına varacak, sürüncemede kalanlar bile sürüklenmeye başlayacak, yeni yeni başlangıçlar kendiliğinden gelecektir.

Yanlış anlaşılmasın ama, sürüklenmek kadercilik değildir. Pekala, sürüklenirken de kadere meydan okunabilir.

Tüm yakınlaşmalar, arkadaşlıklar, birliktelikler, ortaklaşmalar; hatta ayrışmalar, didişmeler, çekemezlikler, sürtüşmeler sürüp sürüp gidecek, sürüklenenler bir de sürüm sürüm sürünecek: Kayıtlara böyle geçmelidir.

Sözde büyük kopuşlar yaşanacak, özde büyük boyun eğişler.

Sözde hep birlikte yol almanın önemi anlatılacak, özde hep birlikte çuvalamanın sıkıntısı yaşanacak.

Sözde birlikten güç doğacak, özde temeli sağlam atılmamış birlikteliklerde güç kaybedilecek.

Sadece sözde değil, özde de sürüklenilecek böylece. Böyle böyle bitecek belki de. Kum fırtınasında dağılıp gidecek, yok olacak bir şekilde. Lakin bitiş dediğiniz de bir tür sürüklenme, sönümlenme olacak sadece...

**Efendi birinin, efendimizin,
efendilerinin hikâyesi yanı...**

Soyunun, soyunun çıkarın efendim üzerinizdekileri. Bütün çıplaklığınızla, açıklığınızla, şeffaflığınızla, berraklığınızla... yenisinden var edin kendinizi. Çıkarın efendim içinizdekileri. Madem yenildik, hepsini çıkaralım şimdi, efendim, öyle değil mi?

Efendim, tam işitemedim söylediklerinizi, kusmak mı dediniz? Yok daha neler, içinizdekileri çıkarmak derken arınmayı kastediyoruz yani, bilemediniz.

Arıyalım bir iyice efendim. Kurtulalım geçmişin tozundan, dumanından, isinden, pisinden, ağırlığından, yükünden... daha hafif, kuştüyünden de hafif, efendim, bir kum tanesinden bile hafif olduğumuzu gösterelim herkese. Bırakalım artık şu beton gibiyiz ayaklarını, taş gibi sağlam adam imajımızı, mermer miyiz efendim biz, rahatlayalım rahatlayabildiğimizce.

Varolmak bile efendim, dayanılmaz mı diyorlardı hani, hafif mi hafif, bu kadar ciddiye almanın hiçbir şeyi yani.

Biz aldık da ne oldu sanki? Bir üfürdüler, kum gibi dağıldık yani. Aman efendim, özveriymiş, dürüstlükmiş, sahip çıkmamız gereken değerler ve mirasmış, adalet duygusu ve eşitlikmiş falan filan, bunlar kimin umrunda ki? Herkes kurnaz olmuş efendim, uyanık olmuş, puşt olmuş, anasının gözü olmuş, olmuş da olmuş, kendi dümenini çeviriyor yani.

Efendim tabii rahatlayalım derken, savrulup gidelim, dağılıp bölünelim demiyoruz, tam bir arınma olsun artık bu bizimki, öyle toparlanabiliriz yani. Değil mi ama, seksen öncesinin basmakalıp düşüncelerini, efendim şablonlarını olsun, kalıplarını olsun, kategorilerini, ezberleri ya da maymuncukları olsun, başka da gerekirse süslü laflar buluruz, artık dönem değişti diyelim, terk edelim bunları efendim.

Hatırlarsınız, lafı ağızımıza bir aldık mıydı, anlatmaya başladık mıydı, öyle süsleye püsleye efendi köle diyalektiği diye girerdik her şeye hani. Efendim ilkel komünal toplumdan tutun da bunun tüm bu feodal olsun, kölelik olsun bütün biçimleriyle birlikte nasıl hareket ettiği ezberiyle efendim köle olduk yani.

Rahatlayalım efendim, rahatlayalım şimdi. Relaks yani. Bu toplumun geldiği aşamayla ilgili kimseye hesap vermek zorunda değiliz ki. Toplum da beklemiyor bunu bizden, öyle değil mi, ne gerek var yani?

Efendim böyle kilometrelerce, tonlarca açıklayıp ettikten sonra, biz doğruları söylüyoruz ama “bunun kendisi yetmiyor” diyorduk hani. Efendim çok yerinde, çok doğru, çok kapsayıcı analizler yapıyoruz ama “bunun kendisi yetmiyor” diyorduk. Efendim tarihsel perspektiften olsun, bunun siyasal uzanımlarıyla olsun, efendim onun da ideolojik yansımalarıyla olsun belli bir bütünlük ve süreç içerisinde açıklamalarımızı yapıyorduk ama “bunun kendisi yetmiyor” diyorduk.

Efendim bunun kendisi yetmiyor diyeceğiz ve fakat “bunun kendisi yetecek” şimdi. Öyle bir döneme geldik yani.

Bütün bu analizler, efendim kırılmalar olsun, yarılmalar, çatlamalar, çatlağa yerleşmeler, sıkışmalar, açılmalar olsun, sızmalar, akmalar, zorlamalar, fay kırıkları falan filan derken, jeofizik mühendisi gibi olmayı becerdik ama bir tane gerçek sarsıntı hissedemedik şu toplumun bağrında yani.

Efendim artık gerek yok bunlara. “Analizini yiyim, sana bir şey olmasın” diyor ya günümüzün çılgın gençleri, öyle bir şey sanki. Rahat bırakalım hepsini, toplum da bildiği gibi, çatlamadan patlamadan gitsin yani.

Tek başına gitmez mi, illa önder mi lazım bu topluma yani? Efendim, efendi mi istiyorsunuz siz şimdi? “Hadi şimdi bir aşiret kuralım güzelce, başına da filancayı geçirip izlemeye başlayalım sinsice” diye neler becermediniz yani.

Efendim, biliyorum alışmışsınızdır birinin peşinden gitmeye, önder ya da lider dersiniz, olmadı minder yaparsınız habire, oldu mu yani?

Ama ilahi, bu devirde ne lideri, olur mu hiç şimdi? Efendim, bakin açıklayayım, bu sizin liderlik dediğiniz, “bütün işler bana kalıyor, kimse elini taşın altına koymuyor” yakınmasıyla, “aman işler kontrolümden çıkmasın” paranoyası ve her işe burnunu sokma ivcenliğinin bileşkesidir yani.

Efendim, yanlış anlamıyorum değil mi, takip edeceksiniz illa birini, taklit edeceksiniz lider diye yani. Efendim unutmayın, takip ve

taklit, insanoğlunun öğrenebilmesinin birincil yöntemidir belli bir evrede. Efendim bunu da unutmayın, takip ve taklit, insanoğlunun insanlığından çıkmasının birincil yöntemidir, bir başka evrede.

Efendim, sizinki böyle değil mi? Tanımlamayız o zaman, olur biter yani. Tanımlanmış olanları takip ederiz, öyle ilerleriz efendi gibi.

Bakın, yine başladık analize. Efendim birilerini izlemek iyi olsa bile, çoban matı olmuş koyunlar gibi de olmamak lazım neticede. Biliyorsunuz efendim, koyunlardan biri atlamaya başlıyor ve sonra tüm bir sürü peşlerinde. Yani, üç beş hamlede, şeflerinin en önden ve yanlış yöne gidivermesiyle, bitivermiş onların işi de. Uçurumdan yuvarlanmanın “en öncü” biçimi belki del..

Yani işte, önderlik, minderlik derken düşersiniz efendi efendi böyle. O yüzden bireysellik diyoruz artık efendim. Kendiniz gideceksiniz, sonuna kadar gideceksiniz, varacağınız hiçbir yer olmasa bile gideceksiniz diyoruz efendim.

Gitmeyecek misiniz? Peki siz bilirsiniz. Lakin efendim, şunu da bilirsiniz; yorgun bir ruh hali ve moralsizlik içerisinde, çekip gidemeden de hiçbir yere, sürdürüp durmak bir şekilde, kendini “temporary file” (“geçici dosya” canım, birazcık olsun bilgisayar lisanından anlayın) gibi hissedebilmektir yani. Amaaan, boşverin, kim kalıcı bir dosya olmuş ki şu hayatta, debelenip durmayın boş yere.

Efendim bırakacağız kendimizi şimdi, düşmek değil yani, çekileceğiz kendi kovuğumuza, yuvamıza, kıyımıza, köşemize... Soyunup dökünmek için hamam gibi bir yer düşünün efendim şimdi, sıcacık bir yuva, rahat bir köşe, kendinizi evinizde hissedeceğiniz bir yer yani, hatta evinizin ta kendisi, neden olmasın yani.

Çırılçıplak çekileceğiz köşemize ama yine de uğraşacağız birbirimizle. Aışmışız bir kere efendim. Soyunana kadar herkes yani, giydirip duracağız birbirimize.

Rahatlayın efendim, rahatlayın şimdi, ah bir de kaldırabilsek şu ironi maskesini, sinik debelenmemizi, nihilist nezaketsizliğimizi, daha yapıcı olacak eleştirilerimiz de sanki.

Efendim bütün bu didinmeleriniz boşa demek istemiyorum hani

ama, kimseye değmezseniz, kimseyle temas etmezseniz, çarp-mazsanız efendim, dokunmazsanız yani, boş gibi olur sanki. Efendim, bütün bunlara karşı mücadele mi, efendim, müdahale mi edeceksiniz, ne ile, nasıl edeceksiniz ki?

Efendim Proust gibi söyleyelim isterseniz: Belirlenmiş güncelliğin albenisinde, müdahale edemeseniz de, ediyormuş gibi durabilirsiniz bir şekilde. Tatmin olabilirsiniz belki böylece ama koş-turup koşturup durmanız efendim, boştur yani, bomboş uzanıp gidersiniz kendi fasit dairenizde.

Efendim düşlerinizi iyice kıralım derseniz, şu dünyada ne kadar hayal varsa, onun bir fazlası hayal kırıklığı var yani; siz anlayın artık gerisini...

Efendim kendimizi de kıralım derseniz, bütün bunları gözlemleyip duruyoruz ya... efendi bir gözlemci olmaktan gideceğiz en sonunda yani!..

Şimdi, şimdi, şimdi, şimdi tamam mı diyenin hikâyesi...

Şimdi arkadaşlar, gözlerim kamaşa kamaşa, ruhunun filtresini mazotla yakmış bir sarhoş gibi haykıra haykıra, dumanı gözle-rinden çıkaran bir tiryakinin soluksuz konuşmasıyla başlıyorum sözlerime. Size ne kadar saçma görünse de, alfabemizin harfle-rinden, Türk Dil Kurumu'nun bize sözlük olarak geri dönen ileri fikirlerinden ve ruhumun derinliklerinden derliyorum bu söz-cükleri. Sesimi seviyorum. Konuşuyorum.

Şimdi arkadaşlar, meselenin bir kökü ve bir evveliyatı var bildiği-niz gibi. Biz bunu yıllar önce de söylüyorduk. Kökenine inmeden çözülmez diyorduk. Böyle bir şey yok. Kavrulmuş mısır gibi kıvrana kıvrana çalıştık bunca yıl bütün meslek örgütlerinin odala-rında. Mesleğimizi bir adım ileri mi taşıdığımızı sanıyorsunuz. Yok böyle bir şey. Böyle olmaz dedik. Ne dediysek haklı çıktık. Söylediğimiz her şeyin harfı harfine doğrulanmasından korku-yorum ben arkadaşlar.

Şimdi biz bunları dedik. Dedik ama ne kadar yaptık, bunu ortaya koymamız lazım. Deddiğimiz her şeyi yaptık dersek kendimizi kandırmış oluruz. Ama dediğimizin peşini bırakmadık, aksini söylemek de büyük haksızlık olur. Şimdi biz bunları söylerken başkaları ne dedi, önümüze ne gibi engeller çıkardı bunlara da bakmamız lazım. Büyük bir tasfiye yaşandı arkadaşlar, bunu unutmamamız lazım. Yani evet kendimizi sonuna kadar eleştireceğiz, sözümüzü sakınmayacağız ama yaşanan o büyük tasfiyeyi de unutmadan konuşacağız. Öyle bir dönem ki, Cinderella'nın pabuçlarını ters giydirdiler adama, giyemeyen herkes de elendi. Ama biz, bu masalın kötü kızkardeşi olmayacağız dedik. Bu sınıfın üvey evlatlarıymışız gibi hareket edemeyecek kimse, tarihi yeniden yazacağız dedik. Şimdi bunu bilmek lazım. Bilmek de yetmez, hissetmek lazım. Hissetmiyorsanız yoksunuz, size hiçbir yaşam alanı bırakmazlar çünkü. Ölümü gösterdik ama sıtmaya razı olmayacağız arkadaşlar, bu da böyle biline. (Alkışlar)

Şimdi bunları çok iyi ortaya koymamız lazım. Çok vaktinizi alacak değilim ama şimdi nereden nereye geldik, buna bir bakmak lazım. Önce içeriden fethedeceğiz dedik, sonra hareketin ara kadrolarını kazanmaya kendimizi verdik, dışarıdan siyasi müdahalelerle etkimizi pekiştirdiğimizde bu iş bitiyor dedik, en sonunda yeni bir hareketi formüle ettik. Evet, çığ gibi büyüyemedik ama kızgın bir güneş tüm karları eritirken nasıl çığ gibi büyüyebildik ki? Ama çölde de değiliz arkadaşlar, bunu da bilelim. Serap görmüyoruz, hakkımızı istiyoruz. (Alkışlar) Ve alacağız. (Daha şiddetli alkışlar).

Şimdi biz bunları derken böyle olacağını bilmiyor muyduk? Elbette biliyorduk. Hakarete uğradık ama dişimizi sıkmayı bildik. Dişimizi sık sık bugüne geldik. Şimdi bir dönüşümün eşiğindeyiz ve bunun hakkını vermeliyiz. Nasıl dişimizi sıktıysak daha önce, şimdi de dişimizi göstereceğiz, bu böyle biline. (Alkışlar)

Bugüne kadar bize engel olanların protezlerini ellerine vereceğiz. (Daha şiddetli alkışlar).

Şimdi, zaman, bugünün önümüze koyduğu görevleri kavrama ve hayata geçirme zamanıdır. Önce kendi arkadaşlarımızdan başlayarak bunu çok iyi anlatacağız. Bu dönüşümü yaşayacağız arkadaşlar. Başka yolu yok. Ha, burada iki önemli tespit öne çıkıyor, önce onları anlatacağız. Artık tümüyle yalnızlaştık, bu böyle bilecek. O, geleneksel ayrımlar da kafalardan birer birer silinecek. Eskiye unutacağız arkadaşlar. İkinci tespit, evet, ikinci tespit, performansımızı maksimuma çıkaracağız. Şimdi tekleşme ve bunun hakkını verecek bir performans zamanıdır, bunu bütün arkadaşlarımıza anlatacağız. Bu işi biz yapacağız arkadaşlar, başka yolu yok. Başka yerde umut da yok. (Alkışlar)

Şimdi bunları yaparken meşruiyet sorunu yaşamayacak mıyız? Tabii ki yaşayacağız. Ama sorun bizde düğümleniyor, bunu unutmuyacağız. Bugüne kadar yaşamadık mı bu meşruiyet sorununu, yaşadık. Ama her defasında bir yolunu bulup aştık, sesimizi duyurduk. Şimdi yaratıcılığımızın yanına performansımızı koyacağız.

Şimdi bunda yeni olan nedir diye sorabilirsiniz. Haklısınız aslında, yeni olan bir şey yok gibi ilk bakışta. Biz bunları zaten yapıyorduk. Ama şimdi daha iyi yapacağız, daha çok yapacağız, performansımızı artırarak yapacağız, fark burada. Yeni olan, başka hiçbir şey değil, bizim irademiz, biziz arkadaşlar. (Alkışlar)

Bugüne kadar yaptıklarımızın hiçbirini inkar etmeden bu dönüşümü yaşayacak olan biziz. Gelenegimize de sahip çıkacağız, geleceğimize de. Bu böyle bilinecek.

Şimdi lafla peynir gemisi yürümez, bunu da bileceğiz. Burada bir araya gelmek hoş tabii, hep birbirimizle yan yana olmak isteriz. İlanihaye böyle sürmez ama. Dışarı bakacağız, gözümüzü alana dikeceğiz. İşimiz birbirimizle değil, tüm performansımızı dışarı vereceğiz. Başka yolu yok arkadaşlar, büyüyeceğiz.

Şimdi alanda yaptığımız manevralara, ustalıklara yenilerini ekleyeceğiz. Artık acemi değiliz, geçti o günler. Üç kişi başladık, beş kişi devam ettik, iğneyle kuyu kazdık, o günleri geçmesini bildik. Şimdi o günler geçti ama alandaki rehaveti de aşmamız

lazım bir şekilde. Tek bir yaprağın kımıldamadığı günlerden bugüne geldik. Memleket altüst oluyor yine kımıldamıyor tek bir yaprak. Şimdi biz bunu biliyoruz. Kimlerin bu ölü toprağını serptiğini biliyoruz. Ne yapacağız, bütün bunları veri alıp elimiz kolumuz bağlı mı oturacağız. Oturmayacağız. Hiçbir zaman da oturmadık. Hem üstüne üstüne gideceğiz, hem yeni alanlara yöneleceğiz, yeni araçlar geliştireceğiz, hem de dışarıda kalan birçok insan var, gençler var, onları örgütleyeceğiz. Kimse bizi bu sıkışmanın, bu mengenenin ortasında bırakamaz, ahmak yerine koyamaz. Yeni çözümler geliştireceğiz. (Alkışlar).

Şimdi hep tekrar ediyoruz; önümüzde muazzam olanaklar var diyoruz. Bunları bileceğiz, değerlendireceğiz. Hayal mi görüyoruz arkadaşlar, hayal mi bu söylediklerimiz? Gerçekten böyle düşünen varsa, şu ülkenin toprağına, şu ülkede yapılanlara bir baksın. Nasıl bir cesaretle üzerine gidiyorlar her şeyin. Tabii bizim tarafta yaprak kıpırdamadığı için bu kadar rahatlar.

Şimdi belki rüzgâr çıkmayacak ama biz ağacı sallayacağız, yaprağı kıpırdatacağız. Olabilirse tabii dut da toplayacağız. Bizim işimiz bu, çok çalışıp başaracağız arkadaşlar. (Alkışlar).

Şimdi bunlar olacak. Herkes bize bakacak. Zaten bekliyorlar uzun zamandır, herkesin gözü bizde, ancak buradaki tuzağa dikkat, bekleyenler hiçbir şey yapmıyor ve bizim de bir şey yapmamızı istemiyorlar. Şimdi, baktıklarını görecekler. Göstereceğiz arkadaşlar. Başka yolu yok. Kendimizi ortaya koyacağız; ne olursa olsun yılmayacağız. Zaten bugüne kadar yılmayacağımızı gösterdik. Şimdi birkaç adımı hep birlikte atıp direniş modundan saldırı moduna geçeceğiz.

Tabii ki körü körüne değil, kimisini tarafsızlaştıracacağız, kimisini yanımıza çekeceğiz, kimisini etkisizleştirecek, kimisinin üzerini çizeceğiz. Belki çok klasik şablonlar olarak geliyordur bunlar şimdi size. Olsun arkadaşlar, şimdiye kadar daha etkili, daha iyi bir yöntem bulunamadı ki. Şimdi biliyorsunuz arkadaşlar, siyaset araçlarla yapılır. Tabii ki en güçlü aracımızı da biliyorsunuz.

Şimdi diğer araçları da en etkili şekilde kullanmanın zamanı geldi. Ne kadar doğru diye sorgulamanın da bir anlamı yok. Siyaset doğrulardan ibaret değildir arkadaşlar. Daha doğrusu, siyasetin her şeyi doğru değildir. Bunu bileceğiz.

Evet, toparlıyorum arkadaşlar. Söylediklerimde pek yeni bir şey yok, bunu biliyorum. Kimseyi gaza getirmeye çalıştığım da yok. Çünkü buna ihtiyacımız yok. Bütün söylemek istediğim şu; işimizi yapacağız, iyi yapacağız, daha iyi yapacağız. Başka bir yolu da yok. (Alkışlar, alkışlar, alkışlar, sürekli alkışlar...)

Tamam mı, tamam mı, tamam mı şimdi diyenin hikâyesi...

Tamam mı sen şimdi bunu böyle sarıp duracağına, yani kökenini falan sorgulaman lazım bana kalırsa.

Yani buna en başından falan bakmak lazım şimdi, bakalım ne demişler, niye demişler falan. Tamam mı, şimdi, bunun hepsi, bütün külliyatı falan çok fazlaymış gibi gözükür belki falan ama sen şimdi bunu en baştan itibaren almazsan, tamam mı şimdi buna en baştan bakılmadığında yarım falan kalır.

Yani bunu, en başından itibaren, antikiteden beri falan kim ne demiş diye bakmadan yazarsan, Rousseau gibi duraklarında konaklamazsan, şimdi bunu Althusser nasıl anlatmış falan, nereden süzüp bugüne getirmiş bakmadan olmaz ki. Yani adamın bunu bir ele alış tarzı var, şimdi bunun bir geçmişi var, bir evveliyatı var, sen bunu şimdi süreklilik kopuş diyalektiği falan diye bakmadan alırsan, bunu kendi kendine sarmış falan olursun sadece.

Şimdi bunun kopuşu falan yani, epistemolojik mi bunun diye Bachelard'dan başlayan falan bir söylem içerisinde, tamam mı bu adam Fransızca Başlar diye okununca "başlardan başlayan" falan söz oyunu gibi oluyor ama bunu böyle sarmadan, geyik falan yapmadan, tamam mı yani bunun Bachelard'dan da öncesinde Spinoza falan düalizme dair felsefi kökenleri marksizme uzanana kadar falan nasıl bir evrim geçirdi de nerelerde kopuş falan

var diye inceleyenleri de bilmeden, yani burada Alhusser'in bunu nasıl falan geliştirdiğini okumadan, tamam mı bunu tam anlatabamayız şimdi.

Yani bu şimdi kendi kendine gelişen bir şey gibi böyle sararak falan ele alınamaz bu, bir Problematique olarak ilk ortaya çıkışıyla falan bunun nereden gelip nereye gittiği falan içerisinde mekân söylemlerinin gelişimi falan da olacak şekilde bugün Foucault ne diyor diye bakabilmek için şimdi Deleuze'u falan okumadan da senin yaptığın eksik kalır. Tamam mı bunu bugün bizim dediğimiz dergilerde de hep böyle yapıyorlar, yani solun eksikliği de burada falan şimdi. Yani ben artık, afedersin, kıcıımı falan bile silmiyorum yani, o dergi dediğimiz tuvalet kağıtlarında yani bunu bilmeden yazanlar falan böyle söylem parçalıyorlar gibi ama sarıyorlar falan aslında yani.

Eski Birikim'lere falan baktığında da görürsün bu evvelinde söylenenleri ki, kimi nasıl etkilemiş falan orada hep bu altmış sekiz falan diye kestirip atmadılar, bunu öncesine falan bakmadan yazmadılar zaten. Yani diğer sol o yıllarda falan da böyle bugünkü gibi bu kopuş muydu, değil miydi diye bakmazken, bunu böyle yani o dönemde bile böyle sarmadan falan aktarmak öyle kolay iş değildi tamam mı?

Şimdi o yıllarda yazarların çoğu falan Leibniz'in monadları falan bilmezken ya da Marx'a götüren kral yolunda Spinoza'yı falan bilmeden bunu Althusser'in dediklerine falan öyle sarmadan bağlamak için adamlar ciddi ciddi araştırıp öyle yazdılar. Tamam mı şimdi bu Birikim adı da gerçek bir birikimin falan üstüne inşa edilip bugüne geldi, sen şimdi bunu, yapısalcılığın etkilerini, Psyche'nin de dil gibi yapılanmasını inkar falan ederek bugün kalem oynatmaya çalışırsan, ondan sonra tarihsellik falan ettiğin bir torba dolusu laf da, öyle ağzı büzülmüş torba falan gibi kalıverir. Tamam mı yani bu Rhétorique olarak kulağa hoş falan gelse de sadece sarıp durmuş olursun bir yerde.

– Tamam ama bunun sizin yaptıklarınızla bağlantısı...

Dur bak sözümü bölme, oraya geliyorum şimdi, yani yazdığın notlardan hareketle, tamam mı şimdi bu yazdığın notları temellendirmek için bizim üniversitede falan neden ısrar ettiğimizi yani bu Althusser'in devletin ideolojik falan aygıtları için söylediklerini, tamam mı yani bu aygıtlar içerisinde, şimdi biz ekonomik mücadele diye sendika falan kuracak değilsek, yani bu aygıtlar içerisinde falan kalıp karşıtını oluşturacaksak, yani üniversitede parti falan gibi bunun siyasi aygıtı da olmadığımıza göre mevzi falan kazanmamız lazım üniversitede.

Tamam mı şimdi ideolojik mücadelenin bacakları falan diye düşünüp bunu şimdi o dergilerde, hani siyaseti nerede bunun falan diye ucuzculuk yapıp eleştirenleri falan da, madem üniversitedesin o zaman bunu yaşam alanı falan diye değerlendirip, değil mi ama sen şimdi önce bu alanda ne koyuyorsun ortaya falan diye bakmadan, bugün işte Marx'tan, Lenin'den falan ezbere birkaç lafla işte sen bunu büyük teori falan diye aslında kıcı boklu üç beş lafla falan yutturmaya çalışırsan millete, insanlar falan da artık buna kanmıyor yani.

- *Ama abi, üniversitede kalıp genel sekreter falan olarak Althusser'i haklı çıkaran bir birikim nasıl oluşturulur ki?*

Ama bak şimdi, benim lafımı falan bölerek böyle tamam mı, şimdi bunun kendi felsefesini, yani öyle Althusser'in bilim adamlarının kendiliğinden felsefesi falan gibi değil, yani bunun en basit mantığını falan anlatmaya çalışırken, şimdi bu senin yazdıklarının kökenine falan inmeden olmayacağını göstermeye çalışıyordum ki, aslında bu böyle alancılık falan diye yaftalanıp öyle basit bir şey değil. Tamam mı bak şimdi...

- *Tamam ama benim yazdığım da şu aslında, yani öyle senin dediklerinle ne kadar örtüşüyor falan bir bakmak lazım: "Şehrin dayanışma ve direnç birimlerinde garipleşen ilişkiler, üzerine abanmaya başlar bir süre sonra. Kendi dükkanını korumaya çalışırken küflenen beyincikler yüzünden dengesini kaybetmeye başlayan kadrocuklarla dolu aparatçikler yani.*

Çoktur bunların sayıları. Azdır bunların üyeleri. Hiçbir toplumsal ve tarihsel değeri olmasa da, yürütür durur birileri gemilerini."

Tamam işte şimdi tam da benim dediğim bunu farklı alanlarda falan, ki bugün üniversite de bu alanlardan, yani devletin ideolojik aygıtlarında eğitim falan dendiğinde en tepede yer alan aygıt olarak, sen şimdi bunu göz ardı edip bir şey yapamayacağına göre, bunun birikimini falan da oluşturup, tamam mı sen bunu bir tek Discourse olarak geliştirip de öyle ortada falan bırakırsan, yani yalnızca üniversite diye de görmemek lazım, bütün yaşam alanlarında ideolojinin bugün müzik olsun, tiyatro falan olsun, tabii bilimde, mühendislikte falan da ürettikleriyle, yazdıklarıyla falan alternatifini nasıl oluştururum diye düşünerek, tamam mı bunu bir bütün halinde ele falan almak lazım.

- *Tamam da abi, ne alaka? Yani garip bir iş yapmışsınız, en azından küçük bir aşiret gibi kalıp, ufaktan geçim derdinizi de aşmışsınız falan ama gerçekten ne alaka?*

Tamam ama şimdi ben bu Discourse içinde kalıp tamam mı yani bunun temellendirmesini Problematique'ini, evveliyatını, tarihselliğini falan bu kadar anlattıktan sonra, tümüyle süslü bir Rhetorique içerisinde kalıp şimdi buna böyle cepheden saldırarak kendi konumunu rasyonalize falan edersen bunu, tamam mı şimdi...

- *Tamam a.k. tamam...*

Boyu mu önemli, işlevi mi? Tren gibi adamımızla, İsviçre çakısı gibi adamımızın karşılaştırmalı hikâyesi...

Babil Kulesi ile Çin Seddi arasındaki fark ve ilişkiyi sorgularken, biri dikine, diğeri enine diye kestirip atmayın öyle; biri sonsuzluğa ulaşma çabası, diğeri sonuçsuz savunma güdüsü, ona göre.

Fark ettiyseniz, kıtalar da enine ve dikine ayrılabilir bir şekilde. Amerika ve Afrika dikine, Asya ve Avrupa enine kıtalara örnek

verilebilir herhalde. O yüzden belki de, Orta Amerika'yla Orta Asya arasında -hal, tavır ve davranışlarda- acayip farklar belirebilmekte.

Avrupa ve Afrika ilişkisi ise hep dikey, tam dikine; ilki, sürekli bir biçimde, ikincisinin iliğini sömürmekte.

Her neyse, dünyanın harikaları ve kıtaları dizilirken böyle, iki tür insan öne çıkar bizim alemde boylarına ve işlevlerine göre. Biraz daha ileriye götürüldüğünde bu ayrım, "işlere dümdüz dalanlar"la, "çok fonksiyonlu olanlar" diye tasnif edilebilirler belki de.

Hadi bakalım, bir derece daha soyutlayıp, sonra da onu somutlayıp, yazın şimdi de "Tren gibi adam" ile "İsviçre çakısı gibi adam" arasındaki belli başlı farklılıkları, tam otuz bir madde halinde:

1. Parmaklarıyla şekil verir toprağa, ürüne, yazıya, hayata... biri. Parmaklarıyla işaret etmeye çalışır karşısındaki adama, manzaraya, arabaya, olaya... diğeri.
2. Serçe parmağıyla sondaj yapıp kulağındaki kiri çıkarır biri. Serçe parmağına taktığı kalın gümüş yüzükle mezhebini haykırır diğeri.
3. Dili ve dudağıyla çorbanın sıcaklığını ölçer, yoğurdu üfleterek yer biri. Dili ve dudağıyla sevgilisine yapışır, öylece kalakalır diğeri.
4. Hayatta sağlam bir dikiş tutturur, başkalarının başına çoraplar örer biri. Sadece hayatta kalır, öylesine yaşar gider diğeri.
5. Ayak parmaklarıyla yere düşen kalemleri kavrar, eline alıp yazmaya başlar biri. Ayak parmaklarıyla yere düşen kalem bir tekme de o atar, karyolanın arkasına saklar diğeri.
6. Burnundan çıkan sümüklerle -haplaştırılmış tataklarla özellikle- evdeki saksı çiçeklerinin gübre ihtiyacını karşılar biri. Burnundan soluyarak kavgaya girer diğeri.
7. Erekte olunca donunu tente yapıp çadır kurar biri. Erekte olunca içindekini boşaltıp rahatlatır diğeri.

8. Böbreklerinden çıkan taşlarla tripleks villa inşa eder biri. Böbrekleri hızlı çalışır, sürekli işer diğeri.
9. Bacak kıllarını yolup biriktirir, yastıklara doldurur biri. İstenmeyen tüyleri uzaklaştırır, gerisine karışmaz diğeri.
10. Tırnaklarından dökülen boyaların kozmetik sanayiine geri dönüşümünü sağlar biri. Asetonlu pamuğa silip çöpe yollar diğeri.
11. Kulağına çarpanları harmanlayıp notaya döker biri. Stan Laurel gibi kulağını oynatabilmek için ömür boyu ter döker diğeri.
12. Avucuna sıkıştırdığı iki adet ceviz ya da fındık irisini kırarak afiyetle yer biri. Avucundaki kaşıntıdan para gelecek diye umar, boş beklentiler içerisine girer diğeri.
13. Ön dişlerini kullanarak daracık bir şam fıstığı aralığını genişletir ve o nefis yemişe ulaşmanın keyfini yaşar biri. Dişlerinin tam arasına sıkışan artıkları diş ipiyle temizlemeye üşenir diğeri.
14. Alnında biriken yazılarla yeni bir kitabın çatısını oluşturur biri. Alınyazısı der, üstüne gitmez, boyun eğer gider diğeri.
15. Ayaklarının basıp tutunduğu zeminde, balcığı çekip çıkarır, ortalığı temizler biri. Ayaklarını yere sapasağlam basıp dimdik dikilip durur diğeri.
16. Göbek deliğinde toplanan fanila pamuklarından yün eğirir biri. Göbek deliğine parmağını yerleştirip sevgilisini güldürür diğeri.
17. Gözlerindeki pınarlarla su sektörüne girer, prim yapar biri. Ağlar durur sudan sebeplerle, sıkıntı yaratır diğeri.
18. Kafataslarını ölçer, ölçüm sonuçlarıyla savaşa girer biri. Kafatasının içindekileri yoklar, bütün bunlara hiçbir anlam veremez diğeri.

19. Belini bükerek, hamallık yapar, dünyayı sırtlanır biri. Belindeki fıtığa krem sürer, jimnastik yapıp sert zemine uzanır diğeri.
20. Ciğerinde biriken katranlarla kimyevi üretime el atar biri. Sigarayı bırakır, doğa yürüyüşlerine başlar diğeri.
21. Bağırsağında birikenlerle gübre sektörüne uzanır, bağının bahçesinin bereketini artırır, organik tarıma başlar biri. Ortalığa sıçıp sıvar, sifonu bile çekmez diğeri.
22. Gırtlığına batan kılçıklarla yeni bir iskelet inşa eder biri. Gırtlığını sıkarak öyle öldürür rakiplerini diğeri.
23. Rüyasında gördüklerini filme çeker, sinema sektörüne girer biri. Rüyasında gördükleri bölünmesin diye uykusuna hiç ara vermeden devam eder diğeri.
24. Bacaklarındaki damarları kesip by-pass ameliyatı için kalbine yönlendirir biri. Bacağından nabız almaya çalışıp hayalkırıklığına uğrar diğeri.
25. Böbrek üstü bezleriyle gündelikçi sektörüne ıslak bez tedarik eder biri. Çişini tutup durduğu için böbrek üstü bezleri iltihaplanır mı acaba, prostat kaç yaşında kapısını çalacak diye kulanıp durur diğeri.
26. Sivilcilerinden fışkıran cerahati ve siyah noktalarını biriktirir, yemeğine yağ yapar biri. Süper marketten aldığı mavi jojoba taneleriyle onları yok etmeye çalışır diğeri.
27. Bedenini kadavracı bir hekime satar, bir işe yarasın der biri. Ruhunu palavracı bir şeytana satar, bir bok olmaz der diğeri.
28. Dalağını şişirir şişirir pompa sektörüne girer biri. Dalağını s.kiyim diye küfrederek, kavgaya tutuşur diğeri.
29. Genzine kaçanları geri dönüştürür, catering (hazır yemek) sektörüne girer biri. Azıcık geniş getirir, üzerine soda içer, yatağına gider diğeri.

30. Mastürbasyondan kazandıklarını sperm bankasına yatırır, faiziyle geçinir biri. Menileri kağıt mendile siler çöpe gönderir diğeri.
31. Aklında birikenleri kaleme alır, kitap diye yutturmaya çalışır biri. Boşverip kapağını kapatır, çeker gider diğeri...

Ülkemizdeki "işgal gerçeği"ni çarpıcı örnekler ve öykülerle ortaya koyan *Kumdan Kitap*, aynı zamanda politik mizah yönüyle de öne çıkan bir çalışma.

İstanbul başta olmak üzere metropollerdeki "büyük satış"a, yoksul semtlerdeki yaşam tarzıyla uydu kentler arasındaki uçuruma, alışveriş merkezlerinde seyre çıkanlara, 2000'lerin sınıf atlama dürtülerine, yoksullaşmanın acı gerçekliğine, medyadan yayılan çürümeye, "iş âlemi"ndeki kokuşmaya, şehirlerdeki farklı "toplaşma"lara... uzanan, birbirine bitişe bitişe akıp giden öyküler. Günümüz toplumundaki çarpıklıkları, bireyin sıkışmışlığını ve topyekûn bir kurtuluşun olanaklarını tartışmak için, edebi dilin olanaklarıyla devşirilmiş, bitişik şehir ve medya hikâyeleri...

Yordam Kitap

12 YTL. KDV DAHİL

ISBN 978-9944-122-54-2

9 789944 122542